Учителя Петър Дънов

Посока на растене

Младежки окултен клас
година шеста

УЧИТЕЛЯ ПЕТЪР ДЪНОВ
(БЕИНСА ДУНО)

ПОСОКА НА РАСТЕНЕ

МЛАДЕЖКИ КЛАС

ГОДИНА ШЕСТА

Издателство •Бяло Братство•
София 2011

ШКОЛАТА
МЛАДЕЖКИ КЛАС

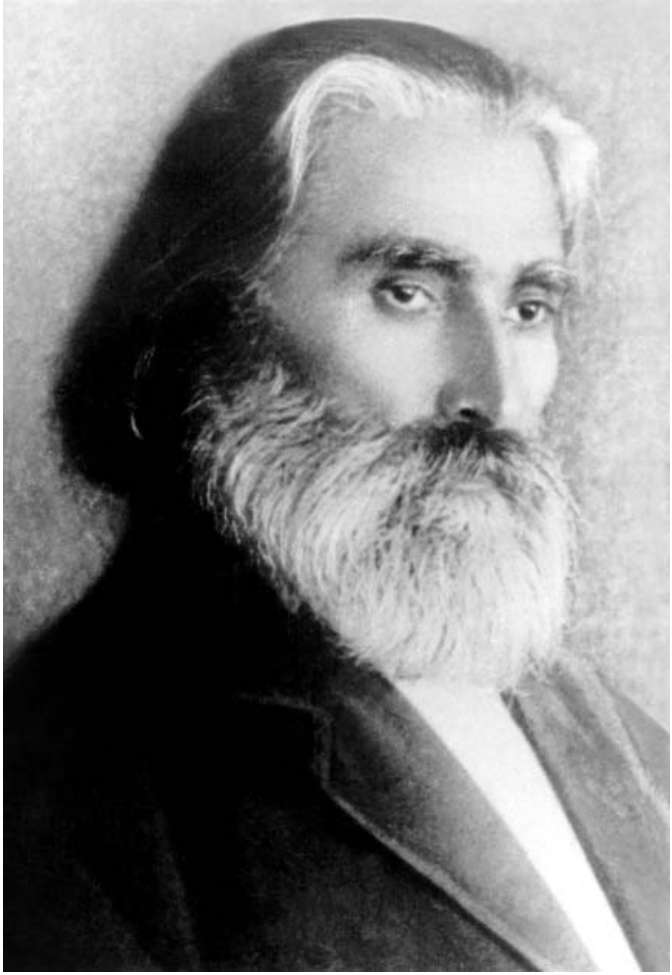

УЧИТЕЛЯ ПЕТЪР ДЪНОВ
(БЕИНСА ДУНО)

МЛАДЕЖКИ ОКУЛТЕН КЛАС

ПОСОКА НА РАСТЕНЕ

година шеста

Словото в Школата на Учителя
Петър Дънов (Беинса Дуно)
е записано и съхранено
за съвременния читател
от стенографите:

Паша Теодорова
Елена Андреева
Савка Керемидчиева

От езикова гледна точка лекциите на Учителя Петър Дънов представляват устна публична реч, която е стенографирана, дешифрирана и редактирана от различни негови последователи в различни периоди от време. На това се дължат някои езикови и стилови разлики в отделните издания.

За първи път издателство „Бяло Братство“ предлага на читателите си два варианта на лекциите от Младежкия окултен клас: в книжен формат са отпечатани текстовете според първото им издание през 1934 година, одобрено от Учителя, а в приложения диск е представена редакция на дешифрираните стенограми на същия текст, открити в Държавен архив.

© Издателство «Бяло Братство», 2011

ISBN 978-954-744-155-2

Съдържание

1. Посока на растене, 26.09.1926 7
2. Облагородяване на сърцето, 3.10.1926 19
3. Внушение, 10.10.1926 27
4. Любов и Вяра, 17.10.1926 37
5. Ранните лъчи, 21.10.1926 51
6. Път към свобода, 31.10.1926 61
7. Придобиване на търпение, 7.11.1926 69
8. Поглед и движение, 14.11.1926 77
9. Освобождаване, 21.11.1926 83
10. Различаване, 28.11.1926 97
11. Пулс, 5.12.1926 103
12. Малките мъчнотии, 12.12.1926 113
13. Благоприятният час, 19.12.1926 121
14. Живот, сила и интелигентност, 26.12.1926 131
15. Малката мисия, 2.01.1927 141
16. Представа за трите свята, 9.01.1927 151
17. Справяне с мъчнотиите, 23.01.1927 157
18. Неизвестни величини, 30.01.1927 171
19. Меки и твърди вещества, 6.02.1927 183
20. Светото място, 13.02.1927 197
21. Трите зрънца, 20.02.1927 207
22. Здрави връзки, 27.02.1927 219
23. Възпитание и самовъзпитание, 6.03.1927 229
24. Реализиране на желанията, 13.03.1927 239
25. Двете страни, 20.03.1927 247
26. Планетни влияния, 27.03.1927 259
27. Скрити сили, 3.04.1927 271

28. Образи на реалността, 10.04.1927 281
29. Справяне, 17.04.1927 289
30. Хигиенични правила, 24.04.1927 297
31. Координиране на силите, 8.05.1927 309
32. Светлият кръг, 15.05.1927 325
33. Седмият кръг на живота, 22.06.1927 333
34. Хармонични положения, 29.06.1927 345
35. Трениране, 5.07.1927 355
36. Типове и образи, 12.07.1927 365
37. Три посоки, 19.07.1927 373

Приложение

Речник на редки, остарели и чужди думи 382
Обяснителни бележки 385
Писмени теми 393
Задачи, упражнения, опити 394
Формули и утвърждения 399

ПОСОКА НА РАСТЕНЕ

Първа лекция
26 септември 1926 г., София

ПОСОКА НА РАСТЕНЕ

Верен, истинен, чист и благ всякога бъди!
Размишление.

Пишете върху темите: „Ролята на поезията, музиката и религията в живота“, „Най-важната работа след яденето“, „Най-малкият подтик в живота“.

Сега, желая ви тази година да проявите по-голямо творчество, поне в специфична област, а не да преобразите света. Представете си, че във вас се роди известна идея да създадете нещо, но срещате големи мъчнотии на пътя си – как ще се справите с тези мъчнотии? Вземете пример от семето – как се справя житното зърно? Щом го посадите в земята, след известно време то пониква и започва да се развива; в пътя на развитието си житното зърно определя посоката на движението си нагоре, към Слънцето – то намира, че този е пътят на спасението му. Като се намери в трудни условия, житното зърно казва: „Веднъж съм попаднало в земята, в гъстата материя; колкото и да викам, никой няма да ме чуе; колкото и да роптая, всичко ще бъде безполезно; колкото и да се съмнявам в себе си, безпредметно е. Сега не ми остава нищо друго, освен да избера една от двете посоки – нагоре или надолу: ако вървя надолу, все повече ще затъвам; ще започна да работя, ще правя усилия да пробия земята, да изляза на повърхността ѝ, да видя Слънцето – носител на живота“.

Често учениците се натъкват на противоречия и казват: „Не знаем какво да правим, как да разрешим трудните задачи на живота си“ – чудна работа, растенията знаят как да се справят, а човек не знае как да постъпи и какво да прави. Ако попитате растенията какво трябва да правите, те ще ви кажат: „Има две посоки на работа – нагоре или надолу“; друго нещо растенията не могат да направят, понеже те се движат в две измерения. В това отношение човек е подобен на

растение, посадено в земята: откъде сте дошли и накъде отивате – не знаете; какво трябва да правите при тези условия – щом сте посадени в земята, нищо друго не ви остава, освен да работите при дадените условия: да си пробиете път към Слънцето и да поемете посоката нагоре. Трябва ли житното зърно да напусне мястото, където е посадено, и да се поддаде на предложението на някаква буболечица да се скрие в нейната дупка? Какво правят съвременните хора – като се намерят в някакво затруднение, те започват да търсят дупки, за да се крият от неблагоприятните условия; не, където си попаднал, там трябва да решаваш задачите си.

Като ученици, вие сте посадени в земята, за да се учите – в съзнателното учене е растенето на ученика. Когато растението разбере, че е посадено в земята, то не се запитва кой го е посадил и защо, но започва да работи, да преодолява условията, за да излезе на повърхността, да види Слънцето, да използва неговата светлинна и топлинна енергия и да започне да расте; в процеса на растенето семето изучава елементите на земята, ползва се от тях и ги обработва в себе си; то седи далеч от човешката философия – кой го е посадил и защо е посадено. Трябва ли детето, което ходи на училище, да се запитва кой го е изпратил, защо го изпратил и какво трябва да прави? Не се интересувайте от въпроса какви са били намеренията на баща ви, като ви е изпратил на училище; щом сте изпратени на училище, от вас се иска да учите – нищо повече. Много философи разискват върху въпроса защо е дошъл човек на Земята, но досега никой не го е разрешил и няма да го разреши; хиляди години още ще минат, но този въпрос ще остане все неразрешен – ще се разреши, когато хората завършат развитието си на Земята. Докато е във водата, рибата не съзнава положението си, но щом излезе, тя знае вече, че е била риба; следователно, докато е в своята физическа форма, човек минава през състоянието на животно и един ден, когато напусне тази форма, той ще съзнае положението си като човек – тогава ще измени сегашните си нрави и обичаи и ще мине в по-висока форма на живот.

Като ученици, вие трябва да дойдете до положение да изменяте неблагоприятните условия, в които живеете – те седят главно във вашия ум, в съзнанието ви; много хора внасят в ума си такива мисли, които ги правят маниаци – от сутрин до вечер те са нащрек, мислят, че ги преследват, за да ги убият. За да се развива правилно, човек трябва да изхвърли от ума си всички мисли, които му препятстват; дръжте в ума си мисълта, че нищо не може да ви спъва – може ли въжето да спъва дървото? Ако вържете едно дърво с въже, няма да мине много време и въжето ще се скъса – дървото е в сила да се справи с всички препятствия, с всички неблагоприятни условия, при които се намира, а колко повече човек може да преодолее неблагоприятните условия на своя живот. Дървото, растенията разбират химията и я прилагат в живота си – ако увиете желязна тел около едно дърво, то ще отдели от себе си такива сокове, които ще разядат желязото, и в скоро време ще се освободи от него. И в човека са вложени сили, чрез които той може да преодолява препятствията, които среща на пътя си, но затова се изискват знания; както растенията познават елементите на почвата, законите на светлината и топлината и се ползват от тях, така и хората могат да приложат своите знания.

Растенията знаят и посоката, към която трябва да се движат, вследствие на което отправят корените си надолу – към центъра на Земята, а клоните нагоре – към центъра на Слънцето; като прилагат своите знания, растенията растат и се развиват. Приложете и вие своите знания, за да растете, да се развивате правилно; това не се постига изведнъж – човек ще пъпли, ще се движи стъпка по стъпка, докато дойде до върха, към който се стреми, и това значи да бъдеш герой. Мъчнотиите, препятствията в живота на човека не са нищо друго, освен наслоявания, натрупвания в съзнанието му, над които той трябва да излезе – както растенията са засипани с пръст, така и в съзнанието на човека има ред наслоявания от миналото, от които той трябва да се освободи. Силен човек е онзи, който може да се справя с мъчнотиите си; който не

може да се справя, той е слаб човек – лесно се обезсърчава и търси начин да сложи край на живота си.

Един млад студент се отчаял от своите неуспехи и намислил да се удави – за тази цел той отишъл край една река, спрял се на брега и започнал да мисли как да се хвърли във водата. Започнал да се оглежда наляво-надясно – дано го види някой, да го разубеди и да му покаже някакъв начин да се справи с положението си; ако се намери такъв човек, младият момък би бил готов веднага да се откаже от намерението си – той ще намери смисъла на живота, ще придобие сили да се справя с противоречията си.

Сега, вие трябва да работите съзнателно, да прилагате всичко, което сте научили. Отнасяйте се критично към онова, което четете, защото всеки поет, писател, философ, учен внася в произведенията си както положителното, така и отрицателното, което носи в себе си – например песимистичната теория на Шопенхауер[1] представя нещо старинно. Да се поддържа философията, че животът няма смисъл, това подразбира старото в живота; старото трябва да се изкорени като сухо дърво и вместо него да се посади нещо ново. Съвременните младежи четат безразборно, не правят избор на книгите, които четат, вследствие на което чувствата им се развиват чрезмерно – в това отношение някои романисти действат особено вредно върху младежта: със съчиненията си те внасят в чувствата им особено разкашкване, под влиянието на тази литература младежите попадат в особена област на чувствата – в тъй наречената „астрална каша“. Преди всичко героите и героините, които авторът изнася, не са истински герои – какъв герой е този, който от любов към своята възлюбена убива човек? Геройство, което е стимулирано от ревност, от злоба към някого, не е геройство. Геройство е да респектираш човека, без да го убиваш, без да посягаш на него – истински герой е онзи, който, като минава през някоя гора, където има разбойници, може да ги приспи, да вземе оръжията им и да си замине; като се събудят, разбойниците виждат, че са обезоръжени, но остават доволни, че поне животът им е пощаден.

Сега от вас се иска работа, да създадете нещо хубаво в себе си. Мнозина от вас изучават астрология, познават съдбата на хората, а своята не познават; такива гадатели има много по света. Преди Освобождението във Варненско се явила една циганка гадателка, която гледала на охлюв и предсказвала на хората много неща, със стотици се изреждали при нея да им гадае. По едно време била поканена да гадае вън от родното си място. Пътят ѝ минавал през гора, където била нападната от крадци, които я обрали. Много работи предсказвала на хората, но своята съдба не могла да познае – не знаела, че крадци ще я нападнат и оберат. Това виждаме навсякъде в живота: срещаме учени, професори, които знаят много, но едно не знаят – кога ще дойде при тях най-големият крадец, смъртта, да ги обере. Може ли да се нарече този човек учен? „Като отидем на другия свят, тогава ще научим всичко, което сега не знаем“ – откъде знаете, че на онзи свят ще имате по-добри условия от тия на Земята? Който не може да използва условията на Земята, той не може да използва условията и на онзи свят. Още докато е на Земята, човек трябва да учи, да придобива знания, които да му служат като средство за защита срещу смъртта. Една от задачите на човека е да придобие безсмъртието; ако смъртта го нагълта, той трябва така да ѝ се противопостави, че тя да не може да го смели в стомаха си; щом не може да го смели както трябва, ще се принуди да го изхвърли навън. Мислите ли, че ако човек се моли на Бога усърдно, може да остане в гроба – не, гробът ще се разпука, но вярващият, както и онзи, който люби Бога, няма да остане заровен в земята; той ще излезе от гроба и ще отиде да работи. Като ученици, всички трябва да работите, да не чакате да ви бутат с остен. За тази година от всички се изисква да си изработите план за плодотворна работа и е добре в края на годината да имате поне микроскопични придобивки.

Като ученици, вие трябва да живеете в хармония. За да спазвате хармонията в Природата, всеки от вас трябва да намери своето място. Когато влизате в клас, всеки трябва да седне до такъв другар, с когото си хармонира; тази хармо-

ния се определя от планетните съчетания: някой от вас се намира под влиянието на Земята, друг – под влиянието на Слънцето, трети – под влиянието на Юпитер и т. н. и в зависимост от тия влияния на всеки човек са дадени съответни дарби и способности, които той трябва да развива. Не само в окултната школа, но и в обикновените училища учениците трябва да се нареждат така, че всеки да сяда до другар, с когото си хармонира. Мнозина се страхуват от влияния, вследствие на което избягват дружбата си с някои хора; никой на никого не може да влияе – ако има някакво влияние, то не е опасно, не може да спъва човека. Хората могат да си противодействат едни на други, но не и да се спъват; ето защо, за да не си противодействат, те трябва да се ползват от доброто влияние на силите, които работят в тях. Някой казва: „Еди-кой си ми влияе с мисълта си“ – щом той ти влияе, и ти можеш да му влияеш. Живите хора могат да си влияят едни на други; ако някой жив човек ти влияе, бъди и ти жив да му влияеш. Ако някой човек е земен тип, може ли той да влияе на Луната или на Слънцето? Слънцето обаче влияе на Земята, изпращайки светлина и топлина; колкото и слабо да е, и Земята влияе на другите планети. Влиянието е велик закон, тъй щото пазете се от противодействие, но не и от влияние; колкото и да се пазите от влияние, вие не можете да го избегнете. Как ще избегнете влиянието на Слънцето, как ще избегнете влиянието на Земята, на твърдата почва? За да укрепне, за да се развие, дървото трябва да пусне корените си дълбоко в земята, да се свърже с нея, да се намира под нейното влияние – как ще развие човек тялото си, ако не се намира под влиянието на земята?

Съвременните хора трябва да изучават динамиката на човешкото тяло във връзка с планетните влияния върху него – така те ще разберат, че известни клетки от тялото се намират под влиянието на Слънцето, други – под влиянието на Сириус, трети – под влиянието на Юпитер и т. н. Изобщо с колкото по-възвишени същества и планети е свързан човек, толкова по-възвишена и обработена е материята на неговото тяло, а колкото по-обработена е материята на човешко-

то тяло, толкова и животът му е по-възвишен. Степента на човешкото развитие се определя от материята на неговия организъм, животът на човека се изразява чрез материята. Колкото повече се развива съзнанието на човека, толкова повече той се свързва със звездите и планетите; когато използва влиянието на всички слънца в Космоса, човек достига до съвършенство.

Като сте дошли на Земята, вие трябва да изучавате планетите и звездите в Слънчевата система, да знаете какво влияние упражняват върху вас. Например някои са забелязали, че Сатурн оказва лошо влияние върху човека, обаче те не са проследили в какви случаи Сатурн влияе зле – когато човек се бори със Сатурн, т. е. със съдбата си, последната го гази; докато мисли, че сам може да устрои съдбата си, човек всякога ще изпитва нейните удари – всякога ще среща противодействието на Сатурн. Юпитер пък казва на човека, че трябва да бъде благороден, великодушен, доблестен, щедър, без да употребява някакво насилие. Какъвто и съвет да даде Сатурн на човека, последният казва: „Това не е твоя работа, аз зная как да наредя работите си“. Добре, ще се опиташ, но знай, че ако отвориш война, трябва да устоиш; не устоиш ли, ще носиш последствията на твоята неразумност. Затова е казано: „Не противи се на злото!“.

Какво представлява злото – злото е сбор от действия на същества, които не спазват Божиите закони. *Не се противи на злото* значи: не се противи, нито осъждай тия същества, които не спазват законите. Каквото и да правите, те са безпощадни в проявите си – трошат камъни и скали в планината с динамит. Видите ли това, още отдалеч се отбийте от пътя си, не минавайте покрай тях; ако трябва да минете край тяхната кариера, минете и заминете, без да им кажете нещо. Някой се оплаква от съдбата си; не, дойдеш ли до съдбата си, отдалечи се малко и оттам изучавай законите ѝ.

Макар и да сте млади, вие ще научите много неща от съдбата си. Докато сте още млади, трябва да разрешите много въпроси. – „Не може ли тия въпроси да се разрешават на зряла възраст?“ Има въпроси, които човек трябва да разреши

още сега, на младини. Младият трябва да работи, да учи, а старият, който е пропуснал това време, трябва да се разкайва. Започне ли младият да се разкайва, той преждевременно е остарял – когато греши, младият трябва да изправя погрешките си; среща ли мъчнотии, той трябва да ги преодолява. На младия не е позволено да се обезверява – щом се намери пред някаква мъчнотия, младият трябва да си каже: „Ще работя, ще правя усилия, докато разреша задачата си; никакви мъчнотии няма да ме спрат в пътя ми, ще имам доблест да се справя с всичко“.

Като ученици, вие трябва да знаете, че непрекъснато се намирате под влиянието на Юпитер, на Сатурн, на Марс, на Венера, които представят сбор от Същества, завършили своето развитие; те познават законите на човешкото развитие, вследствие на което всякога могат да ви дават добри съвети и напътвания. Ако някой иска да развие благородството си, Съществата от Юпитер ще му покажат начин как да работи; благородството на човека представлява златото в неговата кръв. Изобщо всички планети и слънца във Вселената представляват банки, от които човек може да извади онова богатство, което в даден случай му е потребно; от човека зависи какво богатство ще си достави и как ще го използва. Щом сте дошли на Земята, вие трябва да учите, да изучавате планетите и тяхното влияние върху вас; не питайте каква ще бъде съдбата ви, нито роптайте против нея, но учете. Каква ще бъде съдбата на онзи, който минава през пустинята? Ако стомната му е здрава и пълна с вода, съдбата му ще бъде добра: щом ожаднее, той ще вдигне стомната си и ще се напие – при това положение гърлото му никога няма да бъде сухо; пукната ли е някъде стомната му, той е изложен на страдания, на голяма жажда. Пукната стомна означава изгубване на Вярата. Изгуби ли човек Вяра в Бога, главата му ще побелее и оголее от страдания и в края на краищата от него нищо няма да остане.

И тъй, щом е дошъл на Земята, човек трябва да вярва в Първата Причина на нещата като Вечно Начало на живота, като източник на всички блага за растене и за развиване.

Вярата представлява зенита на Живота, където има растене, повдигане и развитие; обезверяването е залез на Живота, където всякаква култура изчезва. Обезвери ли се, човек изгубва всякакъв стремеж в себе си – той представлява гола пустиня, в която цветя не цъфтят, птички не пеят, води не текат. Вярващият носи Божията светлина в ума си и Божията топлина в сърцето си и под тяхното влияние расте и се развива.

Тази година трябва да развивате творчество в себе си. Нека всеки започне да мисли в коя област да твори и как да твори. Намислите ли нещо добро, направете го – като прилагате нещата, вие ще развиете творческите си способности. Някой казва: „Аз ще измисля нещо, а други ще го реализират“; не, каквото си намислил, ти пръв трябва да го приложиш – ако идеята ти е добра, и други след теб ще я приложат. Ако искате хората да зачитат идеите ви, първо вие трябва да ги зачитате; следователно който зачита своите идеи, той ще зачита идеите и на другите хора и другите хора ще зачитат неговите. Всички добри, велики идеи имат един и същ източник.

Упражнение: Поставете лявата ръка на лявото рамо (върховете на пръстите се допират до рамото), а дясната ръка се поставя над главата, без докосване. Движение на дясната ръка настрани, хоризонтално, връщане над главата (*повтаря се три пъти*). След това дясната ръка се поставя на дясното рамо, а лявата – над главата. С лявата ръка се прави същото движение, каквото преди това с дясната. Двете ръце се изнасят първо настрани, после – пред гърдите, с допрени върхове на пръстите едни срещу други. В това положение концентрирате мисълта си, след което поставяте ръцете си пред гърдите. Движение на ръцете настрани и пред гърдите (*три пъти*); леко духане (*три пъти*).

Хората правят различни движения, без да разбират значението им. Много от техните движения са подсъзнателни, резултат на излишна енергия в организма. Като правят движения ту с лявата, ту с дясната ръка, те местят енергиите в организма си и по този начин ги уравновесяват. Някои

движения са хармонични, а някои – дисхармонични: например цигуларят трябва да свири дълго време, докато се научи да движи лъка си хармонично; художникът трябва да прави безброй упражнения с четката си, докато се научи да я движи хармонично. Когато човек мисли, мозъкът прави ред движения нагоре и надолу; колкото по-интензивна е човешката мисъл, толкова и движенията на мозъка са по-бързи. За да не излиза при мислене навън, Природата го е затворила в черепа.

Изобщо, движения има навсякъде в Природата – където има Живот, там има и движение. Всички движения не са хармонични, но това не трябва да ви смущава. Страхът например произвежда дисхармонични движения; щом се уплаши, човек трябва да прилага Вярата си, за да превръща дисхармоничните движения в хармонични. Благодарение на хармоничните и дисхармоничните движения на мускулите човешкото лице представлява площ, върху която са отпечатани всички култури, през които той е минал. Страхът, отчаянието, обезсърчаването са задачи, с които днешният човек трябва да се справи. Човек трябва да преодолее даже и смъртта, да стане безсмъртен.

Сега, смесете това, което сте разбрали, заедно с неразбраното, сипете отгоре вода и направете тесто, от което да опечете хляб – това значи творчество. Истински творец е онзи, който от всяка каша може да направи нещо ценно, от което и той, и близките му да бъдат доволни; истинският творец знае от каква каша какво да направи – има ли циментова каша на разположение, той няма да сложи в нея крака си, за да я опита, но ще я постави в калъпи, за да образува различни предмети. Правете отпечатъци само от умрели хора, но не и от живи.

Верен, истинен, чист и благ всякога бъди!

ОБЛАГОРОДЯВАНЕ НА СЪРЦЕТО

Втора лекция
3 октомври 1926 г., София

ОБЛАГОРОДЯВАНЕ НА СЪРЦЕТО

Верен, истинен, чист и благ всякога бъди!
Размишление.

Чете се темата: „Ролята на поезията, музиката и религията“.

Сега ще ви задам въпрос, на който всеки сам да отговори: защо едни тела горят и изгарят, а други горят, без да изгарят? Или защо дългият път не се извървява? Защо едни хора са големи, а други – малки? С каква бързина се движат големите тела и с каква – малките? Колкото по-голямо е едно тяло, толкова по-бавно се движи, а малките тела се движат с голяма бързина. Земята, макар че е голяма, и тя се движи с голяма бързина. Земята се върти около себе си, около оста си, а се движи и около Слънцето. Какво прави воденичното колело, когато се движи – мели брашно; какво прави момъкът, когато обикаля около някоя къща – търси красива мома; когато студентът обикаля университета, без да влиза вътре, това показва, че не обича да учи, не иска да слуша лекциите на професорите си. Думата *обикаля* е съставена от седем букви: буквата *О* включва в себе си ред условия; буквата *Б* представя направление на сили, които се движат в известна посока; щом дойдем до буквата *И*, само тогава се явява нещо съзнателно – до тази буква човек обикаля, търси удобства, добри условия в живота си, но в това обикаляне няма нещо идейно.

Да се върнем към въпроса защо едни тела горят и изгарят, а други горят и не изгарят. Ако в една лампа има газ за осветление и запалите фитила, газта ще гори, докато свърши; щом свърши, лампата няма да свети. Обаче ако лампата е направена така, че в нея може постоянно да се прибавя газ, тя ще гори непрекъснато. Значи тела, в които има постоянен приток на енергия, горят непрекъснато; тела, от енергията

на които става постоянно изтичане, горят и изгарят; ако пък в телата нито се втича енергия, нито изтича, те никак не горят. Въз основа на същия закон ние казваме: човек остарява, понеже в организма му не става вливане на енергия; в организма на младия става постоянно втичане на енергия от Природата. Който може да хармонира, да съгласува в себе си енергиите на втичането и изтичането, той може да се подмлади, да придобие Вечния живот – при това положение колкото се влива в него, толкова и ще изтича. Защо лампата при духане изгасва, а огънят се разпалва? Пламък, светлина, която лесно изгасва, е кратковременна; там, където става пълно горене, никакво духане не може да помогне – там горенето е вечно. Същото може да се каже и за идеите: има идеи, които от най-малкото духане изгасват. Например някой вярва в Бога; един ден той взима книгата на някой виден човек, прочита я, но след това цял се изпълва със съмнение и щом мине известно време, идеята за Бога престава да го движи – тази идея не свети вече в него. Всяко изгасване на планетите и на слънцата показва, че като идеи те са слаби. Тела, в които не става никакво вливане и изтичане, са мъртви – в тях се извършва само разлагане на материята; живи тела са ония, в които става постоянно втичане и изтичане на енергия.

Като ученици, вие трябва да работите върху себе си, да се справите с всички външни и вътрешни мъчнотии и препятствия – например страхът е голяма спънка в живота на ученика, вследствие на което той трябва да се справи с него. Представете си, че сте на нивата си, работите, а в това време в дома ви е дошъл един ваш приятел, който трябва да си отиде точно в 9 ч. вечерта. Вие се връщате у дома си навреме, но от близката гора е излязла една мечка и застанала точно пред вратата ви – какво трябва да направите с мечката? Ако се уплашите, вие ще останете вън, но и приятелят ви ще се страхува да излезе от стаята. В дадения случай мечката е символ на страха в човека – страхува ли се човек от нещо, все едно е срещнал мечка на пътя си; какво трябва да прави човек, когато се уплаши – да мисли.

Един млад българин отивал в Солун, за да учи занаят. По пътя той настигнал няколко цигани, които водели със себе си мечка, за да я разиграват, и се присъединил към тях, за да минат заедно гъстата гора, която се изпречила на пътя им. По едно време нещо зашумяло в гората, циганите се уплашили и хукнали да бягат. Един от тях, който носел тъпана, го изпуснал от ръцете си и хукнал след другарите си; българинът взел тъпана и продължил пътя си. Наблизо видял една воденица и се отбил да пренощува в нея, но понеже се страхувал, качил се на гредите – там да прекара нощта. Едва задрямал малко, събудил се от шума на някакви тежки стъпки – това било мечка. За да я прогони, започнал да бие с тъпана на циганите и голяма била изненадата му, като видял, че мечката започнала да играе; той се успокоил и помислил: „Ще държа мечката и ще тръгна с нея да изкарвам прехраната си“. Започнало вече да се разсъмва, когато край воденицата се чули стъпки на керван от камили. Като чула стъпките на камилите, мечката се уплашила и избягала, а при вида ѝ камилите на свой ред се изплашили и хукнали да бягат, изпотрошавайки много от грънците, които карали в колите. Ядосани, камиларите влезли във воденицата, за да видят чия е тази мечка и да искат обезщетение за големите загуби. Те намерили младия човек на гредите горе, свалили го оттам и го повели в града да го съдят. Съдията го запитал:

– Вярно ли е обвинението, което отправят към теб?

– Вярно е, господин съдия. Занаятът, с който изкарвам прехраната си, е да разигравам мечка и когато керванът минаваше край воденицата, аз биех тъпана си, обучавах своята мечка. Тя се уплаши от камилите и избяга в гората, а камилите пък се изплашиха от нея и счупиха много грънци. Камиларите са ощетени, наистина, но и аз съм ощетен – мечката, с която се прехранвах, избяга. Ако те могат да върнат моята мечка, аз се задължавам да платя счупените грънци – в противен случай не поемам никакво задължение.

И тъй, уплаши ли се човек, нека бие с тъпана си – тъпанът представлява ума на човека. Значи докато мисли, човек всякога може да се справи със страха; престане ли да мисли,

страхът ще го завладее. Вътрешният страх в човека е една от най-големите спънки в живота му. Например някой предприема една добра работа, но веднага се натъква на страха, че няма да успее, и я отлага – тъкмо намисли да отиде някъде, веднага се отказва. Страхът внася в човека обезсърчение, отчаяние, съмнение и т. н. и е герой този, който може да преодолее тия състояния в себе си – преодолее ли ги, той става велик. Ако при най-голямото си отчаяние човек може да преодолее себе си, своето състояние, той може да се повдигне, да стане велик; не може ли да се справи със страха, с отчаянието си, и най-даровитият може да пропадне. Има случаи в живота на човека, когато при всички дарби и способности, с които Природата го е надарила, той пак пропада; има случаи, когато обикновеният човек при усилия да се справи със страха и мъчнотиите, които животът му създава, става велик.

Често хората си правят планове как да постигнат едно или друго желание и ако не успеят, се обезсърчават. Те не трябва да се обезсърчават, но трябва да знаят, че има един велик Божествен закон, който определя как трябва да стават нещата – следователно нищо друго не се иска от човека, освен да се подчини на този закон и да се свърже с Божественото съзнание. Съвременните хора още не са дошли до онова високо съзнание да разбират великите Божии закони и да им се подчиняват.

В развитието на различните форми на Живота ние виждаме ред култури: например в пътя на развитието си растенията са се стремели към височина, за да приемат слънчевите лъчи безпрепятствено, тъй щото те са внесли в света идеята за височина; животните са се стремели да развият силата си, защото в животинския свят правото е на страната на силния; птиците са се стремели към красота – те са се грижели да направят своите дрехи красиви; като е дошъл човекът, той започнал да мисли за красотата на своето лице. Следователно растенията са внесли в света идеята за височината, животните – идеята за силата, птиците – идеята за външната красота, главно за красотата на дрехите, а човек – идеята за красотата

на лицето. Обаче днешният човек продължава да разширява в себе си идеята за красота и не се спира само върху лицето си, но и върху челото – той отделя вече челото от лицето и работи за развитието на всички способности, вложени в предната част на мозъка. Но и тук човек не спира; след като е опитал високия ръст, силата на мускулите си, външната красота, красотата на лицето и на челото си, т. е. своя ум, сега той отправя силите си към сърцето – да развие красиво, благородно сърце в себе си.

Сега и на вас, като на ученици, казвам: насочете всички свои сили, всички усилия към сърцето си – да работите за неговото облагородяване; разумното, благородното сърце крие в себе си нови начини за живеене и за работа. Когато умът на човека е добре развит, ние казваме, че този човек е интелигентен; неговата интелигентност се вижда в очите, в погледа му – погледът му е ясен, чист. Благородното сърце пък се изразява в лицето на човека – лицето на такъв човек свети, от него излиза нещо светло, магнетично, приятно; приятно е да гледате лицето на човек, който има благородно сърце, и такъв човек не може да не бъде обичан – всеки обича човека, от сърцето на когото блика благородство. Благородството оживява човека; жизнеността, която изтича от човека, се дължи на благородното му сърце.

Следователно всяка сутрин, като ставате от сън, спомняйте си, че сте минали през културата на растенията и сте развили известна височина; минали сте през културата на животните и сте развили сила; минали сте през културата на птиците и сте развили външната красота; минали сте през културата на човека и сте развили ума си, който е дал израз и красота на очите ви; сега вече минавате през друга фаза на културата, в която трябва да развиете благородно сърце, което да даде израз и красота на цялото лице. Красивото лице съдържа в себе си придобивките на миналите култури, то представя човека. Новата култура е култура на сърцето, което води хората към побратимяване, към братски живот; чрез сърцето ще се изяви Любовта. В стария живот Любовта е започвала с радост, а е свършвала със скръб; в Новия живот

обаче Любовта започва със скръб, а свършва с радост. Адам и Ева започнаха с радост, но свършиха със скръб, с плач – оттук виждаме, че плачът е произлязъл от Райската градина; Ева сгреши, понеже яде от плода на Забраненото дърво, около което змията се беше обвила – значи тя се свърза с културата на дървото и пожела да стане висока, т. е. знатна, същевременно се свърза и със змията и пожела да стане силна; тя се върна към старите култури и сгреши. След това Адам и Ева бяха изгонени от Рая, за да опитат какво могат да направят с дългите рала и силните волове; Господ им каза: „Понеже пожелахте културата на растенията и животните, излезте вън от Рая, за да ги опитате. Вие сами избрахте дървото и животното за идеал в живота си, сега ще носите последствията на този идеал“. Една българска поговорка казва: „Мотиката и ралото хранят цял свят“; тази поговорка е вярна отчасти, но не и в абсолютен смисъл – мотиката заравя хората, а ралото ги разкъсва, т. е. разединява, и откакто ралото и мотиката влязоха в употреба, хората започнаха да се бият за земя, да се убиват и унищожават.

Упражнение. През цялата седмица наблюдавайте Луната, като си записвате първата мисъл, която мине през ума ви. Ще наблюдавате Луната цялата седмица, а всеки ден от седмицата ще спирате вниманието си върху оная планета, която е свързана със съответния ден: например във вторник ще наблюдавате Марс, в сряда – Меркурий, в четвъртък – Юпитер, в петък – Венера, в събота – Сатурн, в неделя – Слънцето, когато изгрява. Като наблюдавате тия планети, същевременно ще си записвате първата мисъл, която е минала през това време в ума ви; ще отбелязвате и времето – дали е било ветровито, облачно или ясно. Като правите тия наблюдения, все ще придобиете нещо, ще увеличите знанията си.

Верен, истинен, чист и благ всякога бъди!

ВНУШЕНИЕ

Трета лекция
10 октомври 1926 г., София

ВНУШЕНИЕ

Верен, истинен, чист и благ всякога бъди!
Размишление.

Четоха се резюмета на темите: „Ролята на поезията, музиката и религията“ и „Най-важната работа след яденето“.

Като ученици, вие трябва да изучавате влиянието на планетите върху себе си – върху ума, сърцето и волята си. Човек се движи в три области: в областта на своите мисли, в областта на своите чувства и в областта на постъпките си; следователно той трябва да изучава тия три области, за да познава себе си. Мнозина от съвременните хора се движат като в сън – без никаква идея в ума си, те само мечтаят и се движат като сомнамбули под влиянието на своите мечти; с мечтите си човек се движи главно в Астралния свят. – „Реален ли е Астралният свят?“ Астралният свят е толкова реален, колкото и представленията, които виждате на сцената; Астралният свят не е нищо друго, освен преживяване на минали съществувания, той е подобен на живота на рибите, подобен е на водата – каквото е състоянието на рибите във водата, такова е състоянието на човека в Астралния свят. Човек не може и не трябва да остава за дълго време в Астралния свят, той трябва да минава от един свят в друг, да се качва все понагоре, за да се развива правилно и всестранно.

Съвременната култура има предвид развиването на човешкия ум; тя работи за развиване на човешкия мозък, за развиване на неговите сили и способности и каквото придобие в тази област, човек го складира в подсъзнанието си като материал за бъдещата култура. Днес виждате, че някой човек е обикновен, но той носи знанията на миналото, когато е работил като виден учен – математик, естественик, философ и т. н.; днес минава за обикновен човек, но в миналото е бил велик музикант, учен, художник и т. н. От човека зависи да

складира своите придобивки и опитности в подсъзнанието си или да не ги складира; съзнателната работа на човека в сегашния му живот определя неговото бъдеще.

Животът на Земята е подобен на частиците на една гумена топка; докато топката е в естественото си положение, частиците ѝ са групирани на едно място като в ядро – такова е положението и на хората на Земята: те се движат, работят, радват се и скърбят, но в края на краищата се централизират помежду си като в едно ядро; обаче ако гумената топка се надуе чрезмерно, частиците ѝ се отдалечават една от друга, докато напълно се отдалечат и пръснат в пространството. Такова е положението и на душите в Астралния свят – те са отдалечени една от друга, без никакви видими връзки и отношения. Докато са на Земята, хората се обменят помежду си, те се намират в отношение на взимане и даване; докато е на Земята, докато живее, човек чувства Живота в себе си – той чувства как теченията на Живота се втичат и изтичат от него и под влиянието на тия течения той расте и се развива.

За да разбере теченията на Живота, за да ги използва разумно, всяка вечер и сутрин човек трябва да влага в себе си нещо положително: положителни мисли и чувства. Иска ли да постигне нещо, вечер и сутрин човек трябва да влага в подсъзнанието си желание да постигне това нещо, като си каже: „Желая да постигна еди-какво си“; вложи ли това желание в подсъзнанието си, той трябва да престане да мисли вече за него. Всяко отправяне на известна мисъл или известно желание в областта на подсъзнанието не е нищо друго, освен посаждане на семе в почвата. Посадите ли едно семе в земята, оставете го свободно да изникне; няма да се мине много време, семето ще изникне и ще даде своя плод. В подсъзнанието си човек складира нещата, а в съзнанието си той живее – страда и се радва, пада и става. Като погледне към окръжаващите, човек се сравнява с тях и ту се мисли за способен, силен, ту – за неспособен и слаб. Човек не може да бъде способен или силен във всички области; някой е силен като майстор – той разполага с физическа сила, може да строи къщи, мостове и др., друг някой пък е морално, пси-

хически силен – той геройски носи страданията. Коя сила е за предпочитане? Колко мостове, колко сгради, построени в миналото, са останали здрави до днес – има някакви остатъци от старите египетски пирамиди, но те не представляват нещо цялостно. Обаче дойдете ли до характера и устойчивостта на великите хора, които геройски са носили страданията си, името им и досега остава паметно за човечеството, а примерът им и до днес е достоен за подражаване. Христос, Който даде образец на човечеството за търпение и разумно носене на страданията, и до днес живее и ще живее в умовете и сърцата на всички хора. Като се ползва от живота на великите хора, човек вижда, че и той може да постигне всичко, каквото желае; Природата е вложила в него ред методи, чрез които може да работи. Като става от сън, първата работа на човека седи в това да разгледа ръцете си, лявата и дясната, да хване всеки пръст поотделно и да види какво е написано там; като изучава ръцете си, човек ще намери в тях ред методи и правила за работа – по този начин той ще изучава както себе си, така и окръжаващите. Казано е в Писанието: „Написал ни е Господ на ръката Си“; ако Бог е написал всички хора на ръката Си и от време на време поглежда към тях, за да види кой от какво се нуждае, колко повече човек трябва да поглежда към ръката си и да я изучава. Има нещо написано на ръката, което никога не се мени, а всеки ден се пише и по нещо ново, което човек трябва да изучава; ръката е лист от книгата на Великия живот, върху който постоянно се пише.

Като ученици, вие трябва да прилагате законите на внушението, за да си въздействате в положителен смисъл: ако паметта ви е слаба, работете с внушението, за да я усилите; ако някой обича да спи много и не може да става рано, нека всяка вечер си внушава да стане сутринта точно в пет часа и като си внушава няколко дена наред, ще забележи, че точно в този час някой го събужда. Като закон внушението има смисъл, когато се прилага за придобиване на нещо положително, за създаване на нещо добро в характера на човека. Дали съзнават това, или не, всички хора, всички животни си служат с внушението като метод за работа.

Съвременните хора изучават различни науки, служат си с разни методи, но въпреки това те още не са дошли до онези методи, с които Природата си служи. В една стомилионна част от секундата Природата вади отпечатъци от предмети и лица и моментално ги изучава, обаче човекът, за да изучи нещо – някакъв предмет или някакво явление, трябва да изучава с години; това говори за несъвършенството на човешките методи. Много още има да учи човек, докато постигне известно съвършенство.

И тъй, за да дойде до пълно съвършенство, човек трябва да знае как да учи и как да прилага наученото. Например като изучава физика, химия, математика или друга някоя наука, човек трябва да ги изучава не само в тяхното физическо приложение, но и в приложението им в психическия живот на хората – всяка наука има отношение към мислите, чувствата и постъпките на човека. Както изучавате отделните предмети сравнително, така трябва да разглеждате и физическите явления, да ги сравнявате с духовните. Казвате например, че като сравнявате теглото на дървеното масло и на водата, виждате, че дървеното масло е по-леко, затова плува на повърхността на водата. Водата е по-тежка от въздуха; щом водата е по-тежка от въздуха, коя е причината облаците да стоят над въздуха, горе в пространството? Съвременните учени изучават движенията на атомите, на молекулите и виждат, че те се движат в противоположни посоки; навсякъде в природата те виждат две противоположни течения. Водните капки се движат под влиянието на електрическото течение в природата, същото можем да кажем и за движението на кръвта в човешкия организъм – тя се движи не само под ритъма на сърцето, но и под влиянието на електричеството в природата. Докато сърцето е под влиянието на живото електричество в природата, то се свива и разпуска равномерно, като изпраща кръвта по цялото тяло; излезе ли от това влияние, сърцето спира своето движение. Ако сърцето не се намира под влиянието на природното електричество, никакво кръвообръщение не би било възможно – защо? Защото съпротивлението, което артериите и вените оказват

на движението на кръвта, е толкова голямо, че сърцето не би могло да я движи, то няма откъде да получава енергия; сърцето трябва да разполага с голяма енергия, за да може да тласка кръвта по цялото тяло, и приема тази енергия от природното електричество.

Следователно, искате ли сърцето ви да бъде здраво, ще държите в изправност мозъка си, откъдето минават електрическите течения на природата, и слънчевия възел, откъдето минават магнетичните течения. За да бъде мозъкът ви в изправност, ще се пазите от противоречиви мисли; дръжте в ума си всякога положителни идеи. За да държите слънчевия си възел в изправност, никога не допускайте в сърцето си отрицателни чувства. В каквото и положение да се намирате, пазете се от противоречия. Представете си, че някой от вас е попаднал в ръцете на разбойници – трябва ли да се смущава от това положение и да се безпокои защо са го хванали разбойниците? Той може да мисли много неща, но преди всичко трябва да действа – нека приложи всичкото си знание, за да се освободи от разбойниците. Нека приложи внушението, чрез мисълта си да ги застави да го пуснат; ако не успее в това, чрез силата на мисълта си нека ги застави да заспят и щом види, че са заспали, той трябва веднага да избяга; като се отдалечи на известно разстояние, нека отправи мисълта си към тях и да ги събуди. Ако и това не помага, да им предложи известна сума за освобождаването си; за хората днес най-силното средство за внушение са парите – като видят пари, те са в състояние да направят каквото искате. Не е мъчно да се справи човек с разбойниците. Ако хванат някой добър човек, готови са да му дадат пари, но не и да го оберат – те разбират, че този човек носи нещо хубаво в себе си; на лошия обаче нищо не дават, а го обират по всички правила на изкуството си.

Като ученици на Великата Школа, от вас се иска не само знание, но и приложение на това знание. Ако имате много знания без никакво приложение, вие ще бъдете в положението на земеделец, който има много земя, но необработена, безводна, без плодове и растения – такава земя е подобна на

пустиня, в която се вдига голям прах, от който пътниците страдат. Каквото научите, трябва да го приложите. При това вие трябва непрестанно да учите – и на 120 години да станете, пак трябва да учите като млади. Докато е на Земята, човек непрестанно се намира пред задачи, които трябва да решава. Страшно нещо е човек да остарее преждевременно: някой седи и нищо не мисли – щом токовете на мисълта спрат, човек е преждевременно остарял. При каквото и положение да се намира – здрав или болен, беден или богат, учен или прост, млад или стар, човек винаги трябва да държи в ума си мисълта, че е ученик и трябва добре да учи. Веднъж дошъл на Земята, човек има известна мисия, която трябва да изпълни; за да я изпълни, даден му е известен капитал, който трябва да вложи в работа и да придаде нещо към него, а не да го зарови в земята и да остане неизползван. Всеки трябва да има желание да се прояви в известно направление – в музика, в наука, в поезия, в изкуство и т. н; за да се прояви в каквото и да е направление, човек трябва непременно да работи и прилага. Ще кажете, че човек е изработил много неща; това, което е изработил вече, е резултат на неговата минала дейност, важно е какво ново ще придобие днес. Какво се ползва от четенето на добри и свещени книги, ако нищо не е приложил? Човек може да е чел десет пъти наред Библията, но ако не знае как да се справи с най-малкото изпитание или нещастие, той нищо не е придобил. Всяка книга има смисъл дотолкова, доколкото може да придаде нещо на човека.

Съвременните учени говорят за елементите в химията, във физиката и в различните науки, но има още неща, които те не познават. Например съвременните химици казват, че водата е съставена от два обема водород и един обем кислород. Водородът и кислородът са газове, от които първият гори, но не поддържа горенето, а вторият поддържа горенето, но сам той не гори; получената от тях вода нито гори, нито поддържа горенето – коя е причината за това? Третият елемент, който се съдържа в нея. Значи във водата има и трети елемент, непознат още на учените – този елемент е Животът. Затова се казва, че водата е символ на Живота и в този

смисъл Животът е съставен от вода и огън. Казано е в Писанието: „Ако не се родите от вода и дух“ – в дадения случай Духът символизира огъня, значи: „Ако не се родите от вода и дух, нямате живот в себе си“. Кое е отличителното качество на Живота – мекотата; наистина, ако влезете в общество на хора, които съзнават, че живеят, ще почувствате известна мекота. Където Животът е по-изобилен, там всякога се забелязва мекота в отношенията; колкото по-ограничен е Животът, толкова и мекотата е проявена в по-слаба степен – там ще усетите по-голяма студенина в отношенията на хората. Животът носи нещо приятно в себе си, а именно – мекота; мекотата е качество на Божествения живот, следователно колкото повече човешката душа се отваря за Божественото, толкова повече Живот проявява тя.

И тъй, искате ли да напредвате в живота си, прилагайте закона на внушението. Когато се отнася до ваши близки, вие прилагате много успешно внушението, но дойде ли до вас, не можете да се ползвате от него. Например ако някой ваш приятел се е обезсърчил и се страхува, че няма да издържи изпита си, вие го насърчавате – внушавате му, че ще свърши добре изпита си, и той се успокоява. Намерите ли се вие в същото положение, не можете да си помогнете – значи по отношение на вас законът на внушението не работи; не, прилагайте този закон както към себе си, така и към своите ближни, но винаги за доброто, за положителното в живота. Този закон работи навсякъде, съзнателно или несъзнателно животните и хората си служат с него. Като разумни същества, вие ще си служите с внушението при всички случаи на живота си: за лекуване, за усилване на паметта, за насърчаване, за понасяне на скърби и страдания и т. н. Внушението е оръжие, чрез което човек може да воюва със злото, с отрицателните сили в света; съвременните хора живеят в ада, затова трябва да бъдат готови да воюват. Докато живее в съзнанието и в подсъзнанието си, човек е повече на Земята и в ада; качи ли се в самосъзнанието и в свръхсъзнанието си, човек е на Небето. Щом е дошъл на Земята, човек трябва да съедини земния и небесния живот в себе си и да определи

посоката на движението си в сегашния живот. За да намерите правата посока на своя живот, вие трябва да работите, да правите опити както химикът в своята лаборатория; не само един, но стотици опити трябва да направите, докато дойдете до онази абсолютна увереност в нещата, в която няма никакво изключение.

Верен, истинен, чист и благ всякога бъди!

ЛЮБОВ И ВЯРА

Четвърта лекция
17 октомври 1926 г., София

ЛЮБОВ И ВЯРА

Верен, истинен, чист и благ всякога бъди!

Размишление.

Чете се резюме на темата: „Най-важната работа след яденето“ и темата: „Най-малкият подтик в живота“.

Като се говори за малък подтик, това подразбира съществуването на голям подтик. Казваме малък, слаб подтик – има ли някаква разлика между малък и слаб подтик? Казваме малко, слабо дете – какво разбираме под думите *малко* и *слабо дете*? Под думите *малко дете* разбираме дете, което на ръст, на височина е малко; *слабо дете* пък е това, което е слаботелесно. Следователно кой е най-малкият подтик в живота – според някои да бездействаш, това значи да имаш най-малкия подтик в себе си; всъщност не е така, защото бездействие не съществува в Природата. Когато човек мисли, че е в пълно бездействие, и тогава даже не бездейства: той казва, че нищо не прави, а тъкмо в това време яде – значи все прави нещо; друг някой казва, че от нищо не се интересува, а всъщност се интересува от много неща, но се страхува да се прояви свободно, за да не му стане нещо – това именно показва, че човек се интересува от своя живот.

Представете си, че влизате в едно общество на хора, които не ви създават никакви противоречия – какъв живот съществува там, какви са хората в това общество? За да не предизвикват никакво противоречие, те трябва да са съвършено еднакви и по ръст, и по вътрешен строеж. Има ли някакво съотношение между малкия подтик и малкия ръст на човека, както и между големия подтик и големия ръст? Малкият подтик крие в себе си възможности да стане голям, да се увеличи – това е в зависимост от времето и пространството. Природата си служи с малки и големи подтици, но от икономични съображения тя предпочита малките подтици

пред големите – при малките подтици се изразходват малко сили, малко материал, а при големите се изразходват повече сили и повече материал; при това резултатите при малките подтици са всякога добри.

В Природата съществуват ред Разумни сили, с които тя си служи като подтици на човешката душа. Една от тия Разумни сили е Любовта, а друга – Вярата. Коя от двете сили дава по-голям подтик на човека? Ще кажете, че Любовта дава по-голям подтик – защо? Защото тя включва всички сили в себе си. Това трябва да се докаже. Да твърдите, че Любовта включва всичко в себе си, е все едно да твърдите, че майката включва детето в себе си – ако това е вярно, детето не би трябвало да излиза вън от утробата на майка си. Когато положението на рибите станало много тежко, някои от тях решили да напуснат водата, да излязат вън от нея, да не си спомнят за предишния си живот; водата им казала: „Каквото и да правите, където да отидете, без мен не можете; все ще ме потърсите, поне гърлото си да наквасите“. Никое живо същество не може без вода, никое живо същество не може без Любов; както водата измива, изглажда и изчиства всичко, така и Любовта урежда всички неща в живота.

Като се натъкват на известно противоречие в живота си, хората се обезсърчават от всичко и казват: „Не ни трябва Любов, нищо не ни трябва“. Не, без Любов не може да се живее; каквото е водата за рибите, такова нещо представлява Любовта за човека – тя е среда, в която той живее и без която не може. Значи Любовта е вода, в която човек плува като риба; за да не се удави, той трябва да я разбира, да познава законите ѝ. Следователно, когато влезете във водите на Любовта, гледайте да не се удавите; като се качвате по нейните височини, гледайте да не паднете; като влезете в огъня на Любовта, гледайте да не изгорите; като дойдете до светлината на Любовта, гледайте да не почернеете; като се намерите пред красотата на Любовта, гледайте да не погрознеете.

За да не изпада в тия положения, човек трябва да е готов да се ползва от Любовта – тя е сила, чрез която човек може да трансформира състоянията си. Любовта е космическа

сила, която движи всичко в света. Който не разбира смисъла на Любовта, той казва: „Не искам да мисля, да чувствам, да работя, да се движа“ – това е неразбиране на Живота, неразбиране на Любовта. Любовта движи всички планети, всички слънца, целия свят, а въпреки това малкият човек решил да ѝ се противопоставя; ще мислиш, ще чувстваш, ще работиш, ще се движиш въпреки волята си – Любовта движи света, а не човекът. Това не значи, че човек ще се движи по пътя на слънцата и планетите или по пътя на другите хора; всеки човек ще се движи по свой определен път, но непременно трябва да се движи.

И тъй, за да бъде свободен, човек трябва да има определена посока в живота си, към която да се стреми; тази посока е различна за различните хора, затова е казано, че всеки се движи в свой кръг, по своя специална орбита. Като не разбират какво значи кръг на движение, мнозина наричат този кръг *омагьосан*; казват за някого, че е влязъл в един омагьосан кръг – това показва, че този човек е излязъл от своя собствен кръг на движение и е влязъл в чужд кръг. Значи човек може да се омагьоса само когато напусне своя кръг на дейност и влезе в чужд кръг; щом се движи в своя кръг, човек може да постигне всички свои желания, но не се ли движи в своя кръг, работите му няма да вървят добре. В първия случай той може да стане и министър, и цар – каквото желае; във втория случай той може да реализира желанията си само на сцената – там ще го видите и като учен, и като млад и стар, и като цар; тези положения са кратковременни, докато е на сцената, а слезе ли от нея, той е обикновен човек.

Като наблюдавате хората, виждате, че те коренно се различават един от друг: ако един работи с методите на Вярата, друг непременно ще работи с методите на Любовта; ако и двамата са изобретатели, първият ще приложи един от методите на Вярата в своята работа и ще каже: „Аз вярвам, че ще успея“, а вторият ще приложи един от методите на Любовта и ще каже: „Понеже обичам работата си, вярвам, че ще успея“. Кой може да вярва в успеха на своята работа – само онзи, който има знание и Любов. Само разумният може да

вярва, Вярата подразбира разумност. Човек не може да вярва на устойчивостта на мост, построен от върбови пръчки, обаче ако мостът е построен от яки, здрави греди, всеки вярва на неговата устойчивост – какво показва това? Това показва, че може да се вярва само на силния – значи Вярата има отношение към силния, към разумния човек. Любовта обаче има отношение към слабите, към страдащите. Например ако на двама души (единият вярващ, а другият любещ), предложите една малка колибка и една голяма, висока вила, кой какво ще предпочете? Човекът на Любовта ще избере малката колибка, а човекът на Вярата – голямата, висока вила. Защо? Защото Вярата обича големите, великите неща, тя работи с големи величини, а Любовта работи с малки, със слаби величини. Оттук виждаме, че Вярата и Любовта са две разумни сили, които работят както с противоположни методи, така и с противоположни величини.

Следователно намерите ли се пред големи мъчнотии, вие ще си послужите със закона на Вярата, а при малките мъчнотии ще си послужите със закона на Любовта; Вярата побеждава големите мъчнотии, а Любовта – малките. Ако хората не успяват в живота си, това се дължи на факта, че те разместват методите, с които си служат: те слагат Любовта там, където Вярата трябва да работи – искат да побеждават големите мъчнотии с Любов, но не успяват. За да разрешите някаква мъчнотия с Любов, вие трябва да я намалите в себе си, да я представите в най-малката ѝ форма. Представете си, че някой ви дължи сто хиляди лева и като не може да ви се изплати, той дохожда при вас да се моли да му простите дълга. На какво разчита този човек – на Любовта ви, обаче той не знае, че сумата сто хиляди лева е голяма величина и Любовта не може да работи с нея, докато постепенно не я намали и превърне във величина, която може да влезе в кръга на нейната дейност. За тази цел тя зачерква една нула на сумата сто хиляди лева и казва:

– Сега ще ми платиш десет хиляди лева.

– И тях не мога да платя.

След известно време Любовта зачерква още една нула:
– Хиляда лева можеш ли да платиш?
– Не мога.
Тя зачерква още една нула.
– Сто лева можеш ли да платиш?
– Не мога.
Зачерква още една нула.
– Десет лева можеш ли да платиш?
– Не мога.

Любовта зачерква и последната нула и оставя на човека да плати само един лев, поне за семето, което е дала – по този начин тя намалява мъчнотиите на човека до минимум и ги представя в такъв вид, че да станат лесно разрешими. Затова е казано, че Любовта е сляпа за погрешките, за слабостите на човека – тя ги представя в толкова малък вид, че да не обезсърчи и отчае човека, и като ги види толкова намалени, той има сила и дух в себе си да работи за изправянето им; види ли погрешките си в увеличен вид, човек се отчайва и губи сила и вяра в себе си, че може да ги изправи.

Законът на Мъдростта, в който Вярата взима участие, не намалява нещата – той ги приема в такава форма, в каквато съществуват, и изисква тяхното изправяне. Ученикът се извинява на учителя си, че не е могъл да научи урока си, понеже майка му била болна или нямал учебници и т. н.; учителят казва: „Зная всичко това, влизам в положението ти, но урокът трябва да се научи“ – значи Мъдростта изслушва човека, не го съди, но не го извинява.

Като ученици, при самовъзпитанието си вие трябва да прилагате и двата закона – на Любовта и на Вярата: като дойдете до малките мъчнотии, ще приложите Любовта, а като дойдете до големите мъчнотии, ще ги побеждавате с Вярата. Всички големи борци са започвали със закона на Любовта, а са свършвали с Вярата. За да развиват мускулите си, те са започвали с Любовта – обичали са работата си и затова са имали разположение да правят ред упражнения, всеки ден да ги увеличават, да пристъпват към все по-тежки и сериозни. Като дойдат до известно постижение, те излизат на

борба с по-слаби от себе си, за да придобият вяра в своите сили. Постепенно започват да излизат срещу все по-силни борци, докато един ден се уверят напълно в своята сила и се обявят за готови – те вече имат вяра в себе си и работят с нея. Тъй щото искате ли да работите върху себе си, да изправяте погрешките си, започнете от най-малките и постепенно вървете към по-големите. Това не значи, че трябва да изкоренявате погрешките си и да ги хвърляте вън от себе си, без да им дадете условия за по-нататъшен живот; изкорените ли една погрешка от себе си, посадете я в земята, да се развива далеч от вас – това е един от методите на Любовта.

Като ученици, вие трябва да работите с Любовта, за да преодолеете вътрешния страх в себе си. Мнозина се страхуват от жаба, от змия, от мечка, от вълк, даже и от някои насекоми – какво трябва да прави човек, за да преодолее в себе си страха и отвращението от тия неща? Ако го е страх от жаба, той трябва да прави опити постепенно да се приближава към нея, да я пипа, да я гледа, докато привикне. След като преодолее външния страх от животни и от зверове, човек трябва да се справи с вътрешния си страх. Например понякога човек си внушава мисълта, че е болен от някаква неизлечима болест, и започва да се страхува, че ще умре. Като работи върху себе си, за да преодолее своя вътрешен страх, човек ще дойде до убеждението, че много от болестите се дължат на напрежение, предизвикано от природното електричество или магнетизъм върху дадени органи: например някой се оплаква от болки в главата, в сърцето, в дробовете си – тези болки се дължат на налягането, което атмосферното електричество оказва върху тия органи. Човек трябва да знае по какъв начин да трансформира излишните енергии в своя организъм, защото понякога магнетизмът в него е повече, отколкото трябва, вследствие на което той изпитва известни болезнени състояния. Като изучава организма си, човек дохожда до положение да разбира, че много от неговите болезнени състояния се дължат на атмосферните влияния – в това отношение той става чувствителен като барометър и възприема и най-слабите промени в атмосферата.

Като е дошъл на Земята, човек се натъква на ред изпитания и противоречия, които го изкарват от релсите на неговия живот; тогава той се гневи, обижда се, огорчава се, но трябва съзнателно да работи върху себе си, за да трансформира тия състояния – в няколко минути трябва да смени състоянието си и да се освободи от гнева, от обидата. Ще кажете, че човек не трябва да се влияе от външните условия на живота; не, изкуство е и като се влияе, да може лесно да трансформира състоянията си. Каквото и да прави, човек не може да избегне влиянието – той ще се влияе от атмосферните промени, от книгите, които чете, от хората, които го заобикалят и т. н. Влиянията са благоприятни условия за човека да расте, да се развива, да преодолява мъчнотиите, които среща на пътя си – докато не дойде до тази мисъл, той всякога ще се обезсърчава от изпитанията и ще каже, че не се интересува от нищо. Кой човек не се интересува – мъртвият. Като не може да постигне желанията си, човек казва: „Няма вече за какво да се държа“; други пък казват точно обратното, а именно: „Убий всяко желание в себе си!“ – не, това не е правилна мисъл. Човек не трябва да убива желанията си, но да пристъпва постепенно към възпитанието им; като възпита едно желание, тогава ще пристъпи към второ, защото държи ли едновременно всичките си желания в сърцето си, човек ще се намери в невъзможност да ги възпитава. В човека има ред противоречиви желания, които могат да се хармонизират в някое възвишено желание – например желанието на човека да постигне съвършенство е в състояние да хармонизира всички останали желания. Чрез едно възвишено желание човек се свързва със съзнанието на Възвишени същества, които помагат за реализиране на неговото желание – в този случай той живее в съзнанието на тия Същества така, както в светлината. Възвишените същества използват даже и наймалките мисли и желания на хората като малки изворчета и цветенца; същевременно те използват всички човешки енергии, колкото и да са отрицателни – например гневът, който представлява разрушителна енергия, те впрягат на работа така, както ние използваме електрическата енергия.

Дойдем ли до Божествения свят, там никакви противоречия не съществуват. Какъвто и да е човешкият живот, той може да повдига или понижава човека, но във Вселената не произвежда лоши резултати – силите на Вселената са така разпределени, че трансформират всичко, каквото им се изпречи на пътя. Лошият живот има отношение само към човека, ето защо той трябва да се пази от погрешки и престъпления, които спъват неговото растене и развитие. В пътя на развитието си човек ще прави грешки, ще пада и ще става, ще се натъква на смешни положения, но свързан ли е с Божественото съзнание, всякога ще се справя с положението си. – „Ама аз не искам да бъда смешен." Искаш или не, ти често ще изпадаш в смешни положения: не е ли смешен професорът, който от време на време се почесва по главата, когато иска да си спомни нещо, което е забравил; не е ли смешен човек, когато се храни – той слага храната в устата си и я премята от една страна на друга. Човек може да не изпада в смешни положения само когато неговите действия са в хармония с действията на Природата – това значи да живее хармонично; докато дойде до хармонията на Природата, той често ще прави нехармонични движения, но въпреки това трябва да бъде свободен. За човека е важно да работи върху себе си, а това, че не може изведнъж да се повдигне, още нищо не значи.

Като ученици на Великата Школа, от вас се иска да изградите своя характер. Кога ще стане това – не е важно, човек не може изведнъж да преобрази себе си, това е постепенен процес. Иска ли да постигне нещо, човек първо трябва да отправи желанието си към своя ум, като мисъл, и после да пристъпи към реализирането му на физическия свят. Например някой иска да бъде милосърден – за тази цел той първо трябва да обмисли начин как да приложи това свое желание на практика. Ще му дойде наум мисълта да посети някоя бедна вдовица с няколко деца; като отиде в дома ѝ и види условията, при които живее, в него ще се събуди чувство на състрадание и той ще започне да търси начин да ѝ помогне.

Като прави различни опити, човек развива отделните си центрове. Задачата на ученика е да разработи своите умствени способности и чувства, за да се ползва от тях в живота. Ако въображението на човека е силно развито, може да го спъне – в такъв случай той трябва да прилага волята си, за да се справя с известни мъчнотии. Виждате например как един човек ходи свободно по дъска, дълга пет метра, но сложена на земята – той стъпва на дъската, върви от единия до другия ѝ край, без да се страхува от нещо; обаче поставите ли тази дъска на гредите на някоя висока къща и го накарате да върви по нея, той веднага ще откаже да направи това – защо? Въображението действа в него – той си представя, че като стъпи на дъската, може да падне от къщата и да се убие; ако би приложил волята си, би могъл свободно да върви по дъската без никакъв страх за живота си.

Следователно, докато мъчнотиите на човека са върху почвата, на която той действа, те са преодолими, но щом същите мъчнотии се повдигнат на височина 10 – 15 метра във въздуха, човек отказва да мине през тях – той се страхува да не падне от тази височина и да се убие. Защо трябва да се страхува, щом е минал вече тази мъчнотия? Сега не му остава нищо друго, освен да прояви по-голяма смелост и да мине през мъчнотията като през дъска, по която свободно е вървял, когато е била на земята. Значи всяко обезсърчаване и отчайване не е нищо друго, освен минаване по дъска, дълга пет метра, издигната високо във въздуха и здраво подпряна на две греди. Много такива мъчнотии съществуват в живота ви, но те трябва да се разрешат по естествен начин. Който се страхува да мине през някаква мъчнотия, трябва да намери двама души, единият по-страхлив от него, а другият – по-смел, и да се насърчи от двамата. Например той се страхува от жаба или от мишка. Онзи, който е по-страхлив от него, ще го насърчи да пристъпи към жабата и да я хване; по-смелият пък ще му покаже как постъпва самият той и пак ще го насърчи да хване жабата. Всички растения и животни представляват условия за човека да се самовъзпитава. Например иска ли да развие търпение в себе си, човек трябва да наблю-

дава как паякът прави мрежата си: той постоянно се мести от един ъгъл в друг с надежда да хване някоя жертва и ако не успее, не се отчайва, но с часове очаква да мине муха покрай него; тъкмо простре мрежата си на някое място с мухи, дойде вятър и я разкъсва – без никакво роптание с голямо търпение паякът отново започва да тъче мрежата си, спокойно и търпеливо удвоява нишката си, за да издържи на силния вятър. Като наблюдавате как работи паякът, кажете си: „Ако паякът, такова малко същество, проявява търпение, защо аз, човекът, да не бъда търпелив?“; това е най-малкият подтик в живота на човека.

Следователно от паяка човек учи търпение, от мравката – трудолюбие и постоянство, от пчелата – чистота и ред. Ако искате да разберете какво нещо е ред и чистота, идете при някой кошер и наблюдавайте какво правят пчелите, без да ги закачате; изпречите ли се на пътя им, непременно ще опитате тяхното жило – с това те казват на човека: „Всяко нечисто желание или всяка нечиста мисъл, които се изпречат на пътя ни, трябва да се боднат“. Следователно, когато човек не мисли право, това показва, че на пътя му се е изпречила някоя крива мисъл, която трябва да се бодне с жило, за да се отстрани.

И тъй, като ученици, вие трябва да бъдете будни, да знаете какви мисли и желания да допускате до себе си – допускате ли ги безразборно, вие преждевременно ще остареете. Какво правят съвременните хора – те говорят изключително за миналото си; добър е животът на миналото, но в него няма втичане. Учителят разправя за своя минал живот: какво направил като бил учител, като бил млад; цигуларят разправя за своята цигулка, с която свирил на младини. Не, и като млад, и като стар човек непрестанно трябва да работи, да внася по нещо ново в съзнанието си. До последния ден на живота си цигуларят трябва да свири и като дойде денят на заминаването му, да каже на цигулката си: „Съжалявам, че те оставям, но ще се върна и ще продължа работата си“. Човек трябва да слезе на Земята с импулс към работа, към придобиване на нещо ново и със същия импулс трябва да си

замине; иначе той ще изпадне в областта на еднообразието, което умъртвява човека. Красотата на живота и обновяването на човека седи в разнообразието, във великото единство, в стремежа към Бога като към център – живее ли по този начин, човек става мощен; и при това положение той ще се обезсърчава, ще се съмнява, но ще бъде в състояние да използва силите, които се крият в отрицателните прояви на човешкото естество – разумният се учи и от лошите и горчиви опитности.

Коя е основната мисъл на тази лекция – законите на Любовта и на Вярата. Разбрахте, че Любовта обръща внимание на малките неща, а Вярата – на големите. Наистина, когато обичаш някого, ти обръщаш внимание на най-малките работи: какво ти е казал, как те е погледнал; Любовта извинява нещата, но разтърсва човека – тя преувеличава нещата, за да ги види добре, а после човек поглежда от другия край на тръбата и вижда, че са били много малки. Докато обичаш човека, ти мислиш, че е много добър, способен, даровит; щом престанеш да го обичаш, всичко това изчезва. За да не изпада в разочарования, от време на време човек трябва да се вслушва в Божественото в себе си, което всякога познава истината. Слушам, че някой човек свири; ще си кажа: „Не бързай още да се произнасяш дали е даровит, или не, той е начертал само една линия; ще имаш търпение да дочакаш цялата картина и тогава ще се произнасяш“. „Ама да му кажа, за да се зарадва“ – не, човек трябва да бъде искрен в себе си. Като се вслушва в гласа на Божественото начало, човек всякога ще има права преценка за нещата – било по отношение на себе си, било по отношение на другите; не се ли вслушва в този глас, той ще причинява страдания на близките си, но и те ще му причиняват.

Дръжте в ума си мисълта, че сте дошли на Земята, за да се учите. Ще прилагате и двата закона в живота си – законът на Вярата и законът на Любовта, а що се отнася до въображението ви, ще бъдете внимателни, за да не се поддавате на неговите болезненни прояви. Преди години срещнах една млада лекарка, която имаше чрезмерно развито въображе-

ние, което ѝ създаваше големи неприятности – например като излизаше от дома си, тя си представяше, че ще ѝ стане нещо и ще падне на пътя; за да не падне, сядаше на някой камък или дърво, докато се успокои, и след това продължаваше пътя си. Тя трябваше известно време да работи върху въображението си, докато се освободи от отрицателните и болезнени представи в ума си. Това не значи, че човек трябва да избягва страданията; има смисъл да страда, но така, че да се ползва от страданията си. Едно трябва да знаете: добре е да не страда човек, но при сегашните условия на живота страданията са неизбежни – в страданията се крият условия за растене и повдигане на човека.

Верен, истинен, чист и благ всякога бъди!

РАННИТЕ ЛЪЧИ

Пета лекция
24 октомври 1926 г., София

РАННИТЕ ЛЪЧИ

Верен, истинен, чист и благ всякога бъди!

Размишление.

Тема за следния път: „Обяснение на думата *щастие*“.

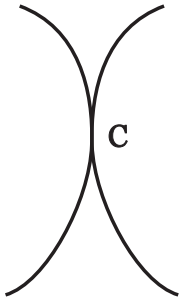

Фиг. 1

Какво се образува при съприкосновението на две живи точки; какво се образува при съединяване или допиране на две тела, които се движат успоредно, и какво се образува, ако тия две тела се движат по криви, обърнати една към друга с гърбовете си, и се докосват в една обща точка? Като се докоснат в една точка, те ще се намерят в положението, представено на фигура 1 – при това положение тези тела непременно ще си въздействат едно на друго; това виждаме навсякъде в живота и в природата, същото се отнася и до науката. Всяка теория е вярна само когато има допирна точка с живота – например теориите на смятането, на пеенето, на готварството имат приложение в живота и не само тези теории, но и теориите на всички останали науки – химия, физика, анатомия, хигиена също имат допирни точки с живота. Без хигиена животът на човека не би могъл разумно да се използва. За кого се отнася хигиената – за болния или за здравия? Хигиената посочва на болния начин, по който да се лекува и да възстанови здравето си, а здравия предпазва от заболяване.

Сега, като говорим за докосване на две тела, имаме предвид само такива, които имат енергии с различна степен на активност. Например едно светло и едно тъмно същество нямат никаква допирна точка – защо? Защото са еднакво активни: и едното, и другото същество имат желание да господарват над материята и над човека. В това отноше-

ние човек представлява бойно поле за Разумните същества, били те светли или тъмни – по този начин те оказват известно влияние върху възгледите на хората. Тъй щото когато някой изнася своите убеждения по даден въпрос, той не подозира, че това не са негови убеждения, а убеждения на някое същество, светло или тъмно, което му влияе; като не знае това, той си въобразява, че е нещо особено, а всъщност играе роля на Дон Кихот[2] или на Санчо Панса[3]. Всички идеалисти минават за донкихотовци, а всички материалисти – за санчопансовци; ако си идеалист, ще се бориш с воденицата, а ако си материалист, ще изпаднеш в друга крайност. Мнозина мислят, че материалистите са по-трезви, по-големи реалисти; колкото идеалистът е реалист, толкова е и материалистът – идеализмът и материализмът са две крайности в живота. Смисълът на живота не седи нито в идеализма, нито в материализма – не е достатъчно човек да има някакви идеи, но той трябва да разбира тези идеи и да ги прилага в живота си.

Следователно, ако две същества с еднакви стремежи и идеали се докоснат, веднага ще се отблъснат – те нямат допирна точка помежду си. Благодарение на еднородността на силите на тия тела те се отблъскват и стоят на известно разстояние едно от друго, иначе всички тела в Природата щяха да бъдат на близки разстояния и щяха да образуват една хомогенна маса; за да се привлекат две тела, те трябва да имат противоположни сили или стремежи помежду си. Значи в Природата съществуват два главни закона на привличане и отблъскване и тези два закона са причина, от една страна, за спор между хората, а от друга – за споразумяване и съгласие. Понякога човек влиза в спор и със себе си – с кого спори човек? До вчера се е мислел за гениален, а днес намира недъзи в себе си. Кой е този, който вижда неговите способности? Като събере тия противоположни възгледи за себе си, човек се намира пред един дисонанс – това се дължи на факта, че енергиите и на двете половини на тялото му са положителни или отрицателни и взаимно се отблъскват. Ако не знае как да трансформира това състояние в себе

си, човек може да полудее – ако две отрицателни или две положителни енергии едновременно проникват в човешкия организъм, възможно е да полудее. Полудяването не е нищо друго, освен прекъсване на достъпа на жизнените течения в организма; това прекъсване на тока на жизнените сили в човека се дължи на излизане на неговия двойник – щом двойникът излезе от човека, последният живее почти животински: яде, пие и за нищо не мисли. Като знаете това, ще бъдете внимателни, ще се пазите да не се стряскате едни други, особено когато спите. Когато човек спи, двойникът му излиза от него и отива в пространството; през това време двойникът е свързан за тялото само чрез една нишка и ако събуждайки човека го стреснете изведнъж, двойникът му не успява да се върне в тялото, вследствие на което се преплита с други двойници в пространството; ако не знае как да го разплете, човек полудява.

Мнозина мислят, че полудяването се дължи на много учение или на големи страдания; не, причината за полудяването се дължи на факта, че и двете части на мозъка са положителни или отрицателни. За да бъде човек в нормално състояние, в едното полушарие на мозъка трябва да тече положителна енергия, а в другото – отрицателна. Стане ли човек много остър, т.е. много електричен, в лявата част на мозъка си трябва да вложи мекота, т. е. магнетизъм. Ако сложите ръката си върху главата на някой здрав човек, ще усетите две течения – едно топло и едно студено; поставите ли ръката си върху главата на някой неуравновесен човек, ще усетите само едно топло течение. За да си помогне, неуравновесеният трябва да помоли някой свой приятел, здрав човек, да сложи ръката си върху главата му, за да регулира енергиите на неговия мозък. Ако е неразположен или неуравновесен, човек може да си помогне с мисълта си; силите на Природата могат да въздействат върху човека само когато мисълта му е концентрирана – тогава опитите, които прави, излизат сполучливи. Най-малкото съмнение или колебание е в състояние да спъне човека – за да успее в нещо, човек трябва напълно да вярва.

Един евангелски проповедник държал проповед върху стиха, в който се разказва как Христос отворил очите на слепия[4]. Като проповядвал, той се въодушевил толкова много, че решил в себе си щом свърши проповедта си, да излезе вън и да направи същия опит със слепеца, който постоянно седял пред църквата; щом събранието се разпръснало, той веднага излязъл навън. Като видял, че слепият седи на същото място, той се приближил до него със силно желание да му каже: „В името на Господа Исуса Христа заповядвам ти да прогледаш!“, но се спрял за момент, замислил се и си казал: „Ами ако не прогледа?“; щом съмнението влязло в него, той веднага отстъпил от слепия и се върнал у дома си.

Съвременните хора се оплакват, че не могат да реализират идеите си – защо е така? Защото съмнението влиза в ума им и те казват: „Ами ако не прогледа?“. Кой учен досега, след като е казал на слепия, че ще прогледа, е имал успех? Никой не е могъл да направи този опит, защото се е съмнявал, следователно като ученици, вие трябва да работите върху себе си – да се освободите от съмнението. Страшно нещо е съмнението, то е сила, която спъва човека и руши в него всичко красиво; някога съмнението е било полезно за човека, но днес то му причинява пакости и нещастия. Искате ли да се справите със съмнението, концентрирайте мисълта си и се свържете с мисълта на Разумни Възвишени същества, които веднага ще ви се притекат на помощ – по този начин човек може да се справи не само със съмнението си, но и с много отрицателни състояния в себе си. Срещате един човек, който казва, че в нищо не вярва, а същевременно ви убеждава, че приятелят му го обича; как познава, че приятелят му го обича – по разположението, с което се отнася към него. Не, човек чувства любовта на приятеля си вътрешно, той проверява това нещо чрез интуицията си.

И тъй, когато двама души се обичат, от единия към другия излиза светлина; няма ли между тях втичане и изтичане на светлина, те не се обичат. Между двама души могат да съществуват истински отношения само тогава, когато те заедно образуват една слънчева система; всеки от тях е слънцето

в дадената система, един за друг те представляват слънце, което свети.

Сега, ако искате да знаете докъде сте достигнали в своите прояви, правете опити и наблюдения. Преди всичко се стремете да преодолявате съмнението. Съществуват два вида съмнение: външно съмнение, което минава и заминава в мислите на човека – с него лесно можете да се справите; второто съмнение е вътрешно – то е подобно на ръждата: каквото е ръждата за желязото, такова нещо представлява вътрешното съмнение и поддаде ли му се, човек или полудява, или става способен на такива престъпления, които му носят големи страдания и нещастия. Любовта изключва всякакво съмнение; където и да се намират двама души, щом се обичат, те трябва да изпъдят всякакво съмнение вън от себе си. Случва се, че едно от двете същества е на Земята, а другото – в Духовния свят; те пак са свързани в съзнанието си, обичат се и взаимно разменят своите мисли и чувства. Няма по-красиво нещо от срещата на две разумни души, които истински се обичат. Какво би било положението на човека, ако след като се движи хиляди години в пространството, не срещне поне една жива душа, подобна на себе си, с която да разговаря, да обменя мисли и чувства? Няма по-велико нещо за човека от това да срещне една душа в света, с която да разговаря и от която да получи нещо ново, светло, което тя носи в себе си. Всички души са свързани помежду си по такъв начин, че образуват нещо цяло, неразривно.

Казано е в Писанието, че никой не живее за себе си; наистина, хората взаимно си влияят и помагат, без да съзнават това. При всяка среща човек дава нещо от себе си, а дали това става съзнателно, или не, не е важно. Ако приятелят ви е дошъл от странство, където е изучавал музика, първото нещо, което ще ви даде от себе си, е неговата музика или пеене – той ще ви изпее или изсвири нещо; ако е поет, ще ви прочете няколко от своите хубави стихотворения. Всеки човек носи в себе си нещо хубаво, което може да предаде на ближните си. Отношенията на хората могат да бъдат правилни само тогава, когато за основа седи даването, но ако единият само

дава, а другият само взима, отношенията между тях не могат да бъдат правилни.

Когато влиза в клас, учителят дава на учениците си от своето знание, а учениците взимат; когато учителят изпитва, учениците дават нещо от себе си. Колкото повече знания има учителят, толкова повече дава, при това способният учител може да предаде и най-великите истини и на децата, и на възрастните – разликата в преподаването му се заключава само във формата. Той може да говори нещо по астрономия и на децата, и на възрастните. На децата ще каже, че Слънцето, Земята и всички останали звезди представляват едно голямо семейство; някога те са живели добре, в мир и съгласие помежду си, но по неизвестни причини са развалили отношенията си, вследствие на което майката ги наредила по особен начин: Слънцето, най-големия брат, поставила в средата, а по-малките братчета – около него; тази е причината, поради която и до днес всички звезди се въртят около Слънцето и са поставени по-близо или по-далеч от него според големината им. Това е една малка приказка по астрономия, която задоволява децата; в тази приказка има нещо вярно, тя не е измислена. На възрастните пък, които са свършили университет, ще се говори другояче – на тях ще се говори за планетите като източници на енергии и т. н.; там учителят ще си служи с ред сравнения, за да направи въпросите по-ясни и близки до техния ум: той ще направи сравнение между планетите и човешкия мозък – както Слънцето е източник на енергия, така и през човешкия мозък минава много енергия.

Енергиите, които излизат от Слънцето, крият в себе си запас от жизнени сили, от лечебни енергии. Иска ли човек разумно да използва енергиите на Слънцето, той трябва да излага гърба си на ранните слънчеви лъчи, още преди изгрева; енергиите, които ще приеме по това време, се равняват на енергиите, които би приел, ако се излага цял ден на Слънцето. Даже и в облачно време можете да излизате преди изгрев и да концентрирате мисълта си в посока на изгряващото Слънце; облаците пречат само да го видите, но неговите жизнени енергии минават и през тях – никаква

външна сила не е в състояние да противодейства на слънчевите енергии.

Ето защо на всички анемични и слаби хора препоръчвам при всяко време да излизат навън половин час преди изгрева на Слънцето, за да възприемат ранните слънчеви енергии, и после да отидат на работа; колкото по-разумна е работата им, толкова по-голяма полза ще имат от приетата енергия. Зората дава на човека такива енергии, каквито никоя друга сила не е в състояние да му даде; и псалмопевецът казва: „Господи, ще те потърся на ранина“[5]. Светлината, която няма никакъв образ, е по-силна от тази, която има образ. Същото се отнася и до знанието – докато човек се стреми към знание, без да има някакъв обект, стремежът му е по-силен; щом придобие някакъв обект, стремежът му намалява. Обектът трябва да бъде тил, така постъпва и Бог – Той винаги е тил в човешкия живот, никога не изпъква напред. Бог се скрива зад всички наши идеи, красиви желания и стремежи и се изявява във вид на слаб подтик; спре ли човек движението си, Той пак го импулсира да върви напред, да реализира своята идея. Бог никого не ограничава, но импулсира, дава подтик и като свърши започнатата си работа, Божественото в човека се скрива, оставяйки му възможност да се радва, да мисли, че сам е направил всичко. Човек се радва, че е написал нещо хубаво, Божественото в него слуша какво е написал, радва се и тихо му прошепва: „Изпълни това, което си написал“.

Като ученици, вие трябва да имате прави разбирания. Приемете ли веднъж една идея, една мисъл, трябва да я приложите; не мислете, че същата идея може да се повтори, Природата не повтаря нещата. Човек може да се фотографира само един път; от този образ могат да излязат хиляди отпечатъци, но оригиналът е един. Живият, безсмъртният човек можете да видите само един път и задържите ли се на това ниво, на което е бил той, неговият образ винаги ще свети на вашия хоризонт; слезете ли по-долу от него, образът му ще залезе и вие ще останете с една бледа представа за нещо светло в живота си, към което вечно ще се стремите. Това не е загуба, но светлият образ се е скрил временно от

вас, за да има към какво да се стремите; загуба има само тогава, когато човек взима повече, отколкото трябва, но всичко, което е надвзел, ще му се отнеме. Когато Земята е дошла в съприкосновение с една тъмна планета, станало е грехопадението, но това не е загуба; в бъдеще Земята ще дойде в съприкосновение с една светла планета, която носи условия за Новата епоха, и тогава хората ще възкръснат. Онези, на които съзнанието е будно, ще видят тази планета, а онези, на които съзнанието още не е пробудено, няма да я видят. Идат добри времена, добри условия на Земята.

За следния път пишете върху темата: „Разлика между будно и спящо съзнание“.

Упражнение. Ръцете се поставят напред, успоредно една на друга. Палецът и средният пръст са с допрени върхове, при което образуват един малък кръг. Отхвърля се със сила средният пръст на двете ръце напред. Средният и големият пръст се поставят пред устата допрени. След слабо духане ръцете се изнасят напред, с бавно отваряне на пръстите. Това упражнение се прави няколко пъти.

С какви планети са свързани палецът и средният пръст на човека – с планетите Венера и Сатурн. Когато искате да бъдете справедливи и съвестни, хванете средния си пръст – сатурновия.

Верен, истинен, чист и благ всякога бъди!

ПЪТ КЪМ СВОБОДА

Шеста лекция
31 октомври 1926 г., София

ПЪТ КЪМ СВОБОДА

Верен, истинен, чист и благ всякога бъди!

Чете се темата: „Какво представлява щастието?“.

За следния път всеки да донесе по сто житни зрънца, от най-хубавите.

Всяка наука има свое приложение, което има отношение както към хората, така и към всички живи същества, следователно то може да бъде свързано с общия живот; същевременно това приложение може да се отнася до задоволяване на някаква специална нужда на човека.

Вие всички сте изучавали геометрия, знаете какво представлява ъгълът. Ако начертаете ъгъл с върха нагоре, това показва, че той се движи нагоре – като клин, на когото предстои да извърши някаква работа. Ако някоя река срещне на пътя си един голям клин, тя ще се раздвои – в случая клинът представлява известно съпротивление за реката; първоначално съпротивлението е голямо, но колкото по-надолу отива, то намалява, докато съвършено изчезне. Какво представя клинът в човешкия живот? Той може да се вземе като препятствие. Представете си, че в ума на някой човек се роди известна идея, за реализирането на която има големи препятствия; независимо от това тази идея все ще излезе от главата на човека и срещне ли препятствия, той не трябва да се обезсърчава, защото препятствията не са вечни – те постепенно намаляват, докато един ден съвсем изчезнат. Обезсърчи ли се от препятствието, човек се раздвоява, а всяко раздвояване на човешкото съзнание причинява главоболие; това е неизбежен процес, както е неизбежно за работника, който усилено работи, да придобие пришки на ръцете си. Следователно колкото и деликатна да е една мисъл, тя не може да не произведе известни търкания – тези търкания са резултат от препятствията, които среща на пътя си. Всички

съпротивления в света вървят по пътя на квадрата, същевременно квадратът е и път, по който човек може да изправи погрешките си.

Като се намерят пред известно съпротивление, съвременните хора започват да философстват защо не могат да се освободят от съпротивленията в живота и от реакцията, която те причиняват. Който не разбира този закон, той изгубва разположението си и чака само някой да го предизвика, за да избухне – за такъв човек казват, че е разпасал пояса си. Дойде ли до това състояние, без да се подпушва, човек трябва да задържи пояса си, т. е. да прояви самообладание; може ли да направи това, той ще почувства в себе си изблик на голяма сила. Приложи ли самообладанието си, човек е асимилирал силата на съпротивлението в себе си, вследствие на което е удвоил своята вътрешна сила. Дойде ли в човека една мрачна мисъл – че не му се живее, той трябва да гледа на тази мисъл като на препятствие в неговия живот и не трябва да се съгласява с нея, но да я приеме като гостенка, която ще го посети за малко и пак ще си отиде; той трябва да я приеме учтиво, да я запита за близките ѝ, да покани и тях на гости. Колкото и да е слаб физически, щом не допуска отрицателни мисли в себе си, човек лесно може да ги носи на гърба си; той неизбежно ще мине по пътя на мъчнотиите, на отрицателното в живота, но трябва да носи в себе си мисълта, че може да се справи с тях.

И тъй, знанието, което получавате, трябва да прилагате както във физическия, така и в психическия си живот. Обезсърчите ли се, насърчавайте се мислено; пазете се от обезсърчения, които могат да бъдат резултат на крайно индивидуализиране, в което човек често изпада. Когато живее само за себе си, човек става краен индивидуалист и за да излезе от своя индивидуализъм, той трябва да мисли и за другите, не само за себе си; като живее само за себе си, човек подхранва ония мозъчни центрове, които се намират в задната част на главата – там се намира и центърът на честолюбието. За да излезе от егоизма си, той трябва да развива центъра на милосърдието – егоизмът се уравновесява с милосърдието, само

милосърдието е в състояние да му въздейства. Колкото и да е гениален, човек неизбежно ще мине през двата полюса на живота: егоизъм и милосърдие – това е неизбежен закон за всички хора. Разликата между хората се заключава в това, че обикновеният човек трябва да прочете много книги, за да научи това, което гениалният научава само от една книга.

Като ученици, вие трябва да спазвате следния закон: внасяйте в ума си само положителни мисли, като същевременно избягвате многото желания; ако имате много желания, дръжте ги в себе си за подсоляване, като импулс в живота ви. Между многото желания човек някога иска да стане цар или княз, да управлява цял народ, да заповядва, а той сам да бъде свободен. Добре е човек да бъде свободен, но за да бъде абсолютно свободен, той трябва да притежава известни качества: за да бъде свободен на физическия свят, човек трябва да има правилни отношения към окръжаващите; за да бъде свободен в Духовния свят, човек трябва да бъде добър, да носи велик морал в сърцето си; за да бъде свободен в Умствения свят, човек трябва да бъде философ, да има права мисъл. Каквото и да казвате на добрия човек, както и да го обиждате, той ще ви изслуша внимателно и ще каже: „Прав си, имам този недостатък, но ще го изправя“. Той знае, че нечистотиите и слабостите на човека се намират по краищата на неговия живот, а не в центъра, затова именно за него всичко, което става в живота, е добро. Следователно, като съберете царя, добрия човек и философа на едно място, вие образувате един триъгълник: царят образува основата на триъгълника, а добрият човек и философът – останалите страни.

През тази година ви давам задачата да бъдете царе, добри хора и философи, и то първокласни. Срещнете ли някой ваш брат, който се е обезсърчил, изпратете една добра мисъл към свръхсъзнанието му и продължете пътя си; от свръхсъзнанието му тази мисъл ще слезе в подсъзнанието, после в самосъзнанието, най-после в съзнанието и като мине през четирите съзнания на човека, тя ще остави нещо от себе си, което ще го ободри; след известно време скръбта, която е причинила обезсърчението му, ще изчезне. Опасно е, когато

някоя незаконнородена мисъл влезе в ума на човека и му се натрапи. Като знаете това, вие трябва да държите съзнанието си будно, да не се поддавате на такива мисли; запазите ли съзнанието си будно, Невидимият свят ще ви изпрати такива мисли, които ще изпъдят натрапените, и у вас ще се създаде нова мисъл, която ще ви доведе до нови разбирания за живота, за Природата. Така вие ще се научите как да си помагате, новите разбирания ще ви доведат до нови методи за работа. Следователно да бъдеш цар, това значи да работиш на физическия свят, да придобиеш красиво и здраво тяло; да бъдеш добър човек, това значи да имаш добре организирано сърце – сърцето представлява мястото, където се втичат и откъдето изтичат изворите на живота; да бъдеш философ, това значи да имаш добре организиран мозък. Като работите върху себе си, за да развивате тия неща, вие трябва да се пазите от еднообразието на живота. Като изучавате различните отрасли на науката, изучавайте и различните изкуства и занаяти; всеки от вас трябва да има по една специалност, на която да разчита във всички времена и при всички условия.

Всяка окултна школа има предвид да постави знанията на човека на практическа основа – тя има за цел да даде на ученика такива знания, с които той може да си помага в трудни моменти на живота, защото няма ли такива знания, той на всяка крачка ще се спъва; материалните работи представляват голяма спънка за човека. Освен това окултната школа има предвид да даде на ученика поне елементарни познания за лекуване. Колкото повече знания има ученикът, толкова по-свободен става, а щом е свободен, той може лесно да изказва идеите си, да им дава възможност да се реализират. Няма идея, която да не може да се реализира, това е въпрос само на време – ако в настоящето не може да се реализира, в далечното или близкото бъдеще непременно ще се реализира. Колкото по-спокоен е човек, толкова по-лесно може да реализира идеите си. Изпратете идеята си в подсъзнанието и оставете я там да расте и да се развива; идеите, както растенията, както живите същества, растат и се развиват. Например дойде ли до идеята, че трябва да люби Бога, човек

се натъква на големи противоречия – именно тези противоречия са ценни, те представляват допирни точки на Божествената Любов. Това, което човек счита за непостижимо, представлява допирни точки на Божествените Любов, Мъдрост и Истина. Когато човек дойде до една невъзможност за постигане на нещата, тази невъзможност наричаме *граница на Великия закон, Който реализира нещата*; тъй щото дойде ли до безизходен път в живота си, човек дохожда вече до границата на Божественото в света – именно тази граница показва, че човек ще излезе благополучно от трудностите на своя живот.

Мнозина запитват: „Може ли Любовта да се прояви без съпротивление?“; това е невъзможно – защо? Защото няма две същества в света, които като се обичат, да са напълно задоволени. Само Бог може да бъде задоволен, да има всичко на разположение, затова Той представлява идеал за всички хора. От това гледище в света има две същества: едното от тях е абсолютно съвършено – Бог, а другото е абсолютно несъвършено – човек; между тези две същества има разбиране – слабото, несъвършеното същество винаги разбира силното, съвършеното и обратно: съвършеният, разумният винаги разбира слабия, несъвършения. Под думите *слаб, несъвършен* разбираме човек, който има съзнание, но няма условия.

И тъй, всяка наука трябва да има свое практическо приложение – например анатомията и физиологията разполагат с методи, които се отнасят до строежа и правилните функции на човешкото тяло; психологията разполага с методи, които се отнасят до душевното състояние на човека; астрономията също има методи, които човек може да приложи в своя живот. Значи каквото науката може да направи, и човек може да го направи. Англичанинът казва: „Каквото обикновените хора могат да направят, и аз мога да го направя; каквото великите хора са направили в миналото и каквото правят днес, и аз мога да го направя – това е въпрос само на време“. Каквито добра мисъл или добро желание се родят във вас, вложете ги в подсъзнанието си и ги оставете там, докато им дойде времето; животът съдържа всички възможности, пър-

во вложи мисълта в подсъзнанието си и после разсъждавай може ли да се реализира тази мисъл, или не – тук ще видиш закона на вероятностите. Има неща, които без любов по никой начин не стават – например без любов човек не може да стане поет; обаче след като се разочарова в любовта поетът става философ; значи човек първо се влюбва, а после се разочарова и става философ. Кога става човек добродетелен – когато изгуби смисъла на философията, когато фалира в собствената си философия; а щом се разочарова в добродетелта, човек намира Бога. Това е закон: когато изгуби поезията си, човек намира философията; когато изгуби философията, той намира добродетелта; когато изгуби добродетелта, той намира Бога. Човек преживява тия загуби и печалби всеки ден: сутрин той е поет, към обед – философ, вечер – добродетелен, а през нощта намира Бога. Всъщност човек не може да изгуби нито поезията, нито философията, нито добродетелта – това става само привидно; човек не може да изгуби това, което е вложено в него, но той трябва да го развива, да уповава на него.

Ето защо казвам: ако мислиш да пътуваш, не мисли за никакво превозно средство, но разчитай на здравите си крака; ако искаш да разрешиш известен въпрос, не търси никаква книга, но уповавай на ума си; ако искаш да бъдеш богат, не се надявай на баба си или на прадядо си – надявай се на идейното, на Божественото в себе си. Като спазва тия положения, човек се чувства млад, свободен във всички свои прояви.

Верен, истинен, чист и благ всякога бъди!

ПРИДОБИВАНЕ НА ТЪРПЕНИЕ

Седма лекция
7 ноември 1926 г., София

ПРИДОБИВАНЕ НА ТЪРПЕНИЕ

Верен, истинен, чист и благ всякога бъди!
Размишление.

Чете се резюме на темата: „Какво представлява щастието?“.

За следния път пишете върху темата: „Какво мисля аз?“.

Често слушате да се казва, че човек трябва да е търпелив – кога човек става нетърпелив? Кога става индиферентен? В каква възраст човек е най-нетърпелив? Най-нетърпеливи са децата – щом му се обещае нещо и не го получи в определеното време, детето става нетърпеливо. Изобщо, няма ли ясна представа за времето и за пространството, човек става нетърпелив; няма ли ясна представа за идеята, която иска да постигне, човек става неспокоен и нетърпелив; когато ученикът иска по-скоро да свърши училище, също така става нетърпелив.

Сега ще ви дам един метод за работа върху търпението. Всеки от вас да вземе хиляда житни зрънца. Ако при известен случай проявите нетърпение, започнете да броите житните зрънца – първо ще преброите до десет и ако нетърпението ви изчезне, ще спрете броенето на зрънцата, а десетте зрънца ще турите настрани; ако нетърпението ви продължава още, ще броите до сто зрънца и ако при това положение още сте нетърпеливи, ще продължавате да броите зрънцата, докато напълно се успокоите. Ще си отбележите при колко житни зрънца сте възстановили търпението си. Този опит ще правите в продължение на десет дни; колкото пъти проявите нетърпение през тия десет дни, толкова пъти ще броите житните зрънца. Броенето на зрънцата ще бъде бавно, спокойно, с пълно съзнание за опита, който правите – по този начин вие ще възпитавате търпението си. Колкото повече зрънца сте преброили през тия дни, толкова повече сте работили

върху себе си. Като броите зрънцата, проявявайте почит към всяко от тях – те са живи същества и всяко зрънце ще ви предаде нещо от себе си; те ще ви заставят да мислите. Вие сте проверили този закон по отношение на приятелите си: когато разговаряте с някой свой приятел, в ума ви дохождат светли мисли, в негово присъствие вие се чувствате разположени; щом се отдели от вас, разположението ви изчезва, сякаш става някакво изпразване в ума и в сърцето ви. Следователно, като мисли за вас, всяко добро същество внася в ума ви някаква светла идея.

Като ученици, вие трябва да знаете, че Природата има крайно отвращение към ленивите хора и за да ги накара да работят, тя им е създала ред несгоди. Природата обича прилежните, трудолюбивите хора, тя иска от човека постоянство – даде ли му някаква работа, не иска да я свърши скоро; той може да работи върху дадена задача с векове, но Природата иска от него постоянство, работа. Спре ли работата си, каже ли, че тази задача не заслужава внимание, по отношение на този човек Природата прилага вече специфичен метод; за ленивите хора тя има особена школа.

Природата не търпи никакъв песимизъм, никакво обезсърчаване, никаква омраза, завист, никакви болести – Природата не търпи нищо отрицателно; за да изправи тия неща, тя изпраща на хората страдания и мъчнотии – като страдат, те започват да мислят и постепенно дохождат до положителното в живота. Мощни, велики сили работят върху човешкото съзнание с цел да подобрят положението му. Не е въпрос да се залъгва човек – всеки може да залъже детето, но само временно; вие можете да го носите, да му пеете, но щом огладнее, никакво залъгване не се приема – то плаче, настоява да му се даде храна и щом се нахрани, плачът престава. Ако детето не може да се залъгва, колко повече възрастният човек! Съзнанието на човека трябва да се просвети, природата, т. е. естеството на човека, трябва да се превъзпита; това са трудни процеси, но живата Разумна Природа върши именно такива работи. Човек е заровен до шия в гъстата материя, само главата му е отвън и той постепенно трябва да

излиза от нея: първо трябва да извади ръцете си, да прояви по-високо съзнание; после трябва да извади и краката си, да стъпи над гъстата материя и да започне да се носи над нея, както опитният плувец се носи над водата. Това са опитали мнозина, особено неврастениците – някой неврастеник казва, че потъва, губи се; щом излезе от това положение, той казва, че се издига. Това не е илюзия, но духовно потъване и издигане.

Не е страшно потъването, защото като потъне, човек може и да се издигне, но трябва да пази присъствие на духа. Това са условия, при които човек може да развива Вярата си; като развива Вярата си, той прилага своите способности и сили. Държи ли съзнанието си будно, пази ли присъствието на духа си, човек може да се справи с най-големите мъчнотии и страдания – това виждаме в индусите: като държат съзнанието си будно, те минават пред най-опасни и свирепи зверове, без да бъдат засегнати; изгубят ли присъствието на духа си, зверовете ги нападат. Много англичани отиват в Индия, за да изучават методите, които индусите практикуват, и след това излизат срещу най-опасни змии и зверове, за да видят доколко могат да държат съзнанието си будно. Има ред закони, които регулират човешкото съзнание; човек трябва да изучава тия закони и да ги прилага – не ги ли прилага, той се излага на ред опасности. Човек трябва съзнателно да изучава законите на Вярата, за да се справя с мъчнотиите в живота. Всяка наука, всеки занаят имат специфични закони, които трябва да се изучават – например когато каменарят вдига и слага чука си върху камъните, той знае законите, по които трябва да става вдигането и слагането; приложи ли само сила без умение, той скоро се уморява и всеки несполучлив удар произвежда обратни резултати.

Следователно всеки несполучлив удар в живота на човека предизвиква обратни процеси в неговия организъм; нетърпението представлява такъв несполучлив удар, неестествените и ненавременни желания в човека също представляват несполучливи удари – като се натъква на такива удари, най-после човек дохожда до пълно обезсмисляне на живота.

Разбира ли обаче законите на Живота, при каквото и положение да се намери, човек знае как да се справи – и като го повдигат, и като го понижават, той знае кое е вярно и кое не е. В човека има една точна цигулка, с която проверява нещата – ние наричаме тази цигулка *доброто, разумното сърце*, ние го наричаме още *интуиция*, или *Божествено начало в човека*; то никога не лъже, неговите тонове са чисти, ясни, абсолютно верни. Искате ли да разберете дали известно положение е вярно, или не, отнесете се до вашето добро сърце като към отличен съветник – неговите врати са всякога отворени за онзи, който искрено се интересува от нещо; доброто сърце разрешава и най-трудните въпроси. През каквито и мъчнотии и страдания да минава човек, в края на краищата Божественото ще победи; в човека Божественото побеждава, а човешкото остава победено – това е закон, в който няма никакво изключение.

Като ученици, вие трябва да правите различни опити и наблюдения върху себе си: върху разположението си, върху своя стремеж. Ценно е да знае човек какво влияние имат върху него времето, числата, месеците, дните. Интересно е в течение на една година да отбелязвате какво влияние оказват различните числа, дни на седмицата и месеци върху разположението ви, върху импулсите на душата ви; добре е тази година да изпълните тази задача, да видите до какви положителни резултати ще се домогнете. Често отрицателните мисли и страдания предизвикват в човешкия мозък особено горене, в резултат на което се образува някаква пепел; освободи ли се от тази пепел, човек изпитва особено изпразване в главата си. Когато се натъква на положителни мисли и на радости, човек изпитва особено пълнене в главата си, което се причинява пак от някаква специална материя.

И тъй, колкото и малка величина да представлява човек, в съзнателния живот, в Битието той минава за някаква единица, която е полезна; всеки човек трябва да държи тази идея в ума си и обезсърчи ли се, отчае ли се от живота, той трябва да знае, че представлява макар и микроскопична, но полезна и необходима величина в целокупния живот. И до

най-голямо отчаяние да дойде, човек трябва да каже в себе си: „Ще се подобри положението ми“. Следователно дойдете ли до еднообразието в живота, което действа приспивно, започнете да си внушавате такива мисли, които да внесат известно разнообразие; по-добре е вие сами да си внушавате и сами да си влияете, отколкото други да ви внушават и влияят. Човек може да си служи с внушението за укрепване на своето здраве, за развиване на своите способности, за усилване на паметта си и т. н. При каквито и условия да се намирате, дръжте в ума си положителната мисъл, че все пак можете да намерите благоприятна почва за работа. – „Ама какво да правим с болестите?“ Болести не съществуват, в света съществуват болезнени състояния, но не и болести; болезнените състояния са резултат на специфични отрицателни психически състояния, през които човек минава.

Тъй щото когато човек преживява тежко психическо състояние, то се отразява върху известен уд вън или вътре в организма му – този орган изгубва връзка със съзнанието на човека, вследствие на което ние казваме, че той заболява. Цялото тяло на човека (отвън и отвътре) е обвито с особена материя, наречена *матрикс*. Когато матриксът е здрав, човек се чувства добре разположен, здрав и силен; щом стане някакво пропукване на матрикса, в организма на човека се извършват ред химически процеси, които се отразяват болезнено върху него. Докато човек поддържа в живота си неестествени мисли, чувства и постъпки, неговият матрикс всякога може да се пропука; иска ли да бъде здрав, човек трябва да поддържа физическа, сърдечна и умствена чистота в живота си.

Верен, истинен, чист и благ всякога бъди!

ПОГЛЕД И ДВИЖЕНИЕ

Осма лекция
14 ноември 1926 г., София

ПОГЛЕД И ДВИЖЕНИЕ

Верен, истинен, чист и благ всякога бъди!
Размишление.

Чете се темата: „Какво мисля аз?“.

За следния път всеки от вас да нарисува по едно цвете и по едно плодно дърво, кой каквото желае – това ще бъде темата ви; ще рисувате с молив, като подчертаете по едно главно отличително качество на цветето или на плодното дърво. Това ще бъде един опит, да видите кой колко може да рисува.

Съвременните хора често говорят за Истината, без да могат да я прилагат във всички случаи на живота си. Само онзи човек прилага Истината, който във всеки момент може да даде израз на своите мисли и чувства. Много мисли и чувства могат да минават през човека, но разумният се спира само върху съществените; разумността на човека се заключава именно в това – да може да прави избор на мислите и чувствата си. Изкуство е да може човек да избира най-красивите неща и да ги предава по най-красив начин. Например ако ви дадат задача да занесете един хляб на една вдовица, всеки ще го предаде по свой начин; изкуство е човек да занесе хляба по един красив начин, който да се запечата в ума на вдовицата за цял живот. Красиво направени и изпълнени неща са ония, които се отпечатват в съзнанието на човека за цял живот – например вие сте слушали много сказки, речи и декламации, но само ония от тях са останали в паметта и съзнанието ви, които са били изнесени по най-красив начин. Обикновените неща минават и заминават през съзнанието ви, без да оставят някакъв спомен.

Като ученици на Велика Школа, вие трябва да се занимавате с красиви неща, както и със здравословни състояния на човека, а не с паталогически. Според поетите кой орган от човешкото тяло е най-красив – поетите възпяват най-много

окото; значи те намират, че окото е най-красив уд в човешкия организъм, специално на лицето. Добре е да изучавате окото от неговата външна, красива страна, но не и неговите паталогически прояви. По окото някои учени четат целия живот на човека във физическо и духовно отношение, обаче ще дойде ден, когато в окото ще четат не само историята и развитието на отделния човек, но и на цялото човечество. В окото е написано цялото минало на човека, целият му живот; не само това, но в окото са дадени ред правила и рецепти как да се лекува човек и как да се справя с мъчнотиите на живота. По окото на човека се познава дали говори истината, или не – като лъже, човек гледа към земята. Иска ли да си въздейства, той трябва да отправя погледа си нагоре. Докато отправя погледа си нагоре – към небето, човек всякога говори истината; отправя ли погледа си надолу, той не може вече да говори истината – в това отношение окото никога не лъже. Когато има лоши замисли, човек всякога гледа надолу. Турците казват: „Който гледа към земята, той изгаря душата“. Всяка мисъл, колкото и да е скрита, се отпечатва в човешкото око; окото не крие нищо – който разбира неговия език, той може да чете всичко, каквото става в човека.

Следователно искате ли да живеете правилно, наблюдавайте движенията на очите си, на тялото си и ако намерите, че са неправилни, изправяйте ги. От движенията на човека зависи с какви течения на Природата ще се свързва – с възходящи или с низходящи. Ако видите, че някое дете става от сън с гърба нагоре и с поглед, отправен към земята, ще знаете, че през целия ден то ще бъде плачливо и кисело; същото се отнася и за възрастния човек. Всяко физическо движение на човека е придружено с известна психическа промяна; от движенията му зависи ще подобри ли, или ще влоши своето психическо състояние. Всяко криво движение е в състояние да опорочи и най-светлата мисъл; за да не се опорочи, тя се оттегля, човек остава в тъмнина и започва да търси светлата мисъл, която го е вдъхновявала.

И тъй, като ученици, вие трябва да се стремите към красиви движения. Погледът, ходът ви трябва да бъдат красиви. Най-красивото положение на краката е да образуват успоред-

ни линии – при такива движения човек придобива добро разположение на духа. Като ходят, някои хора удрят краката си един в друг – по този начин те изразходват много енергия; при удряне на краката един в друг става силно сътресение на гръбначния стълб. Наблюдавайте как стъпва котката – тя стъпва на пръсти, без да опира петите си на земята; научете се и вие да стъпвате първо на пръстите, а после на петите и така ще избегнете сътресенията на гръбначния си стълб. Като изучавате хода на хората, ще забележите, че някои правят дребни и бързи крачки – това показва, че те имат дребнави идеи, занимават се с дребнавостите на живота; други хора правят големи крачки – за тях казваме, че се занимават с велики идеи. Наистина, великите идеи се придружават с широки, мощни движения. Същевременно ходът на човека трябва да бъде ритмичен и с голяма пластика; срещнете ли човек с такъв ход, вие изпитвате известна приятност. Когато в хода на човека отсъства пластика и ритъм, вие изпитвате неприятност; има хора, ходът на които произвежда страх, човек изпитва такъв страх и при вида на мечка. Като знаете това, работете съзнателно върху себе си, за да изправите движенията си.

Какво представляват движенията на човека – пласиране на енергии. Всяко движение, съзнателно или несъзнателно, е функция на нещо. Когато в организма се събере много енергия, която не може да се впрегне на работа, човек прави различни движения, за да я изпрати в природата – в това отношение много от движенията, които той прави, са необходими, а някои не са необходими; чрез движенията си или приема, или предава част от своята енергия.

Човек трябва да прави съзнателни движения и да ги прилага в своя физически живот като метод за трансформиране на енергиите си. Чрез разумни и съзнателни движения вие може да подобрите разположението си; ако чрез несъзнателните си движения човек променя разположението си от лошо в добро, колко повече той би могъл да направи това със съзнателните движения! Индусите имат цяла наука за движенията и макар че някъде те отиват до крайност, много от движенията им са в съгласие с Разумната природа – тези движения са необходими и намясто. Всички движения, ко-

ито са в съгласие със законите на Природата, са намясто; те могат да лекуват човека. Ако оставите болния сам на себе си, той ще се излекува по-бързо, отколкото в ръцете на милосърдни сестри и лекари: ще се движи на леглото си, ще се обръща на една и на друга страна, ще свива ту единия, ту другия си крак, докато най-после слезе от леглото си и започне да пристъпва из стаята. Следователно отидете ли при някой болен, оставете го свободно да се движи – чрез движенията той се лекува.

Днес ви говоря за движенията, защото сте слезли в гъстата материя; щом сте в тази материя, вие трябва да разбирате законите ѝ, да знаете как да се владеете. Като се движите в гъстата материя, вие правите повече усилия, за да преодолеете противодействието, което тя причинява, вследствие на което в организма се развива повече топлина, отколкото трябва – тази е причината, поради която често главата ви е по-топла, отколкото е необходимо. За да бъде човек здрав, главата му трябва да бъде хладна, а краката – топли; стане ли обратното, той трябва да намери метод, чрез който да смени състоянието си.

Съвременните хора се стремят към щастие и вие като тях търсите щастие. Какво по-голямо щастие можете да очаквате от това да дойдете до положение да се справяте със своите отрицателни мисли, чувства и състояния? Виждате градината на вашия съсед, пълна със зрели плодове; той се счита щастлив, че като обере плодовете и ги продаде, ще подобри материалното си положение. Какво ще кажете за това щастие, ако чуете, че през нощта са влезли апаши в градината му и са обрали всичките плодове – щастие, което всеки може да отнеме, не е истинско. Ние наричаме истинско щастие само онова, което остава с човека при всички условия на живота му; щастлив е онзи човек, чиито мисли, чувства и желания вървят всякога след него – когато пожелае, той ги извиква при себе си и започва да работи с тях.

Упражнение: Бавни и плавни кръгови движения с ръцете и клякане с краката.

Верен, истинен, чист и благ всякога бъди!

ОСВОБОЖДАВАНЕ

Девета лекция
21 ноември 1926 г., София

ОСВОБОЖДАВАНЕ

Т. м.

Един от важните закони на Природата е, че не търпи никакъв излишък на материя или на енергия – тя не търпи никакви натрупвания, никакви наслоявания; енергията, както и материята, може да се складира, но не да се натрупва – например ако човешкият мозък събере повече енергия, отколкото му е нужна за даден момент, той трябва да има резервоар, където да я складира. Понякога човек има повече мисли, чувства, желания, отколкото са му нужни за момента, вследствие на което трябва да ги складира някъде. Всичко, което човек складира в себе си, е второстепенно; първостепенни неща в човека са ония основни мисли и чувства, с които той е излязъл от Първичния Източник на живота. Човек дохожда на Земята и си заминава с основните мисли и чувства, които никой не може да му отнеме – те представляват основния капитал на неговия живот, а второстепенните са капитал, взет назаем. Човек трябва да се крепи за своята основна идея и никога да не отстъпва от нея; дойдат ли второстепенни идеи на мястото на основната, човек се чувства натрупан с излишъци, вследствие на което губи своята пласичност.

Като изгуби основната идея на живота си, човек започва да се безпокои какво ще стане с него след време, как ще прекара живота си; няма защо да се тревожи за бъдещия ден, днешният ден определя бъдещия – ако днес живеете добре, и утрешният ден ще бъде добър. Изобщо, настоящето определя бъдещето. За да прекара деня добре, човек не трябва да се страхува; иска ли да постигне нещо, той трябва да бъде смел, да прави усилия в това направление – като вложи повече Вяра, Надежда и разумност, той ще се справи със страха; тези три елемента привличат към себе си излишната мозъчна енергия и я впрягат на работа.

Като ученици, вие трябва да имате търпение, издръжливост, за да постигнете желанията на своята душа. За да развие търпението в човека, Природата го възпитава по негативен начин. Питагор[6], като ученик на окултна школа, е опитал и разбрал този метод, с който Природата си служи – за да стане учител, той е минал през голяма дисциплина, на която издържал. По негово време условията за приемане на ученици в окултни школи са били много тежки, Питагор е бил единственият грък, когото египтяните приели в своята школа. Впоследствие, когато станал учител, той поставял учениците си на големи изпитания и строга дисциплина: в първата година на постъпването си всеки нов ученик е бил поставян на присмеха и подигравките на по-големите ученици и ако е могъл да издържи, оставал в школата; ако не е могъл да издържи на тия условия, той напускал или оставал като слушател, като оглашен.

Днес всички хора по естествен път са в школата на Питагор – докато постигне своята идея, човек е поставен на изпитания, на подигравки, за да видят доколко ще издържи. И вие, като ученици на окултна школа, опитвате методите на Питагор върху гърба си: едни хора ще ви казват, че нямате мисъл, логика, че сте излезли от пътя на обикновения живот; други пък ще ви съжаляват, че млади сте тръгнали по този път, че трябва да си поживеете. Ако хората мислят, че Божественото учение е само за старите, те са на крив път – и за млади, и за стари Божественото учение е крачка напред в техния живот, разликата е само в степента на развитието. Детето ще събира 1 + 1, 1 + 2, 1 + 3 – до 20, а възрастният, ученият ще работи със степените на числата, но и детето, и възрастният трябва да превърнат знака плюс, т. е. кръста, в друг знак; плюсът е символ на мъчнотии и страдания и за да превърнете мъчнотиите и страданията си в радости, вие трябва да ги накарате да се движат.

Как може да накара човек една своя мъчнотия да се движи – по логически път, т. е. чрез разсъждение. Представете си, че в ума на някой човек се загнезди мисълта да открадне от приятеля си известна сума. Той се мъчи, страда, бори се,

не се решава да извърши кражбата; така минават ден, два, докато нуждата го застави да открадне парите. Щом извърши кражбата, след нея иде лъжата; кражбата и лъжата са двата недъга, които заставиха първите човеци да сгрешат – първо Ева открадна от забранения плод[7], от който яде и даде на Адам, след което Адам излъга Бога. Щом открадне и излъже, човек пада и в падането той се изучава, открива своите слаби страни. Като падне и види, че никой не му се притича на помощ, той става и започва да размишлява; намери ли се втори път пред някаква мъчнотия, той започва да разсъждава и да си казва: „Аз съм господар на мъчнотиите си, аз мога да се владея и няма да им се поддам“. Като разсъждава така, той усилва волята си и премества мъчнотиите от пътя си – по този начин ги заставя да се движат от едно място на друго. Излишните мисли и чувства са особен род мъчнотии, от които човек трябва да се изчисти, да ги отмести настрани; като работи по този път, ще създаде в себе си характер, който да устоява на всички мъчнотии и препятствия.

Съвременните хора се стремят към придобиване на блага по лесен начин. Благата ще дойдат по естествен начин, а не както вие очаквате. За да ги придобиете, трябва да създадете в себе си здрава канализация, която да издържа на техния напор; не е ли здрава, канализацията ви ще се пропука и благата ще изтекат навън. Като влезете в едно общество, там ви очакват и блага, и разочарования: ако се проявите като добър поет или писател, ще получите много похвали и подаръци; случи ли се да напишете нещо слабо, веднага ще се намерите пред подигравките на същите хора. Вие трябва да бъдете готови да издържате и на похвалите, и на укорите на хората – за тази цел тръбите на вашата канализация трябва да бъдат здрави, да издържат всякакво напрежение. Писателят и ученият трябва да работят за себе си, сами да са доволни от това, което създават. Ако Божественото се проявява в тях, от ден на ден те ще се усилват, ще се развиват все повече и повече. В Божественото няма никакво прекъсване, нито слизане и качване; там нещата вървят по възходяща линия. Ако още днес не може да изнесе това, което иска, човек не тряб-

ва да се обезсърчава – всички хора не могат да бъдат поети, писатели, музиканти, художници; който не е роден за поет, той ще се радва на другите поети и ще чака деня на своето проявяване.

И тъй, задачата на ученика е да се освободи от всички излишни мисли и чувства, които го спъват. Излишните мисли представляват ненужен товар, с който човек понякога се нагърбва, и колкото по-голям е този товар, толкова и мъчнотиите са по-големи. Големият товар, извън силите на човека, показва голямо лакомство, т.е. желание да се осигури; ако не носи никакъв товар, това показва, че той разчита на просия. Тръгне ли на път, човек непременно трябва да носи някакъв товар, но такъв, който да отговаря на силите му. Има случаи, когато просията се допуска от Провидението с цел да смири човека; има просия, която е абсолютно забранена, тя не е допусната от Провидението – такива просяци вместо да развиват нещо ценно в характера си, всеки ден губят. Тази просия е толкова позволена, колкото и кражбата; тя се дължи на неестествени желания в човека. Кражба съществува във физическия, в сърдечния и в умствения свят: в науката, в музиката, в поезията, в изкуството и т. н. Във времето на Соломон[8] една майка се опита да открадне детето на своята близка[9], но Соломон разреши мъдро този спор: жената, която не беше истинска майка, се съгласи на предложението на Соломон да разрежат детето на две части и всяка майка да вземе по една част; истинската майка обаче не се съгласи на това предложение, тя предпочете да даде детето си на другата жена, но да остане живо.

Следователно видите ли, че двама души се състезават за едно и също място, знайте, че правото принадлежи на онзи, който е готов да отстъпи. Когато между двама души се яви омраза, детето умира; когато в отношенията на хората омразата вземе участие, Любовта изчезва. Тъй щото за да не умре детето и да не изгубите Любовта, бъдете готови да отстъпвате, да заставите омразата да ви напусне.

Като ученици, вие трябва да се самовъзпитавате. Не е лесно да се самовъзпитава човек, това не може да се постигне

изведнъж, но чрез постоянство. Всеки ден при всякакво разположение (добро или лошо) човек трябва да отделя по 5-10 минути за пълно вглъбяване в себе си – това наричаме ние *скриване в тайната стаичка*; отдели ли се в тази тайна, свещена стаичка, човек трябва да забрави всичко около себе си; след това може пак да продължи работата си. Каквото и да прави, човек не трябва да забравя да отделя всеки ден по 5-10 минути за съзерцание, през което време може да си даде отчет за всичко, което е извършил през деня. Кой на каквато и работа да е – учител, свещеник, музикант, чиновник, може да направи това. Като живее правилно, като мисли хармонично, като чувства добре и като постъпва разумно, всеки може да бъде музикант. Работите на човека вървят толкова по-добре, колкото повече има предвид самовъзпитанието си.

Като не разбират живота, мнозина се плашат страстите, бурите, на които се натъкват, да не ги отвлекат. Каква сила представляват човешките страсти – ако прекарате тока на една човешка страст през метална жица, едва една муха ще се разтърси от този ток; ако този, който се оплаква от някаква страст, залеете със студена вода, ще видите, че след пет минути ще изтрезнее. Това са афекти в живота, с които човек лесно се справя; що се отнася до страшните бури на вашия живот, това са слаби ветрове, които едва са успели да разлюлеят листата на дърветата. – „Ама сърцето ми гори.“ Опитали ли сте се да варите нещо на този огън? Вие не сте изучавали какво нещо са страстите, бурите на живота, огньовете на сърцето и при първата проява на страст, на буря в живота си, веднага се плашите. Ученикът не трябва да се плаши, но да работи върху себе си. Бъдещата култура носи методи, чрез които човек може да впрегне енергията на своите мисли и чувства и да я използва като светлина и топлина; колкото по-интензивни са мислите и чувствата на човека, толкова по-силни са светлината и топлината, които те излъчват. На светлината на своите мисли човек може да чете като на свещ; когато чете, ще се ползва от своята светлина и щом легне да спи, свещта ще изгасне; като стане сутрин, той пак ще запали свещта си и ще продължи четенето. Не

става ли това с ясновидците – те са развили такава светлина в себе си, с която виждат това, което обикновените хора не виждат. За да придобие светлина на мислите си и топлина на чувствата си, човек трябва да води чист и свят живот. Абсолютна чистота и святост се искат от човека. През каквито и противоречия да минава, чистият и светият човек не се разтърсва, нито се колебае – той обича своя Господар и не се съмнява в него; той се отличава с голяма твърдост и знае, че както го е натоварил, Господарят му ще го разтовари. Господарят товари и разтоварва магарето; като го товари, той мисли за себе си, а като го разтоварва, той мисли за магарето.

Магарето, като символ на твърдост, на упоритост, съществува във всеки човек. Българинът е много твърд и тази твърдост се е отразила върху неговия ум – каже ли веднъж за нещо, че не иска да го направи, свършено е вече, нищо не е в състояние да го застави да измени решението си. В англичаните твърдостта е свързана с личните чувства. Добре е човек да бъде твърд, но когато поддържа своите идеи; идейният човек трябва да бъде твърд, но и разумен. От една страна, твърдостта дава устойчивост на знанията в човека, а от друга – тя придава устойчивост на личните чувства; приложите ли разумност към твърдостта, вие можете да реализирате своите красиви желания. Това не се постига изведнъж, но постепенно, в продължение на 20 – 30 години. Има желания, които могат да се постигнат моментално, има и желания, за реализирането на които са нужни десетки години – тях трябва човек да следва непрекъснато и с Любов; където е Любовта, там всичко може да се реализира.

Съвременните хора се оплакват от неуспехите в живота си. Много от техните неуспехи се дължат на желанието им да постигнат велики работи, а дойдат ли до малките величини, те ги отбягват; не, както Природата започва от малкото, от слабото и постепенно отива към силното, така трябва и вие да постъпвате – първите слънчеви лъчи са слаби и постепенно се усилват. Иска ли да се самовъзпитава, човек трябва да си служи с различните цветове на спектъра. Ще каже някой, че не обича червения цвят, друг – зеления и т. н. Добре е в

едно тефтерче да си вземете седем копринени конеца, които да отговарят на седемте цвята на спектъра, и при всяко неразположение да ги поглеждате; като правите това в продължение на една година, вие ще забележите какво въздействие са оказали тези цветове върху вас. Дали човек съзнава това, или не го съзнава, Природата лекува с цветовете; всеки цвят поотделно оказва известно въздействие, но и всички цветове заедно също оказват своето влияние.

Щом е дошъл на Земята, човек трябва да учи. Той трябва да има здраво тяло, добри чувства и светли мисли. Ако тялото е здраво, и душата се проявява правилно; добрите чувства пък са условие за развиване и поддържане на топлината в човека – не са ли добри и нормални чувствата на човека, и топлината на тялото му ще бъде оскъдна и този човек ще се оплаква, че пръстите на ръцете и краката му постоянно изстиват. Неправилните чувства оказват влияние върху кръвообращението; подобрят ли се чувствата, и кръвообращението се подобрява; щом кръвообращението в човека се подобри, заедно с това и пръстите на ръцете и краката му постепенно започват да се топлят. Мисълта на човека трябва да бъде ясна и трезва, за да осветява пътя му в тъмните нощи на неговия живот – мисълта ражда светлината, следователно светлината в природата е признак на интелигентност; колкото по-голяма е интелигентността, толкова и светлината е по-голяма и мека. Било е време, когато Земята не е била осветена – казано е в *Битие*: „Дух Божи се носеше над бездната. И рече Бог: „Да бъде виделина!“ – и стана виделина“[10]. Щом светлината излезе от Духа, и мисълта се проявява.

Земята е лишена от външна светлина, тя има само вътрешна; Слънцето обаче е светло отвън и отвътре. Някой казва, че има идея, но като го накарат да я изрази, да я опише, не може. Друг казва, че разбира от изкуство, от музика и художество, може да свири и да рисува; накарат ли го обаче да нарисува или да изсвири нещо, не може – защо? Защото той има само вътрешна светлина, не и външна. Истинската интелигентност подразбира едновременно и външна, и вътрешна светлина; човек трябва да бъде като Слънцето – отвън и от-

вътре светъл. Много учени, които са оставили имената си в науката – в химията, в математиката, в астрономията и в ред още науки, са светели и отвън, и отвътре; те са посветили живота си изключително на науката и каквото са направили, всичко са оставили в полза на човечеството, не са имали предвид свои лични интереси. Въпреки това техните проучвания представляват малки опити в сравнение с тия на Съществата от Духовния свят. Земята е опитно училище, в което се дават трудни задачи. Каква по-трудна задача можете да намерите от тази да изпратят един грешник на Земята и да го заставят да живее добре? Той трябва да намери при какви условия да се постави, как да измени живота си, външно и вътрешно, за да не греши; ако този грешник не е надарен с някаква дарба, ще се намери в чудо и най-после, като види, че не е решил задачата си, ще си каже: „Само смъртта може да ме изправи“. Смъртта обаче е случайно явление в живота; да живее човек – това е в реда на нещата, това е Божествено.

В живота на човека има много задачи, които днес са неразрешими – например една от неразрешимите задачи е въпросът кой е създал света и защо го е създал; това е далечна задача, по-близка за човека е тази как да използва създаденият свят. Първата задача е тежък камък, който и досега не е вдигнат – той стои на пътя на човечеството, но не се е намерил някой, който може да го вдигне; много философи са го разрешавали, но камъкът и до днес стои непокътнат и още много философи ще го разрешават, но едва ли ще им се даде щастието да го вдигнат. Колкото е възможно да претеглите Земята на везни, толкова голяма е вероятността да се реши въпроса кой е създал света; колко тежи Земята, колко енергия е определена за нея – това са данни, изчислени с абсолютна точност, но не от хората, а от ония, които са я създали. В Природата всяко нещо е строго определено и който може да чете езика ѝ, той никога не се лъже: например види ли линиите на челото на човека, той може веднага да каже дали някой е обикновен, талантлив или гениален – всеки носи своето свидетелство на лицето си. Как можете да наречете един човек гениален, ако на челото си той не носи ли-

нията на гениалността? Природата е вложила във всеки човек известни дарби, които той трябва да развива; ако днес не е гениален, някога ще стане такъв, но работа се иска от него. За да не осакати своите дарби, човек трябва да се откаже от ненужните желания, които нищо не допринасят; за това се иска различаване: да знае кои желания трябва да подхранва и кои – да остави настрани като тор в живота си.

Като ученици, вие трябва да знаете закона, че в мълчание работите стават по-добре, отколкото при говорене; речете ли много да обяснявате една работа, вместо да помогнете за разбирането ѝ, вие внасяте повече спънки. Според окултните закони за една работа се говори само когато се свърши и тогава каквито и противоречия да срещнете на пътя си, ще знаете, че те са задачи, с решаването на които се определят вашите способности. Например някой става лекар с цел да помага на човечеството, но в пътя на своя идеал той среща големи мъчнотии. Не е лесно да се справяш с болни хора, най-недоволните хора в живота са болните – защо? Те очакват всичко от лекаря и не им ли помогне, остават недоволни от него. За да не се натъква на недоволството на болния, лекарят трябва да знае кого да лекува и кого да не лекува: ако костите зад ушите на болния са издадени, може да се лекува, той издържа на болести; ако брадата на болния е широка, а долната ѝ част малко издадена, този човек може да се лекува. Ако сте учител, за да имате добър резултат, вие трябва да подберете учениците си – способните да поставите отделно от неспособните и така да се занимавате с тях; поставите ли ги заедно, работата ви няма да върви добре.

Сега, като ви наблюдавам, виждам, че вие сте ученици с различни способности и дарби. Вълнувате се от различни мисли и чувства, вследствие на което представлявате сбирка от различни цветя; както водите на някои извори и реки са дошли от Великия и от Индийския океани, от Средиземно и от Черно морета, така и мислите и чувствата на различните хора са от различни източници и задачата ви като ученици е да различавате източниците на човешките мисли и чувства. Много има да учи човек; той живее на Земята, без да я по-

знава, а щом не я познава, не може разумно да се ползва от енергиите, които тя крие в себе си. Природата не търпи подпушване на енергиите си; не могат ли енергиите ѝ разумно да се използват, те ще ударят в посока, обратна на тяхното движение, с цел да се уравновесят. Каквито промени стават в Природата, такива се извършват и в човека: има случаи, когато известни области в природата страдат от сухота, а други – от влага; и хората понякога страдат от сухота, а понякога от повече влага. Ако страдат от сухота, кожата на ръцете им става суха и груба – в този случай те се нуждаят от влага; ако ръцете им са много влажни, те се нуждаят от топлина, която ще изпари известна част от влагата.

Следователно хора, които страдат от сухота, имат нужда от влага; тия пък, които имат много влага, се нуждаят от топлина; и най-после, има хора, които страдат от големи наслоявания на прах в съзнанието си – те се нуждаят от мир и спокойствие, да не вдигат прах вън и вътре в себе си. С други думи казано: ония, които имат кафяви очи, се нуждаят от топлина – те трябва всяка вечер да мият краката си с топла вода; ония, които имат сини очи, се нуждаят от влага – щом ръцете и краката им започват да изстиват, те трябва да пият по 3-4 чаши гореща вода. Това са външни методи, чрез които човек трябва да си помага. За хора с кафяви очи се препоръчват топли бани, с температура от 35-41° най-много; за хора със сини и сиви очи се препоръчва вътрешен мир и спокойствие, умът им трябва всякога да е зает, но не с велики, неразрешими въпроси, а с въпроси, които представляват условия за тяхното растене и повдигане. Като е боядисвала очите на хората с различни краски – кафяви, сини, черни, Природата е имала предвид да покаже на човека какво му липсва. Човек с кафяви очи е любвеобилен, лесно се увлича; който има сини очи, той минава за идеалист, обича да мисли за високи работи, да хвърчи в облаците. Ония, които имат кафяви очи, ако са месоядци, трябва да се хранят главно с агнешко месо; тия със сините очи трябва да се хранят повече с риба.

Сега задръжте в себе си мисълта да не допускате в ума си излишни мисли и в сърцето си – излишни чувства. Влезе ли

една излишна мисъл в ума на човека, тя мъчно излиза навън; колкото е мъчно да изпъдите въздуха вън от стаята, толкова е мъчно да изпъдите чуждата, натрапена, излишна мисъл от главата си. Обаче да проветрите въздуха в стаята, да внесете свежа, чиста струя – това е възможно; чистият въздух, влязъл отвън, е в състояние да изпъди ненужните и натрапени мисли от човешката глава. Защо влизат тия мисли в главата ви не питайте, но давайте място на светли, чисти мисли в ума си и на топли, благородни чувства в сърцето си, които могат да се реализират. Що се отнася до бъдещето, само по себе си то ще дойде и ще донесе това, което ви е нужно.

Верен, истинен, чист и благ всякога бъди!

РАЗЛИЧАВАНЕ

Десета лекция
28 ноември 1926 г., София

РАЗЛИЧАВАНЕ

Т. м.

За следния път пишете върху темата: „Произход на разнообразието в Природата“.

Напишете едно изречение на дъската. Колко основни идеи има написаното изречение: „В отношенията между приятели е важно кой може да отстъпва, а не кой има право“? Ако човек отстъпва пред Доброто, това отстъпване е намясто, но ако отстъпва пред злото, отстъпването не е намясто. Значи написаното изречение на дъската се отнася само за светиите – защо? Защото само светията може да отстъпва; като отстъпва от известно положение, той прави жертва, обаче обикновеният човек, който всякога отстъпва, каква жертва прави?

Сега всеки от вас да си спомни някоя силна мисъл, с която си служи при всички мъчнотии в живота си като с чук; същевременно си спомнете коя е най-меката дума във вашия речник – тази дума ще бъде различна. Колкото ученици сте в класа, толкова меки думи ще кажете.

Пишете върху темата: „Най-красивата критика“. Като пишете темите си, можете да си служите и с това, което знаете от науката и живота.

За десет дена направете следните наблюдения върху себе си: като се събудите сутрин, проследете каква мисъл имате в ума си и какво е състоянието ви и си записвайте това в едно тефтерче; веднага погледнете часа и минутата, какъв е денят (топъл или студен, ясен или облачен); същевременно вижте има ли някакъв шум на улицата, в която живеете, и ако има някакъв шум, вижте на какво се дължи: дали коли, автомобили или трамваи минават, дали хора минават и разговарят или пеят, дали кучета лаят; освен това проследете има ли някаква връзка между състоянието, с което сте се пробудили,

и това, което сте имали преди два-три дена или най-много преди седмица – ако сте радостен или тъжен, вие трябва да знаете откъде произлиза това състояние.

Като правите наблюденията си, ще видите има ли някаква връзка между вашите мисли и чувства, между вашите настоящи и минали състояния, или са разкъсани. Спрете вниманието си върху съня, който сте имали през нощта, за да намерите връзката между състоянието и мисълта, която е минала през ума ви – сънят ще внесе известно обяснение. Като правите тия наблюдения, вие ще разберете на какво се дължат мрачните настроения на човека – те се предават от един човек на друг и това влияние е особено силно насън, ето защо не се препоръчва в една стая да спят хора, които са дисхармонични помежду си, т. е. когато между мислите и чувствата им съществува известна дисхармония. Когато човек спи, астралното му тяло излиза вън от него и за да не се поддава на чужди влияния, той трябва да се моли да го пазят от Невидимия свят; не се ли моли, не може ли сам да се пази, той непременно ще възприеме дисхармоничните мисли и чувства на хората, в чиято среда е поставен, и дълго време трябва да се бори в себе си, докато се освободи от чуждото влияние. Често слушате някой да казва, че състоянието му е особено, като че му липсва нещо съществено или като че му е натрапено нещо чуждо – в такива случаи или се отнема нещо от човека, или му се предава нещо; и едното, и другото състояния са мъчителни. Човек трябва дълго време да работи върху себе си, да се освободи от тия влияния.

Като се говори за възприемане на чужди влияния, това не трябва да ви плаши, но усилвайте мисълта си, пречиствайте чувствата си, за да преодолявате всичко, което иде вън от вашето съзнание. Ученикът трябва да бъде изпълнителен към своите обещания – даде ли някакво обещание пред себе си, той трябва да го изпълни. Да даде човек обещание пред себе си означава да даде обещание пред Божественото начало в себе си; пред тия обещания човек трябва да бъде строго изпълнителен – не се позволява никакво отлагане, никакво изменение на тия обещания. Изменя ли на обещанията си,

човек се разколебава в своя вътрешен мир, както и във Вярата; разколебае ли се Вярата на човека, след това иде обезсърчаването, отчаянието, обезнадеждаването. Кога се отчайва човек – когато изгуби нещо съществено в живота си. Когато изгуби смисъла на живота си, човек се отчайва; когато момата и момъкът изгубят любовта си, те се отчайват; когато търговецът изгуби капиталите си, и той се отчайва. Следователно всяка загуба на нещо съществено е в състояние да отчае човека, но колкото и голямо да е отчаянието му, в него винаги има една възможност, малка или голяма, да излезе от своето отчаяние – в такива случаи казваме, че самото отчаяние крие в себе си възможност за излизане от него, тъй както мракът крие в себе си условие за виделина. Искате ли да се освободите от отчаянието си, намерете някой по-отчаян от вас; срещнете ли се двамата, взаимно ще си помогнете.

Едно се иска от ученика: да схваща вярно състоянията си и да различава кои са негови и кои – чужди, откъде идват, какъв е произходът им; това подразбира да прави човек красива критика на своя вътрешен живот. Като се говори за влияние, не се разбира само в отрицателен смисъл; както се възприемат мрачни, дисхармонични мисли и чувства, отчаяния и обезсърчения, така се приемат и положителни мисли и чувства, насърчения и очарования. Добре е човек да се обезсърчава и насърчава, но трябва да знае кое от двете състояния е негово; ученикът трябва да прави вътрешен анализ и изследване на всички свои състояния. Обикновено младият лесно се обезсърчава, но и лесно се насърчава, а старият мъчно се обезсърчава, но мъчно се и насърчава.

Като изучава състоянията си, човек дохожда до един вътрешен закон, с помощта на който може да ги регулира. Забелязано е например, че когато човек се храни късно (малко преди лягане), когато преяжда и яде храна, която не е по вкуса му, състоянията му са мрачни – ето защо, за да превърне лошите си състояния в добри, за да избягва мрачни състояния на духа си, човек трябва сутрин да закусва след изгряване на Слънцето, при това за предпочитане е всякога да остава малко недохранен, отколкото да задоволи напълно глада си

или пък да преяжда (последното е особено вредно за човека). Преди да си легне, човек трябва да се е освободил от всички лоши, тежки впечатления, които е преживял през деня. Не обръща ли внимание на своите мрачни състояния и анормални чувства, човек се натъква на ред болезнени състояния.

Когато развива чувствителността си, едновременно с това човек трябва да знае как да се предпазва от възприемане на отрицателни мисли и чувства, които развалят разположението му. За да трансформира състоянията си, човек трябва да се вглъбява в себе си, във всичко да намира красивата страна; като съзерцава и се вглъбява в себе си, той вижда красотата и хармонията, които съществуват в целокупния живот, и само така дохожда до съзнание, че всичко, каквото се случва в живота му, е за добро. Когато гледа на нещата от високо, човек вижда всичко като красиво; слезе ли на стъпалото на обикновения живот, той вижда нещата както са, като добри и лоши, като положителни и отрицателни, но знае, че в края на краищата всичко ще се превърне на добро. Каквито и идеи да дойдат в ума ви през време на съзерцанието, не отклонявайте вниманието си; чрез съзерцание човек се учи да контролира своята мисъл, да се съсредоточава в едно направление – само така съзерцанието има смисъл.

Като се натъкват на страдания, хората се запитват не може ли без тях. При сегашното развитие на човека без страдания животът е невъзможен, днес страданията са толкова необходими, колкото и радостите – те носят в себе си блага и възможности за растене. Без страдание човек не може да придобие дълбочина на чувствата, а без радост чувствата му не могат да се разширяват; колкото по-голяма дълбочина и широчина имат чувствата на човека, толкова по-големи възможности се разкриват за неговия умствен живот. Тъй щото искате ли да използвате страданията разумно, всяка сутрин, като ставате от сън, употребявайте по 5-10 минути за съзерцание; спомнете си през това време какво обещание сте дали пред себе си и се стремете да го реализирате. Този е най-добрият метод за самовъзпитание.

Верен, истинен, чист и благ всякога бъди!

ПУЛС

Единадесета лекция
5 декември 1926 г., София

ПУЛС

Верен, истинен, чист и благ всякога бъди!

Размишление.

Чете се темата: „Произход на разнообразието“.

Казано е в геометрията, че точката е безпространствена, следователно тя няма никакво измерение. Има ли разнообразие в точката? Като се движи, точката образува права линия. В движението на точката има ли разнообразие? Движението на точката показва известна възможност, посока, направление, но в него няма никакво разнообразие. Какво означава думата *разнообразие*? Тази дума е сложна, тя е съставена от две думи – от *разни* и от *образи*. Когато правата линия се движи, образува се плоскост. Щом точката при движението си образува права линия, можем ли да кажем, че правата линия е образ на точката? Ние можем да кажем, че пътят, следата, която точката оставя в пространството, може да бъде образ на движещата се точка; тогава плоскостта ще бъде образ на движещата се права линия. Когато плоскостта се движи, образува се тяло – куб; кубът представлява образ на движещата се плоскост, сам по себе си не е единна, самостойна единица. И тъй, правата линия е граница на плоскостта, а плоскостта – граница на куба; кубът пък е граница на още по-сложно тяло – на тесаракта. В този случай точката, линията, плоскостта, кубът, тесарактът представляват части от едно цяло и като такива, те не се ползват еднакво от благата на живота; например ако изложите куба на действието на слънчевите лъчи, стените му няма да бъдат еднакво огрени – тази е причината, поради която всички части на цялото не се ползват еднакво от благата на живота. Същият закон се отнася и до човешкото тяло – много удове има човек, но всички не се ползват еднакво от благата на живота.

Мнозина от вас сте изучавали алгебра и знаете какво означават рационалните и ирационалните числа. В буквален смисъл думата *рационални* означава *разумни* (на латински *ratio* означава *разум*), обаче числата не могат да бъдат разумни и неразумни. Според математиците рационални числа са ония, от които може да се извлече точен корен; ние пък можем да наречем рационални числа ония, които могат да се разберат, а ирационални ония, които не могат да се разберат – следователно те не се отнасят към физическия свят. Рационалните числа се измерват с определена величина, която ни е известна, от тях може да се извлича точен корен. Какъв е коренът на човека? Човекът представлява числото пет, това число няма точен корен – значи човек е ирационално число и на физическия свят той няма корен; това е лошо за него. Единицата представя Бога, тя е абсолютно число. Единицата има ли корен – всички корени от единицата дават все единица. Числото пет, умножено само на себе си, дава 25, от което може да се извлече корен.

Като говорим за числата, ние имаме предвид живите, органически числа – тези числа се срещат навсякъде в живота и в Природата. Човешкият организъм е построен все от живи, органически числа. Всяко органическо число има своето значение и приложение в практическия живот. Например ако измерите широчината на човешкия нос, ще видите, че тя определя деятелността на човека в практическия живот; широчината на носа не зависи от натрупването на излишни материали, от тлъстини, ноздрите определят широчината на носа. Има случаи, когато носът на някой човек е широк, а ноздрите са тесни – тази широчина е резултат на излишъци, на наслоявания в организма. Значи колкото по-широки са ноздрите, толкова човек е по-деятелен. Най-голямата широчина на носа достига до четири сантиметра. Който има тази широчина на носа, той се отличава с голяма активност в чувствата; каквато работа започне, свършва я – може да употреби 10-20 години за една работа, но непременно ще я свърши. Защо? Защото работи с Любов. Всички учени хора имат широки носове. Философите имат тесен нос; материалът, който

изследват, е събран и те взимат този материал наготово, само го подлагат на своите преси, за да видят какво ще изтече от него – в това отношение те са подобни на банкерите, които събират готовия материал на една или друга държава и го оформят, т. е. подреждат в системи.

Носовете на учените си приличат, а тия на различните философи се различават по дължина и ширина – зависи какъв материал подреждат. Учените се различават по вождите – като наблюдавате вождите им, вие можете да се произнесете дали известен учен е материалист, или е идеалист. Линията на вождите в материалиста слиза надолу; с какъвто и въпрос да се занимава, изучава го от материалистична гледна точка. Той разглежда нещата отблизо: може да говори за философия, за отвлечени въпроси, но в ума му седи една близка идея – защо? Защото всякога работи с рационални числа. Всеки човек, на когото вождите са извити нагоре, е идеалист. Той преувеличава нещата: като срещне някой човек, първо ще се очарова, но види ли една погрешка в него, веднага се разочарова. Като изучавате хората по вождите, ще видите, че между материалистите и идеалистите има средни типове – вождите на тия хора са средни между първите два типа. Приятно е да гледа човек красиви вежди, но те рядко се срещат. Красиви вежди са ония, които имат красива форма и съдържание; освен това от значение е и посоката на космите. Човешкият дух е работил хиляди години, докато създаде вождите в тази форма, каквато днес ги виждаме, и още много трябва да работи върху тях, за да ги представи в тяхната идеална форма.

Какво е предназначението на вождите? Чрез ред наблюдения и опити е доказано, че вождите помагат за трансформиране и акумулиране на светлинната енергия; когато много светлина прониква в очите, човек свива вождите си – по този начин, чрез вождите си, той задържа част от светлината, за да не влиза в мозъка. Наистина, ако в мозъка влиза много светлина, той не може да се справи с нея; за да мисли правилно, хармонично, човек не се нуждае от много светлина. Човек може да мисли и вечер, достатъчно е той да знае

начина, за да се ползва и от най-малката светлина. Бухалът например вижда вечер така ясно, както човек вижда денем. Бухалът символизира учен човек; когато искат да кажат за някого, че е философ, учен, наричат го бухал – с това искат да кажат, че като бухала и той вижда в тъмнина, защото и в най-мрачните нощи бухалът вижда ясно като през деня. Той вижда и най-малките птички, скрити между дърветата, и ги напада – в това отношение бухалът живее при най-икономични условия: неговите очи са така устроени, че могат да събират светлина и в най-голямата тъмнина. Добре е човек да има качеството на бухаловите очи – да събира светлина и вечер да осветява пътя си, но не и грабливия характер на бухала. Намери ли се пред някаква мъчнотия, човек трябва да си спомни за бухала – че и в мъчнотиите той намира светлина, от която се ползва. Когато бухалът хвърка вечер от клон на клон, за да търси храна, иска да даде урок на хората върху смелостта – той казва: „Както аз преодолявам мъчнотиите на живота си със смелост, така и ти трябва да бъдеш смел, да махнеш всички препятствия от пътя си“. Намериш ли се пред известно изпитание или противоречие, кажи в себе си: „Аз искам да бъда смел като бухала, във всички мъчнотии и пречки да намеря светлинка, която да осветява пътя ми“. И при най-големите мъчнотии човешкият ум трябва да бъде чист и ясен, за да осветява пътя му.

Мнозина се интересуват от знанието за веждите и се питат могат ли да изменят линията на своите вежди, да ги подобрят. Човек може да измени линията на веждите си, но затова се иска усилена работа в областта на чувствата и на сетивата – например ако при затворени очи накарате някого да познае колко предмета се допират до ръката му, той ще ги различи само ако има силно развита чувствителност; при това тези предмети трябва да бъдат поставени на близко разстояние един до друг. Чувствителността е едно от условията за развиване на интуицията, интуицията пък дава красива линия на веждите. Човек трябва да прави опити, за да развива своите сетива. Както чувствата, така и сетивата на човека трябва да бъдат нормални, да няма никакво отклонение в тях.

Рядко ще срещнете хора с нормално развити чувства и сетива – все има известно отклоняване; това отклоняване може да бъде от 1 до 120 градуса. Колкото по-големи са отклоненията, толкова по-големи пертурбации стават в човека. Отклоненията стават и в човешката мисъл, но с усилие на волята и на мисълта си човек може да изправи тия отклонения, да ги доведе до нормалното им състояние. Когато в чувствата на човека се явява известна аномалия, тя се отразява и върху мозъка: ако сложите ръката си над главата на такъв човек, ще усетите известна топлина – това е анормално, болезнено състояние на организма; за да възстановите нормалното му състояние, трябва да направите няколко паси и след малко ще усетите, че дясната половина на главата му е хладна, а лявата – топла; това показва, че нормалното състояние на организма е възстановено. Обикновено в дясната половина на главата се събира електричество, а в лявата – магнетизъм.

Съвременните лекари практикуват правенето на паси като метод за регулиране на енергиите в организма, но който се наеме да си служи с този метод, трябва да бъде чист човек – чистите мисли и желания представляват добър проводник на Живите сили в Природата. Човек живее в област, където Живите Разумни сили на Природата работят усилено, вследствие на което той трябва да бъде разумен, за да може правилно да ги използва; ако не е развил чувствата и сетивата си, като се натъква на тия сили, човек може да се осакати: да подпуши чувствата си, да изкриви мислите си. Какво става с едно тяло, ако внезапно спрете неговото движение – в тялото се развива много топлина, която може да го запали; същото явление става и с човека, когато се окаже внезапно противодействие на неговите чувства – гневът, недоволството в него не са нищо друго, освен резултат на противодействие в чувствата му. Подпушване става не само в чувствата, но и в мислите на човека и дойде ли до това положение, човек трябва да се отпуши; за да отпуши сърцето си, човек трябва да мине от видимото към невидимото, от рационалното към ирационалното. Всяко подпушване на чувствата внася известна аномалия във функциите на сърце-

то, вследствие на което пулсът му се изменя; за да се възстанови нормалната функция на сърцето, човек трябва да влезе в хармония с Природата, да свърже своето сърце с общия пулс на Космическото сърце. Всяка планетна система също има свое сърце, което е свързано с общото Космическо сърце – сърцето на нашата слънчева система е Слънцето. Ритмичното движение на кръвта в човешкото сърце се определя от ритмичните вълни на Слънцето, следователно, ако сърцето на някой човек не функционира правилно, това показва, че той е нарушил отношенията си към Слънцето – сърцето на слънчевата система, в която живее; иска ли да възстанови функцията на своето сърце, той трябва да изправи отношенията си към Слънцето, да внесе хармония между своя пулс и неговия. Не разглеждайте Слънцето само като физическо тяло – вън от своето физическо проявление Слънцето има и духовна природа, която е в единство, в пълна хармония с Общото, с Великото Слънце на Космоса; ето защо всеки момент дръжте в ума си мисълта вашето сърце, вашият пулс, да бъде в хармония с пулса, с ритъма на Слънцето. Пожелайте в себе си да свържете пулса на вашето сърце с пулса на Космическото Слънце.

За десет дена направете следния опит: всеки ден по три пъти (сутрин, на обяд и вечер) се вглъбявайте в себе си и си казвайте: „Аз искам моето сърце да бие ритмично, да се слее с пулса на Слънцето и правилно да изпраща енергията си по целия организъм, както Слънцето изпраща енергията си по целия свят“.

Сега, като говоря за правилен пулс, за ритмично биене на сърцето, веднага изпъква налице въпросът за правилното и дълбоко дишане. Почти всички хора не дишат правилно: поемат въздух и го изпращат само в горната част на дробовете – при това плитко и слабо поемане на въздух те нямат сила да го изкарат навън, вследствие на което част от нечистия въздух остава в дробовете, където създава вътрешно наслояване. Иска ли да регулира кръвообръщението си, човек трябва да поема дълбоко въздух, да го задържа известно време в дробовете си и после бавно да го изкарва навън; при

дишането трябва да взимат участие и коремните мускули, да дават тласък, напрежение на въздуха, да го изкарват навън. Като диша правилно, човек се обновява и освобождава както от физически, така и от психически болезнени състояния. Добре е човек да поема въздух първо с лявата си ноздра, като брои бавно от 10 до 15, после да я запуши и да задържи въздуха в дробовете си около 30-40 секунди и след това да издиша бавно и ритмично; когато се поема въздух през лявата ноздра, дясната трябва да бъде запушена, а когато се задържа в дробовете, и двете ноздри трябва да бъдат запушени. Правете това упражнение по три-четири пъти на ден.

Тези упражнения са нужни за всички хора, особено за тези, които се занимават усилено с умствен труд. Те са необходими и за здрави, и за болни. За предпочитане е да правите тия упражнения вън, на чист въздух, отколкото в стая, при това добре е всеки да бъде сам, да не гледат другите хора как се упражнявате в дишането. Който диша правилно, той постепенно хармонизира своя живот и се обновява; не диша ли човек правилно, няма ли ритмичен пулс, никаква хармония не може да придобие. Придобие ли известна хармония, никакви външни условия, никакви влияния не могат да изкарат човека от релсите на неговото равновесие. Приложете упражнението за дишането за десет дена, да видите какъв резултат ще имате.

Верен, истинен, чист и благ всякога бъди!

МАЛКИТЕ МЪЧНОТИИ

Дванадесета лекция
12 декември 1926 г., София

МАЛКИТЕ МЪЧНОТИИ

Верен, истинен, чист и благ всякога бъди!

Чете се темата: „Най-красивата критика“.

Какъв е произходът на думата *критика*? Тя произлиза от глагола *воювам*. Българите казват *крея*, което означава *едва се крепя*; също така те казват *крия*, *кърта*, *кръст* и т. н. Обаче критиката не само руши, но и създава; критиката едновременно събаря и гради. Ако критикът изнася само лошата страна на нещата, той не е истински критик; критикът е подобен на хирурга, а задачата на хирурга не е само да реже, но и да присажда – истински хирург е онзи, който реже гнило, а присажда здраво. Човек може да бъде лекар сам на себе си и да се лекува без нож – с мисълта си човек може да се освободи от всички израстъци в тялото. Как? Като ги мести от едно място на друго. Ако израстъкът е вътрешен, той може да го изнесе вън някъде, а щом е отвън, той лесно се лекува. Ако е трескав, човек пак може сам да се лекува: треската е резултат на излишна материя и с помощта на мисълта си човек може да събере тази материя на едно място и да я извади навън чрез някакъв цирей. Щом в организма се е събрала нечиста материя, по какъвто и да е начин, тя трябва да излезе навън; задачата на човека е да изкара тази нечиста материя през порите си чрез изпотяване, а ако не може по този начин, поне чрез някакъв цирей; ако и така не може, тя сама ще си намери място, но тогава човек ще бъде роб на болестта.

Представете си, че пред вас изнасят две чаши с различна големина. Коя от двете чаши ще изберете – това зависи от случая: ако трябва да налеят в нея нещо, което обичате, ще предпочетете по-голямата чаша; ако вие наливате същото питие на други, ще изберете по-малката чаша. Според закона на Любовта трябва да бъде точно обратното: за себе си да вземете малката чаша, а за другите да изберете голямата. Съ-

щият закон трябва да се приложи и по отношение на критиката: критикуваш ли себе си, ще си послужиш с по-голямата чаша; критикуваш ли другите, ще си послужиш с по-малката чаша – това изисква законът на Любовта. Някои критици приличат на сланата: където паднат, всичко попарват; други критици приличат на росата: където паднат, благословение носят. Критикът трябва да бъде правдив човек, да има правилен череп; ако черепът на критика е неправилен, и критиката му ще бъде такава. За да критикува нещата, човек трябва да ги разбира – как може човек да критикува музиката, поезията или науката, ако нищо не разбира от тях? Не е лесно да критикува човек.

И тъй, за да критикува, човек трябва да има знания. Срещате един човек, виждате, че очите му са големи или малки, и започвате да се произнасяте дали е красив, или не – това не е правилна преценка. Преди всичко вие трябва да знаете защо очите на един човек са големи, а на друг – малки. Големите очи са израз на алчност, те са станали големи по причина на стремлението на даден човек да обсебва нещата; в желанието си да ги обхване, да ги задържи за себе си, той е отварял повече очите си, вследствие на което е възприемал повече светлина – тази светлина е помогнала за разширяване на очите му. От друга страна, доказано е, че хора, които се раждат вечер, имат големи очи. Изобщо иска ли да се произнесе по известен въпрос, човек трябва да има знание. Казвате, че има различни цветове в природата – червен, портокалов, розов, син, жълт, зелен, виолетов и т. н; казвате, че обичате повече розовия от синия, но защо предпочитате единия пред другия – не знаете. Каква е разликата между един и друг цвят – не знаете; ще кажете, че те се различават по броя на трептенията си, но колко трептения има всеки цвят – и това не знаете. Защо едни животни са топлокръвни, а други са студенокръвни – и това не знаете. Известно ви е, че топлината е условие за растене и развиване на живите същества, а въпреки това рибите живеят, растат и се развиват при неблагоприятни условия, на студено – какво показва това? От този факт съдим, че в далечното минало рибите са

изпаднали при много неблагоприятни условия, лишени от топлина, от горивен материал, вследствие на което се задоволили с най-малката топлина – те намерили скритата топлина във водата и влезли да живеят в нея; рибите живеят много икономично – с най-малката топлина и светлина.

Като ученици, вие трябва да изучавате живота на рибите, на птиците, на млекопитаещите, да видите как постепенно са преминавали от нисш във висш живот; същевременно изучавайте добрите им черти и вадете поука от тях. Като дойдете до рибите, спрете вниманието си върху мълчанието – те живеят при неблагоприятни, тежки условия, без да роптаят, без да издават звук на протест или оплакване; когато положението им е станало непоносимо, те са се превърнали в птици, птиците пък са се превърнали в млекопитаещи. Като изучавате пътя, по който животът се развива, вие се запознавате с работата на Духа. Всяко животно е символ на нещо, от което човек може да се възпитава: например преди да влезе в къщата, котката изчиства добре краката си – с това тя иска да каже: „Когато те канят на гости, първо изчисти краката си и после влез в стаята“; когато кукурига, петелът иска да каже, че човек има право да пее, но след като свърши известна работа, а докато работи, той трябва да мисли. Казано е в Писанието: „Изпитвайте духовете; всичко изучавайте, но доброто дръжте“, следователно не пренебрегвайте онова, което срещате на пътя си – разумният се учи и от Доброто, и от злото.

И тъй, учете, работете съзнателно, за да внесете в ума си нещо съществено, реално, а не само отвлечени идеи. За да дойдете до реалното в живота, изучавайте освен животните, растенията, минералите, още и човешките типове. Изучавайте живота на великите хора, за да видите как са се проявявали, как са се справяли с неблагоприятните условия; колкото по-велик е човек, толкова по-големи са неговите изпитания и страдания. Като страдат, мнозина мислят, че страданията са дадени само за тях; повече или по-малко, но всеки човек страда. Като ученици, вие трябва да се отнасяте съзнателно към своите мъчнотии. Мнозина се поддават на настроенията

си, които ги въртят на една и на друга страна, както вятърът върти ветропоказателя; когато му се преподава, когато слуша учителя си, ученикът трябва да бъде свободен от всякакви настроения – щом влезе в клас, той трябва да свали раницата с настроения от гърба си, да я остави вън, защото влезе ли с раница в клас, влизането му е безпредметно. Съзнание се иска от ученика. Кой е виновен за неговото неразположение? Светът е красив: Слънцето постоянно грее, като изпраща своята светлина и топлина на Земята; Земята следва своя път; хората се раждат, веселят се, търсят щастие; Ангелите пеят и славят Бога – трябва ли при това положение човек да бъде неразположен, коя е причината за неговото неразположение? Много от страданията на хората са фиктивни, много от страданията им се дължат на тяхната глупост.

Един разумен и добър човек станал рано сутринта и се готвел да отиде на работа, но какво видял? Жена му и дъщеря му плачат – защо? Дъщерята сънувала, че се оженила и родила момченце, което умряло; като разправила съня си на майката, и двете започнали да плачат за умрялото дете.

– Защо плачете? – запитал бащата.

– Детето на дъщеря ни умря.

– Че кога се е женила, кога е родила дете, за да умре вече?

Възмутен от глупостта на жена си и на дъщеря си, бащата казал:

– Ще тръгна по света да пътувам и ако намеря по-глупави хора от вас, ще се върна.

Като минавал край едно село, той видял, че един селянин се качил на високо дърво, а жената държала отдолу едни нови потури. Понеже не знаели как се обуват, мъжът искал да скочи от дървото и така да влезе в потурите.

– Стой, не скачай от дървото – извикал пътникът, – аз ще те науча как се обуват потури, но като възнаграждение ще ми дадеш потурите си.

– Ще ги дам, само да ме научиш как да ги обувам.

След това пътникът продължил своето странстване и в друго село видял събрани селяни на площада – решават нещо.

– Какво правите?

– Едно теле пъхнало главата си в гърне и не може да я извади. Ние сме се събрали да решим как да извадим главата му и най-после дойдохме до решение да отрежем главата на телето, за да го освободим.

– Знаете ли, че телето ви ще умре така? Аз ще ви покажа как да го освободите, но телето ще дадете на мене.

– Съгласни сме на всичко, само да освободим главата му от гърнето.

Пътникът ударил гърнето с един камък и то се счупило – така той освободил главата на телето, но и телето спечелил.

Едва напуснал това село, ето, натъкнал се на още по-голямо чудо; всички селяни на съседното село се събрали пред вратата на един дом и живо решавали нещо.

– Какво е станало? – запитал той.

– Остави се, женим сина си, но оказа се, че булката е много висока, не може да влезе през вратата; не знаем какво да направим, само едно остава: да отрежем главата ѝ.

– Ей сега ще ви кажа, но ще ми дадете наниза на булката.

– Даваме го, само да ни помогнеш.

Пътникът скочил на врата на булката и тя моментално навела главата си; щом я навела, влязла през вратата, където я посрещнали с радост и веселие.

Следователно, като сте дошли на Земята, ще бъдете умни: не плачете за детето, което сте родили насън и умряло; не бързайте да режете главата на телето, за да я извадите от гърнето; не решавайте въпроса с високата булка безсмислено – ако булката е висока и не може да мине през вратата, не бързайте да режете главата ѝ, но я убедете да се наведе малко и щом се наведе, мъчнотията ще се реши.

Трябва ли човек да се спъва от малки мъчнотии? Каквито мъчнотии и страдания да са дадени на човека, те са по силите му и малко усилие се иска от него, за да ги реши правилно.

Верен, истинен, чист и благ всякога бъди!

БЛАГОПРИЯТНИЯТ ЧАС

Тринадесета лекция
19 декември 1926 г., София

БЛАГОПРИЯТНИЯТ ЧАС

Верен, истинен, чист и благ всякога бъди!
Размишление.

Да допуснем, че ви е дадена задача да направите сравнение между две личности: личността А – младеж на 20 години, и личността В – на 22 години. Първият – А, е роден на 22 март 1906 година, сряда, в 6 часа сутринта; вторият – В, е роден на 22 декември 1904 година, петък, в полунощ. Има ли допирни точки между тези две лица, за да бъдат приятели? От астрологическо гледище в хороскопа на първия Слънцето минава в знака Овен и е изгряло вече. Понеже вторият е роден през декември, в полунощ, на зимното слънцестоене, той спада към знака Козирог. В момента на раждането на В изгрява знакът Везни, а Слънцето минава в надир в четвърти дом, долу. Асцендентните знаци на тия двама души са противоположни, а Слънцето в хороскопа на единия и на другия се намират в квадратура – квадратурата е аспект, който показва, че двете планети се намират на 1/4 от кръга. Като съберете цифрите на годините на раждането на първия и на втория, ще получите: 1906 = 1 + 9 + 0 + 6 = 16 = 1 + 6 = 7; 1904 = 1 + 9 + 0 + 4 = 14 = 5. Числото 16 означава изхвърляне на злото от висшите светове; то е число на големи противоречия, означава още събаряне на кулите на дявола. Щом кулите на дявола се съборят, явява се числото седем – Божествен принцип. Преди да се е справил със злото в себе си, човек живее в числото 16: ако е търговец, той се кара с длъжниците си, дава ги под съд, взима големи лихви от тях, докато един ден фалира; като се види в положението на последен сиромах, иска да се самоубие, да сложи край на живота си; най-после той се смирява, започва да търси Бога и казва: „Да бъде волята Божия!“. Числото 15 е число, при което силата на злото е най-голяма, но дойде ли до числото 16, тя чувствително намалява. Сумата от цифрите на числото 15 е 6, което е число на илюзии.

Като ученици на окултна школа, вие трябва да изучавате астрология и да я прилагате в живота си. Като знаете влиянията на планетите върху Земята, върху всеки човек, вие ще можете да определите какви резултати ще имате при започване на известна работа или някакво предприятие. От гледище на астрологията например не е безразлично кога започва човек да учи музика – за да успява в музиката, човек трябва да започне да я изучава в най-благоприятната година, най-благоприятния месец, ден и час. Това се отнася не само до музиката, но до всички човешки предприятия – не се ли съобразява с тия неща, човек всякога губи. Когато не иска да учи и да мисли, човек казва, че всички дни са Божии и не е важно в кой ден каква работа ще започне, обаче като види, че при всички усилия, които прави, работите му не се нареждат, той започва да мисли, да търси причината на неуспехите си вън от себе си. Като четете Библията, вие казвате, че Бог създаде света в шест дни и в седмия ден си почина. Като четете как е създаден светът, вие не се спирате да видите дали тия шест дни имат някакво отношение към вашия живот. Казано е в Битието: „И разлъчи Бог виделината от тъмнината. И нарече Бог виделината *ден* и тъмнината – *нощ*“. Значи в първия ден на човешкия живот ще се роди велика борба, докато светлината се отдели от тъмнината, докато денят се отдели от нощта, докато се очертае орбитата на неговата земя. Първият човек е бил създаден в петък – това показва, че той се намира под влиянието на Венера, тя е неговата слаба страна. В бъдеще духовният човек трябва да се роди в друг ден – в деня на Слънцето. Като знае, че планетите оказват влияние върху целокупния живот на Земята, човек трябва да има предвид какви препятствия и какви благоприятни условия ще срещне на пътя си. Ако в петък се яви някаква идея в ума му, той трябва да вземе предвид препятствията, които ще срещне на пътя си. Ще кажете, че това са суеверия; не, това е наука, която всеки момент има приложение в живота.

И тъй, човек, роден под знака Овен, е импулсивен, деятелен; той решава нещата бързо, без да мисли много. Обаче роденият под знака Козирог обмисля добре нещата и тогава

се проявява. Първият бързо вади нож – щом се засегне неговата личност, щом се разочарова от нещо, той веднага вади нож. Поради това съществено различие в проявите си те не могат да бъдат приятели. Роденият през месец март е изложен на големи промени и противоречия; в края на краищата той свършва добре, но с няколко белега на главата. Роденият през декември е уравновесен човек, той се интересува повече от материалните работи, отколкото от духовните.

Напишете следните изречения: *Истината носи живот за разумните*; *Любовта носи живот за благите*. Мислете върху тези изречения десет дена по десет пъти на ден: сутрин три пъти, на обед три пъти и вечер четири пъти. Като размишлявате съзнателно върху тия изречения, наблюдавайте какви преживявания ви се създават и си отбелязвайте поважните опитности; щом престанете да мислите върху тях, вложете ги в подсъзнанието и свръхсъзнанието си, там да работят. Като казвате, че свободата е само за разумните, не мислете, че вие сте дошли до разумността, но пожелайте в себе си да я придобиете.

Ще кажете, че човек не трябва да живее с внушение, но да бъде самостоятелен, независим. Мислите ли, че можете да бъдете абсолютно независими и свободни? Вие не подозирате даже, че всички ваши разбирания, всички възгледи, които носите в себе си, са придобивки на миналото, и то именно чрез закона на внушението. Колко пъти сте си внушавали една и съща мисъл, докато най-после тя е станала ваша плът и кръв! Често слушате някой да повтаря думите: „Аз трябва да бъда човек!“; след дълго самовнушаване той наистина става човек. Като е недоволен от своите постъпки, човек сам си казва: „Човещина трябва да имам!“; като си внушава тия думи, той постепенно проявява човещината си. Истински човек е онзи, който устоява на думата си, на своите обещания; обещае ли нещо, той непременно трябва да го изпълни, а ако не може да го изпълни, по-добре да не обещава. Човек трябва да бъде точен, изпълнителен в думите си. Във всичките си работи той трябва да бъде като ученик – ученикът се характеризира със своята точност: той влиза и излиза от

клас навреме, всякакво закъснение говори зле за него. Казвате: „Не е ли свободен човек да се проявява както иска?“. Човек е свободен само тогава, когато е сам, а не в общество, между много хора. Когато прави добро, човек е свободен; когато изучава нещо, човек също е свободен. Човек живее в светове, които са крайно взискателни: дойде ли до света на Мъдростта, от човека се изисква голяма точност, последователност и разумност; Истината и Любовта са малко по-снизходителни към човека, затова казваме, че Любовта не вижда погрешките на хората и всичко прощава; Любовта прощава, но не извинява – това значи, че човек носи последствията и за добрия, и за лошия си живот.

Следователно, искате ли да придобиете качествата на истинския човек, вие трябва да спазвате законите на трите велики свята – на Любовта, на Мъдростта и на Истината. Думата *истина* има два смисъла, които се определят от ударението ѝ: можем да кажем Истина и истИна. Ако човек гори, ако става пожар в него, добре е да изстине – трябва да има топлина в себе си, но не да гори; пожарът трябва да се замести с бавно, непрекъснато горене, при което да се образува нормална топлина и светлина. Който е дошъл до нормалната топлина и светлина на живота, той никога не изстива, само горещите тела изстиват. Топлината може да се прекрати, но не и да изстине. Може ли да запази нормалната си топлина и светлина, човек изпитва разположение на ума и на сърцето си, всички негови действия са хармонични – за такъв човек казваме, че е уравновесен. Щом топлината на човека се усили, в него става горене, а където има горене, там се раждат противоречия, борби, смущения. Не е лошо нещо борбата, но тя има смисъл, когато завършва с придобивки. Като се бори, човек заяква. Като живее, все трябва да се бори с някого; ако няма с кого да се бори, той трябва да отиде в някоя гъста гора, да хване някое дебело, здраво дърво и да започне да се бори с него, не с цел да го победи, а само за упражнение; като се побори малко с дървото, той се връща у дома си доволен, че се е борил – в тази борба дървото му е предало част от своята енергия, която го е обновила.

И тъй, дойде ли до трудни положения в живота си, човек трябва да потърси помощ в природата – между дърветата, изворите, растенията. Човек минава през тежки душевни състояния, в които никой не може да му помогне: външните хора са слепи за неговите преживявания, близките му – също, и той трябва сам да носи своя кръст; единствена Природата може да му помогне. Изпадне ли в такива състояния, човек трябва сам да се лекува. Какво прави говедарят при такива случаи – той е сам между говедата си, те не могат да го разберат и да му помогнат; какво могат да направят те на неговия болен крак? Говедарят ще куца ден-два, докато сам по себе си кракът му оздравее. Който е минал през тези състояния, той може да го разбере, но не и да му помогне; той ще му каже: „Разбирам те, влизам в положението ти, но няма какво да се прави“. Това са неизбежни състояния, през които всеки човек трябва да мине – като живее на Земята, човек ще се гневи, ще се бори, ще се ядосва.

Педагозите, лекарите препоръчват на човека да не се гневи; гневът обаче е неизбежен – човек не трябва да се дразни, да се възпламенява и гори, но не може да не се гневи. Гневът произвежда топлина в човека, гневът е израз на неправда – като се гневи, човек изказва своя протест срещу неправдата в живота. Когато видите, че някой юнак, силен човек, е налегнал един слаб и го бие по всички правила на изкуството, трябва ли да стоите безучастни? Първо ще се разгневите срещу силния и ще питате защо се е заловил с този човек; той го бие, защото бедният му дължал сто лева. Щом се намесвате в тази работа, вие трябва да платите дълга на сиромаха, да го освободите от ударите на силния човек; щом го освободите, ще му дадете добър урок: ще му кажете, че като взима пари назаем от силни хора, трябва или навреме да плаща задълженията си, или, ако не може навреме да плати дълга си, да се извини. При тази постъпка гневът и негодуването на човека са намясто.

Следователно правилна присъда е тази, която се извършва още в момента, без отлагане. Днес хората се съдят с месеци и години – като заведат едно дело, понякога то

продължава с години; за предпочитане е да набиеш човека, отколкото да го дадеш под съд, да се опропастиш от даване на пари на адвокати, за книжа и т. н. Като казвам, че боят е за предпочитане, имам предвид само този бой, който е в състояние да опомни човека, да внесе в ума му нещо светло. Какво правите, когато видите, че някой бие своя ближен – вие вдигате ръката си във въздуха и казвате: „Стой, не бий този човек!“. Какво означава вдигането на ръката – да вдигне човек ръката си нагоре, това означава призоваване на Разумните сили на помощ. Видите ли човек със спуснати надолу ръце, с увиснала глава, ще знаете, че той е изпаднал в отчаяние; този човек трябва да вдигне главата и ръцете си нагоре, да се насърчи. В ръцете на човека са вложени ред сили, чрез които той влиза във връзка със Същества от Невидимия свят, които му се притичват на помощ. Трябва ли човек за нищо и никакво да се отчайва и обезсърчава? Като се отчае и реши да се отрови, вместо да вземе чаша с хинин, по-добре да вземе няколко чаши гореща вода и да ги изпие – като изпие водата, състоянието му ще се смени и той сам ще се чуди как е дошъл до отчаяние. За да ви помагат хората, преди всичко вие сами трябва да си помагате – това е истина, от която трябва да се ръководите.

Думата *истина* в българския език е съставена от шест букви. Първата буква – *И*, означава начало на нещата, начало на някаква работа; за да започне човек една работа, това показва, че в ума му се е родила някаква мисъл. Буквата *С*, знак на Луната, означава промени. Буквата *Т* означава препятствия, мъчнотии в живота. След буквата *Т* иде пак буквата *И*, която отваря път за ново начало, за нова работа; човек не може да излезе от мъчнотиите и препятствията в живота си, докато не постави Божественото начало – второто начало в живота си – над човешкото. Сричката *ти* в думата *истина* означава второто лице на човека; следователно, щом второто лице дойде във вашия живот, работите ви веднага се нареждат. Най-силната сричка в думата *истина* е сричката *ти*. Ние казваме често: „Ти работиш за някого“; за кого работи човек – за своя жив идеал, без този идеал животът му няма смисъл.

Сега, като говоря за буквите, имам предвид тяхното съдържание и смисъл. Ако ги изучавате, вие ще се домогнете до специална наука, която заслужава внимание. Знаците на буквите са взети от египетските йероглифи и някои от тях са така необходими, както сенките, с които художникът си служи. Въпреки това всеки народ иска да се освободи от някои букви на своята азбука като излишни – българите например са правили ред опити да се освободят от ъ, ь, ѣ, но и до днес още не са ги изхвърлили. Не е лесно да се реши кои букви трябва да останат и кои – да се изхвърлят, но в решаването на този въпрос човек прави ред умствени упражнения, които допринасят за развитието на неговия ум.

Следователно една картина е добра, когато сенките, които художникът е поставил, отговарят на тия, които съществуват в природата; същото се отнася и до буквите в азбуката на различните езици. Освен външен израз, всяка буква има и вътрешен израз, т. е. вътрешен смисъл; и Слънцето, което виждаме отвън, е отражение на друго едно, вътрешно Слънце, което съществува и в човека. Ако не може да възприеме топлината на вътрешното Слънце, човек се оплаква от вътрешен студ; той чувства, че е изгубил нещо съществено – изгубил е вътрешната топлина на живота. Лиши ли се от вътрешната топлина на живота, човек се чувства самотен, изолиран от света – той се движи между хората, но не ги познава; натъква се на доброто в живота, но никъде не го вижда. Като се почувства изолиран от всички, човек започва да мисли за себе си, че е някакво божество, от никого неразбран; той очаква хората да му се кланят и се чуди защо никой не му обръща внимание.

Кой на кого може да се кланя – може ли статуята да се кланя на своя създател? Колкото и статуи да извае скулпторът, те никога няма да му се поклонят. Хората могат да се кланят само на онзи човек, който е дал живот поне на една велика идея или на едно възвишено чувство в себе си – защо? Защото тази велика идея или това възвишено чувство са общи за всички. Да храни човек една велика идея в себе си, това значи да бъде свързан с Любовта, с Бога; щом е

свързан с Бога, той е свързан и с всички ония, които любят Бога, и тогава каквото и благо да придобие от тази идея, това благо ще бъде достояние на всички ония, с които е свързан; каква е тази идея не е важно – тя може да е от областта на науката, на музиката, на изкуството и т. н. От човека се иска да храни своите мисли и чувства с Любов, а какви са те – това зависи от степента на неговото развитие. Ако някой работи в областта на математиката, той се свързва с всички математици – това показва, че човек не живее за себе си, той не е сам в живота; човек е колективно същество.

Като ученици, от вас се иска здрава, положителна мисъл: каквото и да се случи в живота ви, търсете добрата страна и се поучавайте. Ако ви скъсат на изпит, ще се явите още един път и ще издържите; ако дрехите и обувките ви са скъсани, и за това благодарете. Ще дойде ден, когато всичките ви работи ще се оправят. Когато студентът е учил и пропадне на изпит, това показва, че Невидимият свят изисква от него нещо повече – като се яви втори път на изпит, той ще усвои материята по-добре и съзнателно. Като работи съзнателно върху себе си, ученикът развива своята памет, своите умствени центрове, които иначе не биха могли да се развият. Ако иска да усили паметта си, ученикът трябва да работи върху себе си, да хармонизира своите чувства, защото когато се наруши хармонията между мислите и чувствата, паметта отслабва. Изобщо когато чувствата взимат надмощие над мисълта, човек се разсейва и губи паметта си, тъй щото от човека зависи да усили своята памет. Има хора, които разполагат с феноменална памет, което е резултат на усилена деятелност в това направление; следователно работете и вие да развиете своята памет, както и всички ония мозъчни центрове, върху които още не сте работили.

Верен, истинен, чист и благ всякога бъди!

ЖИВОТ, СИЛА И ИНТЕЛИГЕНТНОСТ

Четиринадесета лекция
26 декември 1926 г., София

ЖИВОТ, СИЛА И ИНТЕЛИГЕНТНОСТ

Верен, истинен, чист и благ всякога бъди!
Размишление.

Напишете на дъската една единица; в случая единицата представлява човека. Вляво от единицата сложете буквата *Ж – живот*. Къде се вижда животът на човека? – „В очите." Животът се проявява навсякъде, а не само в очите. Сега, сложете вдясно от единицата буквата *С*, която означава човешката сила. Най-после, напишете отгоре на единицата буквата *И – интелигентност*. Значи силата на човека се проявява в гърдите, в ръцете; интелигентността – в главата, а животът – в стомаха. Ако човек се остави само на действието на силите на живота, в скоро време ще се превърне на буре; за да не стане това, трябва да се явят други сили, които да организират живота. Силите на живота се стремят към изглаждане на нещата, към изглаждане на всички спорове, към разрешаване на всички мъчнотии и противоречия – тази е причината, поради която всички хора искат да избегнат мъчнотиите; каже ли човек, че иска да се освободи от мъчнотиите, това показва, че той е влязъл в обикновения живот. Като се види заобиколен от мъчнотии, човек прибягва към физическата, т. е. към мускулната сила – с помощта на тази сила той иска да премахне препятствията на своя живот, да очисти пътя си; ако мускулната сила не може да му помогне, човек се обръща за помощ към своята интелигентност. Животът, силата и интелигентността представляват три вида прояви: на физическия, на органическия и на умствения, или съзнателния, живот.

Сега, като говорим за живота, за силата и за интелигентността, ние имаме предвид обикновения живот, който днес се проявява, а не онзи възвишен живот, който ще се прояви в бъдеще. Силите на живота, които управляват стомаха, се

локализират в задната част на мозъка; мускулните, физическите сили, се локализират зад ушите, а интелигентността – в предната част на мозъка. Когато се стреми към охолен живот, човек мисли със задната част на мозъка си; когато иска да бъде смел, решителен, той мисли със страничната част на мозъка си, където се намира центърът на разрушението; когато иска да приложи някаква способност, човек мисли с предната част на мозъка. За да се развива правилно, човек трябва да мисли едновременно с целия си мозък – със задната, със страничната, с предната и с горната част. За да развие добре главата си, да ѝ даде правилна форма, човек трябва да развива и страничните центрове на мозъка, където са локализирани смелостта и волевата деятелност; не се ли развият тия центрове, главата на човека остава сплескана отстрани. Тези центрове са свързани с дихателната система на човека. Обаче ако страничните центрове на главата са развити повече, отколкото трябва, тогава разрушителността взима надмощие; срещнете ли такъв човек, ще забележите, че той има желание да бие, да удря, да чупи, да руши. Ако личните чувства на човека – честолюбие, самоуважение, достойнство, са силно развити, той обръща внимание на външните неща: всякога е добре облечен, с добра обхода към хората; седне ли пред трапезата да се храни, всичко е в ред и порядък. Онзи, който обича живота, той обръща внимание повече на яденето, отколкото на реда и порядъка около себе си; за него е важно да има богато, пищно ядене.

Какво е предназначението на личните чувства? Те имат предвид самозапазването на човека. Когато личните чувства са силно развити, човек се намира в един нисш свят. Личните чувства съществуват във всички животни, като започнете от нисшите и постепенно отивате към висшите; нека се опита някой да наруши спокойствието на царицата в един кошер, за да види какво значи честолюбие – една след друга пчелите се изреждат да му дадат добър урок, те не позволяват да се нарушава техният ред и порядък. Когато се засегне честолюбието на животните, те веднага показват силата си – ако обидите едно куче, то веднага се озъбва, с което иска да

каже, че нямате право да го закачате. Засегнете ли честолюбието на човека, и той веднага скача на крака, готов да се защитава; според мен за да се справи с честолюбието си, човек трябва да прояви своята интелигентност и разумност. Когато едновременно проявява живота, силата и разумността си, човек дава място на своя дух, за да се прояви. Да даде човек място на духа в себе си, това значи да може вече да контролира всички свои удове, да контролира цялото си тяло – например можете ли, като изправите ръката си, с мисълта си да я втвърдите така, че да поставите върху нея тежест от 50 килограма, без да я усетите? Както прави упражнения за тялото си, така всеки човек трябва да прави умствени упражнения за развиване на своите умствени способности и сили.

Упражнение: десният крак се изнася напред; тялото спокойно се навежда към земята, като си представяте мислено, че издигате един килограм тежест. Правете това упражнение, като постепенно увеличавате тежестта, докато достигне до 50 килограма. Като правите упражнението редовно, вие ще забележите, че мускулната сила се е увеличила. Щом можете мислено да вдигнете 50 килограма тежест, вие можете и в действителност да я вдигнете. Правете това упражнение, когато сте неразположени, за да видите какви сили се крият във вас.

Някои хора искат да бъдат силни, без да се упражняват; Природата дава своите блага само на ония, които се упражняват и работят. За да стане лекар, човек трябва да употреби пет-шест години за изучаване на болестите и причините за тяхното явяване, но за изучаване на здравословното състояние на човека е нужно много повече време. За да бъде добър лекар, преди всичко човек трябва да знае коя е нормата на истинското здраве; като знае нормалното състояние на всички органи, човек ще знае къде е станало отклонението и щом знае това, той лесно може да определи диагнозата на всяка болест и да я лекува. Същевременно човек трябва да се стреми към правилно разбиране на живота – като дойде до това разбиране, при всяко изпитание той може да намери причините, които са го предизвикали. Ако причините не са

вън и вътре в него, той ще ги потърси в своето минало – това значи да проникне човек в причините на своята карма и да се справи с нея. За да възстанови нормалното състояние на своя организъм, човек трябва да контролира своите действия, както и движенията си. Една от причините за неговата нервност се крие във вървежа му – той стъпва на петите си, вследствие на което става голямо сътресение на гръбначния мозък и това сътресение се предава на цялата нервна система; за да не става такова сътресение, човек трябва да стъпва първо на пръстите си, а после на петите. Като се научи да контролира движенията си, започва да контролира и своите мисли и чувства. Като прави наблюдения върху себе си и се контролира, човек придобива самообладание – ценно качество в живота му.

Съвременните хора се нуждаят от светлина, която да освети пътя им; без тази вътрешна светлина те нищо не могат да направят. Вътрешната светлина в човека не е нищо друго, освен Божественото начало, което чака времето на своето пробуждане. Разумен трябва да бъде човек, разумността може да му помогне да реализира своите добри желания. Искате ли да концентрирате мисълта си, вие трябва да изучавате математика. Не мислете, че като сте изучавали математика, повече не ви е нужна; не само че не сте завършили с математиката, но постоянно трябва да се връщате към четирите основни действия: събиране, изваждане, умножение и деление – това са процеси, които се извършват в самия живот. В първо време човек събира, трупа материал; след това трябва да дойде до изваждането, да се освободи от излишните материали – не се ли освободи, в него ще се родят ред болезнени състояния. Като се храни, човек събира материали; щом се нахрани, започват процесите *изваждане* и *деление*: приетата храна се превръща в течност, в кръв, която се разнася по цялото тяло, за да го храни; в резултат на правилното хранене се образуват здрави мускули, здрава нервна система и за такъв човек казваме, че е здрав, нормално развит.

Като ученици, вие трябва да работите върху концентриране на своята мисъл – чрез концентриране на мисълта си

вие можете да си помагате при различни болезнени физически и психически състояния. Мнозина се оплакват от изстиване на крайниците и търсят начин да си помогнат. Много начини могат да се приложат – миене на краката с гореща вода, бързи движения, но това са външни методи; за да се лекува, човек трябва да намери причината за своето болезнено или ненормално състояние. Изстиването на крайниците се дължи на нечиста кръв в организма; нечистата кръв произвежда електричество, а чистата – магнетизъм. Електричеството произвежда студ, а магнетизмът – топлина, следователно, за да не изстиват ръцете и краката ви, трябва да внесете в организма си повече топлина. Това става, когато човек даде ход на Божественото в себе си – при това положение той няма да се страхува нито от студ, нито от безпаричие, нито от болести; той ще гледа на живота както факирите – излезе ли вън, на студ, ще бъде тих и спокоен, няма да се плаши от простуда. Това значи да се уравновесят силите в човешкия организъм; щом силите му се уравновесят, той придобива естествена, нормална топлина на своя организъм. Където и да отиде, този човек е осигурен: той се намира в положението на богаташки син, който заминава за странство, но с джоб, пълен с чекове, а приятели и познати го чакат на гарата – от какво ще се страхува той? Където и да се обърне, всичко има. Да имаш добър баща, добра майка, добри братя и сестри, добри приятели, добра среда – това е вътрешната топлина, която се разлива по целия организъм и те осигурява при всички външни и вътрешни неблагоприятни условия.

Основната мисъл на тази лекция е съсредоточаването. Човек трябва да работи върху себе си, да придобие съсредоточаване; когато е съсредоточен, мисълта помага на човека да се предпази от ред нещастия и катастрофи в живота: ако мисълта му е съсредоточена, той може лесно да реши да предприеме ли едно пътешествие, или не, през кой път да мине и т. н. Ако водите слон и го заставите да мине през един мост, той първо ще постави крака си на моста, ще опита дали гредите са здрави; щом почувства, че мостът няма да издържи неговата тежест, той се отдръпва назад и никой не

е в състояние да го застави да мине. Но ако минават мишки през същия мост, те ще минат безпрепятствено. Ако плъх влезе в параход, на който предстои потъване, той непременно ще излезе на сушата – плъхът предчувства катастрофата, която ще стане с парахода. Понякога животните имат посилно предчувствие от хората – това се дължи на техния силен инстинкт. Някога човек е имал голяма чувствителност, но благодарение на отклонението си от правия път той я е изгубил и от него се иска съзнателна работа, за да я възстанови. Възпитанието и самовъзпитанието имат за цел именно това – да възстанови човек своето първоначално, естествено състояние, което някога е имал; да придобие онова, което някога е изгубил. Ама щял да среща препятствия на пътя си; за съзнателния човек препятствията са условия за развиване на волята, за разработване на неговия ум.

Човек не трябва да се смущава от мъчнотиите и препятствията в своя живот; като решава задачите си, той трябва да знае, че неговата задача е елемент на други, по-трудни задачи; за да пристъпи към по-трудните, той непременно трябва да намери техните елементи. Задачите на всички хора са свързани едни с други – решението на сложните задачи е в зависимост от решението на простите. Ето защо от вас, като ученици, се изисква будно съзнание и готовност за работа, за да не спъвате своето развитие, както и развитието на Съществата, които седят над вас; щом решите задачата си, т. е. намерите елементите ѝ, Разумните същества ще я подемат по-нататък. Не сте вие, които разрешавате крайната цел на живота; вие се домогвате само до елементите му, а други ще организират тия елементи – например човек открива елементите на разумността, а Висшите същества взимат тия елементи, организират ги и изкарват нещо велико; от елементите на разумността те дохождат до Висшата разумност.

Съвременните хора се стремят към придобиване на знание, на сила, на богатство, те искат да станат велики хора. Право е това желание, но то не е само тяхно; други Същества, по-напреднали от тях, имат същото желание – те разрешават задачите си чрез хората, които са дошли вече на Земята. Като знае това, всеки човек трябва да намери кое е онова Раз-

умно Възвишено същество, което решава задачите си чрез него, и да направи съзнателна връзка с него; щом направи тази връзка, работите му постепенно се уреждат. Дълго време трябва да търсите онзи, с когото сте свързани, докато го намерите; в това търсене човек калява волята си, разработва ума и сърцето си. Това виждаме навсякъде в живота: когато малките деца отиват на сватба, те обикалят с часове около младата булка, докато им даде парче медена питка – в този смисъл младата булка представлява съдбата на човека; десетки години човек трябва да обикаля вратата на съдбата си, докато един ден тя излезе от вратата си и му даде парче медена питка; вземе ли го в ръката си, той е дошъл вече до решаване на своите житейски задачи. Добрата съдба на човека – това е неговият приятел от Невидимия свят. Дали той съзнава това, или не, не е важно; като върви в правия път, добрата съдба, т. е. добрият му приятел, ще го срещне, ще го извика, за да му даде парче медена питка. Защо не даде цяла питка? Цяла питка не се дава изведнъж, а който не е благодарен на малкото, той ще изгуби и него; малкото се благославя, в него е скрит животът.

Кой е най-важният въпрос, който трябва да разрешите? Някои ще кажат, че един от важните въпроси е този как да придобие човек много знания; преди да разреши този въпрос, човек трябва да се запита готов ли е да носи много знания – българската поговорка казва: „Който много знае, той много страда“. Това не значи, че човек не трябва да се стреми към знанието; всеки трябва да се стреми към придобиване на знания, но трябва да е готов да страда. Страданието произтича от отговорността, която човек поема – колкото повече знае, толкова по-голяма отговорност носи. Човек лесно носи страданията си, но когато знае, че са изпратени от Бога; страдания, причинени от хората, мъчно се носят.

Представете си, че един ваш приятел ви дава десет хиляди лева назаем, но веднага ги взима назад; вие роптаете, негодувате против него, сърдите се. Отивате при друг приятел, искате десет хиляди лева; той ви дава тия пари, не ги взима назад, оставя ви да свършите работата си с тях. По пътя ви настигат разбойници, обират ви и вие пак оставате

без пари – в този случай не се сърдите на приятеля си, но сте недоволен от себе си, че не сте могли да предвидите какво ви чака; вие започвате да търсите тия разбойници, завеждате дело против тях и с години се разкарвате по съдилища. Кое е за предпочитане: да ви даде приятелят ви десет хиляди лева назаем и веднага да ги вземе назад или да ви даде тия пари, но разбойници да ви оберат? Първото положение е за предпочитане пред второто. Първият приятел е бил ясновидец, той е предвиждал вашето бъдеще; вторият приятел е искал да ви услужи и повече не се е интересувал – какво ви очаква той нито предвижда, нито иска да знае. Когато изпраща страдания на хората, Провидението има предвид голямото зло, което ги очаква, и за да не налетят на големи злини и страдания, То им изпраща по-малки.

За да познае къде е намесен пръстът на Провидението, човек трябва да мисли; ако само чувства, без да мисли, тогава интелектът отстъпва назад. За да могат едновременно и умът, и сърцето да работят, човек трябва постоянно да държи в ума си идеята за Бога; държи ли тази идея в ума си, човек всякога ще има топлина в сърцето си и светлина в ума си. Иска ли да се развива правилно, в каквото и положение да се намира, каквато и служба да заема, той трябва да държи тази идея в ума си като основна, свещена идея, с която да работи и върху която да гради.

Сега сте пред края на старата година и началото на новата. Какво ще пожелаете от старата година? Пожелайте да пази добре архива, в който е записано всичко, което сте извършили през годината; един ден, когато завършите развитието си, вие сами ще четете написаното в този архив и ще се учите от себе си. След това помислете какво ще пожелаете от новата година; погрижете се да я посрещнете добре, да я разположите към себе си. Да посрещнете новото добре, това значи да приготвите условия в себе си за неговото развитие – не намери ли условия във вас, новото не може да вирее, не може да расте и да се развива.

Верен, истинен, чист и благ всякога бъди!

МАЛКАТА МИСИЯ

Петнадесета лекция
2 януари 1927 г., София

МАЛКАТА МИСИЯ

Верен, истинен, чист и благ всякога бъди!
Размишление.

Сега ще напишем на дъската точка, права линия, квадрат и куб – това са елементи, с които геометрията си служи на физическия свят. Казваме, че точката не заема никакво пространство, тя представлява света извън физическия; точката е първото докосване на Духа до материята – когато слиза в материята, Духът се изявява първо чрез точката. Правата линия се образува при разумното движение на точката; тя има едно измерение – дължина. Когато съществата се движат по права линия, отношенията им са прости; обикновено две същества образуват права линия тогава, когато имат само една идея, към която се стремят. Следователно, иска ли да се освободи от тревоги и безпокойства, човек трябва да се върне в пътя на правата линия, където има само една идея. Например някой иска да бъде учен човек и започва да се безпокои дали ще стане знаменит, велик човек, как ще постигне това и т. н.; след това вече мисли за други учени, да се състезава с тях – при това положение започва да се безпокои, да се съмнява в успеха си. Иска ли да се освободи от тия излишни безпокойства, той трябва да се върне в пътя на правата линия, където съществува само една идея: тази идея седи в това, че той иска да стане учен човек – нищо повече. Той иска само едно нещо – да стане учен; какъв учен ще стане – не се интересува, неговата работа е да учи; какво ще постигне с тази ученост – не иска да знае. Безпокои ли се за своята ученост, той изпада в противоречия и влиза в света на плоскостта – например в квадрата.

Квадратът представлява живота на две измерения. Животът в квадрата, т. е. на двете измерения, е подобен на този в течностите; хора, които живеят в две измерения, нямат

големи страдания, но и моралът им не е голям. Водата страда ли? Рибите, които живеят във водата, страдат, но водата няма страдания. Когато човек придобие в чувствата си повече влага, отколкото му трябва, той става хладнокръвен – за такъв човек казват, че има студено сърце. Когато сърцето на човека стане студено, казват, че той живее във водата, като риба. Каже ли някой, че не може да обича, той е риба в Духовния свят; за да излезе от това състояние, трябва да произведе топлина в организма си, да излезе от състоянието на риба и да се превърне в птица. Когато някой казва, че не обича, той не говори истината – Любовта съществува във всяко живо същество и ако някой не я е проявил, това значи, че още не са му дадени условия да я прояви. Докато е в хамбара, житото не обича никого; посее ли се, то има вече условия да се прояви и щом се прояви, започва да обича. Докато покълне, житното зърно е изложено на големи страдания.

Следователно, когато човек казва, че страда, той не разбира закона. Сам по себе си човек не страда. Растението в човека е посадено с главата надолу, вследствие на което се движи в посока, диаметрално противоположна на неговото висше естество; главата му, както на растението, е в посока, която е обратна на истинската. Тъй щото страда ли, човек трябва да знае, че преживява своето инволюционно състояние; щом се намери в това състояние, той трябва да търси начин да излезе от живота на плоскостта и да мине в живота на телата – в куба. Като страда, човек търси начин да изправи главата си, да влезе в живота на Разумните същества; щом изправи главата си, страданията му ще изчезнат. Това, което става в растителното царство, има отражение и в психическия живот на човека.

И тъй, който иска да се освободи от страданията, той трябва да измени посоката на движението си; за да постигне това, човек трябва да бъде смел и решителен. Някои казват, че не могат да изменят живота си – те не говорят истината, те не искат да правят усилия. Нима е определено на човека да живее като растение или като животно? Мислите ли, че

на човека е определено по цели дни да се грижи само за ядене, пиене и обличане? Срещате хора, които по цял ден мислят как да се облекат, да се докарат според последната мода и така да се явят в обществото, да направят впечатление – това не е истинският човек. Човекът е дошъл на Земята, за да учи, да работи, а покрай това той ще яде и ще се облича. На растенията и на животните е позволено да се кичат, да показват своите краски и цветове, но задачата на човека не е нито растение да бъде, нито животно. Растението се движи само в едно измерение, то е граница на животинския свят. Животинският свят е невъзможен без растенията; има риби, които, като млекопитаещите, не могат да съществуват без растения – и рибите се делят на тревопасни и месоядни. Значи растителното царство е основа на животинското, а растителното и животинското заедно – основа на човешкия свят.

Тъй щото когато тялото на човека се е създавало, всички растения и животни са взели участие в него – те имат свои представители в човешкото тяло. Клетките, които го съставят, имат различен произход, вследствие на което се нуждаят от различна храна; някои клетки са от растителен произход, а други – от животински. Задачата на човека е да възпитава клетките на своето тяло, да помага за тяхното развитие. Когато дойде до положение да облагороди клетките на своя организъм, човек ще се домогне до ония храни, които могат да поддържат живота му, без да отнема живота на по-нискостоящите от него; често месната храна или топлата, току-що одрана кожа на овцата или на овена, могат да лекуват човека, но тези лечебни средства излизат скъпи. Когато дойде до високо съзнание, човек няма да си служи с миналите жестоки методи за лекуване, но ще се ползва от законите на Живата Природа – той ще излезе от света на третото измерение и ще влезе в света на четвъртото измерение, в света на тесаракта. Ако едноизмерно или двуизмерно същество погледне тесаракта, нищо няма да разбере – защо? Защото човешкото съзнание се движи днес в третото измерение – в света на куба, който представлява физическата страна на Духовния свят; влезе ли в този свят, човек вече може да говори

за Доброто, за Любовта. Да обичаш някого, това значи да го стоплиш, да му предадеш топлина – както телата се разширяват от топлината, така се разширяват и от Любовта. Когато обича, човек се разширява – ако измери ръката си преди да обича и през времето, когато обича, човек ще забележи известна разлика: когато обича, ръката му се разширява; това разширяване е микроскопично, но реално. Доброто пък внася доволство в човека; когато прави Добро, човек задоволява своя вътрешен глад. Когато се домогне до Истината, човек се чувства свободен; докато не е познал Истината, той живее в ограничения. Значи Истината освобождава, Доброто задоволява, а Любовта разширява.

Съвременният човек говори за Доброто, за Истината, за Любовта, но още не е разбрал техния дълбок вътрешен смисъл; не е достатъчно да се говори само, но трябва да прилага нещата. Едва в последните години той е започнал съзнателно да работи за развиване на своите морални чувства. Например Адам нямаше висок морал, моралните чувства в него не бяха развити; той трябваше да излезе от Рая, да мине през големи страдания, за да започне развитието на самосъзнанието. Човек трябва да се роди още веднъж, но вече духовно, за да може напълно да се изправи. Яков[11] е наречен червей – това показва, че съзнанието на човека постепенно се пробужда. Докато е в положението на червей, човек прави ред пакости: корени гризе, листа яде; стане ли какавида, влезе ли в пашкул, престава да прави пакости – той работи известно време в пашкула, приготвя материя за своята мисъл, докато един ден изхвръкне навън като пеперуда и в това положение става безвреден. Като мислещо същество, човек каца от цвят на цвят, събира сладкия нектар, а същевременно помага за разпространение на Божествените мисли – затова казваме, че истински човек е онзи, който е проводник на Божествените мисли, този човек е изменил условията на живота си. Да измени човек условията на живота си, това значи да мине от червей в пашкул; влезе ли в пашкула, той трябва да забрави всичко старо и да се заеме с приготовления за нов живот: да изработи своите крилца, своята нова премяна.

Това е ставало с човека, но и днес още става. Ако проследите живота на великите хора, на великите Учители, вие виждате, че и те са минали през ред фази, докато стигнат до Космическото съзнание. Събуди ли се веднъж Божественото, Космическото съзнание в човека, той води възвишен, съзнателен живот: през каквито и страдания да минава, никога не се оплаква – той разбира смисъла на страданията и гледа на тях като на нещо неизбежно. Какво ще кажете за Христа? Той мина през такива страдания, каквито нито един човек не е опитал; въпреки това понесе геройски тия страдания: сам носеше кръста Си и като дойде до едно място, хвърли го – не от слабост, но от съображения, които човечеството някога ще разбере. Дойдат ли страданията в живота ви, следвайте примера на Христа – бъдете смели герои като Него, за да научите урока, който ви се преподава чрез страданията. За да издържате на страданията, вложете в организма си повече вода; търпеливите хора имат повече вода в организма си от нетърпеливите. Холериците са нетърпеливи и сприхави вследствие на малкото вода в организма си; в тях става силно горене; ако имат повече вода, горенето ще бъде по-слабо.

За да бъде здрав, човек трябва да пази следните правила: краката и ръцете му да бъдат всякога топли; главата да бъде хладна, едва топла, но по никой начин гореща – усетите ли сгорещяване на главата, веднага трябва да вземете мерки, това показва някакво болезнено състояние; кожата на тялото трябва да бъде малко мазна, защото ако е суха, груба, това показва коравина на чувствата. Изобщо, за да поддържа организма си в здравословно състояние, човек трябва да се изучава, да следи своите мисли и чувства, да е готов всякога да се коригира.

Като ученици, работете съзнателно върху себе си, за да направите връзка с Разумния Божествен свят. Знайте, че всеки от вас е дошъл на Земята, за да изпълни някаква мисия; колкото и малка да е, щом я изпълни, тази мисия ще го повдигне; за да изпълни мисията си добре, той трябва да дава ход на всяка добра мисъл, на всяко добро чувство, които минават през него. Работете, учете, четете, без да се стремите

да минавате по пътя на всички велики хора – например колкото и да желаете да следвате пътя на апостол Павел, няма да успеете; речете ли да проповядвате като него, вие няма да имате същия резултат – условията днес са съвсем различни от тия във времето на апостол Павел. Подражавайте на добрите черти на всеки човек, а не на начина, по който той се е проявявал. Апостол Павел е бил смел и настойчив по отношение на своето убеждение, същевременно той е бил разумен и съобразителен в постъпките си; когато отиде в Атина, в Ареопага[12], той каза: „Мъже атиняни, от многото храмове във вашия град виждам, че вие сте религиозни хора; един от храмовете ви е посветен на незнайния Бог – именно този Бог аз ви проповядвам“[13].

Апостол Петър е доблестен, той е готов да плаче, да се разкайва за направената погрешка: отначало с нож в ръка защитава Христа[14], но като видя, че не този е пътят към Истината, хвърли ножа и избяга; като видя легионите на римската войска, той се уплаши; като го запита слугинята дали и той е от учениците на Христа, пак се уплаши и отрече[15], обаче когато петелът пропя, съзнанието му се пробуди – той си спомни думите на Христа, излезе вън и горко плака[16]. До този момент Петър имаше упование в себе си и казваше на Христа, че ако всички Го оставят, той всякога ще бъде с Него – Петър считаше себе си за камък, за основа на живота.

Какво трябва да научите от Йоан – закона на самопожертването. Той не дойде до положение да се отрича, но остави дрехата си и избяга гол. Като учите закона на жертвата, вие трябва да сте готови да се отречете от всички материални блага и удоволствия; човек трябва да е доволен от всичко, което му е дадено. Следователно от Павел ще се учите на смелост, на разумност и съобразителност; от Петър – на смирение, във всеки момент трябва да бъдете готови да се разкайвате; Петър имаше будно съзнание – щом чу, че петелът пропя, веднага съзна погрешката си; от Йоан ще изучавате закона на жертвата.

Казва се, че Йоан бил любимият ученик на Христа. Коя е онази черта в характера на Йоан, заради която Христос го е

обичал – все има нещо, за което Христос е обичал Йоан. Сам Йоан обичал Христа, той е бил готов да се жертва за Него. Неговото Евангелие е проникнато с такива идеи, каквито другите не са изнесли: останалите евангелисти са писали притчи, поговорки, които имат отношение повече към физическия свят, отколкото към Духовния; но Йоан е писал в мистичен дух, той е проникнал в психиката, в душата на човека. Например мислите, които е предал в Евангелието от разговорите и беседите на Христа, говорят за разбирането, което той е имал; от онова, което е писал, се вижда неговата преданост и чистота към Учителя и желанието да не Го използва. За Йоан се казва, че е умрял от естествена смърт. В едно предание се говори, че Йоан бил хвърлен в горещо масло, но не изгорял[17]; посветеният не гори – това показва, че Йоан е бил посветен. За Павел се казва, че бил обезглавен. Изобщо, всички апостоли са загинали мъченически. Ако искате да бъдете ученици на Новото учение, вие трябва да имате смелостта на Павел, смирението на Петър и чистотата и любовта на Йоан; вътрешна смелост, смирение, чистота и Любов – това са морални качества, които правят човека силен.

Като е дошъл на Земята, човек трябва да учи; светът е велико училище, в което се преподават ред уроци – страданията и радостите са едни от уроците, които човек трябва добре да изучи: той ще страда и ще се радва, докато обърне лицето си към Бога, докато извади главата си от земята. С други думи казано: да се обърне човек към Бога, това значи да работи с методите на Любовта, която внася топлина и живот в човека; да работи с методите на Мъдростта, която внася светлина в човешкия ум; да работи с методите на Истината, която внася свобода и простор в човешкия живот – това са условия, при които човек може да изпълни всичко, което душата му желае. Който работи с тези три сили в света, той всякога побеждава; на каквито ограничения и страдания да се натъкне, в края на краищата той ще излезе победител. Дръжте в ума си мисълта, че Любовта поддържа равномерната топлина; Мъдростта – равномерната светлина, в която няма никаква сянка, никаква тъмнина; Истината внася в це-

лия живот свобода и простор, тя дава условия на човека да се прояви.

Сега, като млади, от вас се иска усилена, съзнателна работа. Не мислете, че трябва да остареете, за да следвате духовния път – човек трябва да работи и като млад, и като стар. Дойдат ли изпитанията, ще дойдат и разочарованията, но човек трябва да работи, да не се обезсърчава; чрез страданията вие ще придобивате опитности, които ще помогнат за вашето растене.

Прилагайте силите на великите добродетели в себе си и не се смущавайте.

Верен, истинен, чист и благ всякога бъди!

ПРЕДСТАВА ЗА ТРИТЕ СВЯТА

Шестнадесета лекция
9 януари 1927 г., София

ПРЕДСТАВА ЗА ТРИТЕ СВЯТА

Верен, истинен, чист и благ всякога бъди!

Размишление.

Сега, като сте дошли на Земята, вие трябва да имате ясна представа за физическия свят; съставите ли си ясна представа за физическия свят, вие ще имате представа и за Духовния, и за Божествения – тези светове представляват трите допирни точки на човека с Битието. Като се говори за физическия свят, хората разбират света на времето и на пространството. Дойдат ли до пространството, те разбират света на трите измерения: на правата линия, която се движи в една посока – на дължина; на плоскостта, която се движи в две посоки – на дължина и ширина; на тялото, което се движи в три посоки – на дължина, ширина и дълбочина. Обаче както правата линия, така и плоскостта, и тялото имат повече възможности в себе си: правата линия има едно измерение, но две възможности на движение; плоскостта има две измерения, но четири възможности на движение; кубът, като тяло, има три измерения, а 16 възможности на движение. По отношение на това в кой свят живее човек, ние казваме: ако живее изключително за себе си, човек се движи само във физическия, в едноизмерния свят; когато пожелае да си намери другар или другарка, той се движи в двуизмерния, в Духовния свят, в света на чувствата – започва да мисли освен за себе си, още и за ближния си; щом мисли за Цялото, за Великото в света, човек влиза в Божествения свят. Физическият свят подразбира частите, а Божественият – цялото; тази е причината, поради която физическият свят представлява отражение на Божествения; Духовният свят пък е връзка между тия два свята. И наистина, ние виждаме, че човек излиза от себе си като част, постепенно отива към ближния си и най-после навлиза в Цялото, където се съединяват всички части.

Като изучавате проявите на физическия човек, вие виждате какви течения на сили действат в него – положителните и отрицателните сили непрекъснато се сменят, а това, което става в самия човек, става и с външния свят. Човек непрекъснато е заобиколен ту с добри, ту с лоши хора; между едните и другите съществува вътрешна връзка. Кой човек е добър и кой е лош – мъчно може да се отговори на този въпрос, защото съществуват добри активни и лоши активни хора; съществуват и добри пасивни и лоши пасивни хора. Някой греши и е недоволен от себе си – защо? Защото иска изведнъж да стане добър. Това е невъзможно, грешките са необходимост в живота – като греши, човек постепенно се изучава; като се натъква на противоречия, на контрасти, човек се учи, придобива опитности. Като изучавате живота на великите хора, вие виждате, че те са минали и минават през големи бури и противоречия; изгуби ли посоката на Божествения свят, човек се натъква на големи противоречия. Малко хора са вървели по гладък път.

Следователно малцина са тия, които не познават противоречията. Колкото по-високо е издигнат човек в съзнанието си, толкова по-големи са неговите противоречия и изпитания. Ще кажете: „Дали не може човек да се освободи от противоречията чрез знанието?“. Това е възможно, но въпрос е за какво знание се говори; има знание, от което човек заспива – какво знание е това? Истинското знание подразбира познаване на законите и принципите на Великия живот, а не знание на образи и на форми; знае ли принципите на нещата, човек може да произведе техните образи. Задачата на човека е да се домогне до онази положителна наука, която има приложение във всички области на живота. Занимавайте се с науката, защото чрез нея можете да разкриете всички области и прояви на живота и специално на човешкия живот: хиромантията например запознава човека с волевата страна на неговия живот; физиогномията запознава човека с положителните и отрицателните страни на неговия характер; френологията показва качеството и количеството на положителните и отрицателни енергии, които функционират в

човешкия организъм; астрологията показва благоприятните и неблагоприятните съчетания, на които човек се натъква в живота си, като му дава възможност да предотврати някои опасности и нещастия.

Като окултни ученици, вие трябва да се занимавате с окултните науки, но същевременно трябва да работите за придобиване на чистота и смирение – не е ли смирен, човек е изложен на опасност да развие в себе си гордост и тщеславие. В окултната школа могат да пропаднат не само начинаещите окултни ученици, но даже и високо напредналите – много Ангели, които са следвали окултни школи, са пропадали на изпити, вследствие на което и до днес още продължават да слизат на Земята, за да учат ония уроци, които навремето не са могли да научат; и те, заедно с всички хора, се движат между Божествения и човешкия живот, между Доброто и злото в света.

Като ученици, вие се нуждаете от знание, от сила, но също така ви е нужна Вяра, чрез която да се справяте с мъчнотиите; каквото знание и да придобиете, ако не го приложите, то остава мъртво. Следователно стремете се към придобиване на знание и Вяра, които да прилагате във всеки момент от живота си.

Верен, истинен, чист и благ всякога бъди!

СПРАВЯНЕ С МЪЧНОТИИТЕ

Седемнадесета лекция
23 януари 1927 г., София

СПРАВЯНЕ С МЪЧНОТИИТЕ

Верен, истинен, чист и благ всякога бъди!
Размишление.

Съвременните хора търсят начини как по-лесно да се справят с мъчнотиите си, но не им дохожда наум да спрат вниманието си върху Природата; те трябва да изучават Живата Разумна Природа, да изучават нейните символи – ако разбираха езика ѝ, те биха избегнали много нещастия. Езикът на Природата е език на символи, тя говори на човека чрез символи. Ако види някъде посърнал цвят, с наведена надолу чашка, човек трябва да спре пред него, да разбере какво означава това; ако и неговото състояние е понижено, ще намери нещо общо между себе си и цветето с увисналата чашка. Той ще потърси начин да помогне на цветето: ако разбере, че се нуждае от влага, веднага трябва да донесе вода и да го полее – щом го полее, цветето се освежава, повдига чашката си нагоре и започва открито и с радост да гледа на Божия свят. Ако е разумен, човек ще разбере, че водата, като символ на Живота, е в състояние да ободри всяко живо същество, да му даде тласък да върви напред. Следователно, когато се обезсърчи, разколебае, усъмни, човек трябва да внесе Божествения живот в себе си; и най-малката струя от този Живот освежава, повдига и насърчава човека, затова на всекиго се препоръчва да има абсолютна Вяра в Божественото.

Като ученици, и на вас се казва, че трябва да имате Вяра в Божественото; живее ли с тази мисъл, ученикът трябва да знае, че като човек, с възможностите на човешкото в себе си, той ще има много разочарования и неуспехи, но даде ли ход на Божественото, ще има големи възможности. За да изучава себе си, всяка сутрин той трябва да знае какво му предстои да свърши през деня и вечер, преди да си легне, трябва да си даде отчет какво е реализирал от дневната си програма, как

е работил, защо е успял да реализира някои свои планове, а други не е реализирал – само по този начин ще разбере какво и колко на сто дават човешките методи и колко – Божествените. Като работи съзнателно върху себе си, ученикът ще се натъква на ред противоречия, които не трябва да го смущават – противоречията са неизбежни, но той не трябва да се спира пред тях. Някои противоречия идват отвън, а други се зараждат вътре в него: дойде ли до външните противоречия, той не трябва да се смущава, но да върви напред; от вътрешните противоречия обаче той трябва да се учи. За да напредва, ученикът трябва да има Любов към знанието, което му се дава вън или вътре в него. Ако води добър, правилен физически живот, човек ще има добре развит стомах; ако живее добре в Духовния свят, гърдите му ще бъдат добре развити; и най-после, ако и в Божествения свят живее добре, той ще има добре устроена глава и мозъкът му ще функционира правилно.

Като изучавате живота, виждате, че във всички живи същества има нещо общо, нещо еднообразно. В общия, в обикновения живот растенията, животните и хората не се различават много: първоначално, т. е. след поникване на растението или след раждането на животното и на човека, всички се стремят към храна; във всички живи същества е вложен стремеж да растат, да се развиват, вследствие на което си приличат – те се намират в живота на еднообразието. Дойдат ли обаче до известно място, те започват да се разделят; всяко живо същество поема своя път на стремеж, на разбиране, по което се отличава от другите – тук се вижда голямото разнообразие на живота. Колкото по-разнообразен е животът, външно и вътрешно, толкова повече Божественото се изявява – Божественото внася разнообразието. Който търси разнообразие в човешкия живот, той изпада в ред грешки и заблуждения, човешкият живот сам по себе си е еднообразен; иска ли да живее в истинското разнообразие, човек трябва да влезе в Божествения живот. Ако живее по човешки начин, а търси разнообразие, човек е на крив път – това значи, че той иска специални условия за себе си, а това

е невъзможно. На всеки човек се дават условия, съответни на неговото развитие: на малкото дете се дават играчки, но по никой начин не можете да му дадете пособия, каквито давате на възрастния; на детето, което е влязло в първо отделение, давате възможност да работи най-много с числата от 1 до 20: запознавате го с единицата, казвате 1 x 1 = 1 или 2 x 2, 2 + 2 е равно на четири, но не му обяснявате защо 1 x 1 или 1 : 1 дава все единица; вие също не му обяснявате защо 2 + 2 или 2 x 2 е все четири – тези обяснения не се дават даже и на големите ученици.

Като ученици на окултна школа, вие трябва да изучавате значението на числата, за да можете разумно да се ползвате от тях. Например значението на числата *едно* и *две* поотделно се различават от значението им в комбинация едно с друго – числата 12 и 21 имат различно значение, макар че са съставени от едни и същи числа: единицата представя мъжкия принцип, а двойката – женския. В числото 12 синът се е родил преди дъщерята, в числото 21 е обратно – дъщерята се е родила по-рано; следователно не е все едно дали ще имате числото 12 или 21 – така наредени, числата създават различни отношения. Всяко число е живо, съставено от Разумни сили, които се проявяват по един или по друг начин според силите, които носят в себе си. Ако напишете числото 12, същевременно то представя 12 зодии, шест положителни и шест отрицателни – това показва, че енергиите постоянно се сменят. Това забелязваме и в хората: някой път жената е с отрицателни енергии в себе си, а някой път – мъжът; и обратно: някога жената става положителна, а някога – мъжът; това зависи от факта по каква линия върви човек – по мъжка или по женска. Задачата на ученика е да регулира своите енергии съобразно енергиите на Природата; дойде ли в съгласие с енергиите на Разумната Природа, човек е придобил известна хармония в себе си.

Да се стреми човек към придобиване на хармония, на красота, това е в реда на нещата. Ученикът трябва да се стреми към красивото в света, красотата е необходима и във физическия, и в Духовния, и в Божествения свят. Да бъде човек

красиво облечен, това не значи да следва модата, модното облекло не всякога е красиво. Красива дреха е онази, гънките и линиите на която съвпадат с тия на тялото; като се движи човек, дрехата трябва да образува вълни. Обличането, сядането, движението на човека оказват влияние върху проявите на неговия характер: седне ли правилно, човек има разположение да слуша, да мисли, да наблюдава, но не седне ли правилно, той е неспокоен през всичкото време; човек не подозира, че една добре скроена и ушита дреха може да окаже влияние върху разположението му, че обувки, които не прилягат добре на краката, внасят неразположение и осакатяват не само краката, но и характера му.

И тъй, като ученици, вие не трябва да пренебрегвате тия неща. Не мислете, че е лесно човек да се справи със силите, които действат в Природата, както и във всяко живо същество. Докоснете ли се до човек, чиито енергии са противоположни на вашите, вие ще нарушите своето разположение и след това трябва да мине известно време, докато се справите с тия енергии – например не е безразлично кой човек ще ви шие дрехи, избирайте си такъв шивач, чиито енергии да съвпадат с вашите. С други думи казано, дружете с хора, с които си хармонирате, ползвайте се от услугите на тия, с които сте в съгласие и единство. В това отношение птиците са разрешили този въпрос – за да преодолеят мъчнотиите в живота си, те са развили в себе си изкуството сами да си шият дрехи, сами да ги боядисват и подреждат. Човек трябва да внимава в избора на своя шивач, готвач, а също така и в избора на книги, които ще чете. Не е безразлично от кой автор ще се ползваш; добре е да четете книгите на онзи автор, с когото сте нагласени в една гама, а дали тия книги ще бъдат научни или чисто литературни – не е важно; от значение за човека е да чете такива книги, от които да се ползва. Какво ще го ползват книги, които развиват неговата чувствителност или неговите гордост и тщеславие – такива книги са вредни. Като развива чувствителността си повече, отколкото трябва, човек увеличава и желанията си, но много желания може да има само онзи, който е дошъл до високо умствено и духов-

но развитие – при тези условия той може да ги реализира; обаче какво ще се ползва от многото си желания, ако няма възможност да ги реализира? Щом не може да реализира желанията си, човек е изложен на големи страдания. Който има много желания, той трябва да има и морален устой.

Следователно от вас се иска да бъдете морално устойчиви; този устой не се постига изведнъж – учене, работа, усилия се искат от човека, за да го придобие. Светът, в който живеете, е една от великите школи на Живота – там човек расте и се развива; всичко, което съвременните хора са придобили, е резултат на това велико училище: в света те са се радвали и страдали, падали и ставали, докато са дошли до известни опитности, до известна мъдрост, която ги предпазва от големите катастрофи в живота.

Когато изучавал френология, доктор Гал[18] срещнал един стар човек от славянски произход, който му казал: „Ще ти открия едно свое постижение, резултат на мои наблюдения“. Той му обяснил как да различава борците петли от страхливите: на ония петли, които се отличават с голяма смелост, този център, който се намира зад ушите, е силно развит; това откритие за петела дало възможност на доктор Гал да открие центъра на смелостта и разрушителността в човека.

Като се ползвате от своята опитност и от тази на своите ближни, вие трябва да изучавате себе си, да знаете какви сили и възможности се крият във вас; като се изучава, човек ще знае има ли възможност да свърши дадена работа, която мисли да започне. Разумният познава силите и възможностите си, вследствие на което предприема само онова, което може успешно да свърши. Следователно започвайте само онази работа, която можете да свършите; не сте ли сигурни в резултата на работата, която предприемате, не я започвайте, докато не се приготвите за нея. Впускате ли се безразборно в големи работи, вие скоро ще се обезсърчите, ще изгубите вяра в себе си, ето защо човек трябва да започва първо с малки величини в живота си и постепенно да върви към големи. Искате ли да постигнете нещо ценно в живота си, намерете най-голямата дарба, която Природата е вложила във вас, и

работете върху нея, а всички останали сили и способности вложете в услуга на своята голяма дарба; значи човек трябва да работи главно в това направление, в което е най-силен. Мнозина не успяват в живота си, защото се предават на работа в тази област, в която са най-слаби – те правят това от амбиция да постигнат нещо особено, с което да надминат ония, които са се проявили вече като майстори; така не се работи, всяка работа, която се върши от лична амбиция, води към опропастяване на човека. Ще дойде ден, когато човек ще развие всички сили и дарби, които са вложени в него, но за да постигне това, трябва да започне от най-голямата дарба в себе си.

Като е дошъл на Земята, човек трябва да знае, че му предстои да свърши една малка, но специфична работа; тази работа не е за негово лично благо, а за благото на цялото, на общия живот – това значи, че човек не живее за себе си; колкото и да работиш за света, името ти няма да бъде записано със златни букви. Работи ли за човешкото, човек никога няма да бъде възнаграден; иска ли да бъде възнаграден (в смисъл да изнесе работа, която да остане ценна за вековете), той трябва да работи за Бога, за Великото начало на живота – името на този работник ще бъде написано със златни букви в книгата на Вечния живот. Човек трябва да се вдъхновява от Реалния свят, от него да черпи сили за земния живот – само при това положение може да осмисли малките работи в своя живот; няма ли това разбиране, тази връзка с Реалния живот, той всякога ще се отегчава от малките величини. Голямо търпение и съзнание се иска от човека, за да шие по цели дни с една малка игла; голямо усилие се иска от страна на лекаря, за да преодолее себе си, да ходи от къща на къща, да лекува болни – болните са големи егоисти, те очакват от лекаря, от ближните си повече, отколкото от себе си, и не получат ли това, което очакват, остават недоволни.

Как трябва да постъпи лекарят с болните? Отиде ли при болен, той трябва да остане при него на разговор, да го насърчи. Някои мислят, че като насърчават болните, с това ги лъжат – според тях да мисли човек, че е здрав и може да бъде

здрав, е лъжа; според мене колкото е лъжа, че човек не може да оздравее от известна болест, толкова е лъжа и това, че е болен – болести в света не съществуват, но причини за болести съществуват. Иска ли да се излекува от някаква болест, човек трябва да намери причината на заболяването; махне ли причината, и болестта изчезва. Какво да се прави, когато пулсът на болния спре? Едно трябва да знаете: спирането на пулса не подразбира прекратяване на живота; животът и съзнанието на човека продължават и след спирането на пулса, мнозина са минали през тази опитност. Ще кажете, че човек трябва да говори Истината; само разумният, просветеният може да говори Истината – той може да каже на болния, на когото е определено да замине за другия свят: „Братко, викат те в твоя дом, приготви се да заминеш с радост, да занесеш на своите близки в Невидимия свят всичко, което си спечелил на Земята“.

Като живее, човек трябва да бъде правдив в отношенията си, да е готов всякога да говори Истината. Днес почти всички хора са развили известна чувствителност в себе си, вследствие на което не могат да бъдат лъгани; днес нищо не може да се скрие. Особено чувствителни са болните хора и като знаете това, свободно можете да им говорите Истината. Не е нужно да казвате на болния, че ще умре – всеки болен човек не е осъден на умиране; дойде ли краят на живота му, той доброволно напуска Земята и отива в другия свят. Умирането означава изпъждане на ученика от училището, а заминаването за другия свят подразбира доброволно напускане на училището; изпъденият от училището ученик не може лесно да се върне, да продължи учението си, но доброволно напусналият, като има средства, отново може да се запише за редовен ученик.

Като ученици, вие трябва да съгласувате вашето лично и обществено разбиране на Живота с онова вътрешно, дълбоко разбиране. Не е лесно да се справи човек със своя двойствен живот – всеки живее освен външен, още и вътрешен, затворен живот, обкръжен от своите с никого несподелени мисли, чувства и постъпки; в този свят той живее сам, със сво-

ите свещени мисли и желания. Като живее в своите мисли и желания, човек се стреми да ги реализира; реализирането им се определя от външни и вътрешни благоприятни условия. От това, което майката и бащата са вложили в сина, зависи какво ще реализира: ако майката е вложила стремеж към музиката, а бащата – стремеж към ядене и пиене, синът ще стане музикант, но със склонност да яде и пие; такъв музикант скоро загубва способността си. Смисълът на живота не е в яденето; яденето не е само физически, но и психически, т. е. духовен процес – истинското ядене е духовен процес.

И тъй, искате ли да успявате в живота си, вие трябва да се освободите от старите навици, наследени от деди и прадеди; докато не е свободен от старите навици, човек често се сърди, гневи, без да знае причината за своето неразположение. Когато се огледа вътрешно, човек може да се освободи от своите недъзи; освободи ли се от недъзите си, той придобива вътрешен мир, самоувереност, устойчивост, упование в себе си, че може да се справи с мъчнотиите си. За да се справи лесно с мъчнотиите си, човек трябва да държи в ума си поне една свещена идея като основа на живота си; всяка велика идея освобождава човека от дребнавостите в живота и той престава да търси слава от хората. Разумност се иска от човека, разумността осмисля нещата. Като работи човек съзнателно и разумно върху себе си, и славолюбието е на място. Човек трябва да бъде определен в желанията си, да знае на кои от тях да даде първо място. Силните желания определят бъдещето на човека; когато видят силните му желания, Разумните същества помагат за тяхното реализиране. Като е слизал на Земята, човек е предвидил какво трябва да свърши и за тази цел има своя определена програма, която е подписал да изпълни; не изпълни ли програмата си, той преждевременно заминава за другия свят.

Следователно, щом сте дошли на Земята, вие трябва да се стремите да реализирате програмата на своя живот, като започнете първо с реализирането на силните си желания и постепенно отивате към слабите. Като изучавате себе си, вие трябва да си отговорите на въпроса защо сте дошли на Земя-

та; щом размишлявате известно време върху този въпрос, вие ще се домогнете до него – в ума ви ще проблесне една светла идея, която ще озари целия ви живот. Човек не е дошъл на Земята да бъде щастлив, но да се учи; щастието не може да живее на Земята, то е идеал на бъдещето. И Мойсей се стремеше да види щастието на своя народ, но не можа; Исус Навин[19] влезе в Обетованата земя, а Мойсей приготви условия за влизането. На същото основание човек трябва да приготви условия за придобиване на щастието: за да го придобие, човек трябва да развие в себе си голямо самообладание, стремеж към свобода, голяма Любов и Мъдрост и Абсолютна справедливост. Съвестен трябва да бъде човек. Дойде ли до някаква крива проява в себе си, да е готов да се изправи; няма ли готовност да се изправя, той развива своята индивидуалност, а когато стане чрезмерно индивидуалист, човек мъчно може да се разбира с хората. Съвременните хора са големи индивидуалисти, вследствие на което често се сблъскват помежду си; за да се разбират, хората трябва да се допълват в темпераментите си: например сангвиникът се допълва добре с флегматика – сангвиничният темперамент е въздухообразен, а флегматичният е воден; холеричният темперамент съдържа повече въглерод, а нервният – повече кислород.

Сега, като говорим за елементите кислород и водород, от които се получава водата, ние приемаме тия елементи повече като проводници при образуване на водата, а не като нейни съставни елементи. Когато водата преобладава в човека, той има много влага в организма си – такива хора са флегматици. Когато организмът е лишен от влага, човек страда от сухота – този човек е нервен, сприхав, егоист; за да се освободи от егоизма си, той трябва да даде място на милосърдието в себе си – милосърдието внася вода в човека, т. е. прави го мек. Често слушате някои да казват, че човек трябва да бъде положителен, твърд в постъпките и решенията си; не, преди всичко човек се нуждае от мекота на характера си, а не от твърдост. Твърдият, положителният човек мисли, че е герой – защо? Защото е могъл да завърже противника си. Истински герой е онзи, който развързва ръцете на неприяте-

ля си, дава му ножа в ръката и казва: „Хайде, прояви се както искаш“. Мислите ли, че при това положение неприятелят му ще смее да го убие? Не, мекотата, милосърдието смекчават и най-големия престъпник. Следователно истински герой е онзи, който побеждава и най-големите мъчнотии; той развързва ръцете и краката на мъчнотията си, дава ѝ нож в ръка и казва: „Мушкай където искаш!“. Като хване ножа в ръката си, мъчнотията погледне насам-натам и заминава – пред смелия, пред разумния всички мъчнотии и страдания отстъпват; като видят смел човек, и нисшите същества бягат.

Упражнение. В продължение на една седмица работете върху Евангелието на Йоана по следния начин: всяка сутрин отваряйте Евангелието произволно и слагайте пръста си върху един от стиховете на страницата, на която сте попаднали; прочетете този стих внимателно и пожелайте да го реализирате; през целия ден, при свободно време, мислете върху този стих.

Онези от вас, които могат да направят упражнението, те ще се ползват. Всичко в света се постига чрез упражнения; където и да се намирате, трябва да правите упражнения – вие не можете да се развивате правилно на физическия свят, ако не правите упражнения. Всяка идея – физическа, духовна или Божествена, може да се реализира само на физическия свят, а за реализирането ѝ са нужни ред упражнения. Всяка мисъл може да се предаде чрез говор, писмено или чрез мисъл; да предавате мислите си на хората – за това се иска голяма сила, човек трябва да е правил ред упражнения да се концентрира, докато усили своята мисъл.

Като правите упражнението, спрете се върху стиха, който ви се е паднал, и помислете известно време върху него, за да видите как го разбирате; като ви стане ясен, пожелайте дълбоко в себе си да го реализирате, за да се ползвате от него както вие, така и вашите ближни. Когато мисълта започне да работи у вас, веднага ще дойдат обратни резултати – това да не ви смущава, обратните реакции са признак на прави реакции. Не може да стане обратна реакция някъде, ако преди това не е станала права; където има действие, там има и

противодействие; не се обезсърчавайте от противодействията, чрез тях човек се калява.

Крадците нападат само богатите хора; искате ли да бъдете свободни от тях, станете сиромаси. Защо Господ допусна крадците в света – крадците съществуват, защото има богати хора; ако нямаше богати хора, и крадци нямаше да съществуват. Ако не искат да осиромашават, от време на време богатите трябва да дават угощения на крадците или да им правят подаръци – по този начин те ще отстранят от тях желанието да крадят. Някои мислят, че ако постъпват по такъв начин, ще развият мързела в крадците; ами когато ги държат в затвор, там не ги ли хранят, не се ли учат на мързел?

И тъй, знайте, че всяко противодействие в човека се дължи на крадци и разбойници в самия него, които имат за цел да го оберат; всеки човек има крадци и разбойници в себе си от разни категории и за да парализира техните желания, той трябва поне един път в седмицата да им дава по едно богато угощение. Ще питате какво търсят тези крадци у вас; те са същества от висок произход, които някога са се отклонили от правия път на разбиране и днес търсят лесен път. Щом са дошли у вас, те не са чужди, вие имате нещо общо с тях, затова трябва да ги възпитавате – вие трябва да им покажете правия път, а правият път е път към Бога; по-лек път и по-лесен живот от този не съществува. Като ученици, вие трябва да работите върху самовъзпитанието си; като възпитавате себе си, едновременно възпитавате всички същества, по-долностоящи от вас, които ви посещават от време на време – те имат връзка с вас, заради което идват да вземат това, което им дължите. Като работите върху себе си, ще прилагате такива окултни методи, които са най-евтини и безопасни.

Верен, истинен, чист и благ всякога бъди!

НЕИЗВЕСТНИ ВЕЛИЧИНИ

Осемнадесета лекция
30 януари 1927 г., София

НЕИЗВЕСТНИ ВЕЛИЧИНИ

Верен, истинен, чист и благ всякога бъди!

Размишление.

Като четете Евангелието, вие се натъквате на някои неразбрани неща; за да ги разберете, трябва да работите с неизвестни числа – защо? Защото много работи от Словото на Христа са пропуснати. За да ги намерите, вие трябва да познавате математическите закони и правила и с тях да откривате неизвестните; както палеонтолозите по отделни кости на животни, съществували в предисторически времена, могат да възстановят цялото животно, така и вие от известното, което ви е дадено от Словото на Христа, можете да дойдете до неизвестното. Когато изучава мистичната страна на Духовния свят, човек работи с неизвестни числа. Като четете Евангелието, вие се спирате върху живота на Христа като главен обект – защо? Защото животът на Христа представлява сбор от живота на всички напреднали души, съществували преди Него. Като е дошъл на Земята, човек изучава сегашния си живот, но същевременно трябва да прониква и в своите минали животи – той трябва да знае през какви форми е минавал; когато изучава клетката, растенията, животните и минералите, естественикът трябва да ги разглежда като пътища, през които той сам е минал.

Следователно иска ли да познае себе си, да изучи своите прояви, човек трябва да изучава живота под и над себе си. Бъдещата наука ще спре вниманието ви върху целокупния живот, откъдето ще събере сведения за живота на човешката душа и по този начин човек ще проследи пътя на своята душа. Когато изучава себе си, добре е човек да изучава теорията за наследствеността; като изучава тази теория, той ще дойде до изучаване на клетките и ще види, че има клетки, които са се отклонили от първичния живот, и такива, които

още не са се отклонили – последните са в сила да възстановят първоначалното състояние на всеки орган в човешкото тяло. Ако всички клетки в човешкото тяло се върнат към своя първичен живот, човек ще бъде напълно здрав физически и психически.

Сегашният човек е изгубил нещо от онова, което първоначално е било вложено в него; той трябва да работи усилено върху себе си, да възстанови първоначалното си положение. Отклонението на човека от правия път на живота съответства на отклонението на земната ос – земната ос се е отклонила на 23° от нормалното си положение. Когато дойде в първоначалното си положение, и човек ще изправи своя живот. Съвременните учени намират, че в пътя на движението си Земята претърпява 19 колебания, т. е. 19 люлеения – на какво се дължат тези колебания? Според едни учени това се дължи на опасния път, през който Земята минава, а според други учени причината за това явление е Луната. Нито едното е вярно, нито другото. Според някои окултисти колебанията, които Земята претърпява, се дължат на една тъмна планета, която се намира между Земята и Слънцето; тази планета е невидима. След грехопадението човечеството чрез мисълта си е влязло в района на тази тъмна планета и благодарение на влиянието ѝ върху мозъка на хората става разбъркване на умовете им – днес човек с човек не могат да се разберат в мисълта си. Като не познават тъмната планета, хората казват, че Луната е причина за приливите и отливите в моретата. Такива приливи и отливи стават и в мозъка на човека; когато стане прилив на кръвта в мозъка, човек трябва да знае как да си помогне – не може ли да си помогне, той е изложен на опасност.

Сега, като се говори за възпитание и самовъзпитание, човек трябва да се справи с влиянието на Луната в себе си, т. е. с влиянието на своите религиозни вярвания. Всички хора, които приличат на Луната, са крайни догматици, обичат външната страна на нещата; те са големи материалисти; могат с часове да говорят за спасението, а същевременно те оставят гладен. Хора, които се намират под влиянието на Слънцето,

са щедри, жизнерадостни. Всички планети оказват известно влияние върху човека според теченията и силите, които излизат от тях: например хора, които се намират под влиянието на Марс, са юначни – в тях е силно развит центърът на самозапазването, който се намира зад ушите, и за да запазят живота си, те са готови да извършат ред престъпления; тия пък, които се намират под влиянието на Луната, са готови за едно свое удоволствие да продадат мило и драго. За да си въздействa, човек трябва да се познава, за да може да се предпазва от лошото влияние на различните планети.

Ученикът трябва да учи, да придобива знания, но това не се постига механически; той може да има ред способности в себе си, но трябва сам да съчетае всички външни условия в едно, за да развива способностите си. В това отношение човек е подобен на художник, който има четка, платно, бои, но трябва сам да съчетае боите, да опъне платното и да започне да рисува. Знанието не иде по механически начин; за да придобива знания, да развива своите добродетели, човек трябва да се свързва с енергиите на Слънцето – когато Слънцето действа върху даден човек, умът и сърцето му се разширяват и той влиза в истинския живот. Под думите *истински живот* разбираме идеен живот. Като вниквате в живота на учените, на хората на изкуството и на музиката, виждате, че се намират под влиянието на Слънцето, те са идейни хора. Като казвам, че човек трябва да се свързва с енергиите на Слънцето, нямам предвид само физическото Слънце, което изгрява и залязва на хоризонта; аз имам предвид главно Божественото Слънце, което изгрява в душата на човека и никога не залязва.

Като ученици, вие трябва да изучавате методите, с които Живата Природа работи, и да ги прилагате в живота си. Ще кажете, че Природата работи бавно, с хиляди и милиони години; Природата работи бавно, но последователно. Като изучавате формите, през които е минал човекът, виждате, че за създаване на сегашния човек Природата е употребила около 18 милиона години; като проследите развитието на човека в утробата на майката от ембрион до сегашната му форма,

виждате, че в един кратък период от девет месеца той минава през всички форми на живота. Значи достатъчно е човек да работи системно и последователно, за да може да съкрати работата на хилядите години в един кратък срок – всичко зависи от интензивността на човешката мисъл. Природата обаче работи бавно, но сигурно. Ще дойде ден, когато оста на Земята ще се изправи; щом оста на Земята се изправи, и човек ще се изправи. Климатът на Земята ще бъде приятен и здравословен, формата на човешката глава ще се преустрои, ръцете и краката му ще приемат по-красива форма; като резултат на всичко това в човека ще залегне идеята за братство, всички хора ще живеят като братя и сестри – в пълен мир и съгласие помежду си.

Като живее, човек минава през ред пертурбации, които се предизвикват от причини вън и вътре в него. Както над Земята има една тъмна планета, така и в живота си всеки човек среща един черен гений; натъкне ли се на него, човек минава през ред пертурбации – пертурбациите се предизвикват от тъмните мисли, които идат от този черен гений, неговите мисли са в състояние да отклонят човека от правия път. След големи страдания той пак ще се върне в пътя си, на помощ ще му дойдат добрите сили в Природата. Няма човек в света, който да не е минал и да не минава през тъмните сили на Природата (те са механически), но колкото и да са силни, той може да се справи с тях. Както параходът се люшка от вълните на една и на друга страна, без да се обърне, така и човек ще бъде изложен на действието на сили, които ще го разтърсват, но в края на краищата той няма да потъне – защо? Защото законите, по които е създаден, не позволяват да потъне. И параходът е създаден по известни закони, според които и най-големите бури не могат да го обърнат във водата. Човешката душа крие в себе си велики възможности, вследствие на което през каквито и изпитания да мине, в края на краищата пак ще се върне в първоначалното си положение.

Като не разбират великите закони на живота, хората се намират под един вътрешен страх – не знаят какво ги очаква в бъдеще. Те искат да се проявят. Щом е дошъл на Зе-

мята, човек има и условия, и среда да се прояви, но трябва да направи малки усилия, да преодолее противодействията, които среща на пътя си. Ще излезе някой учен със своята нова теория за създаването на света, но веднага теорията му ще се подложи на строга критика и ако е малодушен, той ще се обезсърчи, втори път няма да смее да изнася теориите си пред света. Истинският учен не се обезсърчава; той или мълчи по това, което знае положително, или смело изнася своите теории. Всяка теория съдържа известна истина в себе си; теориите представляват добра гимнастика за човешкия ум – като мисли върху известни въпроси, човек се упражнява. Ако днес не е дошъл до абсолютната истина на нещата, това още не значи, че не трябва да се упражнява; ще дойде ден, когато ще се домогне до нея. Ден след ден детето учи буквите, докато един ден започне вече свободно да чете и да пише. Ще дойде ден, когато ученият ще се домогне до въпроса за създаването на света и за произхода на човека. Едни от сегашните теории поддържат, че човек е произлязъл от клетка; клетката се е размножавала чрез делене и по този начин е дошла до образуване на различни форми на живота, а последната и най-съвършена форма в живота на Земята е човекът.

Учените се отличават с голямо постоянство. Те продължават да изследват въпроса за наследствеността, търсят причините защо в един дом се раждат само момчета, а в друг – само момичета. Забелязано е, че някъде момичетата и момчетата се редуват правилно: ако първото дете е момче, второто е момиче, третото – момче, четвъртото – момиче и т.н.; другаде се раждат първо две момичета, после – две момчета, а в някои семейства се раждат три момичета и едно момче. Има случаи, когато на седем братя се ражда само една сестра. Яков пък имаше 12 синове, а само една дъщеря – това показва, че в еврейския народ преобладава грубият елемент. Изобщо грубият, мъжкият елемент не може да бъде носител на Христовите идеи, на Божията Любов. Колкото е неправилно в един дом да има 12 синове и една дъщеря, толкова е неправилно да има 12 дъщери и един син; правилно е в един

дом синовете и дъщерите да се редуват: един син и една дъщеря. Според този закон Яков трябваше да има 12 синове и 12 дъщери. В едно предание се казва, че Адам имал 40 синове и 40 дъщери; той започна с числото 4 – най-строгото число, това число е сатурново. Който влезе със здрава кожа в ръцете на Сатурн, строгия Бог, той непременно ще излезе с одрана кожа – безпощаден е Сатурн.

Сега, като изучавате закона за наследствеността, за раждането на децата, ще изучавате и вашите мисли. Например има мисли от мъжки и от женски характер, вие трябва да ги различавате: ако в ума ви се роди една положителна мисъл, ще знаете, че е от мъжки произход – тя носи в себе си светлина, тази мисъл събужда в човека нещо възвишено и благородно; ония мисли пък, които са проводници на отрицателни сили в Природата, носят в себе си Любов и топлина – те са от женски произход. Всяка мисъл, която внася в човека Любов, е дева. Когато мислите на човека се редуват правилно – една положителна и една отрицателна, и умът му се развива правилно и каквато работа започне, той я свършва добре; не се ли редуват правилно, няма ли известна последователност между тях, човек е изложен на голяма дисхармония в себе си, вследствие на което се блъска от един предмет в друг, от едно решение в друго.

Срещате например един студент, който следва математика; той учи една-две години математика, но после намира, че по-добре ще бъде да учи философия; започне философия, но скоро и нея напуска и се запише в музикална академия, да учи музика; следва музика, но скоро и нея напуска. Докато се колебае в себе си, човек нищо не постига; мисълта му трябва да бъде съсредоточена – за да стане учен, човек трябва да прояви усилена умствена дейност. Истинските учени, творците на науката, носят със себе си работата и усилията на ред поколения преди тях; истински ученият носи своята теория със себе си, живее според нея, но не я излага пред света – той намира, че светът не е готов още за нея. Разумният човек обаче вижда, че този учен носи в себе си някаква особена наука: на каквито мъчнотии и противоречия да се

натъкне, той бързо се освобождава; каквито неблагоприятни условия да срещне, той ги превръща в благоприятни. Да превръща човек лошите условия на живота си в добри, отрицателните състояния в положителни, това значи да владее силите на Природата. Истински ученият познава свойствата на различните видове материя и законите, които я управляват; той познава и твърдата, и течната, и въздухообразната, и светлинната материя и лесно се справя с тях.

Тъй щото като ученици, от вас се иска да изучавате законите на материята и да не се оставяте тя да ви управлява, но вие да я управлявате; поддадете ли се на материята, вие ще живеете в противоречията на живота. Който се движи само в противоречия, той казва: „Чудно нещо, едно време, като дете, мислех едно, а сега, като възрастен, мисля друго“ – каже ли човек така, знайте, че нито онова, което е мислил като дете, е било вярно, нито сегашната му мисъл е вярна. Права мисъл е онази, която и в детската възраст, и на зряла възраст е една и съща; разликата седи само в дълбочината на мисълта, в обосноваването ѝ, но в основата си, по същина, тя е една. Вслушвайте се и в гласа на своето детство. Като проследи живота си от детство до зряла възраст, човек ще намери корена на своите възвишени и благородни мисли и желания още в най-ранната си детска възраст; корените на знанието се крият в душата на човека, а не в неговата младост или зряла възраст. Когато човек се пробуди за своя душевен живот, тогава иде истинското знание, истинската мощ и гениалност. Мойсей например прояви своята сила на 80-годишна възраст, до тази възраст той се приготвяше, за да изпълни мисията, за която беше дошъл на Земята.

Следователно, ако човек не се прояви до 33, до 60, до 80-годишната си възраст, пак не трябва да се обезсърчава – човек може да се проявява до 120-годишна възраст; това не е утеха, но истина, която можете да проверите. Ученикът трябва да работи непрестанно, със силна Вяра в себе си, в Живата Природа и във всичко велико около себе си. На всеки човек е дадено да извърши една малка мисия; следва ли пътя на правата мисъл, не се ли отклонява от примамките и заблуж-

денията на света, той ще изпълни дадената му мисия и ще замине доволен от този свят, че е направил нещо. Следвайте пътя на учените, възприемайте по нещо от всяка наука, но не преяждайте – приемайте толкова храна, колкото можете да асимилирате. Само онази храна може да ползва човека, която е добре смляна и възприета от организма. Достатъчно е човек да работи умствено по три часа на ден, за да придобие много знания. Някои хора четат по цели дни, но малко придобиват; за да възприема добре, човек трябва да бъде млад, а истински млад е онзи, в когото Божественото се е пробудило: той добре разбира и възприема и не се нуждае от външни доказателства – защо трябва да доказвате на човека неща, които отвътре възприема и разбира? Младият има Вяра и никога не остарява; щом греши, и млад да е, той преждевременно остарява. Отклони ли се от правия път, човек трябва да знае, че е влязъл в пътя на някой от черните гении; щом съзнае това, нищо друго не му остава, освен да призове Светлите сили на помощ и да се върне в правия път.

Съвременният свят се нуждае от млади хора с нови идеи, които да не се отклоняват от своя път; светът се нуждае от хора с висок идеал, готови на всякакви жертви – това са хората на Божественото учение, те носят новите идеи без страх от страдания и от смърт. Това не значи, че безогледно трябва да се хвърлят в огъня, но за тях страданията са условия за растене, а смъртта – минаване от един свят в друг, от една работа на друга. В това отношение великите хора дадоха пример – те умряха за своите идеи, които и до днес продължават да живеят. Като е дошъл на Земята, човек неизбежно ще страда; и великият човек, и обикновеният страдат, само че великият страда и се повдига, а обикновеният страда и се ожесточава. Желанието на човека да расте и да се повдига не е временно, то е желание, което съществува от вековете. Събуди ли се Божественото съзнание в човека, той става извор, от благословението на който могат да се ползват всички живи същества.

Като говорим за новите хора, разбираме хората на Слънцето, които живеят с радост и веселие: те са жизнерадостни,

щедри, лесно се справят с мъчнотиите си; те са героите на времето, хора с широка душа: всичко използват разумно, на всичко се радват; техният ум работи непрекъснато; физически те са здрави хора, могат да използват топлината и светлината на Слънцето най-рационално. И като страда, и като се радва, новият човек еднакво се прониква от вътрешна радост; той знае, че и добрите, и лошите условия в живота са дадени на човека за растене. Чрез страданията човек се калява и изпитва в живота; кого изпитват в училището – ученика.

Един китайски мъдрец искал да опита търпението си и за да види доколко може да го приложи, Провидението му изпратило един просяк; цели 40 години просякът посещавал мъдреца, но последният всякога го посрещал добре. В това време се явил един конкурент на мъдреца, който пожелал да го надмине по търпение. Като видял, че и този човек е благодетелен, готов на жертви, същият просяк започнал и него да посещава; посещавал го редовно цяла година, докато един ден новият му благодетел извикал: „Махни се вече от очите ми, нека дойде друг някой, да дам и на него. Достатъчно си се ползвал от моите блага“. Просякът отговорил: „Господине, малка е още твоята сила, много има да работиш върху търпението. От 40 години насам аз ходя в дома на твоя съсед, но той нито за момент не се е отегчил от мен – от първия ден до днес ме приема все така любезно и внимателно“.

Съвременните хора приличат на втория благодетел – като пострадат малко, те започват да роптаят. Кой човек е минал през страданията на Мойсей, на Христа? Мойсей е прекарал 40 години в пустинята, заобиколен от хора, които не го разбирали, които били готови всеки момент да го убият. Едно трябва да знаете: на всеки човек са дадени толкова страдания, колкото са нужни за развитието на неговата душа; страданията не са произволни. Като говоря за страданията, аз имам предвид разумните страдания, а не тия, които човек сам си създава – има много страдания, които хората сами си създават, те са тъй наречените *излишни страдания*. Дойдат ли страдания и мъчнотии в живота ви, вие се плашите, обезсърчавате се. Плашете се, но без да се спирате в пътя си;

обезсърчавайте се, но без да се отказвате от работата, която сте започнали. Ако сте писател и се страхувате от критика, пишете под псевдоним – това значи: докато не сте се калили в живота, стойте в тила, не излизайте на фронта да воювате с неприятеля си. Като млади, вие сте пълни с енергия; използвайте енергията си за разумна работа. Работете във всяко направление, но с единствената цел да следвате своята идея; всичко изучавайте, но Доброто дръжте; не се страхувайте от труда и работата и каквото предприемете, работете с оглед на своя велик идеал. За да постигнете своите идеали, от вас се иска постоянство – постоянството е отличителната черта на новия човек, на хората от Новата култура.

И тъй, следвайте великите идеали на вашата душа, които носите в себе си от детството си – тези идеали са в състояние да организират силите на вашия ум и на вашето сърце; щом организира силите на своя организъм, човек е в състояние да даде място на Душата и на Духа в себе си – това значи да се роди отново от майка Душа и от баща Дух. Роди ли се от Душа и от Дух, човек носи в себе си всички благородни и възвишени мисли и желания, онези мощни сили, чрез които да преодолява всички мъчнотии и противоречия – това означава идеята да се роди човек отново от Дух и вода.

Размишление.

Верен, истинен, чист и благ всякога бъди!

МЕКИ И ТВЪРДИ ВЕЩЕСТВА

Деветнадесета лекция
6 февруари 1927 г., София

МЕКИ И ТВЪРДИ ВЕЩЕСТВА

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.

Психическо упражнение. Наредете се един до друг в кръг. Допрете дланите на ръцете си всеки до своя съсед. Дясната или лявата ръка се издигат нагоре, десният крак се изнася напред; след това бавно и съсредоточено клекнете и също така бавно се вдигнете; десният крак се поставя на мястото си и двете ръце се подават на съседите. Същото упражнение се започва с лявата ръка и с левия крак напред: лявата ръка се вдига нагоре, а левият крак – напред. Упражнението се прави няколко пъти, докато се постигне известна хармония и единство в движенията. След това двете ръце се изнасят напред, а после се спускат надолу. Когато левите ръце, а после и десните, се докосват само с дланите, и то лявата на единия с дясната на другия, ръката се поставя под прав ъгъл, сякаш подпира нещо.

Съвременните хора се оплакват от противодействията на живота, но те трябва да знаят, че противодействието е неизбежен процес както в природата, така и в Целокупния живот; светът е започнал с противодействие и ще свърши с противодействие. Когато посадите едно семе в земята, за да покълне, то трябва да преодолее твърдата почва; семето не постига това със своя нежен връх, но с електричеството, с онзи импулс за живот, който съществува в него. Влагата, която се среща в почвата, служи само като проводник на електричеството, на жизнената сила в растението. Следователно семето пробива почвата и подава своето нежно връхче над земята чрез електрическата енергия в себе си, чрез подтика за живот. Дойдете ли до влагата, до водата на живота, ще знаете, че тя е носител на магнетизъм, на меките сили в Природата. Понякога човек е крайно нервен, възбуден – това се дължи на голямата сухота в организма му; за да се

освободи от тази нервност, той трябва да внесе в организма си малко влага – откъде ще дойде тази влага? От океана. По какъв начин? Чрез въздушните течения.

Въздушните течения в човека не са нищо друго, освен течения на неговата мисъл; тези течения, във вид на буря или на вятър, раздвижват мисълта; за да се освободи от своята нервност, мисълта на човека трябва да работи. Бурята и вятърът носят влага от океана – влагата е мекият елемент, който прониква в твърдата почва; след това дохожда електричеството. Като се съберат заедно, електричеството и магнетизмът започват да работят върху твърдата почва на човека, докато неговите меки, нежни стъбълца се покажат над земята, т. е. над гъстата материя – това е идеалното положение за човека, при което той може вече да расте и да се развива. Докато главата му е заровена в земята, той не може да мисли право. Когато се намери в земята, коренът на растението се стреми към нейния център, там да постигне нещо; като види, че не може да стигне този център, растението започва да се стреми нагоре, поне там да създаде нещо, и наистина, след известно усилие коренът успява да даде стъбълце, което излиза над земята и започва да се развива.

И тъй, стремете се към придобиване на мекота, но не към мекотата на кашата, на тинята, в която човек може да загази и да се удави – в тази мекота нещата гният, но не растат; във водата и растенията, и рибите живеят, но в тинята всичко гние. Мекотата е едно от великите качества на душата, само душата може да бъде мека и пластична. Когато говорим за мекота на характера, имаме предвид проява на душата във физическия свят; когато говорим за нежни чувства, имаме предвид проява на душата в Астралния свят – мекота и нежност представляват едно и също качество, проявено в два различни свята. Мекотата носи в себе си влага и скрита топлина, скритата топлина носи условия за живот. Когато човек изгуби мекотата си, в психическия му живот се явяват ред набраздявания: недоволство, вкисване, ожесточаване и т. н. Кои вещества вкисват – обикновено органическите вещества се подлагат на вкисване, т. е. на ферментиране; по-

вечето от тях са твърди. Следователно, когато в организма на човека се събират твърди, органически вещества повече, отколкото са нужни, човек трябва по някакъв начин да ги изхвърли навън; излишъкът ще изхвърли, а ще остави само толкова, колкото му е нужно. Твърдите вещества в човешкия организъм се уподобяват на костите, меките – на мускулите, течните – на кръвта, а динамичните сили в природата представляват нервната система на човека.

Като ученици, вие трябва да изучавате силите на своя организъм, за да можете разумно да си въздействате. Същевременно трябва да познавате езика на клетките, от които са съставени вашите удове, и да разговаряте с тях. Колкото човек е по-интелигентен и високо развит, толкова и клетките на неговото тяло са по-интелигентни. Знайте, че човек не може произволно да мисли, да чувства и да постъпва; всяка дисхармония в мислите, чувствата и постъпките му се отразява и върху клетките, а оттам и върху състоянието на целия организъм. Човек трябва да се съобразява с доброто на своя организъм; не мисли ли доброто на тялото си, и тялото не мисли неговото добро. Човек не трябва да преуморява организма си, нито да го оставя в пълно бездействие; той трябва да работи умерено, да почива умерено и да яде умерено. Като се вглежда в работата на своите клетки, човек вижда, че между тях има химици, учени, професори, които правят свои опити, извършват ред сложни реакции, каквито човек в своите лаборатории не може да направи. И след всичко това човек мисли, че познава своя организъм или организма на по-нискостоящите от него.

Съвременните учени говорят за живота, за устройството на растенията, на животните, на човека, но не познават ония тънки процеси, които се извършват в клетките на живите същества; те не познават състоянието нито на клетките, нито на цялото същество. Те изучават растението, но не знаят какъв е неговият интимен живот – дали растението се радва или скърби, това не им е известно; и растението има два различни живота, както и човек: животът на корените е адът на растението, а този в стъблото и клоните – неговият Рай.

Във всички живи същества адът и Раят вървят паралелно. В човешкия мозък адът е в задната част на главата, а Раят – в предната и горната част; ако даде надмощие на задната част на мозъка си, човек влиза в ада на своя живот, вследствие на което започва да става разсеян и губи паметта си; тази разсеяност влияе върху умствените му способности – този човек не може да учи, вследствие на което умствените му способности постепенно отслабват. Когато мозъкът поглъща всички енергии, човек става груб в чувствата си.

За да не отнеме възможността да развива и мозъка, и сърцето си, човек трябва правилно да разпределя енергиите на своя организъм – добрият господар разпределя благата си еднакво на всички слуги; следователно разумният човек разпределя еднакво енергиите си между всички удове: на всяка клетка той изпраща толкова енергия, колкото ѝ е нужна. Някои разбират криво предназначението на стомаха и казват, че търбухът трябва да се унищожи; не, стомахът има свое велико предназначение – без стомах физическият живот е невъзможен. Стомахът и търбухът са две различни неща, търбухът подразбира ненаситните човешки желания – щом дойде до такива желания, човек трябва да се самовъзпитава, но по никой начин да не изнасилва своя стомах.

Като е дошъл на Земята, човек носи със себе си всички условия и възможности да бъде щастлив, а въпреки това казва, че е нещастен – защо е нещастен? Защото не живее правилно: той е нарушил хармонията на своя организъм, нарушил е законите, които го управляват, и търси причините за своето щастие и нещастие вън от себе си. Срещате млад момък, студент, който се оплаква, че не могъл да издържи изпитите си – защо не е могъл да ги издържи? Защото е бил разсеян, не е могъл лесно да запомня. За да се справи със своята разсеяност, човек трябва да прави усилия да концентрира мисълта си. Окултната наука дава ред методи за концентриране на човешката мисъл, за усилване на паметта: в Природата съществуват известни течения, които събуждат съответни сили и способности в човека; свърже ли се с някое от тия течения, той ще развие в себе си съответни мозъчни

енергии, но знание се иска за това – не знае ли с кои сили да се свърже, човек може да си причини големи пакости и нещастия; за тази цел той трябва да се свърже с Разумния свят, откъдето могат да дойдат Разумни същества, за да му помагат. За да направи тази съзнателна връзка, човек трябва да бъде искрен в себе си, да има непреодолим стремеж към знанието.

Мнозина не успяват в живота си, защото чакат всичко да им се даде наготово – те разчитат на благоволението на Бога, да погледне към тях благосклонно. Бог е показал своето благоволение, своята благосклонност към човека още със създаването му – Той е създал човека, направил го е малък космос с милиарди живи интелигентни души, които работят за неговото повдигане; човек трябва да гледа на тия живи разумни същества, дошли да работят в неговата държава, със свещен трепет. Като не разбира това, човек казва: „От мене нищо няма да излезе, нищо не ме очаква, освен черната земя“ – това е неразбиране на живота, неразбиране на самия човек, на силите и способностите, които се крият в него. Дарбите и способностите се крият в клетките на човека, те не са вън от него; отнасяте ли се добре с клетките си, със своя организъм, дарбите ви ще се проявят, но за това се изисква време. Всички науки, всички добродетели се крият в клетките на човека, защото са свързани с Разумни сили, с Разумни същества. Когато искат да говорят за Любовта, Разумните същества отправят своите енергии към сърцето на човека, под лъжичката или към горната част на мозъка му; това са три вида чувства: в сърцето се явяват един род чувства, под лъжичката – друг род, а в горната част на мозъка – трети вид чувства. В горната част се намира центърът *Любов към Бога* – най-високото чувство в човека. За да се уверите в истинността на тия думи, вие можете да направите опит, но с условие да гледате на клетките като на разумни същества. Мисли ли човек, че никаква разумност не съществува вътре и вън от него, той ще изгуби пластичността си, топлината на своето сърце, светлината на своя ум и ще се втвърди, ще се превърне в суха кост.

Днес всички хора се нуждаят от положителна философия, която да приложат в живота си и от която да се ползват; тази философия почива на опити, тя не е отвлечена, а реална. Например кой не знае, че успехът му се дължи на усилията, които е направил, за да постигне известен идеал; или кой не знае, че успехът му е толкова по-голям, колкото е по-голяма любовта, с която преследва своя идеал? Кой не е опитал, че когато работи изключително за себе си, има по-малки резултати от тия, когато работи за цялото? Като работи за себе си, за своята слава, човек не може да разчита на помощта на Разумните същества, но когато работи за Великото, за Цялото, той се ползва от помощта на им. Славата на човека седи в самия него, а не вън някъде; човек не може да разчита на славата на хората, ако няма в себе си сили и способности, с които да заслужи тази слава.

Като знаете това, работете, учете, пишете, свирете не за себе си, не за човешка слава, но за славата на Онзи, Който ви е дал условия да се проявите; не работите ли с това съзнание, вие всичко ще изгубите – достатъчно е Бог да ви хване само с един пръст, за да се разклатят основите на вашия живот. Казано е в Писанието: „Не противи се на злото!“; сега можем да кажем: „Не противи се на Онзи, Който те е създал!“. Не е въпрос човек да се бори със злото, със своето нисше, животинско естество, да го обуздава; ако се бори с него, той ще изгуби силите си. Човек не трябва да предизвиква злото в себе си; оставете го да расте свободно и като израсте, то само по себе си ще изчезне. Злото е трън в живота, какво правите с тръните – корените ли ги? Вие оставяте и трънa да расте, както и другите цветя и растения в природата; като израсте, трънът ще се развие и след време ще увехне. Понякога и тръните са потребни.

Какво ще кажете за противоречията и мъчнотиите в живота, те не са ли подобни на тръните? И стари, и млади негодуват против мъчнотиите и противоречията, но въпреки това без тях не може; всяко противоречие съдържа някаква възможност, следователно колкото повече противоречия има човек, толкова по-големи са и неговите възможности

и колкото по-малко противоречия има, толкова и възможностите му са по-малки. Великите хора са минали и минават през големи противоречия; като разбират закона на противоречията, те черпят сила от тях. Христос е минал през най-големите противоречия. Това не значи, че великите хора са живели изключително в страдания; те са имали такива големи радости, каквито обикновените хора не познават, но великите хора разбират смисъла и значението на противоречията – в тях те намират нов път, нов метод, нови възможности за постижения. Ако не гледате на противоречията така, вие ще се намерите в едно противоположно течение на живота, което ще ви завлече.

Представете си, че сте ученик в гимназията. Един от предметите (математика например) не ви върви добре и като дойде часът по този предмет, вие се чудите какво да направите, за да изкарате по-лесно. Дохожда ви наум да напишете формулите на ръката си, че като ви вдигне учителят на урок, да погледнете написаните формули и да си послужите с тях; обаче учителят забелязва това и ви изпраща на мястото ви, като ви пише слаба бележка – трябва ли да се сърдите на учителя си? Трябва ли да се сърдите на съдбата си, че сте несретник? Добрият ученик ще съзнае погрешката си и ще отиде при своя учител да се извини; той няма нито да се оправдава, нито да се осъжда, но ще признае погрешката си, ще изнесе факта както е и ще обещае, че ще учи повече, ще изправи грешката си. Учителят ще остане доволен от своя ученик, ще му покаже, че цени неговата доблест, а погрешката на ученика ще стане причина да се създадат близки, приятелски отношения между него и учителя му. За предпочитане е ученикът да признае погрешката си, отколкото да излъже и себе си, и учителя си.

Провидението се отличава със следната черта: То надниква там, където има слабости и погрешки, в скрити места, и като види някаква погрешка, веднага си заминава. Така постъпва и разумният учител – надниква в ръката на ученика, вижда написаните формули и ги преписва. Той иска да знае защо един ученик е написал едни формули на ръката си, а

друг – други формули; по този начин открива защо един ученик се спъва от едни задачи, а друг – от други. Разумният учител не наказва, не съди учениците си за погрешките им, но той ги разглежда като задачи, от които сам се учи.

Като ученици на окултна школа – на Школата на Великия живот, вие трябва да решавате задачите си добре, както решавате в училището задачи с едно, две, три и повече неизвестни. Представете си, че ви дадат следната задача: от една ябълка да познаете какво е било дървото на височина, на възраст, на вид и т. н.; след това, от една круша да познаете какво е било дървото; и най-после, от един човешки череп да узнаете какъв е бил човекът: неговото лице, неговите очи, уши, нос, уста, ръст. Това е една сложна задача с три неизвестни. От задната част на черепа можете да познаете дали очите на човека са били сини или черни – ако са били черни, задната част на черепа в известна област е тънка; ако са били сини, същата част на черепа е по-дебела. Ако очите на човека са черни, косата и брадата му също са черни. Ако костта на предната част на черепа, специално на челото, е тънка, това показва, че този човек е бил умен, работил е умствено; ако костта на челото е дебела, този човек не е работил умствено. Не само това, но чрез тънки наблюдения може да се определи в каква област на науката или изкуството е работил този човек: като физик, химик, астроном, математик, философ, музикант и т. н. Ако би посветил десетина години за изучаване на човешкия череп, човек би се домогнал до изкуството да чете по черепа като по книга.

Като изучавате черепа на човека, ще забележите, че всяка планета е сложила свой отпечатък върху известна област. Например влиянието на Марс се е отпечатало в областта зад ушите – в марсианците тази област на черепа е силно развита; Марс се отразил и върху формата на лицето, направил го е квадратно, а също и върху цвета на кожата. Червеният цвят е марсов; ако този цвят вземе голямо надмощие в човека, чувствата му огрубяват – той е готов за нищо и никакво да убие човек. За да се развива човек правилно, всички цветове на спектъра (като материи) трябва да бъдат еднакво застъпени в

него. Ако цветът на червената материя преобладава, човек е силно войнствен и лесно се възбужда; този човек се намира под влиянието на Марс не само като планета, която виждаме, но и като марсови сили и енергии, които не виждаме – значи има един видим и един невидим Марс. Понякога невидимите неща са по-опасни от видимите, но същевременно са и по-добри.

Сега, да се върнем към съществената мисъл. Вие трябва да съзнавате, че всеки човек представлява общество, съставено от разумни души, които имат нещо общо с него. Следователно, като ставате от сън, първата ви работа е да накарате тия малки разумни същества да мислят, да влязат в хармония с вас; дали те ще влязат в хармония с вас, или вие с тях – не е важно. От вас се изисква да възстановите хармонията на целия си организъм – това се постига чрез молитва, чрез концентрация, чрез работа. Молитвата е велико състояние на душата, чрез което човек влиза в съзнателна, разумна връзка със Същества, които са завършили своето развитие; да се моли човек, това значи да влезе във връзка с Великия, Който ще му разказва за живота на другите светове, за великите души в Невидимия свят, за Любовта между тях – какво по-голямо благо от това може да очаква човек?

Днес и религиозни, и светски хора се оплакват от живота си, от своите неуспехи. Защо не могат да успяват – защото всеки живее само за себе си и мисли, че сам може да отиде при Господа, при Светлите същества. Казано е в Писанието, че никой не живее за себе си; човек е колективно същество и колективно ще се яви при Господа. Христос казва на самарянката:

– Иди да извикаш мъжа си!

– Нямам мъж – отговаря жената.

– Право казваш. Пет мъже си водила, но и този, когото сега имаш, и той не ти е мъж.

Какво представлява мъжът? Мъжът е разумното начало в света. Значи тази жена няма онази разумност в себе си, с която може да следва правия път на живота. Когато казвам, че човек ще се яви пред Бога колективно, имам предвид всичко

онова, което още отначало е вложено в него и което не гние, не се разлага.

Човек е цар на себе си. Каквото пожелае, може да го има; по какъвто и въпрос да се интересува, може да получи сведения. Той има в своя организъм различни клетки – химици, физици, астрономи, философи, музиканти и др.; щом се запита по известен въпрос, те веднага ще му отговорят и като изслуша тяхното научно мнение, и той ще даде своето; ако мненията им съвпадат, човек изпитва голяма радост и хармония в себе си. Никой не е в състояние да отнеме радостта на човека; да се опита някой да отнеме радостта му, това е толкова възможно, колкото е възможно на човека да размъти водата на океана – всеки може да размъти водата на блатото, но до днес не се е намерил човек, който може да размъти водата на океана. Който мисли право, с широчина, дълбочина и простор, каквато е водата на океана, никой не е в състояние да размъти неговата мисъл. Правата мисъл води към положителна основа на живота; нямате ли права мисъл, ще се блъскате с години, докато един ден изработите тази мисъл в себе си; ще се блъскате, ще се мъчите, ще се трудите, но ако не сте разумни, нищо няма да постигнете. Разумност, дълбоко разбиране на живота е нужно за човека.

Сега, 20 дена правете следното упражнение: като ставате сутрин, мислете върху това, че сте душа, съставена от милиарди интелигентни разумни същества, които работят за вашето повдигане; извиквайте тия същества и съзнателно се свързвайте с тях – като мислите за тях, вие ще можете да работите успешно; мислете за тях без никакво съмнение, без никакво колебание.

Човек е създаден от две вещества: твърдо – пръст, и меко – дух, дихание. Бог казва: „Да направим човека по образ и подобие Свое“; Той взе пръст, размекна я, направи тесто, от което извая човека – неговата форма; след това вдъхна живо дихание, което одухотвори всички клетки, направи ги живи разумни същества – към тези разумни същества отправете мисълта си, за да се свържете с тях. Като мислите върху разумните клетки в себе си, вие ще дойдете до въпроса за ваше-

то създаване. Докато Бог не беше вдъхнал дихание в човека, той беше мъртъв; щом вдъхна, той стана жива душа. Божието дихание представлява Божественото начало в човека, което внася мир и радост; няма ли този мир и тази радост в себе си, човек е мъртъв. Наистина, срещате хора, които учат, работят, движат се, но нямат никаква радост в себе си; ние наричаме тия хора мъртви; пробуди ли се Божественото в тях, внесе ли радост в душите им, те оживяват и възкръсват. Божественото начало представлява мекия тих глас на Бога, Който съживява и възкръсва, Който стопля замръзналия и го прави годен за работа и за живот; който е чул само веднъж този глас, той никога не може да го забрави.

Като знаете това, стремете се към онази мекота, която съживява и стопля. Добродетелта е плод на Божествената мекота, тя може да се реализира в живота. Всеки може да прояви Доброто в себе си, да види неговите плодове: първо човек трябва да приложи Доброто към себе си, към разумното общество от същества, дошли заедно с неговата душа, за да ѝ помагат, да работят за нея; като бъде добър към себе си, човек ще бъде добър и към ближните си. Колкото по-добре и с обич се отнася човек към тия малки същества в себе си – клетките на своя организъм, толкова по-голяма хармония ще съществува между него и тях; хармоничният живот пък създава условия на човека за правилно растене и развитие. Само при хармонично състояние на силите в своя организъм човек може да прояви дарбите и способностите си; без вътрешна хармония каквито и усилия да прави, всичко остава без резултат или ако имате някакви резултати, те ще бъдат микроскопични.

Следователно искате ли да се развивате правилно, да трансформирате отрицателните сили в положителни, мислете по 5-10 минути на ден за вашите клетки, за службата, която те извършват – по този начин вие ще разсейвате тъгата си, ще превръщате неблагоприятните условия на живота си в благоприятни.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.

СВЕТОТО МЯСТО

Двадесета лекция
13 февруари 1927 г., София

СВЕТОТО МЯСТО

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.

Един от общите процеси, на които се подчиняват всички живи същества, е храненето и въпреки това никое живо същество не знае как да се храни. Дойдете ли до човека, най-съвършеното същество на Земята, и той не се храни правилно – дъвче бързо, без да задържа храната в устата си, вследствие на което процесът на храносмилането не става правилно. Преди всичко храната трябва да се задържа по-дълго време в устата, за да може част от енергията ѝ да се всмуче от езика; чрез езика енергията се предава в мозъка, а оттам – в сърцето. Езикът възприема духовната енергия от храната, която по друг начин не може да се възприеме; за да се ползва от тази енергия, човек трябва да бъде свободен, да не се безпокои, ето защо, когато се храни, човек трябва да бъде добре разположен, да не се тревожи – той трябва да бъде като разумните деца.

Христос е говорил на учениците си с притчи; всяка притча крие в себе си дълбок смисъл. В притчата за сеяча Христос говори за житните семена, едни от които паднали на пътя, други – на камениста почва, трети – между тръните, а някои паднали на добра почва; от последните едно дало 30 зърна, второто – 60, а третото – 100. Каквото е казал Христос за житните зърна, същото се отнася и до човека – и човек попада в неблагоприятни условия (на пътя, между тръните и на камениста почва) или в благоприятни условия (на добрата почва, където може да расте и да се развива). Благоприятни условия се дават само на красиви, на добри, на любящи души. Красотата е израз на Любовта, следователно който не люби, той не може да бъде красив; красота без Любов не съществува, красота без Любов е мъртва. Такава красота съществува само в ума на художника. Добротата пък определя цената на

човешките постъпки; добрият човек е навсякъде приет, той носи в себе си условия за Любовта.

Кои са благоприятните условия в живота? Да бъде човек в благоприятни условия, това значи да има храна, която да поддържа физическия му живот; да бъде млад, да може да възприема, да бъде герой, да носи мъчнотиите и изпитанията в живота. Младият представлява началото на живота, началото на Божествените прояви. Който яде и се чувства стар, той не заслужава хляба; който яде хляб и остарява, той не разбира силата на хляба. Започне ли човек да остарява, стомахът му отказва да работи. Същият закон се отнася до ума и до сърцето – както тялото има възможност да остарява, така могат да остаряват умът и сърцето на човека; видите ли, че човек не се интересува от нищо, престава да чете, да учи, да обича хората, знайте, че неговото сърце и неговият ум са започнали вече да остаряват. Страшно нещо е остаряването на тялото, но по-страшно е остаряването на ума и на сърцето; ето защо, започне ли тялото да остарява, човек трябва да се стреми да запази младостта на ума и на сърцето си.

Един ден изгряващото Слънце запитало райската птица:

– Защо изгрявам всяка сутрин?

Райската птица отговорила:

– Ти изгряваш, за да се види красотата на моите пера.

– Защо залязвам?

– За да си почина.

Ако Слънцето зададе тия въпроси на вас, какво ще му отговорите? Вярно ли е, че Слънцето изгрява, за да се види красотата на райската птица? Ако перата на райската птица са израз на усилената деятелност на Духа, вярно е, че Слънцето изгрява, за да се открие красотата на света. Наистина, големи усилия са приложени, докато се създадат тия пера със своите разнообразни и красиви шарки; естественикът изучава външната страна на перата, но мистикът чете какво е писала Природата по тях – той се интересува защо Природата е нашарила райската птица толкова красиво, а други птици е облякла с прости дрехи, без никакви украшения. Защо Природата облича едни същества с красиви дрехи, а

други облича с прости – за това има ред причини. Красива е дрехата на всяко живо същество, което става рано, преди изгряването на Слънцето, и работи усилено и с Любов. Работи ли по този начин, и почивката му е приятна и навреме; не става ли сутрин рано, не работи ли, всяко живо същество ще бъде просто и бедно облечено. Работа се иска от всички живи същества и колкото по-съзнателни са тия същества, толкова повече Любов трябва да влагат в работата си. Красотата е резултат на усилието на душата и на духа, следователно от красотата на нещата ще съдите за усилията, които Духът и душата са проявили в известно направление.

И тъй, иска ли да бъде млад, човек трябва да става рано, когато Любовта му пошепне на ухото – Любовта подканва човека да става рано, преди изгряването на Слънцето. Младият е привлечен от Слънцето както детето от своя биберон. Като работи съзнателно и с Любов, човек ще има и хляб; като работи и се храни, той ще бъде герой, ще развива силата си. Кога ще прояви геройството си – вечер, след залязването на Слънцето; денем, когато Слънцето грее, всеки може да бъде герой, а изкуство е човек да бъде герой вечер, когато настане тъмнина. Колко е силен човек може да познае вечер, в най-голямата тъмнина; ако вечер минава през гора и никъде не се спъва, той е герой – гората представлява мъчнотиите в живота, а тъмнината представлява условия за натъкване на човека на мъчнотии. Следователно, ако в мъчнотиите си човек върви напред, без да се спъва, той минава за силен. Искате ли да знаете дали сте млади и силни, влезте в света и се изучавайте: яви ли се в сърцето ви най-малката ревност, ще знаете, че не сте млади – младостта изключва всякаква ревност. Младият е извор, който дава изобилно; не дава ли изобилно, той не е млад; щом не е млад, ревността неизбежно върви с него. Младият е всякога доволен и богат; не е ли доволен, човек е влязъл в областта на старостта.

Като ученици, вие трябва да се спирате върху малките неща, да се учите от тях. Колкото и малко и да е едно същество, все можете да научите нещо от него. Ако една муха кацне на носа ви, не бързайте да я изгоните, но вижте как-

во ще научите от нея; мухата е едно малко същество, което иска нещо от вас. Ако се занимавате с някакъв философски въпрос и в ума ви дойде мисълта да помогнете на една бедна вдовица, трябва ли да изпъдите тази мисъл от главата си? Ако помогнете на бедната вдовица, вие ще научите от нея толкова, колкото и от философската мисъл, с която се занимавате; ако не помогнете на бедната вдовица по физически начин – да ѝ дадете хляб да се нахрани, вие ще се натъкнете на по-страшно положение, ще изпитате сърдечен или умствен глад. Дали човек изпитва физически, сърдечен или умствен глад, един е цярът: да се нахрани; щом се нахрани, всякакво противоречие изчезва. Нахраните ли човека физически, сърдечно и умствено, той не се страхува от нищо.

Следователно дръжте в ума си следните мисли: когато стомахът работи добре, тялото е здраво; когато сърцето чувства правилно, душата е здрава; когато умът мисли право, духът е здрав. Умът приготвя храна за Духа, за да се прояви; сърцето приготвя храна за душата. Ако сърцето на човека е студено, по някакъв начин трябва да го стоплите; ако умът на човека е тъмен, трябва да внесете в него светлина, да го просветите. Искате ли да се нахраните физически така, че да бъдете доволни от яденето, трябва да възстановите нормалното състояние на стомаха си; искате ли да стоплите сърцето си и да просветите ума си, вие трябва да възстановите хармонията на своите мисли и чувства – чрез хармонията вие можете да оправите объркани и заплетени работи в живота си. Двойниците на всички хора са преплетени едни в други, вследствие на което се спъват взаимно и всеки за себе си трябва да намери начин как да се разплете, да се освободи от чуждото влияние върху себе си. Някой се оплаква от съседа си – че не може да го търпи, не може да го гледа; чуе ли неговото куче да лае или волът му да мучи, цял настръхва – нищо негово не може да понася. Защо не може да го търпи – двойниците им са преплетени. Всички хора трябва да работят върху себе си, за да се разплетат; ако някой не може сам да се разплете, да остави други да го разплетат; остави ли се на друг някой да го разплете, той не трябва да се меси

в неговата работа, нека го остави свободно да работи. Когато расте, детето не трябва да мисли за растенето си – колко е израснало; започне ли да се безпокои, че не е израснало колкото трябва, растенето му ще спре. Някои деца се мерят всеки ден, за да видят колко да израснали, но вместо да растат, те спират на едно място; щом престанат да се мерят, растенето продължава.

Същият закон се отнася до сърдечното и умственото развитие на човека: човек трябва да обича знанието, да се стреми към него, без да го свързва с мисълта за растежа на своя ум – започне ли да мисли колко е израснал умствено, той непременно ще се спъне; започне ли човек да мери Любовта си, тя непременно ще пресъхне. Мъдростта и Любовта не могат да се ограничават; те не се мерят, нито се говори за тях, те се развиват при свобода. Не се занимавайте с въпроса кой колко ви обича – да мерите Любовта на хората, които ви обичат, това значи да търгувате с техния капитал; вие искате да знаете колко капитал са сложили на ваша страна – това е користолюбие, приеми Любовта на ближния си, прояви и своята Любов към него и по-нататък не бутай. Бог се проявява в Любовта, Любовта е свещен олтар, на който се принася чиста и свята жертва, и само онзи има право да бута огъня на свещения олтар на Любовта, който принася жертвата. Само Бог, само Учителят има право да докосва този огън; всеки друг, който си позволи да докосва, ще си създаде ред нещастия – защо? Защото не знае елементите, от които е съставен, не знае техните свойства. То е все едно да пуснете едно дете в лабораторията на някой химик – то ще бута тук-там, докато произведе някаква експлозия. Затова казвам: свещен е огънят на Любовта, най-малкото докосване на неподготвен човек до него може да произведе голяма дисхармония, дисхармонията пък произвежда страдания и скръб – мнозина страдат по причина на това, че преждевременно докосват свещения огън на Любовта. Искате ли да научите това изкуство, наблюдавайте какво прави Онзи, Който принася жертвата; щом видите и разберете как постъпва Той, постъпете и вие по същия начин.

И тъй, научете се да цените малките неща; като научите този закон, ще видите, че и росната капка съдържа толкова сили и възможности, колкото и големият извор; ако човек вярва в това, росната капка ще се увеличи, ще стане голям извор, от който мнозина ще могат да черпят. Такъв е законът в Божествения свят – ако вие приемете в ума си една малка Божествена мисъл с Любов, тя ще изпълни и ума, и сърцето ви и ще ви направи радостни; не я ли приемете с Любов, вие се разколебавате в нейните възможности, вследствие на което тя ще пресъхне, а вие ще усетите такава жажда, каквато никога не сте изпитвали. Малкото може да се увеличи, може и да се намали – от вас зависи.

Следователно искате ли да се ползвате от Божествените блага, вярвайте в малкото – в него се крие Божественото; вярвайте в малкото, дайте му път в себе си и не го критикувайте. Искате ли да критикувате, знайте, че Доброто в човека е повече от злото и щом е така, всеки трябва да работи усилено, да развива Доброто в себе си; за да успява в тази работа, човек трябва да вярва първо в Бога, после в себе си и най-после в своя ближен. Да вярва в Бога – това значи да работи в Божествения свят; да вярва в себе си – това значи да работи в Духовния свят; да вярва в ближния си – това значи да работи на физическия свят. Без ближния си човек не може да расте, всеки ваш ближен е условие за вашето растене и повдигане. Колкото ближният ви е необходим за вашето растене и повдигане на Земята, толкова и висшето Аз, което е вън от човека, е необходимо за връзка между него и Разумните същества на Небето. Сега гледайте на ближния си като на условие за вашето развитие; на висшето Аз – като на вътрешна връзка между Разумните същества и вас, а на Бога – като на велика цел, към която трябва да се стремите. Бог е великият извор на Живота, от Който изтича всичко разумно и възвишено; каквото са писали пророците преди хиляди години, каквото говорят сегашните учени и разумни хора, все от Бога излиза; като знаете това, давайте път на всяка светла и възвишена мисъл, която прониква в ума ви – колкото и малка да е, тя иде от Великия Източник на живота и прие-

мете ли я с Любов, върви пред вас, отваря пътя ви, приготвя условия за вашето светло бъдеще.

И тъй, искате ли да живеете добре на Земята, всякога дръжте в ума си поне една светла мисъл и в сърцето си – поне едно светло чувство; те ще бъдат вашите бъдещи спътници. И днес имате по двама такива спътници, които постоянно ви придружават; ако още не са дошли, скоро ще дойдат – това, което днес изработите, ще ви придружава в бъдеще.

Тайна молитва.

ТРИТЕ ЗРЪНЦА

Двадесет и първа лекция
20 февруари 1927 г., София

ТРИТЕ ЗРЪНЦА

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
Размишление.

Представете си, че са ви дадени три зрънца за изследване: едното зрънце е пясъчно, второто – житно, а третото – зародиш от някое млекопитаещо. Какви резултати ще се получат от трите зрънца, ако им притурите единица калория топлина? От топлината пясъчното зрънце ще се разшири малко, житното – ще почувства импулс за растене, а зародишът на млекопитаещото ще се зачене; значи при нагряване неорганичната материя само се разширява, а органичната започва вътрешно да расте. Изобщо процесите, които стават в неорганичната материя, са по-прости от тия, които стават в органичната, и ако в органическия и психическия свят човек постъпва както в неорганическия, той ще се натъкне на едно вътрешно ограничение в себе си. Дойде ли до механизиране на органическите процеси, човек приготвя условия за склероза в организма си; склерозата не е нищо друго, освен изгубване на пластичността на организма – това се дължи на недоволството, на което човек се натъква. За да се справи с анормалните състояния на своя физически и психически живот, човек трябва да изучава окултната наука – тя дава методи за съграждане на здраво, мощно тяло, за реорганизиране на човешките мисли и чувства, за укрепване на нервната система. Щом придобие това нещо за себе си, човек ще го приложи и в обществото; ако е мъчно човек да приложи тия методи към себе си, още по-мъчно е да ги приложи към обществото.

Една от задачите на окултния ученик е да се справи с недоволството си. На какво се дължи то – много причини има за недоволството, външни и вътрешни. Например убоде ли ви някой с игла, вие веднага ставате недоволни; тази игла

може да се забие в тялото – да предизвика физическо недоволство, но може да се забие в сърцето и в ума – да предизвика сърдечно и умствено недоволство. Обаче има случаи, когато една и съща причина може да произведе, а може и да не произведе недоволство: ако вашият възлюбен ви убоде с игла, вие няма да се сърдите, но ако ви убоде човек, когото не обичате, веднага ще станете недоволни и ще му се разсърдите. Коя е причината, че в първия случай човек не се сърди, а във втория се сърди, не е известно – това остава тайна, която човек може да разреши само отчасти, но не напълно.

В света съществуват три вида тайни: тайни на физическия, на Духовния и на Божествения свят. Тайните на физическия свят могат да се разкрият напълно, 100% ; тия на Духовния свят – отчасти, 75%, а тайните на Божествения свят всякога остават скрити, обикновеният човек не може да проникне в тях. Отидете ли при извора, ще видите, че винаги една част от него остава закрита – това е мястото, откъдето водата изтича, това е главата на извора, т. е. неговата Божествена проява. Искате ли да измерите дълбочината и интензивността на извора, свойствата и качествата на неговата вода, застанете на мястото, което представлява духовната част на извора, т. е. неговите дробове; дойдете ли до физическата му проява, ще спрете вниманието си върху неговата дължина, т. е. разстоянието от главата на извора до морето; като измервате дължината му, вие не можете да говорите вече за чистотата на водата – можете ли да съдите за чистотата на извора от водата на реката, произлязла от него? Все има известно уподобяване, но за да определите каква е всъщност разликата между физически, духовен и Божествен живот, вие трябва да държите вътрешна връзка между Бога и своята душа. Божествените неща са всякога закрити – за да разберете съдържанието им, вие трябва да отидете на мястото, откъдето те извират; речете ли да ги разкриете, вие ще ги развалите.

Някой иска да разбере какво представлява той като човек, като его; този въпрос не се разрешава, никой досега не е отговорил на него. Ще каже някой, че е душа, че е его –

това са думи, които не разрешават въпроса; или ще кажете, че човек мисли, чувства, действа, движи се, пее, играе – и това още не е човекът. Човек не е нито в мисълта, нито в чувствата си, нито в постъпките си, нито в движението. Дойдете ли до Божественото, не пипайте. Някой казва, че иска да се изяви, да покаже кой е и какъв е, да разкрие целия си живот; човек трябва да знае, че цялата Слънчева система даже не може да го побере – колкото и да се разкрива, няма къде да направи своето изложение. И като знае какво представлява, човек все пак трябва да бъде смирен; смирението е закон за запазване на енергиите – с малко енергия смиреният извършва добра работа.

Сега да се върнем към трите зрънца, на които се прибавя по единица калория топлина. От топлината пясъчното зрънце само ще се разшири; то може да се уподоби на човек, който е придобил голямо наследство, но гледа на живота механически – с получените пари той ще си направи къща, ще я нареди добре и ще се радва, че ще може да живее охолно. Житното зърно като получи топлина, ще придобие импулс за растене, то може да се уподоби на човек, който е дал ход на вътрешния си живот. От приетата топлина в себе си зародишът на млекопитаещото започва да се развива; това семе може да се уподоби на човек, който изучава смисъла на Живота. Следователно единицата топлина, съзнателно поставена в трите свята, извършва три различни служби. Живо нещо е топлинната енергия, вследствие на което влезе ли в тялото, тя произвежда оживяване, в сърцето – въодушевление, а в ума – светлина; значи една и съща енергия произвежда три различни резултата според областта, в която прониква. Като влезе в тялото и не намери отглас, топлинната енергия отива в сърцето; ако и там не намери отглас, тя отива в ума; ако и там не намери отглас, отива във висшите области на живота. Добре е откъдето мине, да остави и да вземе нещо и да се върне към своя източник. Какво ще вземе от човека – неговите недъзи, недоволства, скърби и страдания; тя ще ги занесе в ретортите на Божествения свят, където ще ги превърне в нещо възвишено и красиво. Това, което хората

считат за безсмислено, в Божествения свят се превръща в нещо смислено.

И тъй, изучавайте окултната наука, нейните методи и закони, за да ги прилагате във всекидневния живот, да го осмислите и обновите – това значи да мине човек от обикновено състояние във възвишено, в което всичко преживяно изчезва, окапва като листата на дърветата и в края на краищата от човека остава корен за основа на физическия живот, стъбло – за основа на Духовния свят и клони – за основа на Божествения свят. На Земята човек може да е бил виден, знаменит, но влезе ли във Висшия свят, от него остават само три неща: корен, стъбло и клони.

Като ученици на Велика Школа от вас се иска геройство, юначество; за да се насърчите в тази област, вие трябва да проследите живота на революционерите, да видите с какво въодушевление са се хвърляли в борбите – град от куршуми се сипят пред тях и около тях, но те вървят напред. Трябва ли човек, който е изпълнен с велики идеи, да се страхува от живота? Вие сте изпълнени с велики идеи, а въпреки това се страхувате; вземете пример от великите хора в света, които са излагали живота си за своите идеи и убеждения – тези хора могат да ви дадат добри уроци, да ви помогнат в трудни моменти от живота ви. Поради изсичане на горите и избиване на млекопитаещите хората се натъкват на големи страдания, без да могат да си помогнат; те не подозират, че животните и растенията представляват резервоар на жизнени сили за растенето и развитието на човека – с изтребването на млекопитаещите жизнената им енергия се разпръсва в пространството; понеже хората не могат да се свързват пряко със силите на Природата, те се лишават именно от ония жизнени сили, които възприемат от животните. Казано е в Писанието: „Не се свързвайте със света“ – това значи: не се свързвай с илюзиите на света.

Сега и на вас се казва да не се свързвате с нисшите животински прояви, но да използвате техните жизнени сили – те са космически сили, необходими за развитието ви; като ги приемате съзнателно, вие ще примирите физическия свят

с Духовния и с Божествения – тези светове са неразривно свързани помежду си. Живейте съзнателно и изучавайте мислите, чувствата и желанията си. Не се смущавайте, че не сте постигнали известно желание – всяко желание се реализира на определеното за него време; същото се отнася и до мислите и чувствата на човека – в това именно седи красотата на живота. От вас се иска внимание, да не пропуснете времето за проява на дадена мисъл, на дадено чувство или желание; пропуснете ли времето им, ще изпаднете в такова положение, че на 30-годишна възраст ще пожелаете това, което е за 80-годишна възраст, или на 80-годишна възраст ще пожелаете това, което е за 30-годишен човек. Спазвате ли съответното време за всичко, вие ще придобиете особена пластичност и здравина на тялото си, които ще се отразят благотворно върху живота на душата и на духа ви; искате ли да хармонизирате живота на ума, на сърцето, на волята, на душата и на духа, сложете за основа на живота си идеята за братството и приятелството.

Съвременните хора говорят за братство и приятелство, но като дойдат до приложение, не издържат; те се натъкват на ред атавистични чувства, мисли и желания, които нарушават чистотата на братството и приятелството. Рядко ще срещнете мома или момък, които да запазят помежду си братски и сестрински отношения – в края на краищата в тях възникват такъв род чувства и мисли, които помрачават светлината в техния живот. Те не трябва да се смущават, но трябва да се справят със своя атавизъм – какво от това, че някой ял и пил, трябва ли за сметка на миналите поколения вие да страдате? Други са яли и пили, а вие се нагърбвате да плащате техните дългове. В Писанието е казано, че за всяко престъпление се въздава до четвъртия род. Един от древните пророци е казал, че който яде киселец, зъбите му скоминясват; с други думи казано: който пипа огън, той непременно ще се изгори. Ако бащата е ял киселец и ако е пипал огън без участието на сина, само бащата ще носи последствията на своя изопачен живот, но ако бащата и синът са пили заедно, и двамата ще носят последствията на своя ненормален живот. Това не значи, че

трябва да се страхувате от влияния; каквото и да правите, вие сте потопени в света, от чиито влияния не можете да се освободите. Благодарете на разумните братя и сестри, които грижливо пазят телата ви, когато се излъчвате във време на сън; ако нямаше кой да пази телата ви, вие щяхте да ги намерите ограбени и разрушени.

И тъй, дойдете ли до Божественото, спрете се с всичкото уважение и почитание, без да го отваряте. Ще дойде някой да ви пита вярвате ли в Бога; ще кажете на този човек: „Мога да ви говоря върху астрология, хиромантия, графология, но по въпроса вярвам ли в Бога не казвам нито дума – това е въпрос, от който стоя далеч, не се занимавам с него“. – „Съществува ли Бог?“ – „И с този въпрос не се занимавам“. Когато запитали Хермес[20], великия Учител на Египет, какво представляват злото и грехът, той стиснал устни и премълчал. Ако бяха задали този въпрос на някой обикновен човек, той щеше да извади ножа от ножницата си, да разреже връвта, която свързва злото, и ще започне да говори; не, стане ли въпрос за злото, ще стиснете устните си и ще мълчите, както Хермес е мълчал – отворите ли устата си, ще я напълните с нещо лошо. Тъй щото не говорете за злото, но дръжте се за Доброто и за красивото в света: нека Доброто и красивото в света бъдат място за почивка в живота ви, нека красивото и Доброто бъдат вашите ръководни начала.

Съвременните хора обичат да философстват и се натъкват на въпроса за душата, която разглеждат ту като материално, ту като духовно проявление. Когато говорим за душата, ние имаме предвид Космическата душа, която съдържа всички слънца в себе си – те представляват нейни клетки, в които тя прониква, за да ги движи. Космическата душа манипулира с тия слънца както желае, следователно тя е господарка и на материалната, и на духовната им страна. Когато съществата не са пробудени още, ние казваме, че Космическата душа е материална; пробудят ли се съществата, започнат ли да се движат, в тях се проявява духовното естество на душата и казваме, че всичко в Природата е одухотворено; и най-после, когато съществата започнат да живеят смислено, да мислят

и да чувстват правилно, казваме, че душата проявява своето Божествено естество. Каквото и да се говори за душата, каквито и теории да четете, в края на краищата всеки трябва да задържи онова вътрешно разбиране, което има в себе си; не е важно, че не може да го изкаже с думи, важно е, че това понятие, което той има за душата, го задоволява.

Христос казва: „Скръбна е душата ми до смърт“ – тези думи изразяват материалното състояние на душата, те подразбират някаква физическа болка. Когато някой счупи ръката или крака си, казва: „Заболя ме душата“ – значи болката е толкова силна, че се отразява на душата. Мине ли болката, всичко се забравя, обаче има състояния, които са по-страшни от всякаква физическа болка – те се отразяват на духовното състояние на душата и при това положение човек мъчно забравя онова, което е преживял. Според някои учени душата представлява съвкупност от умствени способности в човека; умствените способности са в зависимост от проявите на сърцето и волята, значи душата представлява сбор от прояви на ума, на сърцето и на волята на човека. Дойдете ли до френологията, тя разглежда тия прояви по друг начин – тя изучава умствените способности на човека според развитието на различните мозъчни центрове и от тях вади заключение за интелигентността на човека.

Като ученици, вие трябва да работите съзнателно върху себе си, да пресъздадете своя мозък, да преработите неговата материя. Това не се постига в един живот, много работа се изисква от човека, докато постигне съвършенство. Ако изучавате клетките на човешкия мозък, ще видите, че клетките на моралния човек се различават коренно от тоя на обикновения човек, а още повече от тия на престъпника. Каквото е изработил човек в един живот, оттам нататък ще продължава да работи, нищо в Природата не се губи. Следователно където и да са разпръснати клетките на даден човек в пространството, в края на краищата, когато той отново слиза на Земята, те ще се съберат на едно място и ще образуват новото му тяло. В създаването на човешкия организъм се крие голяма мистерия. Когато се казва, че планетите имат влияние върху

човешкия организъм, това показва, че те са му дали нещо – това е закон в Природата. Влияния има само там, където съществуват отношения на вземане и даване. Като знаете това, вие трябва да бъдете смели и решителни, но това не значи да мислите, че всичко можете да направите – има неща, които човек безусловно може да направи, но има и такива, които не може да направи.

Един стар дядо възседнал магарето си, а редом с него вървяло едно младо момче и си говорели. Момчето казало:

– Дядо, хайде да си поговорим по някои философски въпроси.

– Хайде, дядовото, аз съм стар, опитен, всичко зная и всичко мога да направя.

– Не, дядо, макар да си стар, не можеш да направиш всичко.

– Всичко мога да направя, дядовото.

– Щом всичко можеш да направиш, слез от магарето – аз да се кача на него, а ти да вървиш пеш.

– Виж това не мога да направя.

След няколко дена младото момче се качило на магарето си – отивало в града. То настигнало дядото, поздравило го и продължило пътя си. Дядото го извикал и му казал:

– Синко, хайде да поговорим за една работа, която може да стане.

– Каква е тази работа?

– Да слезеш от магарето, за да се кача аз.

Момчето веднага скочило на земята и казало на дядото:

– Заповядай, дядо, качи се на магарето, аз мога да вървя пеш.

Значи това, което за стария е невъзможно, за младия е възможно.

Следователно, когато някой се запита дали е млад или стар, нека си отговори може ли да слезе от магарето, да отстъпи на дядото, а той да върви пеш – ако може да направи това, той е млад; не може ли да го направи, той е стар. В дадения случай магарето ще послужи като символ, с който ще разрешавате задачите си. Намерите ли се на кръстопът,

кажете в себе си: „Мога ли да сляза от магарето (да отстъпя), или не мога?“. Какво правят повечето хора – щом се намерят пред известна мъчнотия, те казват: „Защо ми дойде тази мъчнотия на главата, все аз ли трябва да страдам; кога ще се смекчи съдбата към мене?“. Каквито и въпроси да си задава, човек не може да си отговори защо страда; не е единственият, който страда, всички хора страдат. Той е здрав, има здрави очи и уши, за да вижда и да чува добре; има здрави ръце и крака, за да ходи и да работи; има книги на разположение, за да се просвещава – какво повече иска? Наред с него седи сляп и глух човек, който не може да работи, но благодари на Бога и за това положение – кой от двамата стои по-високо? Казано е в Писанието: „Който изтърпи докрай, той спасен ще бъде“[21], следователно ще дойде ден, когато тия двама души ще сменят положението си: на недоволния ще се отнемат благата и ще се дадат в ръцете на доволния.

Сега от всички хора се изисква да дойдат до съзнателно разрешение на въпросите. Задачата на човека не седи в избягване на страданията; човек трябва да страда, но разумно и когато страда, той трябва да придобива нещо красиво. Не е въпрос да убива желанията си, но да ги облагородява, докато един ден ги постигне; красивите желания са бистра планинска вода, която полива всичко, което срещне на пътя си. Като не могат да реализират желанията си, мнозина се обезсърчават и започват да отричат всичко – те казват: „Бог не съществува, душа не съществува“. Ако наистина душа не съществува, защо хората се занимават с въпроса за нейното съществуване или несъществуване? Душата съществува, затова именно хората се занимават с нея. Човек обича да говори за това, което знае, тази е причината, поради която човек всякога говори за живота, за душата, за добродетелите – без тия неща слизането на човека на Земята е безпредметно. Най-понятна и близка идея за човека е тази за живота – каквото и да прави, човек все за живота говори, той излиза от него и се връща към него. Какви са формите на живота – това не е важно; формата се определя от мислите и чувствата, от подтика на душата и на Духа: колкото по-мощен е Духът и

по-възвишена душата, толкова по-сложна и красива е формата, в която животът ще се излее. За да разбере живота в неговата пълнота и целокупност, човек би трябвало поне за момент да влезе във всички форми, да разбере състоянието, в което се намират – но това може да направи само адептът, само посветеният; затова е казано на слабия да не се свързва с грешния, да не би и двамата да паднат заедно – само силният може да се свързва със слабия и с грешния, и то временно, докато ги повдигне.

Като ученици, от вас се иска силна, съсредоточена мисъл. За да постигнете това, вие трябва да правите ред упражнения и усилия. Например наели сте се с издаването на списанието *Житно зърно* – какво показва името на списанието ви: че трябва да орете, да сеете и да жънете. Ако почвата му не е добра, трябва да я наторите; ако има плевели между житото, трябва да ги оставите настрани, да не се смущавате от тях. Почвата на списанието ви ще се подобри с увеличаването на материалните средства. Колкото повече абонати имате, толкова по-добре ще върви списанието; ако има абонати, които не искат да плащат, ще гледате на тях като на плевели, които сами по себе си ще отпаднат. Работете усилено с мисълта си, за да заставите абонатите си да плащат, а тия, които не са се записали, да се запишат – с мисълта си можете да постигнете големи резултати. Мощно нещо е човешката мисъл, тя прониква навсякъде и преобразява нещата незабелязано. Единственото препятствие на вашето списание е материалната му подкрепа. За да знаете как ще върви, направете му хороскоп, да видите кои планети му влияят благоприятно и кои – неблагоприятно. С издаването на списанието ще се изпитат вашата разумна воля, вашият ум и вашето сърце. За всичко това обаче се иска искреност и чистота: искреност в списването му, както и в прокарването на самото списание в обществото.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.

ЗДРАВИ ВРЪЗКИ

Двадесет и втора лекция
27 февруари 1927 г., София

ЗДРАВИ ВРЪЗКИ

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
Размишление.

Съвременните хора говорят за правилни и неправилни отношения. На какво се дължат отношенията – те са резултат на известна връзка, на привързаност между хората. Има хора, които се привързват силно, вследствие на което страдат; те не трябва да се обезсърчават, защото където има привързване, там има и развързване. Защо едни хора се привързват лесно, а други не могат? Това се дължи на известна хармония, на някаква далечна връзка между тях; колкото по-здрава е връзката, толкова и отношенията им са по-хармонични. Това виждаме и в съчетанието на тоновете: има тонове, които са хармонични помежду си – такива тонове образуват акорд, съзвучие. По-добре се хармонизират ония тонове, между които има интервал терца. Например тоновете *до*, *ми*, *сол* си хармонизират, докато тоновете *до* и *ре* не си хармонизират. Като изучавате произведенията на гениалните поети, виждате, че и тяхната поезия е основана на същите закони, на които и музиката, поради което между поетите и музикантите съществува тясна връзка. Добре е музикантите да правят опити да превеждат гласните и съгласните букви в тонове. Съгласните букви представляват известна спънка, противодействие, ограничение, а гласните – простор, разширение. Като пише, истинският поет се спира не само върху музикалното значение на всеки звук, но и на мястото му в сричките и думите; също така той обръща внимание и на местата на думите в поезията си.

Думите, сричките, буквите представляват плоскости и възвишения, по които човек се движи. Попадне ли в една от наклонените плоскости, човек започва стремително да се хлъзга, докато дойде до равнище – така той проявява някои

нежелателни качества, след което трябва да мине известно време, за да се хармонизира. Срещнат ли се двама души на една наклонена плоскост, те непременно ще се скарат и понякога скарването е толкова голямо, че трябва да дойде някой отвън да ги примири. Защо се карат хората – защото са попаднали на наклонена площ и не могат да се спрат – хлъзгат се. Скарването, спорът между хората се дължи на известни избухливи вещества в човешкия организъм, които лесно се запалват и образуват експлозии – тези експлозии стават независимо от човешката воля. Избухливите вещества в човешкото естество не са нищо друго, освен запас от енергии, необходими в крайни случаи – във време на война, на големи нападения и т. н. Едно нехармонично движение на мускулите на лицето може да стане причина за възпламеняване на избухливите вещества в човека; нехармоничните движения, както и отрицателните думи, представляват бомби, които могат да извадят човека от релсите на неговото движение. Човек трябва да познава вътрешната, т. е. психическата страна на живота, за да може да си въздейства с нея – това наричаме ние психическа психология; познава ли тази психология, човек може да я приложи при самовъзпитанието си. Като се самовъзпитава, човек трябва да дойде до пълно самообладание, да пази своята енергия, да не я изразходва напразно. Трябва ли човек да се гневи, че на пътя му имало камък и той по невнимание ударил крака си? Ако няма нужното самообладание, той ще вземе камъка и ще го хвърли гневно настрани. Не, види ли на пътя си камък, човек трябва да се наведе спокойно, да го отмести от пътя си и да замине – откъде знае, може би под този камък се крие някакво богатство и като вдигне камъка, ще го намери под него.

Един познат разправяше своя опитност. Един ден той седял в градината си и четял философска книга. Прочел няколко глави, затворил книгата, легнал да си почине и заспал; като се събудил, отново взел книгата, за да продължи четенето, но видял вътре един плик и се ядосал, че някой е бъркал в книгата му и е сложил в нея плика. Така разгневен, той бързо взел плика, смачкал го и в момента, когато се

готвел да го хвърли в огъня, дошла му наум мисълта: „Преди да изгоря плика, ще видя какво има в него“; отваря плика и какво да види – една голяма банкнота, а на едно листче написано: „Вземете тия пари и си услужете както намирате за добре“. От кого били тия пари не могъл да разбере – никакъв подпис нямало там. В първо време той се ядосал, но като видял парите, зарадвал се – малък бил пликът, но съдържанието му било голямо.

Следователно научете се да цените малките неща. Сама по себе си клетката е малка, но тя е проводник на нещо велико; когато се организират в едно цяло, малките клетки стават проводници на Великия съзнателен живот. Всяка клетка представлява електрическа лампичка, през която минава светлината; и човек представлява малка вселена с определена цел и движение в известна посока.

Като ученици, вие трябва да се изучавате, да дойдете до вътрешно познаване на себе си – това се постига чрез работа и учене във всяко направление. Ако живее на физическия свят, човек ще изучава земята, заради което ще работи с рало и мотика; след това той ще мине в Сърдечния свят, за да изучава всичко, което се отнася до отношенията му към всички живи същества, малки и големи; после ще навлезе в Умствения свят, където ще изучава поезия, философия, наука. Като мине през всички светове и придобие нещо ново, човек има право да си почине; като си почива, ще размишлява върху малките и високите върхове в науката, в музиката, в изкуството и ще разбере, че големите неща съществуват благодарение на малките. Като изучавате малките неща, постепенно ще вървите към големите, като се нагаждате към новите форми на науката, на живота, на изкуствата; не можете ли да се нагодите към новите форми, да ги използвате разумно, вие ще се върнете назад, към старите форми – това подразбира инволюция. Който е готов за новите форми, той ще върви напред, ще еволюира. В каквото и направление да работи, човек се нуждае от сътрудник или в работата, или в поощряването му. Колкото и добре да работи, човек все има нужда да сподели работата си с някого, който разбира и

който да даде своята преценка; като сподели с някого, човек усилва Вярата си.

Докато е на Земята, човек се нуждае от мнението, преценката и съвета на своя ближен. В преценката, която давате, вие трябва да бъдете справедливи – нито да надценявате, нито да подценявате; такава преценка не е опасна за слабия човек, иначе той може да се подхлъзне и да падне. Не е страшно падането – защо? И в падането човек се учи. Само онзи може да падне, който не е завършил развитието си, а който го е завършил, никога не пада. Само онзи се страхува от мечка, който не е срещал такава; срещне ли го веднъж и го наплюе, той вече не се страхува. Страшно е, когато човек за пръв път среща мечка на пътя си, от страх той заболява. Очите на мечката са малки и са поставени близо до носа – малките очи показват, че тя приема малко впечатления, но ги задържа дълбоко в себе си, вследствие на което има интензивни чувства; мечката силно обича и силно мрази, следователно, ако мечка ви обикне, радвайте се, но намрази ли ви, пазете се. Защо плюе мечката – чрез плюенето тя изказва негодуванието си, че се е намерил някой да попречи на разположението или на настроението ѝ, обаче като животно мечката е страхлива. Ако има будно съзнание, човек може да мине покрай нея спокойно, без тя да му направи нещо.

Страхът е животинско чувство, той е силно развит в животните – те разчитат на него. И мечката, която е бавна, тромава, като се уплаши, бяга по-бързо от кон – страхът я спасява. Страхът се среща в човека като остатък от животинското му състояние; щом се страхува, човек се свързва с животните, щом се гневи – също. За да не се поддава на отрицателните чувства в себе си, трябва да държи съзнанието си будно, да се свързва с Възвишените Разумни същества. Човек е колективно същество, свързан със същества по-високо и по-нискостоящи по съзнание от него; от него зависи с кои от тях ще се свърже. Много помагачи има човек, но той трябва да съзнава това, за да се свързва с тях и да се ползва разумно от помощта им. Орачът оре земята с ралото си, но милиони червеи орат преди него; той казва, че е разорал, но няма предвид

ония невидими помагачи в земята, които са работили преди него. Човек посажда плодни дръвчета, отглежда ги, радва се на плода им, но забравя милионите пчели, пеперуди и други насекоми, които като невидими помагачи са извършили тяхното оплодяване.

Какво ще кажете за помощта на Слънцето, на водата, на въздуха? Колко още невидими разумни същества помагат на човека! Хиляди и милиони същества взимат участие при разрешаване на известен философски въпрос, човек напряга ума си и допринася нещо към разрешаването му; който не разбира това, той мисли, че сам разрешава въпросите – никой не работи сам. Има въпроси, които от хиляди години насам се разрешават, но и досега още не са разрешени – например въпросът за душата и до днес не е разрешен, въпросът за ума също не е разрешен. Задава се въпрос дали умът е сила, или принцип. Според някои философи умът е облечен в специфично тяло – умствено, което има свои специфични органи; човек може да разреши въпроса за ума, когато развие неговите органи – тогава той функционира свободно и независимо, както виждаме това във физическото тяло на човека.

За следния път пишете върху темата: „Първата играчка или първият предмет в детството ми, който ми е направил силно впечатление“; така ще проверите от коя възраст сте започнали да задържате впечатления в паметта си. Добре е от време на време човек да се връща към детството си, да види какви впечатления и спомени носи оттам, какви стремежи и желания са го вълнували.

Задача. В продължение на десет дена всеки от вас трябва да мести по един камък, който се е изпречил на пътя му; като правите задачата си, ще бъдете концентрирани, за да попаднете точно на този камък, който трябва да преместите. Не е безразлично кой камък ще местите – ще преместите само онзи камък, който ви прави впечатление, който е във връзка с мисълта ви, същевременно ще отбележите и мисълта, която сте имали в този момент. Ще следите от коя страна на пътя е бил камъкът – отдясно или отляво. Ще се наведете внимателно, ще го вдигнете и ще го поставите пак настрани,

а не сред пътя. Ако сте имали добра и възвишена мисъл и на същия камък стъпи някой отчаян човек, състоянието му ще се измени. Обръщайте внимание кога местите камъка – сутрин, следобед или надвечер: ако го преместите сутрин, вие сте били във възходящо състояние и същото състояние ще предадете на онзи, който стъпи на този камък; ако го преместите следобед, състоянието ви е било низходящо. След залез слънце няма да местите камъните. Задачата ще бъде добре изпълнена, ако можете да поставите камъка на онова място, което му е определено.

Така изпълнена, задачата представя само една от страните си; пълно разрешение подразбира приложение на вътрешната ѝ страна – това значи: всеки да премести в живота си по една твърда мисъл, по едно твърдо желание и по едно твърдо чувство, които спъват както самия него, така и окръжаващите; може ли да направи това, той е дал вече права насока на живота си. Щом една твърда мисъл се отмести от пътя ви, след нея ще тръгнат всички останали. За да съгради своя характер, човек трябва да започне от външните предмети – ако не си готов да вдигнеш от земята един лист, пръчка или камък, ти не можеш и в себе си да преместиш нито една твърда мисъл, нито едно твърдо чувство; изправен ли си към външния свят, ти можеш да работиш и вътрешно.

Задачата, която днес ви давам, е добър метод за самовъзпитание и възпитание. Така могат да се възпитават и малките деца – когато води децата на разходка, учителят трябва да обръща вниманието им на всичко, което срещат на пътя си: ако са на планина, той трябва да спира вниманието им върху изворчетата и ако са нечисти, да се заеме заедно с тях да ги изчисти. Малки идеи са тези, но те влизат в умовете на децата и се разрастват. Пръчки, листа, камъчета, каквото срещнете на пътя си, вдигайте и слагайте настрани; пътят, по който вървите, трябва да бъде чист. Ако имате стомна, която пуска вода през порите си, не се сърдете на грънчаря, но намерете начин да не мокри дъските – сложете под нея една чинийка и дъските ще бъдат сухи.

Всеки човек има две стомни в себе си – умът и сърцето му, и случва се понякога тия стомни да пропускат част от съдържанието си; намерете начин да не се излива съдържанието им – сложете по една чинийка под тях. Ако стомните ви пропускат, не се обезсърчавайте – това е една погрешка, която може да се изправи и ще даде добри резултати. Погрешката на добрия човек се превръща в добро; и грешка да направи, добрият човек си остава добър. Лошият човек обаче и добро да направи, пак лош си остава. Човек трябва да бъде добър – защо? Защото Доброто е основа на Целокупния живот; Разумните същества са свързани с Доброто и който върши Добро и е добър, той е свързан с Разумните същества, със Съществата на Любовта.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.

ВЪЗПИТАНИЕ И САМОВЪЗПИТАНИЕ

Двадесет и трета лекция
6 март 1927 г., София

ВЪЗПИТАНИЕ И САМОВЪЗПИТАНИЕ

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
Размишление.

Чете се темата: „Първата играчка в моето детство“.

Тема за следния път: „Първата ми учителка или първият ми учител“ – спомени около нея или него: името, характера им и т. н.

Как ще обясните движението на кометите? Добре е да прочетете нещо върху движението на планетите и на кометите – това е от областта на астрономията; като ученици, добре е да изучавате астрономия, както и други някои науки – всяка наука оказва известно влияние върху мозъчните центрове и по този начин предизвиква нахлуване на кръв в главата, човек започва да мисли повече, вследствие на което мозъчните центрове в него се развиват.

Като казвам, че човек трябва да мисли, нямам предвид обикновената мисъл; човек трябва да се занимава с възвишени мисли, обикновените мисли заравят ценните работи. Какво става с една книга, която с години не се отваря – щом не се чете, книгата се покрива с прах и се разрушава; същото може да се каже и за човешкия ум – ако човек не мисли, умът му прашасва; ако не чувства, сърцето му прашасва. Обикновените мисли и чувства са прах, който внася известно наслояване в човешкия ум и в човешкото сърце – така са прашасвали цели култури, докато най-после са изчезнали. Дойде ли до прашасване на ума и на сърцето, човек трябва вече да търси спасение – само Божествената мисъл и Божествените чувства могат да го спасят. В ръцете на малкото момченце и момиченце дървеното конче и восъчната кукла са намясто – за тях те струват повече и от най-ценната научна книга, но дойдат ли до известна възраст, когато ги интересуват по-високи неща, кончето и куклата губят своето значение.

Необятна е Вселената, тя трябва да интересува човека – да я изучава, да проникне в нейната дълбочина. Човешкият мозък е малка вселена, която също заслужава изучаване. Днес хората изучават своя мозък, но само анатомически и физиологически, те не проникват в подробности, за да видят защо някой човек е астроном, друг – химик, трети – математик или философ и т. н.; за да разрешат тия въпроси, учените казват, че някой човек е астроном, защото е работил повече върху астрономията, но какви са мозъчните клетки на астронома, какви – на химика, на философа, те не знаят. Ако разгледате мозъчните клетки на астронома, химика и философа в специален мозъчен център, ще видите, че те се различават; после, ако сравните мозъчните клетки на двама химици, ще видите, че и между тях има разлика. Изобщо, човешкият мозък не е още изучен; той крие в себе си големи тайни, които един ден ще се проучат.

Днес всички хора говорят за възпитание и самовъзпитание и търсят методи вън от себе си; те не подозират, че методите за възпитанието и самовъзпитанието са в самите тях. Всяка наука е метод за самовъзпитание – например като изучава астрономия, човек се натъква на същата наука и в себе си: той разбира, че между външните явления в природата и явленията, които стават в неговия организъм, има известно съответствие, затова е казано, че човек е микрокосмос. Например както се явяват петна на Слънцето, така се явяват петна в слънчевия му възел, в черния дроб и т. н.; като изучава състоянията си при явяването на тия петна, човек може да съди за промените, които стават във външната природа. Съответствието между явленията в природата и в човешкия организъм се забелязва особено ясно при влиянието на планетите върху даден човек – например явленията, които стават на Слънцето, се отразяват силно върху ония хора, които се намират под негово влияние; влиянието на Луната се отразява върху лунните типове и изобщо пълненето и празненето на Луната се отразява върху съграждането на човешкия ум.

Планетите оказват влияние не само върху човека, но и върху Земята – забелязано е, че когато има повече петна на

Слънцето, влагата на Земята се увеличава, а когато петната намаляват, сушата се увеличава и на Земята настават неплодородни години. Много хора боледуват поради отсъствие на влага в организма им. Водата е добър проводник на електричеството и магнетизма в природата, следователно организъм, лишен от влага, е лишен същевременно от електричество и магнетизъм; като знаете това, вие трябва да поддържате здравословното състояние на своя организъм. Разумни сили, които се подчиняват на великите закони на Природата, управляват човешкия организъм.

Иска ли човек да поддържа здравословното състояние на организма си, той трябва да бъде във връзка с разумните закони на Природата и да им се подчинява. Например срещате едно малко дете, на което бащата е милиардер. Ако е своенравно, детето ще се налага на слугите, на учителите си; учителите му са учени хора, но се подчиняват на детето, защото е малко още, защото баща му е богат, силен човек; обаче те ще му се подчиняват, докато бащата е жив – щом умре, и слугите, и учителите му ще се почувстват свободни и ще наложат своя авторитет върху него.

Следователно, докато човек е още дете, немощно и неотговорно, Разумните сили са снизходителни към него; щом стъпи на краката си, на свой ред те го заставят да им се подчинява. С други думи казано: докато човек е свързан със своя Велик Баща, Разумните сили го толерират, понеже Бащата плаща за погрешките му и ги изправя; щом се прекъсне връзката, Разумните сили в Природата започват да го учат така, както те разбират. На същото основание човек трябва да знае как да се отнася със своите дарби и способности, които му служат – те са негови слуги, но са по-учени от него и не знае ли как да се отнася с тях, той ще изгуби влиянието си върху тях и ще осиромашее. Човешкият организъм може да осиромашее и да забогатее – от човека зависи. За да не става това, той не трябва да се тревожи, не трябва да създава мъчнотии на Разумните сили, които работят за негово добро. Например за да не страда много, препоръчва се на човека да яде малко – защо? Ако много яде и преяжда, голяма част от мозъчните

енергии отива в стомаха, а с това се намалява деятелността на мозъка. Мозъкът е акумулаторът на електричество и магнетизъм; едва успее да събере тази енергия, храната отива в стомаха, където се поглъща и в края на краищата излиза, че мозъкът работи само за стомаха.

Съвременната наука не е определила какво трябва да бъде разстоянието между едно ядене и друго. Сегашните хора закусват сутрин, обядват в 12 ч., към 4-5 часа пак закусват и към 8-9 часа вечерят. Обаче всеки стомах има свое специфично време, когато трябва да приема храна, и всеки човек трябва да знае времето, когато ще се храни, а същевременно и количеството на храната, която ще употреби. Общо правило е човек да остава малко гладен, да усеща, че може още да яде, но да не си дояжда – по този начин той не изразходва всичката мозъчна енергия; в мозъка всякога трябва да има известно количество запасна енергия.

Като ученици, вие трябва да правите упражнения, да прилагате правилата за хранене, за дишане, за пиене на вода, за спане; като прилагате тия правила, вие съзнателно си въздействате и се самовъзпитавате. Много има да работи човек върху себе си, докато се справи със старите си навици, но колкото и работа да ви предстои, не се обезсърчавайте. Започнете още отсега – колкото по-рано започнете, толкова по-добре за вас. Човек е свободен да работи или да не работи, но ако се откаже от днешната работа, той ще изгуби условията на деня, условията на онази вълна, която днес го е подела; после и да има желание да учи и да работи, условията ги няма – той може да има запас от енергия, може да има добри идеи, но условия няма. Христос казва: „Работете, докле е ден, защото иде нощ, когато никой не може да работи“. Като види, че е пропуснал условията, човек казва: „Като отида на онзи свят, там ще бъда при други условия“; едно трябва да знаете: този и онзи свят са неразривно свързани – условията на онзи свят се определят от тия, които сте имали на Земята. Ако на Земята не сте работили съзнателно, не мислете, че на онзи свят ще можете да работите по-добре – там само ще преглеждате сметките си; ако на Земята сте работили добре,

и в Духовния свят ще работите добре – там ще имате добри резултати и ще се радвате на плодовете си. Това наричат религиозните *живот на блаженство*. Енергиите от физическия свят се преливат в Духовния.

Като ученици, вие трябва да се научите да трансформирате нещата и всяко желание трябва да се превърне в духовна сила – не постигнете ли това, животът ви се обезсмисля и става еднообразен. Наистина, какво по-голямо еднообразие може да съществува от живота на обикновения човек? Стане сутрин, облече се, закуси и отива на работа, после обядва и пак отива на работа; вечерта се връща уморен, вечеря и ляга да спи; на другия ден пак същото еднообразие. От човека зависи да осмисли живота си и да внесе в него нещо ново. Духовният елемент в човека разнообразява и осмисля живота му, без този елемент човек минава през животинско състояние – следователно, като живеете, вие ще се проявявате като човек или като животно, например като вълк: ако вълкът има надмощие в човека, овцата в него ще изчезне – вълкът ще я изяде; ако човекът се проявява, овцата свободно ще се размножава – човек ще се ползва само от вълната и млякото на овцата, но кожата ѝ ще бъде здрава. Когато духовното естество в човека се проявява, той развива своята интелигентност, своята умствена деятелност; прояви ли се животното в човека, на първо място виждаме неговите низши желания и чувства.

Задачата на човека е да работи върху себе си, да се самовъзпитава; както възпитава другите, така трябва и себе си да възпитава. Правили ли сте опити да се откажете от някое свое желание, да не го задоволите? Представете си, че у вас се яви силно желание да си купите парче баница; понякога в човека се явява толкова силно желание за баница, че и да няма пари, той ще задоволи желанието си – ще вземе пари назаем и пак ще си хапне. Изкуство е сега, като е купил баницата, да я даде на друг да я изяде, а той да гледа как другият яде баница вместо него и да е доволен – това значи самовъзпитание. Има известни чувства и желания в човека, които трябва да се ограничават – те трябва да се възпитават; обаче

има чувства и желания в човека, които трябва да се задоволяват – всяко естествено желание трябва да се задоволи, то дава подтик на човека.

Естествените желания са разумни. Гениалните хора са разумни – значи те знаят кои желания трябва да се ограничават и възпитават и кои трябва да се задоволяват. Гениалните хора знаят кога и колко да спят, да ядат, да работят; обикновено те решават задачите си сутрин, в ранните часове, когато всички хора спят – тогава работата на човека е най-плодотворна. Има часове през деня, които са най-благотворни за работа; ако хората знаеха тия часове, те щяха да ги използват – в малко часове щяха да имат големи резултати. Това е от значение главно за учителите, днес учителите работят по пет-шест часа на ден, но резултатите им са слаби. Учителят може да работи с учениците интензивно, благотворно най-много два-три часа на ден; работи ли повече, той не може да има резултати. Това се отнася главно до ония учители, чиито ученици само приемат, без да дават, но друг е случаят, ако между учителя и учениците става правилна обмяна – тогава и учителят, и учениците дават. При правилна обмяна от двете страни учителят може да работи плодотворно четири-пет часа.

Правилна обмяна трябва да съществува не само между учители и ученици, но между всички хора. Днес хората не са доволни едни от други, защото се затварят, едни за други те са затворени шишета; красиво е понякога да гледаш затворено шише, но то нищо не дава. За предпочитане е отвореното, хвърленото жито на нивата, отколкото затвореното; за предпочитане е отворената круша, която е готова да дава на всички, отколкото затворената; за предпочитане е да срещнеш човек с отворен ум, отколкото човек със затворен ум. Болният човек трябва да бъде затворен за себе си, защото няма какво да даде, но отворен към другите, за да приема от тях; здравият човек обаче трябва да бъде отворен, да дава и да приема. Като четете някоя хубава книга, вие се отваряте, за да приемете нещо от съдържанието ѝ; като приемете нещо, което може да ви ползва, вие благодарите на онзи, който я

е писал. Човек трябва да приема красивите и велики неща отвън, но да е готов да дава нещо от себе си; ако приемате и не благодарите и ако давате и не благодарите, вие няма да се ползвате от благата на Живота.

Мнозина четат, слушат какво им се говори, но казват, че това са отвлечени работи; те казват: „Хляб, облекло, къща е нужна за нас – нищо друго; важно е да осигурим старините си“. Те не подозират, че осигуряването им зависи от добрия и правилен живот – ако живеят разумно, и младините, и старините им ще бъдат осигурени. Като живеят добре, те са вътрешно спокойни и каквато работа започнат, добре я свършват. Външно човек може да се вълнува, но вътрешно трябва да пази своя мир. Когато сте разтревожени, мислете за Слънцето, за енергията, която иде от него. Слънцето постоянно дава и взима. Правете опити да излагате гърба си на Слънце и да мислите през това време за него, да се свържете с неговата енергия, да видите какво влияние ще окаже върху вас; излагайте гърба си на Слънце и когато сте разположени, и когато сте неразположени и наблюдавайте какви резултати ще имате в единия и в другия случай. При това човек трябва да знае през кои часове на деня да се излага на Слънце, за да възприема само неговите благотворни лъчи, защото има лъчи, които уморяват, убиват човека – той трябва да избягва влиянието им. Когато земеделецът работи на нивата по цели дни и е принуден да се излага по всяко време на Слънце, за да се предпазва от вредните му лъчи трябва да носи шапка във форма на многоъгълник, за да ги пречупва.

Като ученици на Велика Школа, вие трябва да бъдете здрави. Каквото се случи в живота ви, трябва съзнателно да търпите, а не по неволя. Какво ще направите, ако някой ви боде с игла? Ако сте търпеливи, ще гледате как забожда иглата в ръката ви един сантиметър дълбоко и ще стоите спокойно, без да трепне един мускул на лицето ви – това е търпение. Някои минават за търпеливи, но по необходимост търпят – подлагат ги на различни изтезания, като завързват ръцете и краката им, за да не ритат и да не се бранят, запушват устата им с кърпа, за да не викат; това не е търпение –

този човек и да иска да вика, да се брани, не може. Понякога човек има сила да се справя с големите мъчнотии, но дойде ли до малките, той се спъва. Търпеливият човек се справя еднакво и с малките, и с големите мъчнотии. Следователно вие трябва да работите първо с малките величини и постепенно да отивате към големите.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.

РЕАЛИЗИРАНЕ НА ЖЕЛАНИЯТА

Двадесет и четвърта лекция
13 март 1927 г., София

РЕАЛИЗИРАНЕ НА ЖЕЛАНИЯТА

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
Размишление.

Чете се темата: „Първият ми учител или първата ми учителка и спомени за тях“.

За следния път пишете върху темата: „Причини на индивидуалните погрешки“.

Като пишете темата си, правете разлика между *грешка* и *грях*. За да отговорите на въпроса защо човек греши, вие трябва да мислите, да изучавате себе си и своите ближни. Докато е млад, човек най-добре учи; дойдат ли старини, мъчно учи. И в зряла възраст човек може да учи, но затова се иска силна воля и желание за учене. За да не изпадне в безволие, човек трябва да стимулира всички клетки на своя организъм, да им даде тласък към деятелност; даде ли им импулс, те знаят какво да правят. Всяка клетка, всеки орган в човешкото тяло има специфична служба. Силните желания стимулират клетките и органите на човека към известна дейност. Човек трябва да има силни желания, но не и многобройни – ако желанията му са много, някои от клетките се уморяват и отказват да работят, останалите клетки работят вместо уморените, с което се създава дисхармония в организма. Каже ли човек, че не е добре разположен, че има лошо настроение, причината за това се крие във вътрешната дисхармония на организма му – резултат на чрезмерните желания в него. В човешката душа са вложени много желания, които не могат да се реализират в един живот. За да се реализира едно желание, необходими са благоприятни условия – без тези условия реализирането на това желание е невъзможно; каквито и усилия да прави, човек не може да постигне никакви резултати. В това отношение човек трябва да бъде разумен, да знае кои желания може да реализира в даден момент и

кои не може; като знае това, не трябва напразно да изразходва своите енергии.

При реализиране на желанията съществува закон, според който искате ли да реализирате известно желание, сложете го в подсъзнанието си и не мислете повече за него; работете в това направление, но не мислете кога ще го реализирате, какви ще бъдат резултатите му и т. н. Например ако едно дете иска да порасне, да стане високо, и всеки ден се мери, за да види колко е израснало, растенето ще спре; престане ли да мисли по това желание, престане ли да се мери, един ден то ще остане изненадано, че е израснало с няколко сантиметра. Този закон действа както във физическия, така и в психическия живот на човека; не се ли спазва, никакво желание не може да се реализира. При това за реализиране на желанията трябва да се спазват известни условия – например може ли малкото кученце да вземе парче месо от устата на едно голямо, силно куче? Каквото и да прави, колкото и да е силно желанието му да си хапне от това месо, кученцето може да го постигне само при едно условие: когато голямото куче задоволи глада си и остави парченца от месото, които не може вече да яде – тогава малкото кученце ще се приближи внимателно към тия парченца и ще си хапне, отчасти ще задоволи желанието си.

Като не знаят законите за реализиране на желанията, хората се чудят защо едни от желанията им не се постигат, а други се разрушават. Много естествено, днес на Земята има около два милиарда човека; представете си, че всички тия хора в един момент имат едно и също желание, значи на вашето желание се явяват още два милиарда конкуренти – каква е вероятността именно вие да постигнете това желание? При това съвременните хора не са дошли до еднакъв уровен на развитие, за да знаят в даден момент кой човек има най-голяма нужда от нещо и да могат да отстъпят. Хората не са организирани в едно общо цяло, всеки живее за себе си и се стреми към своите лични интереси. В това отношение хората са подобни на пясъчни зрънца, поставени в едно шише; те постоянно се блъскат, удрят се едно в друго, без да постигнат

това, което желаят – каква хармония може да съществува между пясъчните зрънца?

Наблюдавали ли сте какво става с вашите идеи? Дойде в ума ви една идея и започвате да мислите как да я реализирате; мислите ден, два, месец, година върху нея, докато един ден я захвърлите. След това през ума ви минава друга идея, но и нея слагате настрани – защо? Времето ѝ не е дошло. Дайте си отчет колко от вашите идеи са реализирани. Защо човек не може да реализира своите идеали – защото не е готов. За да постигне своя идеал, търговецът трябва да бъде умен, да разполага със знания, за да приложи разумно капитала си; за да постигне своя идеал, ученикът трябва да има известни способности, да впрегне своя ум на работа; за да реализира своите идеи, човек трябва да прави упражнения, да развива своя ум, своето сърце и своята воля, да ги впрегне на работа.

Като ученици, вие трябва съзнателно да работите върху себе си, да развивате постоянство и издръжливост, еднакво да понасяте и радостите, и скърбите; считайте ги за гости, вън от вас, които ви посещават, и се отнасяйте към тях съзнателно, приемайте с Любов, а не по закона на необходимостта. Ако генералът накаже някой от подведомствените си офицери и го накара да мине през града бос, със стомна в ръка, пълна с вода, той ще изпълни ли наказанието си? Ще го изпълни, защото законът го заставя. Това, което за офицера е закон, за ученика трябва да бъде идеал. За своя идеал ученикът трябва да бъде готов на всичко. Идеалът подтиква човека да върви напред, в стремежа си да постигне своя идеал човек познава какви сили се крият в него; изобщо, в стремежа да реализира своя идеал човек се изучава, вижда докъде е достигнал в развитието си.

Като е дошъл на Земята да учи, човек се натъква на задачи, които самостоятелно трябва да реши. Представете си, че ви дават задача да си пробиете път в обществото – какъв метод ще приложите за решаване на тази задача? Или представете си, че ви накарат да минете през една неприятелска линия, която е образувана от множество войници, добре въ-

оръжени и гъсто наредени един до друг. Вие поглеждате от-тук-оттам и намирате, че е невъзможно да минете линията; най-после казвате: „За да мина през тази линия, трябва да се превърна или в птица, да прелетя над нея, или в кърти́ца, да мина под нея“. Птицата и кърти́цата символизират две състояния, с които човек може да мине през известни изпитания. Това е сложна задача. Да минеш през една неприятелска линия, това значи да реализираш известно желание. Човек може всеки ден да реализира по едно свое желание, но въпреки това не успява – защо? Условията за реализиране на това желание не са при него, те се намират далеч някъде, вследствие на което желанието остава нереализирано. Един ден, когато всички хора се организират, когато заживеят братски помежду си, няма да има непостигнато желание – чрез мисълта си хората взаимно ще си помагат; при това положение, ако условията за реализиране на едно ваше желание са в Америка или в Англия, обърнете се към своето вътрешно радио веднага да ви отворят път. Днес за реализирането на едно желание минават десетки години, а тогава, при едно бързо съобщение между хората, желанието ще се реализира веднага.

Реализирането на желанията на човека наричаме *придобиване на щастието*. Обаче щастието на даден човек не се намира непременно в народа, в който живее – щастието на българина не е само в България, щастието на германеца не е само в Германия, на англичанина не е само в Англия. Ние виждаме българи, пръснати из целия свят – търсят щастието си; ние виждаме американци в Германия, англичани в Индия – всички търсят своето щастие. Щастието на човека не е само в почвата, която обработва; част от условията му се намират в почвата, във въздуха, във водата, в храната, но част от условията му се намират на Слънцето, на Венера, на Юпитер, както и на всички останали звезди и планети. Ако знае законите да се съобщава с тия планети, човек би намерил своите условия в тях и би ги използвал разумно; ако е дошъл до високо съзнание, човек ще телеграфира на приятелите си, които живеят на Слънцето, да му изпратят условията, които

се намират там, и щом получат телеграмата, те веднага ще му изпратят ония елементи, които са му необходими.

Съвременните хора не са дошли още до това развитие – направо да се съобщават със Същества на другите светове и да получават от тях необходимите елементи за живота си. Какво правят тогава – те се обръщат към религията, по вътрешен път да се свържат с Бога, т. е. с възможностите на Живия Космос. Да се обърне човек към Бога, това значи да придобие онази светлина, чрез която да изучава условията за развитието на своя ум, на своето сърце и на своята воля – само по този начин той може да съгради своя живот, да организира силите в себе си, да даде път на Божественото, на висшето Аз.

Упражнение. С лявата ръка правите паси върху дясната – от рамото до лакътя, при което взимате тона *си* (долно *си*) със звука *у*; продължавате пасите от лакътя до китката и пеете тона *ми* (на първата линия) със звука *а*; и най-после, продължавате пасите по китката, като пеете тона *си* (на третата линия) със звука *и*. Горната част на ръката, от рамото до лакътя, представя физическия свят; чрез движение на лявата ръка по горната част на дясната вие усилвате волята си. Разстоянието на ръката от лакътя до китката представя Духовния свят, т. е. чувствата в човека; китката представя ума, т. е. Божествения свят.

Това упражнение ще трае седмица. Ще го правите по два пъти на ден: сутрин десет пъти и вечер десет пъти. Като правите упражнението, ще наблюдавате какви резултати произвежда върху ръката или върху целия ви организъм.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.

ДВЕТЕ СТРАНИ

Двадесет и пета лекция
20 март 1927 г., София

ДВЕТЕ СТРАНИ

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
Размишление.

За следния път ви давам задачата всеки да си избере по една звезда и да напише името ѝ и съзвездието, в което влиза. После, проследете каква фигура образува тя със съседните ѝ звезди. За да изберете една звезда, трябва да излезете вечер при звездно небе и да се оставите свободни, без никакво влияние от страна на ума и на сърцето, и така – по вдъхновение, да спрете вниманието си върху някоя звезда. Фигурите, в които са наредени звездите, представляват центрове на сили, които оказват известно влияние върху човека.

Сегашните хора разрешават много философски въпроси, едни от които ги спъват, а други – не. Трябва ли човек да се занимава с въпроси, които го спъват, и трябва ли да се занимава с въпроси, които не може да разреши? Например един от неразрешимите въпроси е защо човек живее, но въпреки това всеки се мъчи да даде някакъв отговор. Някой казва, че човек живее, за да яде; друг казва, че човек живее, за да се мъчи, да се учи, да познае себе си и т. н. Кой от дадените отговори е правилен, не се знае. Преди всичко човек трябва да се запита живее ли всъщност, или не. Ще кажете, че щом съществувате, вие живеете; да живее човек във висок смисъл на думата, това значи винаги да има будно съзнание – прекъсне ли се съзнанието му за момент, и животът се прекъсва. Следователно живее само онзи човек, на когото съзнанието никога не се прекъсва; прекъсне ли се съзнанието му, той престава да живее – той само мисли, че живее, но всъщност не живее.

Като ученици, вие трябва да придобивате знания; за тази цел трябва да се ползвате от методите, с които Природата работи. Ще кажете, че искате да бъдете свободни, независи-

ми, да изнесете нещо самостоятелно; въпросът за свободата е дълбок, философски и върху него трябва много да се разисква. Кога пръстът на ръката е свободен – когато е свързан с ръката; напусне ли ръката, той изгубва свободата си. Значи истинската свобода подразбира вътрешна връзка с нещата. Прекъсне ли се връзката между пръста и ръката, свободата изчезва; пръстът е свободен, докато стои на ръката и върши някаква служба. В този смисъл свободата подразбира известно задължение. Значи пръстът е свободен да върши или да не върши своята служба, но щом не върши службата си, той е ограничен. Човек е свободен да учи или да не учи, но като започне да учи, той се ограничава; човек е свободен да яде или да не яде, но щом започне да яде, той се ограничава. Оттук виждаме, че свободата, за която говорим, е относителна; абсолютна свобода не съществува.

Какво разбират философите под думите *абсолютна свобода* – съществува ли абсолютна свобода? Според някои философи съществува абсолютна свобода, а според други не съществува; и едните, и другите са прави. Въпросът за свободата е подобен на въпроса за формата на сферата – външно сферата е изпъкнала, а вътрешно – вдлъбната; ако един учен изучава външната страна на сферата, той ще има едно мнение за нея, ако друг учен я изучава отвътре, той ще има друго мнение. И за свободата на човека има две мнения: който изучава човека отвън, при външните условия на живота, той казва, че човек не е свободен; който го изучава отвътре, той казва, че човек е свободен. Кога е свободен човек – когато има какво да прави; щом няма какво да прави, той не е свободен.

Думата *свобода* започва с буквата *С*, която означава закон на промени. Свободата подразбира стремеж в известна посока; при свободата, която има, човек се стреми да вземе една разумна посока – към Бога. Не се ли стреми към разумната посока на Живота, постепенно изгубва свободата си, а оттам и своята самоувереност; страшно е да изгуби човек самоувереността си.

Разправят за една лекарка, че лесно губела своята самоувереност. Като се движела из улиците на града, от време на

време изпадала в такова състояние, сякаш губи равновесие и не може повече да ходи; тя лягала на пътя и лежала, докато самоувереността ѝ отново се върне. Защо губи тя своята смелост и самоувереност?

Разправят за един офицер, че изгубил смелостта си благодарение на книги, в които се описва животът след смъртта; като чел такива книги, той се наплашил много и не се решавал да излиза вечер сам, а взимал пушката в ръка и молел жена си да го придружи да излезе вън – и с пушка в ръка пак се страхувал да излиза сам.

Страхът е чувство, при което човек губи и смелостта, и паметта си. Един знаменит проповедник, в Америка някъде, бил известен между слушателите си с голямото си красноречие. Когато излизал на амвона да говори, той говорел с часове и през всичкото време речта му се леела като вода. Един ден, както проповядвал, той видял, че в стаята влязла една госпожа с черни очила; като погледнал към нея, веднага забравил проповедта си. Докато се готвел да се извини пред слушателите си, че не се чувства добре и не може да довърши беседата си, отвън влязъл един благ, добър човек; той погледнал към него, в този момент паметта му се върнала, продължил проповедта си и я завършил. Значи госпожата с черните очила предизвикала в него дисхармонично състояние и забравил всичко, което трябвало да каже на слушателите си, а после добрият господин му съдействал да възстанови цялата проповед в паметта си.

За да не губи своята самоувереност, добре е понякога човек да се насърчава. В някои случаи насърчението повдига човека, а понякога го спъва; понякога е добре да насърчиш човека, а понякога е добре да премълчиш. Когато поетът напише нещо, добре е преди всичко той сам да хареса работата си – нека сам прочете стихотворението си и ако го хареса, и ближните му ще го харесат. Забелязано е при това, че колкото повече енергия приеме отвън и я предаде на стихотворението си, толкова по-добре ще го приемат хората. Когато човек се моли за реализиране на някое свое желание, Бог всякога му помага.

Сега, за да ви застави да напишете едно хубаво стихотворение, Невидимият Разумен свят ви дава трудни задачи. Ако сте човек, който знае да пише добре и да говори сладко, никога не можете да бъдете наказан – обикновено наказват само тия хора, които не знаят да пишат добре, нито знаят сладко да говорят. Даже и смъртта отстъпва пред хора, които пишат хубаво и говорят сладко – смъртта ги души, но те не умират, а възкръсват.

Допуснете сега, че имате три единици. Първата единица представлява житно зърно, втората – заек, а третата – човек. По какво се различават тези три единици? Те се различават по форма, по съзнание и по възможности. Ако сравните житното зърно и заека, коя от двете единици принася по-голямо благо за човека? Ще кажете, че житното зърно принася по-голяма полза за човека от заека. Кое е отличителното качество на заека – заекът се отличава с голям страх; благодарение на страха, който е минал от животното в човека, човек е придобил благоразумие, станал е предпазлив, съвестен. В човека има вътрешен страх, който го заставя да работи. Значи житното зърно храни цялото човечество, а заекът го прави благоразумно, работливо. Какво е допринесъл човек за човечеството? На този въпрос сами ще си отговорите.

Като говорим за човека, различаваме няколко раси: черна, червена, жълта и бяла. Кои са отличителните качества на тия раси? Черната раса се отличава с голямо въображение, вследствие на което развива чувствата си; червената – със силно развита активност, благодарение на което се занимава с практическото приложение на геометрията и математиката; жълтата раса се отличава със силно развит обективен, или предметен, ум; бялата раса се отличава с разумност. Откакто е дошла на Земята, бялата раса тегли нещата с везни и така ги изучава. Хората от жълтата раса са по-идейни от тия на бялата раса, които обичат главно да систематизират нещата. Шестата раса, която предстои да дойде, съдържа в себе си добрите качества на всички раси, които са живели преди нея – в това отношение тя представлява вътрешен синтез на човешките добродетели.

Като живее на Земята, човек преживява всички свои минали съществувания. Вследствие на това ще видите, че понякога в него се проявява обективният ум – остатък от жълтата раса; хората от жълтата раса са големи консерватори, крайни фанатици – това особено ясно се вижда в религията. Понякога човек е войнствен – остатък от червената раса; понякога чувствата взимат надмощие в човека, той става крайно чувствен и се отдава на фантазии – това е остатък от черната раса. Видите ли, че човек проявява разумността си, той е от бялата раса. Колкото да се пази, човек все ще мине през фазите на своите минали съществувания, но ако е съзнателен, ще се учи от тях, без да им се поддава. Слушате някой да казва, че като срещне някого, когото не обича, иска му се да се хвърли върху него, да го разкъса; кой разкъсва своята жертва – вълкът, мечката, тигърът; значи и човек понякога се поддава на низши животински желания и чувства – тия прояви се крият в подсъзнанието на човека и когато не очаква, те се проявяват.

Когато се казва, че човек трябва да чисти съзнанието си, това значи да се освобождава от всички нисши мисли, чувства и желания – остатъци от миналото. Както и да гледате на животните, не забравяйте, че и те имат добри черти, които заслужават подражание: например лъвът, слонът са крайно признателни – направите ли им едно добро, те никога няма да го забравят. Лъвът има голямо достойнство; като скочи след жертвата си и не може да я хване, втори път не се опитва да я напада, оставя я свободна. Така постъпва и турчинът – не може ли при пръв опит да нападне някого, втори опит не прави, той казва: „От мен да мине“.

В нивата на един турски бей се появили много лалугери и когато житото завързало, лалугерите го изяли, а за бея нищо не останало. Силно разгневен, беят издебнал лалугерите на нивата си и тъкмо се готвел да гръмне с пушката си, всички лалугери се изправили на задните си крака, а предните дигнали нагоре, като че се молят; като видял тази картина, беят веднага свалил пушката си и казал: „Щом ме признавате за господар, от мене да мине – подарявам живота ви“.

Какво представлява лалугерът? Лалугерът не е нищо друго, освен малка погрешка, която човек съзнателно или несъзнателно прави. Видиш ли погрешката си, не бързай веднага да я убиваш, но намери начин да я изправиш; благодари, че си видял погрешката си, защото и тя като лалугера веднага се скрива. Щурецът обаче като види човек, бавно се отправя към дупката си и застава там с лице към него, като че го поздравява.

Като изучавате характера на хората, виждате, че едни от тях имат нещо общо с лалугера, а други – с щуреца. Когато човек, който има нещо общо с проявите на лалугера, срещне своя кредитор, той веднага се скрива в дупката и гневно извиква: „Пет пари няма да ти дам!“ – защо няма да му даде? Щом е взел пари назаем, той е длъжен да ги плати; не е ли по-добре да се изправи на краката си, да вдигне ръцете си нагоре и да се помоли на кредитора да отложи за известно време полицата – при това положение кредиторът ще бъде готов да продължи срока за изплащане. Ако човек с прояви като на щуреца срещне своя кредитор, веднага ще влезе в дупката си, ще застане с лице към него, ще го поздрави и ще му каже: „Господине, сега нямам възможност да ви се отплатя, отложете малко срока на изплащането. Сега мога само да ви попея“; с песента си щурецът лесно разрешава своята задача.

Като ученици, вие трябва да изучавате проявите на животните, техния характер и да се учите от тях – така можете да изправите някои свои лоши черти и погрешки. Растителното и животинското царства не са нищо друго, освен човекът, разложен на своите части. Съзнанието на човека е пръснато из цялата природа: във въздуха, във водата, в камъните, в растенията, в животните; следователно да изучавате природата, това значи да изучавате себе си, да изучавате състоянията на вашето съзнание – в това отношение всички науки имат своята цена. Това е великата философия на живота. Дойдете ли до изучаване на Небето, там се откриват други знания. Като изучавате характера си чрез сравняване с проявите на нисшите същества, не се мъчете да го измените,

но се стремете да го изчистите от нисшите елементи на животинското царство.

Човек трябва да облагороди характера си, но не да го измени: ако си сприхав по характер, бъди сприхав, но справедлив; ако си флегматичен, бъди такъв, но за злото, за отрицателното в света. Кой какъвто е по характер, такъв да си остане, но на мястото си; разнообразието е една от красивите страни на живота. Ако някой е бързорек, такъв да си остане – той е извор, от който водата изобилно блика; ако си бавен, тежък в речта си, ти си щерна, която има малко вода – щом имаш малко вода, бавно ще течеш и малко ще даваш; ако си страхлив, ще приложиш страха си в живота, за да развиеш благоразумие; ако си сприхав, ще прилагаш енергията си в работа, да придобиеш нещо – има коне сприхави по характер, но крайно работливи и такъв кон е за предпочитане пред кроткия, който върши малко работа.

Един български чорбаджия си купил малко конче, което обикнал много; и кончето обикнало господаря си. То било много сприхаво – когато оставало само в обора, ритало, хапело другите коне; щом виждало господаря си, утихвало и започвало радостно да цвили. Когато станало голям кон, способен за работа, работело на господаря си по цели дни и чорбаджията бил доволен от него. Конят имал любов към господаря си, боготворял го.

Следователно, за да обичаш някого, ти трябва да го боготвориш; не го ли боготвориш в себе си, ти не го обичаш. Ако хората на миналото са боготворели аписа, котката, змията, защо днес да не боготворят своя ближен? Ако любиш и боготвориш човека, защо да не боготвориш и своята свещена идея – основа на твоя живот? Всяка идея, която човек не боготвори дълбоко в себе си, не е никаква идея. Обичате ли, ще ви обичат. Обичайте своята свещена идея, боготворете я, за да можете да я реализирате, да видите нейните плодове. Не обичате ли, няма да ви обичат. Бог обича човека, всичко жертва за него, затова и човек обича Бога. Идеята на човека за Бога, Любовта му към Него трябва да бъдат свещени – само по този начин човек може да изпълни своето велико

предназначение, да стане фактор в живота, да изяви своята мощ в науката, в музиката, в изкуствата.

Днес всички хора говорят за любовта, всички са писали любовни писма, въпреки това любовта не е в тях – защо? Не са писали писмата си както трябва. Задача на всеки човек е да напише поне едно любовно писмо в живота си; ако Невидимият свят одобри това писмо, ще го пуснат в Рая, иначе ще остане пред вратата му, откъдето ще го върнат пак на Земята, за да изучава Любовта. Любовното писмо, което човек напише, представлява матурен изпит, който ще го вкара в Царството на Любовта; не издържи ли изпита си, ще учи още, докато един ден бъде готов за матура. За да видите докъде сте стигнали в Любовта, нека всеки от вас напише по едно любовно писмо. За единство в работата представете си, че вашият възлюбен се е превърнал в кокиче – тогава нека всеки от вас напише своето любовно писмо до кокичето. Вие ще четете писмото си на кокичето, което само ще слуша и ще мълчи – това е правилното отнасяне към писмото. Ако любовното писмо се подлага на критика и на бележки, то не е любовно писмо; щом писмото не е любовно, то не може да постигне своята цел. Получите ли едно любовно писмо, вие ще го приемете без критика, без никакви забележки; любовното писмо се чете като Евангелие – с трепет и разположение.

Един млад момък, студент в един от световните университети, се отчаял от живота, заради което решил да се самоубие. Събудил се рано сутринта и започнал да обмисля начина за самоубийството си. В това време от съседната стая на същата дочул няколко думи от една песен: „Където и да ходиш, аз все за тебе мисля“; като чул тия думи, той трепнал, скочил на крака, замислил се дълбоко и казал: „Няма да се убивам“. Питам: какво по-хубаво любовно писмо можете да получите от това?

„Където и да ходиш, аз все за тебе мисля“ – това са думи от една обикновена песен, но истинни са тия думи. Кой е този, който всякога мисли за човека? Един е Този, Който всякога мисли; дали пада, или става, дали греши, човек трябва да знае, че има Един, Който всякога мисли за него.

Да мисли Бог за човека и човек – за Бога, това е великото, към което всеки трябва да се стреми.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.

ПЛАНЕТНИ ВЛИЯНИЯ

Двадесет и шеста лекция
27 март 1927 г., София

ПЛАНЕТНИ ВЛИЯНИЯ

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
Размишление.

Чете се резюме на темата: „Причини на индивидуалните погрешки“.

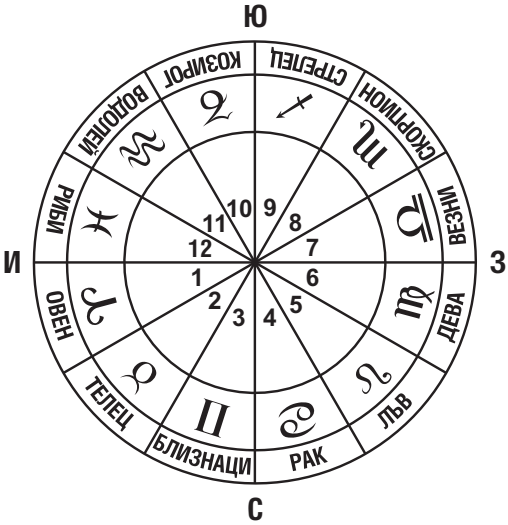

Фиг. 1

Зодиакът, който виждате на фиг. 1, представя пътя на физическото развитие на човека; кръгът, който изразява, е в постоянно движение и през всеки 25 000 години прави пълно обръщане – значи след 25 000 години ще го видите на същото място, на което е днес. В сегашната епоха равноденствената точка е в областта на съзвездието Водолей.

Като ученици, вие трябва да се занимавате с външния свят, да изучавате и Земята, и небето. Изучаването на небето помага за развиването на човешкия ум. Изобщо, външният

свят оказва влияние върху подсъзнанието, съзнанието, самосъзнанието и свръхсъзнанието на човека. Някои считат, че астрологията е отвлечена наука, вследствие на което изучаването ѝ няма никакво практическо приложение. От астрологическо гледище какво влияние имат звездите върху човека? Влиянието на неподвижните звезди не е конкретизирано, сегашните астролози изучават влиянието само на ония неподвижни звезди, които са близо до зодиака.

Зодиакалният кръг е разделен на 12 равни части, наречени домове, и всеки дом е свързан с определено зодиакално съзвездие; следователно всеки дом служи като резервоар, в който се влива ако не всичката, то поне част от енергията на звездите от съзвездието, с което е свързан този дом. В който дом влиза човек, под негово влияние се намира. За да разберете влиянието на звездите, вие трябва да изучавате тяхното естество. Например какво е влиянието на Овен? Овенът оказва влияние върху главата, мозъка, лицето; в умствено отношение дава активна мисъл; той дава холеричен темперамент, който е активен, деятелен.

Задачата на човека се заключава в хармонизиране на силите на неговия организъм и в създаване на правилни отношения с всички звезди. Сегашният човек не възприема правилно енергиите на Космоса, вследствие на което на известни места в организма са натрупани повече енергии, отколкото трябва, а на други места – по-малко; това неправилно разпределяне на енергиите създава нещастия и страдания, то е причина и за недоволството в човека. Виждате, че някой има на разположение всичко, каквото пожелае, но въпреки това е недоволен; за да се освободи от недоволството си, човек трябва да разпредели правилно енергиите на организма си – и най-възвишените енергии създават тягостно състояние на човека, щом са натрупани на едно място. Природата не търпи никакъв излишък.

Вие трябва да изучавате астрологията, за да се ползвате от нея още в този живот. Според астрологическите показания можете да определите кога да започнете известно предприятие – например ако искате да успявате в науката, кое ще

бъде първото стъпало в зодиака? Астролозите считат за научни, или интелектуални, знаци въздушните: Близнаци, Везни и Водолей. Днес 75% от учените, художниците и философите се раждат под един от петте знака: Близнаци, Везни, Овен, Скорпион и Дева. Сегашните времена изискват учени хора, които познават добре астрологията, за да показват пътя на ония, които са го изгубили. Мнозина не успяват в живота си именно по тази причина – изгубили са пътя си.

Като изучавате астрологията, вие ще си обясните защо хората обичат известни плодове или цветя повече от другите. Някои обичат черешите – под чие влияние се намира черешата? Под влиянието на Венера. Затова тя има кръгла форма и червен или розов цвят. Под чие влияние се намира ябълката? Под влиянието на Венера и на Скорпион. Изобщо растенията и плодовете съдържат такъв род енергии, в зависимост от планетите, с които са свързани; планетите пък са свързани със звездите от зодиака. Искате ли да въздействате по някакъв начин върху характера си, вие трябва да употребявате такава храна, която да ви даде съответните енергии; особено силно въздействие оказват плодовете. Също така върху характера на човека влияят и книгите – например ако четете книгите на Виктор Юго, вие се свързвате със Слънцето и Юпитер. При това за всяка възраст човек трябва да чете съответни книги. В бъдеще човек ще употребява храна, съответна на възрастта и на развитието му; всеки ден човек ще употребява храна и според планетите, които действат този ден: в понеделник – една храна, във вторник – друга и т. н. И днес човек се стреми към разнообразие в храната, но между храната, която употребява, и планетата, която в дадения момент действа, няма съответствие. Като изучава живота си и проявите на своя характер, човек дохожда до убеждението, че се намира под влиянието на планетите не само външно, физически, но и вътрешно, т. е. духовно; оттам казваме, че който е страхлив, той се намира под влиянието на Сатурн; който мрази – под влиянието на Марс; който се влюбва лесно – под влиянието на Венера.

Като говорим за влюбването, ние имаме предвид онази любов, която се явява и се губи като снега – тя се топи като снега и захарта, затова я наричаме снежна или захарна любов. Влюбването е преходно състояние; да се влюбиш, това значи да се облечеш с най-новата си дреха, както се обличаш за велик празник – порадваш се един ден или няколко часа на новата, но след това обличаш пак старата работническа дреха. Не съжалявайте, че сте изгубили едно преходно състояние – то е детинско състояние, през което човек минава, за да влезе в нещо постоянно. Всяка загуба, която човек претърпява, не е нищо друго, освен вътрешна промяна, през която неизбежно трябва да мине; вътрешните промени, които стават с човека, водят към придобиване на истински качества – към тях човек трябва да се стреми. Всеки човек иска да изработи своя характер.

Често слушате да казват за някого: „Характер има този човек!“. Кое качество в човека показва, че има характер – характерният човек всякога устоява на думата си и никога не обещава неща, които не може да изпълни. Обещае ли нещо, непременно ще го изпълни; той първо мисли, после обещава. Характерният човек бързо изправя погрешките си; като направи някаква погрешка, той не търси виновника вън от себе си, но веднага се заема с изправяне ѝ. Колкото и голяма да е погрешката му, не съжалява, че я направил; той се учи от нея и я изправя. Като живее на Земята, всеки човек има възможност да сгреши, да направи някакво опущение, но щом има характер, щом има добри заложби в себе си, той е готов да го изправи и да прояви доброто, което е вложено в него. Всеки недъг в човека, който става причина за грешки, не е нищо друго, освен остатък от желанията на някое предпотопно животно; и да иска да задоволи тия желания в себе си, човек се намира в невъзможност – няма съответна храна за тях; като не може да ги задоволи, те го измъчват. Има ненаситни желания в човека, които живеят заедно с него, но той не може нито да ги задоволи, нито да се освободи от тях и така заминава за другия свят; за да се справи с едно такова

желание, човек трябва да намери в себе си друго някое, съответно на първото, в което да влее неговата енергия.

Следователно всяко ненаситно желание за слава, за богатство, за знание не е нищо друго, освен остатък от желанията на предпотопните животни (динозаври, полиозаври и т. н.). Фактът, че тия животни са изчезнали от лицето на Земята, показва, че днес няма условия за тяхното съществуване; и желанията им днес са нереализуеми. Невъзможно е днес човек да се прослави пред целия свят; и най-видните богове, и най-видните учени, писатели, философи, музиканти не са известни на целия свят – какво знаят хотентотите[22] например за Бетовен[23], за Виктор Юго[24] или за друг учен или писател? Само културните хора се интересуват от великите личности в света и даже и те нямат еднакво мнение за тях – например някои боготворят Бетовен, но те са малко на брой, не е целият свят. Има музикални гении, които още не са дали мнението си за Бетовен – ония, които са се проявили чрез Бетовен, мълчат, не дават мнението си за него; един ден те пак ще се проявят и ще дадат на света нещо по-хубаво от това, което досега са дали. Днес още няма условия за проявяване на възвишената музика. Не е лесно да се създаде истински гений; за да се роди такъв човек, преди всичко той трябва да има идеално организирано тяло, да издържа на голямото напрежение на силите, които ще се проявят чрез него.

Сега, като казвам да изучавате небето и звездите по него, имам предвид да се свързвате с Разумните сили, които действат в тях, за да се облагородите. Нека всяка звезда, която ви прави впечатление, бъде ваша възлюбена; колкото по-далечна и недостъпна е за вас, толкова и Любовта ви ще бъде по-голяма. Любовта е онази възвишена мощна сила, която повдига човека; тя е реална сила, но не прозаична. За да познае Любовта, човек трябва да разбере проявения свят, да познава душите – само при това положение може да говори за Любовта като за нещо разбрано и реално. Колко души познавате вие днес? Можете ли да кажете, че познавате даден човек? Ако днес казвате, че го познавате, утре ще видите, че не сте го познавали; днес казвате за някого, че е

талантлив, на другия ден се съмнявате в таланта му – това не е познаване.

Съвременният човек се нуждае от сила – физическа и духовна. Ако някой е силен само физически, в духовно отношение е слаб – той страда от духовна слабост, от духовна анемия; тази анемия се дължи на непостигнати желания. Човек трябва да знае как да трансформира желанията си. Ако почвата на неговата градина не благоприятства за тропически растения, той трябва да сее такива, които виреят в умерения пояс. Някой страда от това, че в градината му не могат да виреят лимони, портокали, мандарини, фурми и други – щом тези плодове не виреят, нека посади ябълки, круши, сливи, които ще му дадат изобилно плодове и ще го радват; не е добре човек да сее в градината си цветя и плодове, които не могат да виреят. Тази мисъл, преведена на обикновен език, означава: поддържайте в себе си такива желания, които не увяхват, но устояват на всички бури и изпитания в живота. За това се изисква характер. Имаш ли приятел, не се съмнявай в него; усъмниш ли се в него, и той ще се усъмни в тебе – по този начин ще се разрушите един друг, съмнението разрушава човека. Като видите, че не сте имали основание да се съмнявате, вие се смеете на себе си, че сте изпаднали в такова положение, и казвате: „Като дете правех големи глупости, но като възрастен мислех, че ще ги избегна“. Който е правил глупости в детството си, той прави глупости и в старини – глупавият в младини е глупав и в старини, а разумният в младини е разумен и в старини.

Като казвам, че детето върши глупости, нямам предвид красивите детски прояви, детските прояви не са глупави. Виждате, че някое дете е наредило куклите, кончето и ги управлява, учи ги – в това няма нищо глупаво. Красиво и приятно е да гледате как детето застава сериозно пред своите играчки и си въобразява, че са негови ученици: то ги учи да пеят, да играят и се радва, че има ученици; има желание да ги съживи, да станат живи и да разговаря с тях. Красиво нещо е детството. И като възрастен, и като стар човек трябва

да запази детинското в себе си – то представлява онази чистота, която е необходима за здравето на човека.

Като ученици, вие трябва да държите съзнанието си будно, да запазите спомен за всички свои преживявания от най-ранна възраст до най-дълбока старост – на ученика не се позволява никакво прекъсване на съзнанието. Нека всеки от вас си даде отчет коя е най-ранната възраст, от която носи спомени. Толстой[25] разправя за един свой спомен още от най-ранната си възраст, от пеленаче: един ден той усетил, че нещо силно го стяга, вследствие на което изпитал крайно възмущение; той преживял това чувство само за момент и повече не се повторило – изпаднал в забрава. Духът му се примирил с положението, в което се намирал, с надежда, че скоро ще израсне и ще се освободи от оковите на пелените. Не изпитва ли човек и в Умствения свят същото стягане? Той мисли, иска да изнесе някаква идея, но веднага окръжаващата среда – майка, баща, учители, цялото общество, започва да го стяга, слага му пелени, повои и човекът се принуждава да отстъпи. Докога отстъпва – докато порасне; щом порасне, щом сам се убеди и засили в идеята си, той скъсва повоя и излиза от ограничителните условия.

Сега и на вас казвам: докато сте деца, занимавайте се със своите кукли и играчки; докато сте деца във Великия живот, занимавайте се с малки работи. Ще кажете, че сте възрастни вече или че сте остарели – кой човек е стар? Според мен стар човек е онзи, който през целия си живот може да обърне един път Колелото на живота; може ли един път да обърне това Колело, той е обиколил цялата Вселена. Това Колело не се обръща в един ден, нито в една година, нито в десет години – при сегашните условия се изискват 120 години. Колелото на живота се движи бавно, но сигурно; като знаете това, не правете усилия да го завъртите изведнъж, защото ще се натъкнете на обратни реакции, които са крайно опасни. Ето защо, за да дойдете до положителни знания за живота, вие трябва да разбирате под влиянието на кои планети се намирате – всяка планета носи известни възможности за човека и в това отношение човек трябва да се познава. За да

се развива, човек се нуждае от влиянието на планетите: чрез влиянието на Сатурн развива предпазливост, съвестност; чрез Меркурий – разсъдливост, чрез Венера – мекота, чрез Слънцето – стремеж към красота, към радост и веселие, към музика и наука.

За да придобие добрите влияния на планети, които не му влияят, човек трябва да дружи с такива хора, които имат тъкмо тия черти в себе си; затова като ученици вие трябва да си образувате малки групи от по 12 души, които се намират под влиянието на 12-те зодии – по този начин взаимно ще си въздействате. Като изучавате астрологията, вие ще придобиете повече светлина в живота си и по-добре ще разбирате себе си и своите ближни. При съзнателна работа върху себе си вие минавате от духовното си детство в духовна възмъжалост, която ще ви даде по-голяма свобода, по-големи възможности, по-големи средства от тия, с които днес разполагате. За да се справите разумно с днешните възможности и средства, вие трябва да се познавате, да не правите грешки, които ще ви струват скъпо.

Съвременните хора се поддават на недоволството, поради което страдат, усложняват живота си. На ученика е позволено да бъде недоволен само при един случай – когато не е приложил добродетелите си. Всяка вечер, преди да си легне, човек трябва да си зададе въпроса: „Приложил ли съм днес своите добродетели?“ и ако се окаже, че е изпуснал момента да ги приложи, той има право да бъде недоволен – от кого? От себе си. Следователно недоволството се оправдава само в случай че може да послужи като подтик за прилагане на известни добродетели. Добродетелите пък са необходимо качество за развиване на човека – те са тясно свързани с човешкия живот, от тях зависи бъдещето на човека. Тъй щото като ученици позволява ви се да бъдете недоволни само в споменатия случай, а във всички останали случаи на живота си трябва да бъдете доволни. Ако някои от вас са недоволни от положението си в живота, питам: биха ли разменили своето положение с това на някой африкански главатар? Биха ли разменили положението си с това на една царица на

кошера? Виждате с каква преданост, усърдие и послушание работи царицата в кошера; вземете пример от нея и работете като нея. Човек трябва да се насърчава от всичко: от пчелите, от мравките, от дърветата и растенията, от камъните и т. н.

Задавали ли сте си въпрос коя е причината за малокръвието на човека от гледището на астрологията? Когато разглеждат жизнения проблем, астролозите казват, че физическата сила на мъжа е в зависимост от Слънцето; ако Слънцето получава лош аспект от Сатурн, жизнената сила на мъжа е слаба, вследствие на което може да бъде малокръвен. Физическата сила на жената пък е в зависимост от Луната – ако Луната се намира в дисхармоничен аспект с Марс или Сатурн, жената може да бъде анемична. Луната е свързана с религията, с религиозните форми в човешкия живот – в този смисъл жената е силна, когато е религиозна. Мъжът е силен, когато е духовен и справедлив.

Човек може да се лекува чрез различни плодове и храни. Различаваме три вида храни: сладки, кисели и лютиви; сладките храни се отнасят към Венера, киселите – към Меркурий, а лютивите – към Марс. Понеже българинът е сатурнов тип, той обича повече лютиви храни; англичанинът, като марсианец, обича повече кисели храни, но яде и сладки. Изобщо, всяка възраст изисква специална храна – това е въпрос, който в бъдеще ще се изучава.

За следния път направете една таблица на плодовете в България и вижте всеки плод към влиянието на коя планета се отнася.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.

СКРИТИ СИЛИ

Двадесет и седма лекция
3 април 1927 г., София

СКРИТИ СИЛИ

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

Като ученици, вие трябва да работите с мисълта си, да правите опити да използвате скритите сили в своя организъм като лечебни средства. В човека има клетки, задачата на които е да лекуват – те се наричат *лечебни клетки*; достатъчно е човек да отправи мисълта си към тях, за да проявят те своето действие – в такъв случай човек не се нуждае от външни лекарства. Ако страда от треска, може мислено да приеме хинин в организма си; лечебните клетки веднага ще проявят своята сила, ще се застъпят за организма и ще му помогнат. От човека се иска само концентрирана и положителна мисъл – всяка отрицателна мисъл парализира действието на клетките; иска ли да се лекува, човек трябва да поддържа положителни мисли. Иска ли да реализира желанията си, той трябва също да поддържа положителни мисли в себе си. Някои животни прилагат закона за концентриране на мисълта, котките особено си служат с този закон – когато иска да хване някоя мишка, котката седи при дупката ѝ с часове, докато със силата на мисълта си я застави да излезе навън и щом мишката излезе от скривалището си, котката веднага я хваща. Когато е гладна, котката може с часове да седи пред вратата на господаря си, който, колкото и да е зает, ще излезе от стаята си да я нахрани – тя го извиква с мисълта си.

Разрешаването на великите задачи в живота изисква голяма концентрация на мисълта. Например някой виден математик се заеме с решаването на една трудна задача – поглежда към дадените елементи, но не може да я реши, вижда му се объркана; започва да мисли върху нея усилено, докато един ден нещо проблесне в ума му и види, че може да я реши. Учените хора постигат голяма концентрация на

мисълта си чрез задачите и проблемите, които решават. Обикновените хора, които не се интересуват от науката и не напрягат много мисълта си, дохождат до концентрация чрез болестите. Болестите, които нападат човека, са добро средство за съсредоточаване на мисълта – ако болките му са силни, той не мисли за нищо друго, освен за тях; обаче има опасност, като мисли много за болката си, да не я усили или да не дойде до убеждението, че болестта му е неизлечима. Да мисли човек, че болестта му е неизлечима, това значи да изгуби Вяра в Разумността на Природата. Ако те боли крак, не мисли, че ще окуцееш – човек може да остане хром само тогава, когато е извършил някакво голямо престъпление, заради което за предпочитане е да изгуби един уд, отколкото да загуби душата си, т. е. Божественото начало в себе си.

Страшно е положението на човека, когато изгуби Вяра във Великата Разумност на Живота; страшно е положението на човека, когато се усъмни в своя добър приятел. Докато човек не е дал път на съмнението в себе си, но го оставя свободно да минава и заминава, приятелските отношения продължават; задържи ли съмнението в себе си, човек се подпушва и щом се подпуши, енергията на съмнението, която иде отвън, предизвиква вътрешно напрежение и като няма път да излезе, тя причинява отблъскване между двамата приятели. Значи когато двама души се отдалечават, това показва, че енергиите действат вътре в тях и предизвикват вътрешно напрежение. Всяко отдалечаване между хората е резултат на две еднакви мисли, чувства или желания в тях; щом мислите, чувствата или желанията им се изменят, станат различни, те отново могат да се приближат.

Такова отдалечаване или приближаване става не само с хората, но и с идеите на човека – понякога между идеите му се вмъква особена енергия, която внася раздвояване в мисълта му, и той ту се отдалечава, ту се приближава към своята идея, която е мислил да реализира. Дойде ли една светла идея в ума ви, не е достатъчно само да я приемете, но трябва да пристъпите към реализирането ѝ; всяка идея се реализира във външния свят – тя се ражда в човека, а се реализира вън

от него. Преди да реализира една своя идея, човек все ще мине известно раздвояване, но целта е да се справи с него; това раздвояване е резултат на прекъсване на връзката между личността на човека и неговата душа – тази е причината, че на всеки човек липсва нещо. Съзнателно или несъзнателно всеки човек иска да възстанови връзката между душата и личността си – успее ли да постигне това, той става гениален; индивидуалността в човека свързва личността, т. е. временния живот, с душата – животът на вечността. Гениалният разполага с ум, на който всички сили и способности са добре развити и се проявяват в положителна посока; геният прави нещата достъпни за окръжаващите. Всеки човек има условия да бъде гениален, това е въпрос на време.

Често съвременните хора наричат талантливия човек гениален, вследствие на което изпадат в заблуждения. Гениалният човек коренно се различава от талантливия: организмът на гениалния е изтъкан от фина материя, нервната му система е добър приемник и предавател, понеже няма никакви наслоявания; ако клетките на мозъка му се разгледат под микроскоп, ще видите, че те имат особена форма, различна от тая на талантливия човек. Някои казват, че гениалните хора били грозни; грозотата или красотата на човека зависи от това откъде и как го гледате, гениалните хора не са грозни. Кажете ли, че планината е грозна, това показва, че вие я гледате вечер, при залез слънце, когато хвърля сенки; гледайте планината сутрин, когато Слънцето я огрява, и ще видите, че е красива. Същото се отнася и до гениалния човек – гледайте гениалния човек сутрин, когато Слънцето го огрява, за да видите неговата красота. Гениалният не може да бъде грозен; грозен ли е, той не е истински гений. Гениалността подразбира сбор от много таланти. Обикновено на сто години се раждат няколко гениални хора, на хиляда години – няколко светии, а на две хиляди години – един Велик Учител. Геният е тяло на светията, светията – облекло на Учителя, а Учителят – проява на Бога.

Геният е все още свързан със Земята, вследствие на което има поне една слабост. И за Толстой, като гениален човек,

разправят, че имал някаква слабост, която често го довеждала до желание да се самоубие – като виждал, че животът няма смисъл, той решавал да се самоубие и за тази цел отивал в гората, където се предавал на дълбоко размишление; като мислел дълго време, най-после гората със своите сенки го спасявала – сенките на дърветата му показвали смисъла на живота. Не само Толстой е дохождал до мисълта за самоубийство, почти на всички гениални хора, които са изпадали в обезсърчение, е дохождала тази мисъл. Гениалните хора са крайно честолюбиви, личните им чувства са силно развити – те не позволяват да им правят забележки. Достатъчно е да ги погледнете само, за да разберат, че са направили някаква погрешка и бързат да я изправят; само от поглед те разбират харесвате ли техните произведения, или не. За да разбере дали произведенията му ще се приемат от хората, Толстой ги е чел първо на децата; той казвал: „Ако децата ме разберат, възрастните не могат да бъдат извинени“.

Като ученици, първото нещо, което се изисква от вас, е самообладание. Ако сте неразположени нещо, за да запазите мира си, кажете си: „Аз живея в свят на пълна хармония, заобиколен съм с Разумни и Възвишени същества, които са готови да ми помагат“ – знайте, че тези Същества са разрешили всички въпроси, които вие не сте разрешили, и могат да ви помагат. Те искат от вас разумност; ако сте разумни и знаете как да се отнасяте с тях, те всякога са на ваше разположение. Ще кажете, че сте глупави; мислите ли така, вие обиждате Онзи, Който ви е създал. Бащата е готов всякога да помага на сина си, но синът трябва да бъде разумен, да не обижда баща си. Синът трябва да се приближи към майка си и баща си, да признае погрешката си; щом признае погрешката си, сиромашията, недоволството, болестите ще се махнат. А тъй, да мисли човек, че е лош, че е глупав – това не е разрешение на задачите; вярно е, че понякога човек не постъпва добре или не може да разреши задачите си, но това не значи, че той изобщо е лош и не може да си решава задачите – ще дойде ден, когато ще реши всичките си задачи, това е в неговите възможности.

Докато сте млади, работете за развиване на своята мекота; придобиете ли мекота, стремете се да я запазите. Мекотата прави човека пластичен, подвижен като водата, която където мине, всичко чисти и освежава; изгуби ли мекотата си, човек става сух. Казват за някого, че имал сух ум. Увеличи ли се сухотата, човек започва да се топи. Не е добре човек да има много мазнини, но ако изгуби всичките си мазнини, става сух и корав; за да намазва колелата на своя организъм, човек се нуждае от известно количество мазнини – мазнините и водата в организма трябва да бъдат в такова количество, което да поддържа неговата постоянна топлина.

Искате ли да бъдете здрави, пазете следните правила: главата да бъде винаги хладна, а краката – топли; в областта на слънчевия възел всякога трябва да усещате известна топлина; ръцете и краката трябва да бъдат всякога топли, но не горещи. Има една топлина, която е приятна; хванете ли ръката на човека и усетите тази топлина, вие изпитвате известна приятност – това е нормалната топлина на организма. Ако ръцете и краката са по-топли или по-студени, отколкото трябва, това е лош признак и човек трябва да вземе мерки, за да възстанови нормалната топлина на своя организъм.

Сегашните учени знаят много неща за Слънцето, за планетите, но не знаят по какъв начин да прекарат кръв към пръстите на ръцете и на краката си, за да ги стоплят. Ако не знае как да изпрати кръв към показалеца си, човек не може да свърже приятелство с Юпитер; ако не знае как да изпрати кръв към средния си пръст, човек не може да свърже приятелство със Сатурн; ако не може да изпрати кръв към безименния си пръст, човек няма възможност да свърже приятелство със Слънцето; ако не може да изпрати кръв към малкия си пръст, човек няма възможност да свърже приятелство с Меркурий; и най-после, не може ли да изпрати кръв към големия си пръст, към палеца си, човек няма възможност да свърже приятелство със Същества от Божествения свят.

Изобщо, за да бъде човек здрав, ръцете му трябва да имат приятна, умерена топлина, същевременно те трябва да бъдат и малко влажни. Голямата сухота и голямата влага, голяма-

та горещина и големият студ са ненормални прояви на организма. За да бъде здрав, човек трябва мислено да се свързва със здрави хора, които нямат никакви слабости и недъзи; свързвайте се мислено с добри, със силни, със здрави хора, за да приемете част от тяхната енергия – тези хора са свързани с Божествения свят и са проводници на Божествени енергии. Добри и разумни хора съществуват навсякъде, без тях животът не може да протече правилно. В който град влезете, непременно ще намерите такива хора; ако в един град няма поне десетина добри, здрави и разумни хора, той не би съществувал. Свързвайте се с такива хора, за да бъдете и вие добри, здрави и разумни – затова е казано в поговорката: „С каквито дружиш, такъв ще станеш“.

Като ученици на окултна школа, вие трябва да правите опити в различни направления, но да се пазите от крайности, за да не се обезсърчите; каквито опити правите, започвайте от малките работи и постепенно вървете към големите. Ако искате да се развивате физически, започнете с вдигане на малки тежести от един килограм и постепенно увеличавайте тежестите, да дойдете до сто килограма; ако нямате физически уреди, вие можете да правите упражненията мислено; като вдигате големи тежести, трябва да се изпотите, за да познаете, че действително сте направили известно усилие – това значи концентриране на мисълта.

Ако искате да решавате задачи, пак започнете от малките и постепенно отивайте към по-големите. Когато искате да реализирате една мисъл, умът ви трябва да бъде силно концентриран – по този начин вие ще привлечете към вашата мисъл всички умове, които мислят върху дадения въпрос, вие ще бъдете фокус, в който ще се съсредоточават идеите на хора, които мислят като вас; така се раждат гениалните мисли. Всяка гениална мисъл, макар че се е родила в ума на един човек, сама по себе си е колективна; много умове са работили върху нея, докато дойде един човек, наречен гений, чрез когото тя се ражда.

Като разглеждате нещата по този начин, вие дохождате до смирението. Човек трябва да бъде смирен, да знае, че в

света има множество високи върхове. Докато мисли за себе си, че е единствен и самостоятелен връх в света, човек никога не може да бъде гениален; енергиите на планинския връх трябва да се стичат към долините, а сам за себе си той представлява фокус, към който се събират енергии от всички посоки. Само геният, светията и Учителят могат да бъдат смирени – те са върхове, които възприемат енергиите от Възвишения свят и ги отправят към долината на живота; те съзнават, че колкото и да са високи, без енергиите на Възвишения свят представляват голи, студени, неосветени върхове; дойдат ли Божествената светлина и топлина, Божествените мисли и чувства отгоре, те стават богати и могат да раздават на всички, които са под тях. Ако гениалните хора имат нужда от поддръжката на подобните си, колко повече това важи за обикновените хора – въз основа на този закон се образуват семейства, общества, училища, за да могат хората взаимно да си помагат по мисли, чувства и действия. Ако учениците в един клас се обичат и живеят в хармония, те се стимулират взаимно; сам човек по-мъчно учи, отколкото с другари, с които си хармонира. Въз основа на този закон се крепят сдруженията; силата на сдруженията се заключава в мисълта и чувствата на сдружените.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

ОБРАЗИ НА РЕАЛНОСТТА

Двадесет и осма лекция
10 април 1927 г., София

ОБРАЗИ НА РЕАЛНОСТТА

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.

Напишете едно изречение на дъската. (Написа се изречението „Бог самичък ме пося и поля ме да раста“.) Какво разбирате от мисълта „Бог самичък ме пося и поля ме да раста“? Това е процес, който се отнася до човешката душа. Каква е разликата между посяване и садене? – „Семената се сеят, а растенията се садят.“ Като процес посяването предшества насаждането.

Съвременните хора говорят за растенията, без да ги разбират; те не знаят дали растенията имат съзнание. Ако имаха съзнание, ние бихме им причинявали големи страдания – всяко стъпване върху тревите и цветята би ги измъчвало. Изобщо всички съзнателни същества страдат, когато се стъпва или сяда върху тях; щом те страдат, и ние страдаме. Обаче ако стъпваме върху безсъзнателни същества, ние ще изпитваме приятност, защото знаем, че не им причиняваме никакво страдание. Изобщо съзнателните същества не обичат да ги ограничават, това се забелязва особено в същества, които са силно индивидуализирани – колкото по-индивидуализирано е едно същество, толкова по-силно е проявена неговата личност, толкова по-силно са изразени неговите желания.

При сегашните условия на живота хората са заприличали на бомби, които очакват най-малкото докосване до себе си, за да се запалят и избухнат – това се дължи на голям прилив на енергия в организма им, с която не могат да се справят, и щом не могат да се справят, те лесно избухват. От научна гледна точка това избухване наричат *разстроена нервна система*. Когато не се е калил, човек лесно избухва и по този начин разстройва своята нервна система; когато разстрои нервната си система, изпада в състояние на безразличие към външния свят, той е недоволен от себе си и от

нищо не се интересува. Защо е недоволен и той не знае; дали го хвалят, или го корят, за него е все едно – от всичко е недоволен.

Опишете сега признаците на недоволството. Какъв е цветът му? Ще кажете, че недоволството няма цвят; за онзи, който вижда нещата, недоволството има специфичен цвят, както съмнението, злобата, омразата имат свои специфични цветове. Като ученици, вие трябва да изучавате специфичните цветове на отрицателните и на положителните чувства в човека и да ги различавате: например цветът на омразата е черен, на гнева – червен, поради което човек ту почернява, ту почервенява според чувствата, които в даден момент го вълнуват. Който не е силен, като изучава цветовете на отрицателните сили в човека, той се натъква на опасността да вижда само отрицателното. Същото става и с някои лекари: където ходят, все болести виждат – това е особена психология, която ги води в анормален път на живота; лекарят трябва да знае коя е нормата за здравия човек.

Някой казва, че един от признаците на здравия човек е неговият апетит. Добрият апетит още не е признак за здраве – и прасето яде с голям апетит, без да считаме, че е здраво. Някои казват, че един от признаците на здравето е индиферентността на човека – това не е вярно; всъщност болният човек е индиферентен, не се интересува от нищо друго, освен от мисълта по-скоро да оздравее. Здравият не е индиферентен; той се интересува от всичко, всички чувства, всички волеви действия в него са нормално развити, той трепти от живот, от енергия в себе си. Срещне ли някакво препятствие в живота си, здравият човек изпитва приятност, че му се представя случай да провери силите си. Здравият човек е смел и решителен като видния математик, пред когото се изпречват трудни задачи – той погледне задачата оттук-оттам и започне да я решава, изпитвайки голяма приятност от това, че му е дадена възможност да приложи своята сила и способност да се бори с мъчнотиите. Болният е страхлив и се ужасява от мъчните задачи. Пред каквато и мъчнотия да се намери, здравият човек изпитва приятност. Според моята

диагноза здрав е онзи, който изпитва приятност пред всяка мъчнотия; онзи, който не изпитва приятност пред мъчнотиите на живота, той е болен човек.

Друг признак на здравия човек е неговият чист, ясен, отворен поглед. Той схваща нещата право, каквото знае, знае го положително, без никакви заблуждения: ако Слънцето се скрие зад облаците, той не се заблуждава да мисли, че Слънцето има нещо против него, а знае положително, че след няколко часа отново ще се яви на хоризонта с всичката си светлина и красота; ако отиде при някой човек, който не го приема любезно, той търси причината първо в себе си и не прави бързи заключения. Погледът на здравия човек е установен, както са установени и възгледите му за живота; като гледа, очите му се движат бавно, както се движи Слънцето. Това не значи, че погледът на човека трябва да бъде неподвижен, прикован на едно място. Ако срещнете един китаец, вие ще забележите, че погледът му е втренчен, неподвижен, като че нищо не вижда и от нищо не се интересува, а лицето му е спокойно, нито един мускул не се помръдва; всъщност китаецът е много наблюдателен, понеже обективният ум в него е развит. Китаецът има будно съзнание; където съзнанието на европееца се прекъсва, там съзнанието на китаеца е будно. Докато вашето съзнание е будно, китаецът е сериозен, съсредоточен като статуя; щом съзнанието ви заспи, тогава китаецът се усмихва. Китаецът не обича да изразходва енергията си напразно; той е практичен и се задоволява и с малко, и с много: ако няма много ядене, той се задоволява с малко; ако има много ядене на разположение, той яде за четирима души. В това отношение бялата раса е излязла понапред, тя се е справила отчасти с въпроса за храненето.

Като ученици, вие трябва да различавате мислите и чувствата си, да знаете откъде идват и какво носят те за вас; не ги ли различавате, вие ще се поддавате на всяка чужда мисъл и на всяко чувство, които идват отвън, вследствие на което настроението ви постоянно ще се мени. Всяко настроение е резултат на доброто или на лошото влияние на същества от висок или нисък уровен; като възприема чужди състояния,

човек лесно минава от едно настроение в друго, без да придобива нещо – за тази цел той трябва да излезе от областта на настроенията и да мине в областта на положителните и прави мисли и чувства, които го вдъхновяват и повдигат.

За да се справя лесно с настроенията си, човек трябва да разсъждава – да разсъждава, това значи да отправя мисълта си към Висшия свят, да се свързва с великите закони на Космоса, а не със силите на Земята. Вие ще познаете такъв човек по погледа, по начина, по който гледа – този човек гледа спокойно и съзнателно, той има предвид душата на човека, а не личността му. Той гледа човека, без да търси неговите недостатъци – защо? Защото знае, че душата няма дефекти. Като погледне някого, отпечатва го в съзнанието си и после го изучава – той се интересува от човека като уд от Великия организъм на Битието. Обаче двама души едновременно не могат да се гледат и изучават – ако единият е образ за наблюдение, другият трябва да бъде платно, върху което този образ се отпечатва.

Следователно, докато е на Земята, човек изучава всичко, което го заобикаля, прави различни изчисления и заключения. Понякога заключенията му са верни, а понякога се нуждаят от допълнения – например и досега учените не са определили квадратурата на кръга, но работят в това направление. Когато начертаете квадрат, вие имате една въображаема форма, обаче ако стените на квадрата представляват живи същества, и квадратът става жив; върху този квадрат може да се построи нещо реално – как? Като започне да се движи в четири посоки, по направление на четирите си страни – при това положение се образува тяло, достъпно за триизмерния свят, в който човек живее.

Съвременната геометрия има за цел да ограничи пространството чрез линии, чрез различни форми, за да представи нещата по-ясно. Докато пространството се ограничава от стени, докато му се дават различни форми, човек се движи в относителната реалност на Живота; в Абсолютната реалност нещата са безгранични и безформени. Когато гледате човека в относителната реалност, той има определена и постоянна

форма; гледате ли го в Абсолютната реалност, той няма форма и трайност – вие го виждате за кратък момент, след което веднага изчезва. В Абсолютната реалност нещата се създават и изчезват мигновено, Абсолютният свят има много измерения. Който не е готов за този свят, ще се обърка, той ще се чуди сам на себе си как е възможно да няма форма – в съзнанието си носи някакъв образ за себе си, а всъщност нищо няма. Докато живее на Земята, човек има представа за своя образ, но като влезе в Духовния свят, вижда, че образът му не е такъв, какъвто той го знае. Ясновидецът вижда духовния образ и във физическия човек, но обикновеният човек нищо не вижда – той мисли, че може да чете по лицето на човека. За да четете по лицето на човека, вие трябва да намерите онази точка, от която започва неговото духовно проявление – например някои ясновидци познават човека по очите, за тях очите представляват изходната точка, от която започват да четат; първият лъч, който излиза от очите на човека, представлява пункт за ориентиране. Някои ясновидци виждат умрелите и разговарят с тях като с живи хора. За да вижда умрелите и да разговаря с тях, човек трябва да бъде силен, да издържа на вибрациите, които те имат; не може ли да издържа на вибрациите, той преживява голям страх. За да издържа, човек трябва да гледа на умрелия като на жив – всъщност умрелият е умрял за физическия свят, но е жив за Астралния свят.

Като ученици, вие трябва да правите упражнения, да се калявате, да издържате на всичко, каквото се изпречи на пътя ви – за това се изисква голямо самообладание; да издържаш на всичко, това не значи да притъпиш нервната си система, но да я калиш. При добре развита чувствителност човек трябва да има здрава нервна система, да издържа на високи напрежения и вибрации; не е ли развил своята чувствителност, той дохожда до празнота в живота, до безразличие, което е по-опасно даже от болезнената чувствителност.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.

СПРАВЯНЕ

Двадесет и девета лекция
17 април 1927 г., София

СПРАВЯНЕ

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

Четоха се свободните научни теми.

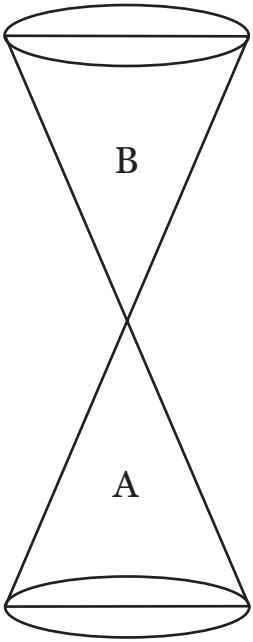

Представете си сега, че в един конус има множество Разумни същества, с които вие трябва да влезете в контакт. Ония Същества, които се намират в основата на конуса *A*, имат широко съзнание, вследствие на което гледат на живота и на явленията в него с широк замах; колкото по-горе отиват, съзнанието на Съществата в конуса става все по-тясно, докато стигне точката, където е върхът на конуса. Колкото по-тясно става съзнанието на Съществата, толкова по-мъчно се разбирате с тях; дойдете ли до ония, които се намират на върха на конуса, вие казвате, че това са тесногръди хора, с които не можете да влезете в никакво разбирателство. Върхът на конуса представлява крайната точка, до която съзнанието на Съществата може да се стесни; щом дойде до това състояние, съзнанието минава в друг конус, обърнат с върха надолу. Колкото по-горе се качват Съществата в конуса *B*, толкова повече съзнанието им се разширява и най-после, когато съзнанието дойде до правата, която представлява диаметъра на конуса, там има най-голямо разбирателство. Тъй щото искате ли да не влизате в стълкновение с приятелите си, движете се по права, която не е ограничена, за да може да расте и да се увеличава. Когато се движат по права линия, същества трябва да вървят едно

след друго; дойдат ли едно срещу друго, за да не се стълкновяват, едното трябва да поеме посока нагоре, по второто измерение, но след време и тук могат да се стълкновят. За да избегнат всякакво стълкновение, те трябва да влязат в триизмерния свят; всяко същество, което се движи в триизмерния свят, се ръководи от някое същество от четириизмерния свят – четириизмерният свят е идеен, там идеите са несъизмерими.

Следователно всяка идея, която не може да се реализира на физическия свят, принадлежи към по-висок свят – например идеята за безсмъртието не може да се реализира на Земята, Любовта също не може да се реализира на Земята, защото Любовта принадлежи на Божествения свят – светът на високите и безгранични измерения. В този свят идеите остават всякога отворени – например хиперболата принадлежи на ония идеи, които остават незавършени на физическото поле; натъкнете ли се на такава идея, вие се страхувате, че не можете да я завършите, но тъкмо в това седи красотата ѝ – тя отваря за човека простор за вечна дейност.

И тъй, всяка идея, която има характер на хипербола, е безсмъртна; всяка идея, която има завършен кръг на деятелност, е смъртна. Малките идеи лесно се реализират, но великите – мъчно; всеки може да даде един обяд, който струва десетина лева, но не всеки може да направи едно човешко око. За създаване на окото се изисква материя от четириизмерния свят; материята, от която е направено окото, е толкова чувствителна, че може да възприема лъчите на Слънцето и да ги задържа в себе си. Окото на човека трябва да се държи в абсолютна чистота; не се ли поддържа тази чистота, то не ползва човека, затова Христос казва: „Ако окото ти не е чисто, извади го и го хвърли навън“. За кое око говори Христос – за вълчето око в човека. Много очи има човек, а не само две, както ние виждаме; той има очи, подобни на мухата, на паяка, на вълка и т. н. Когато не прилага човешките си очи, а си служи с очите на някое животно, човек изпада в областта на многото желания. Забелязано е, че вълкът гледа надолу; има хора, които като вълка гледат към земята – това показва, че вълчите очи се проявяват у тях.

Като ученици, вие трябва да изучавате линиите на човешкото лице и по тях да съдите за промените, които стават в човека. Има постоянни, неизменни линии на лицето, но има и такива, които постоянно се менят според това, което човек преживява в даден момент. Например каква е линията на учудването? Когато човек се учудва, очите и лицето му имат особени линии. Какви линии се образуват на лицето при ревността и подозрението? Можете ли да определите към кое измерение се отнасят ревността и подозрението? Ревността спада към второто измерение, ревнивият се движи в две измерения; често ревнивият е и подозрителен, с което се излага на по-големи страдания.

В едно общество на мъже и жени попаднал един гост, който имал навик да мига с лявото си око. Случило се, че този господин седнал срещу една млада двойка, мъж и жена. Мъжът бил крайно ревнив и подозрителен; като забелязал, че господинът мига, помислил, че дава знак на жена му, и силно разгневен, той го извикал настрани, искайки му обяснение защо се държи така предизвикателно.

– Господине – казал обвиненият, – аз имам лош навик да мигам с лявото си око – това е един от моите недостатъци, който ми е създавал големи неприятности в живота; когото и да питате от моите познати, всички ще ви кажат, че това е мой недостатък и аз не зная какво да направя, за да се освободя от него.

Повярвал ли е оскърбеният мъж?

Човек може да чете не само по линиите на лицето, но и по цветовете, които обкръжават човека – това е достояние на ясновидеца, но не и на обикновения човек. Например ако някой човек поддържа в себе си едно възвишено, благородно чувство от духовен характер, той ще бъде потопен в нежнорозов цвят; колкото повече чувството приема нисш характер, цветът постепенно потъмнява. Не само чувствата имат специфични цветове, но и мислите. Опитният ясновидец чете по цветовете като по книга, обаче има различни ясновидци – някои от тях виждат нещата, а други ги възприемат по интуиция. Всеки човек може да развие своята интуиция и да

предчувства какво ще му се случи; почти всички хора имат до известна степен предчувствие, с което познават, че ще им се случи нещо. Няма човек в света, който да не е предупреден за онова, което предстои да му се случи; някои съзнателно отблъскват това предупреждение, други не го приемат, а малцина се вслушват в него. Понякога външно човек е разположен, а вътре изпитва някаква горчивина – това показва, че работата, която предприема, ще започне добре, а ще свърши зле. Не може ли да се избегне лошият край на това предприятие? Ако в човека има благоприятни вътрешни условия, може да се избегне; ако няма такива условия, не може да се избегне. Когато известно нещастие не може да се избегне, това показва, че човек се намира под закона на кармата – закон на причини и последствия: в миналото, някога, човек е създал нещо, на което днес носи лошите последствия. Някои от състоянията, които човек преживява, имат връзка с миналия му живот, но някои създава днес, ето защо човек трябва да бъде внимателен в мислите, чувствата и постъпките си. Предприема ли някаква работа, той първо трябва да се изпита може ли да я свърши успешно; ако не може, по-добре да не я започва, за да не влиза в стълкновение със себе си и с обкръжаващите.

Като не успяват в някои свои предприятия, хората започват да губят вяра в себе си, в близките си и дават път на съмнението; щом се усъмнят в Божественото в себе си, те отварят врата на злото. Фактът, че злото се промъква в човека, показва, че му е дадена свобода. Щом допусне злото в себе си, човек се свързва с него и се ограничава; за да се освободи от греха, той трябва да скъса връзката си със злото – как ще я скъса? Като усили Доброто в себе си. Като даде ход на Доброто в себе си, човек постепенно навлиза в по-широк свят, в света на многото измерения, а злото има сила до точката, т. е. до мястото, което е извън всякакви измерения; дойде ли до това място, човек има възможност да съзнае положението си и да започне постепенно да се повдига: от точката – в правата линия, от правата – в плоскостта и от плоскостта – в телата в триизмерния свят, който е най-високият свят на физическото поле.

Като слушат да се говори за грешки и за грехове, мнозина искат да не грешат, за да не страдат. Ралото, което оре земята, все ще направи някакви погрешки, но важно е да изоре земята добре; перото, което пише, все ще направи няколко погрешки, но важно е да напише нещо хубаво; ножът, който реже книгата, все ще направи някаква грешка, но важно е добре да я нареже. Разумният човек се учи от всичко, той съжалява само ако не е използвал случаите да научи нещо, а не за това, че е станала някаква погрешка – разумният се учи и от погрешките си. Като сгреши, човек започва да мисли; докато не е сгрешил, той се намира в заблуждение – мисли, че е съвършен. Човек може да постигне съвършенство и без да греши, но това се отнася до мъдреците, до хората на високата култура. Има много пътища за постигане на съвършенство, но всеки път крие в себе си и добри, и лоши страни.

Като млади, вие се стремите към придобиване на знания, на богатство, на сила, на красота; добър е този стремеж, но запитали ли сте се защо ви е всичко това и ако постигнете желанията си, къде и как ще ги приложите? Има смисъл човек да бъде учен, но той трябва да разтвори сърцето си, да предаде знанието си на своите ближни; не е ли готов да предаде знанието си и на другите, все едно нищо не е придобил. Има смисъл човек да бъде богат, но да отвори сърцето си и за другите; мисли ли само за себе си, свие ли се в богатството си като в охлюв, по-добре да не е богат. Всяко неизползвано благо създава излишък на човека, който Природата не търпи, и един ден този излишък ще се изрази в нещо нежелателно – гневът например не е нищо друго, освен излишна енергия, която човек не е впрегнал на работа; разгневи ли се човек, вместо да разрушава, нека вземе мотиката и да отиде на нивата или на лозето да копае. Значи лопатата и мотиката са за гневния, перото и цигулката са за онзи, който е в добро разположение на духа.

Тъй щото изпадне ли в отрицателни състояния като малодушие, подозрение, ревност, съмнение, гняв, човек трябва да търси начин да се освободи от тези чувства; остане ли дълго време с тях, те причиняват органически повреди в тялото

му. Казваме, че човек трябва да се лекува преди да е заболял, това значи: забележи ли някакво отрицателно състояние в себе си, трябва да направи всичко възможно, за да се освободи от него; остави ли го да работи продължително време, той ще заболее от някаква болест. На всяка отрицателна мисъл или на всяко отрицателно чувство в себе си поставете една положителна мисъл и едно положително чувство, които да ги неутрализират и обезвредят.

Като ученици, прилагайте закона за трансформиране на енергиите. Вие живеете в свят, в който действат освен положителни, още и отрицателни енергии, с които разумно трябва да се справите; не знаете ли как да се справяте, вие ще си причините големи нещастия. Сегашната култура, в която и вие взимате участие, е в положението на бременна жена, която е пред раждане – тя преживява големи мъки, вследствие на което всички хора са крайно нервни. Всички хора на сегашния век чувстват, че става нещо особено, но не знаят какво именно. Какво става днес в света – ново човечество се ражда. Какво става в един дом, когато се ражда дете – всички са в тревога и безпокойство. Не става ли същото и в света – днес целият свят е в тревога и безпокойство. Какво иска и какво очаква? Раждането на Новото, което ще въведе човека в нов свят – в Света на Великите идеи, в Света на Великата Любов.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.

ХИГИЕНИЧНИ ПРАВИЛА

Тридесета лекция
24 април 1927 г., София

ХИГИЕНИЧНИ ПРАВИЛА

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
Размишление.

Как може най-добре да отпразнувате един велик празник? Каква е задачата на огърлицата, която някой ви е подарил – мястото на огърлицата е шията, а задачата ѝ – да краси човека. Къде е мястото на пръстена – на един от пръстите. Къде е мястото на часовника – в джоба или на ръката, според това дали часовникът е джобен или ръчен. Какво е предназначението на книгата – да се чете. Следователно всяко нещо, което човек има, трябва да го сложи в действие; не го ли използва, то ще му причини някаква пакост – например ако човек не употреби плодовете, които някой му е дал, те ще се развалят, ще се вкиснат.

Органическите тела се разлагат и вкисват, а неорганическите се разрушават. Често се говори за вкисване не само в органическия, но и в психическия живот на човека; слушате някой да казва за себе си, че се е вкиснал – кое се е вкиснало в него? Чувствата му. Значи когато не дава ход на своите чувства, човек се вкисва. Когато чувствата в човека се подпушат, те се вкисват. Мислите могат ли да се вкиснат? Мислите не се вкисват. За да се не вкисват чувствата, вие трябва да работите върху себе си, съзнателно да си въздействате. Докато е млад, човек може да прави повече опити върху себе си, да трансформира чувствата си и да се облагородява; не работи ли съзнателно върху своите чувства, човек дохожда до застой. Същевременно вие трябва да работите и върху организма си, да прилагате дълбокото дишане – ще дишате дълбоко, като правите специални упражнения. Правете често екскурзии по планините, за да избягвате онази инертност, която води човека към мързел – тази инертност внася в него разположение към покой, към бездействие и той се стреми към охолен

живот, т. е. към живот без мъчнотии и страдания.

Като млади, вие трябва да пазите здравето си и да го поддържате; първото условие за поддържане на здравето е чист въздух, Слънце и разходки – използвайте ранните утринни разходки, когато въздухът е пълен с жизнена енергия, която индусите наричат *прана*. Дойдат ли болестите, организмът постепенно се разрушава; заболее ли човек сериозно, и лекарите мъчно могат да му помогнат. Задачата на лекарите не е толкова в лекуването, колкото в умението да затварят вратите за болестите.

Ако младият не може коренно да измени живота си, старият никога няма да постигне това; ако не живее правилно, младият преждевременно остарява. Като наблюдавам лицата и походката на някои млади, виждам, че те са остарели преждевременно. Остаряването на човека се дължи на натрупване на известни киселини и отрови в организма, както и на утайки, които предизвикват болестта артериосклероза. Страшно е да гледате как човек постепенно се втвърдява, докато дойде до пълен фалит: не може да мисли, да чувства, да диша, да се движи. Докато е на Земята, човек трябва да мисли, да чувства, да се движи, да диша дълбоко, да работи; рече ли, че не се нуждае от много мисъл, той е дал вече път на склерозата в себе си. Чуете ли някой да казва, че човек може да яде каквото намери, ще знаете, че той е отворил вратата на организма си за всички болести – човек не трябва да яде каквото намери, но да знае каква храна отговаря на неговия организъм. При това като се храни, и умът, и сърцето, и волята му трябва да взимат участие в процеса на храненето, всяка клетка в организма трябва да взима участие в храненето – само при това положение човек може да бъде здрав и да запази младостта си.

Като ученици, вие трябва да изучавате организма си не само външно, анатомически и физиологически, но и с окото на ясновидеца – да знаете как го е създала Природата и какво е предвиждала, като го е създавала. Природата е поставила милиарди прозорци в човешкия организъм – порите, чрез които да прониква жизнената енергия и постоянно да

го обновява; тези прозорци трябва да бъдат винаги чисти и отворени, за да става правилна обмяна между външния и вътрешния въздух – станат ли нечисти прозорците, задръстят ли се с различни утайки, организмът е изложен вече на заболявания, на различни неразположения. Откъде ще влиза светлина и въздух, ако прозорците на къщата ви са нечисти и затворени, откъде ще влезе и излезе водата, ако порите ви са запушени?

И тъй, първата работа на ученика е да отвори порите на тялото си – порите на тялото се отварят чрез вода, която предизвиква изпотяване. Магическа сила се крие във водата, без вода никаква култура не съществува. Вие как пиете вода и по колко чаши вода пиете на ден – това са въпроси от голямо значение, които малцина са си задавали. Сегашните хора пият вода, както са пили техните деди и прадеди, но какво е значението на водата за организма малцина знаят. Обикновеният човек знае, че като е жаден, трябва да пие вода, за да утоли жаждата си – нищо повече; що се отнася до това, че водата чисти организма, че разтваря утайките, които са се наслоили в него, че е добър проводник на магнетизма, той нищо не знае. Съвременният човек не знае как да пие вода и в какво количество. Всеки организъм се нуждае от известно количество вода, която да се задържа в самите клетки, да поддържа неговата влага; изгуби ли влагата си, организмът е изложен на изсушаване – такива хора са обикновено нервни, сухи, раздразнителни. Ето защо, за да бъде здрав, човек трябва да поддържа тази влага в организма си – без вътрешната влага и външната вода човек не може да се пречисти от външните и вътрешните наслоявания; останат ли тия утайки в организма ви, те ще станат причина за нежелателни заболявания. Искате ли да не боледувате, дръжте в ума си мисълта за благотворното въздействие на водата върху организма; пийте вода съзнателно и не мислете за болести. Дръжте в ума си мисълта за здравето си, за красивото и великото в живота и от нищо не се страхувайте.

И тъй, първият урок, даден днес, беше да се научите правилно да пиете вода, за да се свържете с нейните магнетични

сили. Вторият урок, който ви давам, е да се научите да дишате правилно. Щом се запролети, започнете всяка сутрин да излизате на разходка; колкото по-рано излизате, толкова по-добре. Излизайте на открито, на чист въздух, далеч от градския прах и дим и посветете за дишане, за гимнастика поне един час; след това можете да започнете работата, която ви предстои за деня. Правите ли тия разходки, работите ви ще вървят по-добре, отколкото ако стоите в стаите си и работите. Очистете първо машината си, нагласете я и тогава започнете да работите с нея; не направите ли това предварително, тя ще ви изненада в момент, когато не очаквате, и тогава вместо един час вие ще употребите десет часа, докато я поставите в пълна изправност.

Сега, като говоря за дълбокото дишане, аз нямам намерение да препоръчвам специални упражнения. Индусите имат специални упражнения за дишане, които не са приложими за европейците – ако европейците приложат същите упражнения, ще се натъкнат на големи противоречия. Затова и на вас казвам: дишайте дълбоко, като се стремите да дишате плавно и ритмично; когато дишате дълбоко, първоначално ще почувствате някакво препятствие, но като постоянствате, вие ще се освободите от него и ще придобиете свобода в дишането. За да бъде дишането ви пълно, вие трябва да отворите порите на тялото си – това се постига чрез употребата на вода. Пълното дишане подразбира човек да диша не само с дробовете си, но и с кожата на тялото си – всяка клетка трябва да диша. Който диша по този начин, може да се нарече здрав човек.

Съвременните хора страдат от различни болести, днес рядко ще срещнете здрав човек. Причината на болестите се крие в запушените пори – в която област на организма става подпушването, там се явява болестта. Организмът не търпи никакви нечистотии, никакви чужди вещества в себе си; събират ли се някъде такива нечистотии, организмът заболява – всяко заболяване има предвид освобождаване на организма от чуждите вещества. Ако става подпушване на някое от каналчетата на гръбначния стълб, човек губи своята жизне-

ност – гръбначният мозък има свойството да поглъща пра-ната, или жизнената енергия, от въздуха и да я предава на целия организъм.

Като изучавате процесите на човешкия организъм, забелязвате, че едни енергии излизат от центъра на всяка клетка и отиват вън, в пространството, а други енергии идват отвън и се отправят към центъра на всяка клетка; там, където се срещат тия енергии, се изявява деятелността в живота. Ако едно от тия течения на енергии, външното или вътрешното, се подпуши, явяват се различни болезнени състояния. Всяко подпушване нарушава правилния ход на кръвообращението; щом кръвообращението не е правилно, организмът се излага на различни заболявания.

И тъй, искате ли да бъдете здрави, работете върху тялото си, да се освободите от всички нечистотии и излишъци – утайки, мазнини. Забележите ли натрупване на мазнини в някоя част на тялото си, веднага приложете върху себе си спартански режим. Искате ли да се лекувате по природосъобразен начин, трябва да използвате главно месеците април и май, когато природата е богата с жизнена енергия – всеки ден от тия месеци струва милиони лева; това, което човек придобие през тези месеци, в никое друго време не може да го придобие. Никоя аптека в света не може да даде на човека това, което природата му дава. Не могат ли да използват тия енергии на природата, хората изпадат в положението на онзи, за когото е казано: „Вода гази, жаден ходи“. Ако знае как да използва енергиите, в един месец само човек може да придобие толкова сили и идеи, че където мине, да остави нещо бодро и свежо от себе си; в който дом влезе, всички ще го очакват с нетърпение и радост. Човек трябва да придобива магнетична енергия от природата и да дава от нея на своите ближни.

Като ученици, вие трябва да поддържате в себе си непрекъснато импулс за работа; чрез работа и упражнения вие развивате своето тяло и ставате силни. Природата обича силните и смелите хора – защо? Защото могат да се ползват от благата ѝ. Тя е сложила богата трапеза за всички живи същества

и види ли, че някой човек не може да се ползва от нейните блага, казва за него, че не е разумен. Който яде от трапезата на Природата с благодарност и съзнание, той всякога е бодър и жизнерадостен и навсякъде е добре приет. Днес хората се събират в общества, но скоро се отегчават едни други и не могат да се търпят – защо? Има нещо неестествено в техния живот, вследствие на което са неспокойни, неразположени и болни – един се оплаква, че глава го боли, друг страда от сърце. Сегашните хора страдат главно от сърце, когото срещнете, все ще чуете да се оплаква от сърцебиене; много естествено – поради неестествен живот той е натрупал в организма си млечна и пикочна киселини, които се отразяват вредно върху сърцето и кръвообращението; след това ще се върти с часове в леглото си, не може да спи – как ще спи при това положение? За да спи, той трябва да подобри кръвообращението си; за тази цел човек трябва поне два пъти през седмицата да предизвиква изпотяване чрез пиене на гореща вода: ще изпие няколко чаши гореща вода, в която може да изстиска няколко капки лимон, и като се изпоти добре, ще изтрие тялото си с влажна кърпа, ще се преоблече и след това нека изпие още половин или една чаша гореща вода. Чистата гореща вода помага за освобождаване на кръвта от натрупалите се в нея млечна и пикочна киселини. За да бъде здрав, човек трябва да има абсолютно чиста кръв; щом човек подобри кръвообращението си, и праната се възприема правилно от организма му.

И тъй, две неща ви препоръчвам: пиене на гореща вода за чистене на тялото и за изпотяване и дълбоко дишане. Останете ли половин или един час свободни, дишайте дълбоко; отправете мисълта си нагоре, към Бога, свържете се с Него и започнете да дишате ритмично. Използвайте всеки чист въздух и чиста вода. Когато ходите на планина, носете си оттам поне един килограм чиста вода; не се обленявайте да казвате, че ви е тежко да носите вода от такава далечина – каква тежест представлява един килограм? Едно ви съветвам: взимайте мерки преди да сте заболели, не чакайте болестта да дойде със своята артилерия и кавалерия и тогава да се лекувате; пуснете ли болестта да влезе във вас, мъчно се лекува.

Като говоря за болести и заболявания, аз имам предвид болезнените състояния; според мене болести не съществуват, но има болезнени състояния и тия болезнени състояния произвеждат известно разстройство на някой орган, вследствие на което той заболява. Като знаете това, пазете се от причините, които създават болезнените състояния във вас, за да не се превърнат те в болести, или, както ги наричаме, в заболявания. Как може човек да се пази от болезнените състояния – като поддържа вътрешната и външната чистота на своя организъм.

От днес нататък (от 25 април до 4 юли) ви давам следната задача за десет седмици. По два пъти в седмицата ще предизвиквате изпотяване чрез гореща вода: ще изпивате по четири-пет чаши гореща вода с десетина капки лимон, докато се изпотите добре; след това ще изтриете тялото си с влажна кърпа и после със суха кърпа ще попиете влагата добре и ще се преоблечете; най-после ще изпиете още една чаша гореща вода, за да възстановите изгубената топлина при изпотяването. Добре е да правите изпотяването сутрин или вечер преди залез слънце или преди лягане, към десет часа. Докато пиете гореща вода и правите движения, не се страхувайте от простуда.

Като ученици, трябва да помните следното: никаква леност, никакъв мързел! Трябва ли да станете рано, не отлагайте – станете веднага и не се залъгвайте с мисълта, че ви се спи или че сте работили много и сте уморени и т. н. Бъдете прилежни и изпълнителни в задачите си. Като изпълните дадената днес задача, ще видите какъв резултат имате: ако цветът на лицето ви се е подобрил и ако сте изтънели малко, трябва да се радвате, че имате резултат. През времето, в което изпълнявате задачата, ще мислите само за здрави, за жизнерадостни хора, а не за болести; мислете само за Природата, която е пълна с живот и енергия, и се свързвайте се със силите ѝ, които могат да обновяват; мислете за Слънцето, което изпраща енергията си по целия свят. Избягвайте ония области на живота, където има застой на енергиите; това се случва и между хората – забележите ли такова нещо у някои

хора, дръжте се настрани от тях и дружете с ония, които търсят Природата, разбират законите ѝ и ги прилагат.

Едно от условията за правилна обмяна между Природата и човека, между Разумните същества и човека е доброто разположение на духа; когато обмяната между двама души става правилно, те веднага се обикват и сприятеляват – това показва, че те са здрави хора. Само здравият човек може да обича и като обича, той се разширява и облагородява. Обичта е достояние на душата, само душата обича; тя изявява Любовта си не само към едно същество, но към всичко живо, което среща на пътя си: цвете, дърво, мушица, птичка, животно, човек; птичката ще мине и замине, но това, което душата отправя към нея, остава във вечността. За да задържите в себе си Любовта, пазете свещено правилото: да обичате, без да очаквате да ви обичат. Бъдете в това отношение като Бога – Той обича, Той дава инициатива, без да очаква да Му се отговори. Няма по-велико нещо за човешката душа от стремежа ѝ да обича всичко живо, създадено от Бога. Обичайте, както Слънцето обича – като изгрява, Слънцето изпраща светлината си към всички същества: грозни и красиви, малки и големи. Приложете Любовта във всички свои прояви и не се страхувайте.

Нека някой от вас се заеме да направи хороскоп на днешната лекция и на задачата, която ви дадох; вземете под внимание часа и времето, през което е дадена задачата: времето е кално, ветровито, с леки облаци по небето – вятърът показва, че в задачата ви трябва да има мисъл; днес е неделя, 24 април 1927 г., 7 ч. 21 м. вечерта. Всички тия данни са необходими при направата на хороскопа.

Нека тази задача ви бъде един малък подарък за Великден. Приложете задачата добре, за да имате резултати, след което да помагате и на своите близки; вие трябва да се отличавате по нещо от ония, които не познават законите на Разумната природа и не работят с тях.

Упражнение за дишане. Ръцете се изнасят напред и нагоре кръгообразно, като през това време поемате дълбоко въздух; бавно сваляте ръцете настрани и надолу и бавно издишате. Упражнението се прави три пъти.

Упражнение. Изнасяте десния крак напред, дълбоко поемате въздух и бавно клякате; след това тялото се издига полека, с бавно издишване и прибиране краката на място. Същото упражнение се прави и с изнасяне на левия крак напред. И двете упражнения се правят по три пъти.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.

КООРДИНИРАНЕ НА СИЛИТЕ

Тридесет и първа лекция
8 май 1927 г., София

КООРДИНИРАНЕ НА СИЛИТЕ

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
Размишление.

За координиране на сили се говори в математиката и във физиката, а също и в психическия живот на човека. Изобщо, координиране на сили съществува в Разумната природа, в живота на Разумните и Възвишени същества. Да координира човек силите в себе си, това значи да е дошъл до високо развитие. При координиране на силите се създават съвършени форми – например кръгът е една от съвършените форми, защото Разумни същества са работили за създаването му. Силите в кръга са координирани; кръгът представлява форма, в която се крият много възможности. Всеки кръг е разделен на две части: дясно полушарие – положително, и ляво – отрицателно; ако разделим кръга на две части, но не дясна и лява, а горна и долна, тогава ще имаме горна – положителна, и долна – отрицателна: горната половина представлява пролетта и лятото на живота, а долната – есента и зимата.

Какво се постига с координиране на силите в човешкия организъм? Там, където силите са координирани, има взаимно подпомагане – въз основа на този закон органите могат правилно да се развиват. Следователно искате ли да усилите един орган, вие трябва съзнателно да намалите или поне временно да спрете деятелността на друг някой – това може да стане само там, където силите са координирани. Например ако искате да усилите окото си, вие трябва временно да намалите деятелността на ухото; работите ли едновременно с окото и с ухото, вие не можете да ги развиете добре. Без да съзнава този закон, човек го прилага – например когато иска да види нещо, да го разгледа от всички страни, напряга главно очите си и през това време почти не чува какво става около него; когато пък иска да чуе нещо, да го обхване изцяло,

той напряга слуха си, а очите си затваря. Когато иска да се концентрира вътрешно, да се вглъби в себе си, човек затваря очите и ушите си за външния свят – по този начин дава ход на вътрешните сили в себе си да се проявят; щом свърши работата си, човек изпраща енергиите си отвътре навън и тогава зрението и слухът започват отново да действат.

Когато работи върху самовъзпитанието си, човек трябва да се наблюдава кои органи, или кои сили в организма му не са координирани. Когато някой орган в човека не е координиран с другите, той остава сам, неподпомогнат от останалите – в такъв случай се прибягва до помощта на външни средства, т.е. външни пособия. Например когато не може сам да респектира говедата, говедарят си служи с тояга. Едно време хората са воювали с тояга, защото не са могли да си въздействат по вътрешен начин. Адептите са превърнали тоягата в магическа пръчица, която са носили в ръкава на своята дреха. Истинските мъдреци и адепти не се нуждаят от никаква тояга, от никаква магическа пръчица; следователно и на вас казвам: откажете се от всякаква външна тояга или пръчица, под каквато и форма да е тя. Съвременните модерни хора носят бастуни; който е ученик, той трябва да се откаже от носене на бастун – носи ли бастун, човек трябва да знае защо го носи. Във всяко нещо, което човек прави, се изисква съзнание. Някои туристи носят специални тояги със себе си, за да се подпират от време на време; добре е да хвърлят тоягите, да разчитат на своите сили – като се опира на тоягата си, туристът се разсейва, а същевременно се лишава от възможността да развива своите вътрешни сили и да ги координира.

Сега, като ви давам известни съвети, пазете се да не изпаднете в крайност. Който обича да носи бастун, свободен е да носи; важно е да не вършите нещата по мода, по подражание. Преди години между учениците беше на мода да носят очила, да изглеждат сериозни като професори; други пък обичаха да носят дълги коси, за да си придават вид на философи. Не е лошо подражанието, но в него няма идея; човек трябва да върши нещата съзнателно, под влиянието на

някаква идея – идейният живот осмисля нещата. Имате ли някаква идея, проявете я.

Като ученици, вие трябва да се изучавате, да знаете всяка планета в коя част на тялото ви действа. Планетите менят местата си в човешкото тяло, вследствие на което стават промени и в човешките мисли и чувства; според мислите, които вълнуват човека в даден момент, можете да съдите за влиянието на една или на друга планета върху него: силите на Марс правят главата кръгла, а силите на Сатурн я правят продълговата; ако влиянието на Марс върху човека се увеличава, влиянието на Сатурн намалява и обратно – ако влиянието на Сатурн се увеличава, влиянието на Марс намалява. С други думи казано: там, където философската мисъл престава, войната започва. Наистина, когато воюва, човек не мисли много. Англичанинът, който е практичен, като го обиди някой, веднага се разправя с него – удари го един-два пъти в лицето и въпросът се свършва; и другият му отговаря със същото. Те не мислят много, нито съдилища търсят – разправят се набързо; така постъпват и американците – това е влиянието на Марс. Славяните обаче не постъпват по този начин – когато някой ги обиди, те носят мисълта за обидата дълго време в себе си и търсят случай да ѝ отговорят, да се удовлетворят; така постъпва и българинът. Изобщо, когато Сатурн влияе със своите нисши енергии върху човека, последният става отмъстителен, подозрителен и жлъчен. Сатурновият тип от една страна отрича чувствата, а от друга ги търси; единствената планета, към която Сатурн се отнася благосклонно, е Венера.

Като ученици, вие трябва да се свързвате със Слънцето, за да се ползвате от неговото влияние – Слънцето влияе главно върху слънчевия възел и симпатичната нервна система на човека. За да координира силите на своя организъм, човек трябва да свърже симпатичната нервна система с мозъчната нервна система. Когато се усилва деятелността на симпатичната нервна система, мозъчната енергия временно престава; когато мозъчната система действа усилено, деятелността на симпатичната система отслабва – затова трябва да съществу-

ва координиране между силите на симпатичната и мозъчна системи. Между костната и мускулната системи също трябва да има координиране. Който е координирал силите в себе си, той се е координирал и със силите на Природата; ходът на такъв човек е пластичен, равномерен, неговите движения съвпадат с тия на Природата; всяко негово движение е музика и ритъм и като ходи, този човек не се уморява. Щом ходи правилно, човек мисли правилно. Не е ли съгласувал движенията си с тези на Природата, той се уморява лесно; възприема новите идеи, стреми се към тях, но нищо не постига – защо? Защото не е координирал своите сили.

Като ученици на окултна школа, вие трябва съзнателно да работите върху координиране на силите в своя организъм. Като работите върху себе си, вие помагате и на своите ближни, а щом помагате на ближните си, и на вас ще помагат; вие трябва да си помагате взаимно във всяко отношение: физически, сърдечно и умствено. Не работите ли съзнателно върху себе си, вие не можете да се повдигате. Всички хора живеят още в миналото си, в зимата на своя живот; човек трябва да мине в пролетта, в своето настояще – да живее човек в пролетта на своя живот, това значи да се е подмладил.

Подмладяване може да стане само там, където силите са координирани; не може ли да се координира, човек клони към остаряване, а всеки стар човек попада под влиянието на Сатурн, който засега е в низходяща степен – той е минал младините си и слиза в долното полушарие на кръга, в есента и зимата. Човек може да отиде при Сатурн в краен случай, за да поиска някакъв съвет, но иска ли да знае как да прекара младините си, нека отиде при Венера – богинята на любовта; иска ли да знае как да живее изобщо, нека отиде при Меркурий – младия секретар на боговете. Младите трябва да посещават в крайни случаи планетите Сатурн, Уран и Нептун, понеже те влияят отрицателно върху човека. Не е лошо влиянието на тия планети, но младите не са готови за тях – те не са съградили още ония духовни органи, върху които тия планети се отразяват благотворно; като не са развили още духовните си органи, щом се намерят под влиянието на тия

планети, младите употребяват духовните си сили за физически нужди, вследствие на което огрубяват – когато не може да даде правилен израз на духовните сили в себе си, човек непременно ще огрубее. Невъзможно е с физически усилия да имате духовни постижения; за физически постижения са нужни физически усилия, за духовните – духовни усилия. Не се ли спазват тия правила, човек непременно ще огрубее, ето защо всеки трябва да работи умерено – нито много, нито малко; ако работи много, ще огрубее и ще изгуби онази чувствителност, с която възприема висшите, духовните вибрации, а ако работи малко, той развива в себе си стремеж към охолен живот – живот на удоволствия.

Природата обича леките упражнения, т. е. упражнения, които са по силите на човека. Копае ли на нивата или на лозето, човек трябва да вземе лека мотика и спокойно да разбива почвата; видите ли, че някой е взел тежка голяма мотика и копае с голямо напрежение, ще знаете, че той ще свърши малко работа и ще се преумори. Каквато и работа да върши, духовна или физическа, човек трябва да работи с Любов и разположение; щом изгуби разположението си, той трябва да промени работата си – промяната на работата е почивка. Не е позволено на ученика да седи без работа; ако някой не може да следва в университет и ходи със скъсани обувки, нека стане обущар – ако Толстой знаеше да кърпи и шие обувки, колко повече вие трябва да правите това.

Младият иска да бъде самостоятелен, а не работи, очаква всичко наготово. За да бъде самостоятелен, човек трябва да бъде сръчен, да може сам да прави всичко, от което има нужда; това не значи, че той трябва да бъде и шивач, и обущар, и дърводелец, но да разбира от всичко по малко: скъса ли се дрехата му, да може сам да я закърпи; скъсат ли се обувките му някъде, да може да ги закърпи. Във всички случаи на изненада в живота си човек трябва сам да си помага.

Като е дошъл на Земята, на човека е дадена задачата да се учи, да помага на себе си и на ближните си. Той е пътник в живота, в торбата на когото трябва да има всякакви пособия – коя е торбата му? Неговата глава, там влага своите знания.

Човек трябва да започва от малките работи и постепенно да върви към големите – това може да постигне, когато се координира със силите на Природата. Разумни са силите на Природата; ако човек се свърже с тях, в един ден само Природата ще го научи на толкова много неща, колкото най-видният професор за 20 години. Не обичате ли Природата, не се ли свържете с нея, тя нищо не дава – Природата дава много на онзи, който я обича и когото тя обича; не я ли обичат, нищо не дава. Тя чака времето, докато съзнанието на човека се пробуди, не изразходва силите си напразно.

Сега, като на ученици, препоръчвам ви да изучавате астрологията. Къде се проявява Сатурн в човека – костната система, кожата, също така и ушите се намират под негово влияние. Жлъчката на човека пък се намира под влиянието на Марс – според някои астролози движението на жлъчката съвпада с движението на Марс. Какво разположение трябва да имат планетите, за да бъде един хороскоп хармоничен? Между хелиоцентричната и геоцентричната астрология има разлика: първата засяга психическия живот на човека, а втората – физиологическия. Според хелиоцентричната астрология вътрешният живот на човека не зависи от влиянието, което дава знакът. Всяка планета има и второстепенно влияние върху човека – вътрешно, психическо влияние, ето защо има случаи, когато някой дисхармоничен аспект от геоцентрично гледище, координиран с хармоничен аспект от хелиоцентрично гледище, излиза добър. Човек трябва да хармонизира и двете системи в себе си защото Слънцето, както и всички останали планети, има свой специфичен зодиак. За да има верни и правилни разбирания върху астрологията, човек трябва да носи в ума си зодиаците на всички планети.

За да се развива правилно, човек трябва да използва енергиите си навреме. Ако не е използвал известна енергия на младини, ще я използва на старини, но с обратно движение – затова е казано, че всяко желание, което се явява на младини, трябва да се приложи навреме, за да даде плодовете си на старини. Не реализира ли човек желанията си на младини, на старини мъчно се реализират – например някой

човек има желание да учи, но няма условия на младини; същото желание ще се яви и на старини, но понеже не може вече да учи, този човек започва да става недоволен от живота си. Страшно нещо е да бъде човек недоволен, недоволството препятства духовното развитие на човека. Следователно имате ли желание още на младини да учите, използвайте всички условия, които са ви дадени за това; ако не използва благоприятните условия за реализиране на желанията си на младини, човек става крайно недоволен и така заминава за другия свят, а и в него той продължава да се мъчи и страда, че нищо не е постигнал – ходи тук-там, останал само със съзнанието за непостигнати желания, търси помощ навсякъде, докато най-после някое Разумно същество му съдейства да дойде отново на Земята, за да реализира желанията си.

Страшно е положението на обезплътения човек, който живее с желанията си, но нито е на Земята, нито е на Небето – това положение е подобно на човека в пустинята: силното Слънце го изгаря, жаждата го мъчи, а той е сам в пустинята, забравен от всички. Като знаете това, бъдете внимателни към своите желания и към себе си: дойде ли в сърцето ви някое добро желание, вижте имате ли условия да го реализирате и ако имате, използвайте ги, за да не се мъчите на старини; пазете се от всички мрачни мисли, чувства и неразположения, които водят човека в крайности. Вие сте млади, здрави, силни, способни за работа и за учене – защо трябва да се поддавате на песимистични мисли и чувства? Всички мрачни мисли са чужди, не са ваши, вие сте ги приели отнякъде – някой ваш прадядо, заминал преди двеста години за онзи свят, понеже не е подготвен да живее там, лута се из пространството, докато дойде някой Възвишен дух при него и му помогне да се прероди; до това време вие ще го възпитавате, ще го учите как да изпълнява волята Божия. Като изпълнява волята Божия, всеки човек може да се подмлади.

Когато изучава хороскопа на своя живот, човек трябва да забрави своите лоши аспекти – един лош аспект в живота на човека не е нищо друго, освен дисхармонично състояние, на което той сам се подлага. Човек сам е причина за своите

лоши аспекти: когато слиза на Земята, той носи със себе си благоприятни условия за трите свята – физически, Духовен и Умствен; ако злоупотреби с тия условия, сам влошава живота си. Кой може да злоупотребява с добрите и богати условия на живота си – богатият може да злоупотребява, защото има дадени условия, но бедният не може да злоупотребява. Който има очи, ръце, само той може да греши; слепият, сакатият не могат да грешат. Какъв грях може да направи онзи, който е лишен от чувства – той е малко семе, затворено в кутия; при тези условия семето не може да греши.

Днес всички хора преживяват своето минало, вследствие на което се натъкват на големи противоречия – те живеят в миналото и не могат да се справят с настоящето; задачата на живота им се заключава в това да излязат от миналото и да влязат в настоящия живот. Настоящият живот изисква от човека да определи отношенията си към Бога, към ближния си и към себе си. За да изпълни тази задача, човек трябва да прилага закона за координиране на силите. Срещне ли някой силен човек, той трябва да знае как да се справи с него. Как ще се справите с мечката – като срещнете мечка в гората, вие ще се качите на някое дърво или на някоя скала и оттам ще наблюдавате какво прави; обаче ако владеете закона за координиране на силите, като видите мечката, отдалеч още ще ѝ въздействате с мисълта си, за да се върне от пътя си, да вземе друга пътека.

Ученикът трябва да работи върху мускулите на лицето, на носа, на брадата си, да ги координира. Брадата на човека символизира неговата воля; той трябва да работи върху силите на волята си, да ги координира, защото не обработва ли силите на волята си, нищо не може да постигне; чрез волята си човек може да преодолява всички външни и вътрешни мъчнотии и препятствия в живота си.

Един ден Буда[26] заспал в една цветна ливада и в това време змия се приближила до него и го обвила. Като започнала да го души, Буда веднага се събудил и приложил закона на смаляването – той се смалил толкова много, че се изхлузил от оковите на змията. Буда се освободил лесно от змията, понеже знаел как да се смалява.

Какво ще правите вие, ако се намерите в ограничителните условия на живота? Нещастията, ограниченията, страданията в живота не са нищо друго, освен оковите на змията; намерите ли се в нейните окови, тя непременно ще ви задуши. Как ще се освободите от змията – чрез разширяване или чрез смаляване? Чрез смаляване – ще започнете да се смалявате, докато се изхлузите. За да дойде до закона на смаляването, човек трябва всеки ден да се отказва от нещо несъществено и да остане само с Божественото съзнание, с което е дошъл на Земята – само при това положение може да се смали дотолкова, че да се изхлузи от оковите на змията; освободи ли се от тия окови, той отново ще създаде своята нова форма и щом я създаде, веднага ще вложи в нея идеите и чувствата си. В Природата нищо не се губи – човек само временно губи формата си, т. е. той я видоизменя, докато се изхлузи от ограничителните условия; освободи ли се от тия условия, той отново се проявява. Ако някой ученик иска да свърши училище, но няма благоприятни условия, той трябва временно да се примири с невъзможността да учи, но в ума си трябва да държи мисълта, че ако тази година не може да учи, следната година ще му се дадат добри условия.

Сега аз говоря за изключенията в живота; с правилата човек лесно се справя, но с изключенията се работи мъчно. Ако не може да се справи с изключенията в живота си, човек се натъква на такива сили в себе си, които му противодействат и стават причина за нежелателни промени на неговите външни и вътрешни органи – например носът, устата, брадата му започват постепенно да се изменят: носът става по-широк или по-тесен отколкото трябва, устата също става по-голяма, устните надебеляват или изтъняват повече, отколкото трябва. За да следи промените, които стават с органите на лицето му, човек трябва да знае колко големи трябва да бъдат те според ръста му. Изобщо човек трябва да се изучава, да знае какви мерки да взема за изправянето си. Ако носът, устата и брадата на човека са правилни и отговарят на мярката, която Природата е предвидила, това показва, че силите в организма на този човек са координирани, от неговите мисли и чувства излиза приятна миризма; не са ли координирани

силите му, човек е лишен от това благоухание. Срещнете ли човек, на когото силите не са организирани, от него излиза неприятна миризма и за да се освободи от тази миризма, той трябва да прави изпотявания, да пречисти тялото си от ония утайки и наслоявания, които пречат за координирането.

Като ученици, вие трябва да бъдете смели и искрени в себе си. Погледът ви трябва да бъде устойчив. Неподвижният, установен поглед не подразбира още устойчивост, но и бързото движение на очите не е правилно – очите трябва да бъдат спокойни, с ритмично и пластично движение; наблюдавайте се, за да видите как се движат очите ви. Човек трябва да се наблюдава, да следи какви мисли и чувства го вълнуват и забележи ли нещо отрицателно в себе си, да не се смущава, но да се заеме с изправянето му. Има ли някакъв недостатък, човек трябва да приложи волята си да го изправи; колкото и време да му отнеме, той не трябва да се отчайва – това значи волеви човек. По отношение на работата върху себе си човек трябва да постоянства, да бъде истински мъж. Какво разбираме под думите *истински мъж* – това значи благороден човек, който устоява на думата си; каже ли, че трябва да свърши някаква благородна работа, той постоянства; погледнете ли в лицето му, от него блика живот и енергия.

Кои са характерните черти на мъжа и кои – на жената? Мъжът трябва да бъде справедлив и никога да не лъже – на мъжа не се позволява никаква лъжа; ако мъжът понякога се проявява грубо, простено му е, но ако лъже, не му се прощава. Жената трябва да има благородно, отзивчиво сърце, което никога да не се обижда; тя трябва да бъде дълбока вода (море или океан) – какъвто и камък да хвърлите в нея, да не се размътва. Мъжът трябва да бъде висока планина – каквито и бомби да хвърлят към него, да не го засягат.

Сега, като говорим за координиране на силите, натъкваме се на въпроса за влиянието; колкото и да се пазят от влияния, хората не могат да бъдат свободни от тях. Например ако някой мъж обича да лъже, той непременно ще повлияе на жена си; ако пък жената не е благородна, тя ще повлияе на мъжа си – под нейно влияние той ще стане груб. Благо-

родството и търпението са качества, свойствени на жената – синът може да придобие тия качества от майка си. Като казвам, че търпението е качество на жената, имам предвид Космическата жена – Девата; с други думи казано: само любещият може да бъде търпелив.

Като ученици, вие трябва да се стремите към естественост. Каквото правите, да бъде направено добре и красиво: ако поздравявате някого, в поздрава ви трябва да има истинско почитание – поздравете човека, сторете му път да мине, а след това продължете и вие своя път; ако искате да учите, трябва да знаете защо учите – по подражание или от любов към ученето; ако се радвате, радвайте се от сърце, да заразите окръжаващите със своята радост; ако скърбите, скръбта ви трябва да излиза от дълбочината на душата – в това отношение вие трябва да бъдете герои; ако обичате, обичайте с всичкото си сърце и ум и обичайте, без да очаквате да ви обичат.

Днес всички искат да бъдат обичани; да желае човек това, значи да иска най-голямото нещо. Щом иска да бъде обичан, човек трябва да бъде готов да върши всичко, каквото Любовта изисква – не може ли да върши всичко това, той не е готов за Любовта; щом не е готов, той трябва да се откаже от желанието си да го обичат. Само боговете, Ангелите, Архангелите могат да бъдат обичани, защото те са в състояние да направят всичко, което Любовта им заповяда; обикновеният човек не може и не трябва да желае да бъде обичан от всички хора – има ли такова желание, той е излязъл от рамките на човешките възможности. Слушате някой да казва, че никой не се грижи за него, че Бог го е изоставил; много иска този човек, той се е отпуснал, нищо не работи, а изисква Любовта и вниманието на Бога: иска Бог да спре всичката си работа и да се занимава само с него – това е невъзможно.

В едно индийско предание за Брама[27] – върховното божество на Индия, се разправя, че някога той получил като подарък едно яйце, в което бил скрит целият Космос; това яйце било подарено на Брама, за да го изпитат какво може да направи с него. Брама поставил яйцето при благоприятни за неговото излюпване условия, яйцето се излюпило и от него

излязъл сегашният свят. Значи светът съществува благодарение на подаръка, който Брама е получил.

Питам: ако Бог даде на всеки човек по един подарък, какво ще направи той с него – можете ли да го използвате разумно, да влезе в работа? Всеки трябва да се запита какво може да направи с идеите, които Бог е вложил в неговата глава. Като не мисли както трябва, човек казва, че не е в сила да реализира Божествените идеи – защо не може да ги реализира? Защото били мъчни. В Божествените неща се крие Доброто, а в човешките – и злото, и Доброто; човек е в състояние да прави и Добро, и зло. Ако има нещо мъчно в света, това е да прави човек зло; и въпреки това той прави зло, следователно, ако човек прави най-мъчното в света – злото, много лесно може да прави Доброто. И детето може да прави Добро.

Като ученици на окултна школа, вие трябва да се отличавате от другите хора. Ученикът трябва да има висок идеал и да го следва неотклонно – този идеал води към придобиване на знание, свобода и Любов. Иска ли някой да му покажете какво знаете, извикайте го да види как живеете – от живота на човека се съди за знанието, свободата и Любовта, които той носи в себе си. „Докажи, че имаш знание“ – знанието, Истината, Любовта нито се доказват, нито се отричат. Как ще докаже розата, че има приятна миризма – който се приближи до нея, веднага ще се убеди, че тя има приятна миризма; ако и човек благоухае, хората сами ще го търсят и ще му отдадат нужното почитание. Като е дошъл на Земята, човек е обещал да реализира Божествените идеи и да изпълни волята Божия. Изпълни ли обещанието си, човек ще бъде извор, от който извира чиста, кристална вода; цвете, което цъфти; дърво, отрупано със зрели, вкусни плодове; статуя, която художникът е завършил вече; храм, в който свещениците и певците служат на Бога и призовават всички хора да Му се поклонят в Дух и Истина.

Като ученици, вие трябва да се стремите към великия идеал на Живота, да го реализирате, без да се връщате към

миналото – в миналото няма онази красота, към която се стремите, миналото е живот на жертви и противоречия. Бъдещето оправдава всички страдания на човечеството в миналото и в настоящето. За да използва настоящето, човек трябва да координира силите на своя организъм с тия на Природата: за да постигне това, трябва да координира своя слънчев възел с енергиите на Слънцето, енергиите на черния дроб – с тия на Сатурн, задната част на мозъка – с Венера, долната част на челото – с Меркурий. В долната част на мозъка се намира центърът на наблюдателността – обективният ум на човека; следователно, когато срещнете човек, който наблюдава нещата с цел да ги изучи, ще знаете, че той е меркурианец. Онзи, който обича да разсъждава, да философства и да прави философски заключения, той е сатурнов тип.

Днес всички хора трябва да работят върху координиране на силите си. Да се координира човек, това значи да води хармоничен живот – в което и общество да влезе, той трябва да се отнася към всички с почитание, с доверие, като към души, а не като към личности; обикне ли някого, той трябва да знае, че се намира под окото на Разумните Възвишени същества – те го наблюдават и следят как проявява любовта си. Да любиш, това значи да изпълняваш свещен акт не пред подобните си, но пред Възвишения свят; от това как ще извършиш този акт зависи дали ще получиш Божието благословение – Бог простира ръцете си върху онзи, който е проявил Любовта правилно.

Сега аз не говоря за обикновената любов, но за онази Любов, която има за обект Истината. Велико и свещено нещо е да изяви човек Любов към Истината; проявлението на тази Любов определя бъдещето на човека. Само онзи може да бъде обичан, който е приложил в живота си Любов към Истината, т. е. Любовта, която има за обект Истината; щом прояви тази Любов, цялото Небе се отваря за него и всички се радват, че са срещнали човек, изразител на Любовта. Да ти се радват Възвишените същества, това значи да се възнесеш на Седмото небе; изгубиш ли тази Любов и радост, ти се смаляваш, дохождаш до положението на буболечица – същество, което

е лишено от всякаква идея, от импулс в живота. Страшно е положението на онзи, който е изгубил своя вътрешен подтик към знание, Любов и свобода.

Желая ви да придобиете онова знание, което носи светлина за ума; желая ви да придобиете онази Любов, която изключва всички противоречия и недоразумения; желая ви да придобиете онази свобода, при която сами да се връзвате и развързвате, сами да излизате и да се връщате; желая ви да се координирате със силите на Разумната природа, с всички добри хора на Земята. Постигнете ли това, към вас ще потекат енергии от всички посоки и вие ще бъдете готови за работа и служене на Бога в Дух и Истина.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.

СВЕТЛИЯТ КРЪГ

Тридесет и втора лекция
15 май 1927 г., София

СВЕТЛИЯТ КРЪГ

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
Тя постоянно ни весели.

На фиг. 1 е дадена правата линия AB. Ако някое същество се движи по тази права и срещне препятствие в точка C, като не може да продължи пътя си до точка B, то ще се издигне нагоре, в посока на второто измерение. Значи ако човек срещне препятствие в живота на първото измерение, нищо друго не му остава, освен да се издигне нагоре, в посока на второто измерение – това е метод, който човек може да приложи по отношение на своите мисли: срещне ли известно препятствие или съпротивление в мисълта си, човек трябва да се повдигне в по-високо поле и влезе ли в полето на висшата мисъл, той е свободен от всички противоречия и спънки.

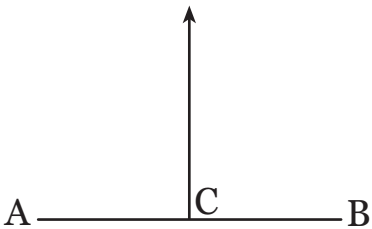

Фиг. 1

Коя е причината за препятствията в живота? Преди всичко препятствия съществуват в материалния свят, където възможностите са ограничени; когато казваме, че възможностите на човека са ограничени, имаме предвид материалния живот, в който идеите не се реализират мигновено, както в Идейния свят – в Идейния свят човек може в един момент да стане милиардер, цар, божество, но дойде ли до реализиране на тия идеи, нужно е време. При сегашните условия на живота невъзможно е всички хора да станат царе, но през вечността всички имат възможност да постигнат идеалите си. Понеже в един живот човек не може да реализира желанията си, затова са предвидени много съществувания; много пъти ще дохожда човек на Земята, докато реализира своите желания и се усъвършенства.

И тъй, за да реализира една своя идея, човек трябва да разполага с известни условия. Например ако иска в даден момент да си ушие копринена дреха, той трябва да има на разположение коприна – как ще реализира идеята си, ако страната, в която живее, не произвежда коприна? В Идейния свят човек лесно може да има копринена дреха, но в материалния свят не може да я реализира. – „Ама аз искам да имам копринена дреха.“ Как ще искате от хората това, което те не са в състояние да направят? В Идейния свят човек може да бъде милостив, любещ, добродетелен, но ако рече да се прояви такъв, какъвто желае, ще види, че не може; колкото и да желае, в един и същ момент човек не може да обича всички хора – в даден момент той може да обича само едно лице и щом обича един, той не може едновременно да обича всички хора.

Като ученици, вие трябва да се стремите към Цялото, към Бога, в Когото се включват всички живи същества; обичате ли Бога, ще обичате и Неговите части. Отправете всичката си Любов и всичкото си внимание към дървото, а не към неговите листа и клони – от благосъстоянието на цялото дърво зависи благосъстоянието на всеки лист и клон.

Възлюбете Живота – това е задачата на всеки човек. Всеки може да възлюби Живота, но никой не може да го придобие – защо? Защото Животът му е даден вече, няма защо да го придобива. Има неща, които човек трябва да придобие, но за тях се искат време, усилие и труд. Малко е житното зърно, но милиони работници работят в неговата лаборатория, докато го извадят на бял свят; малки, светли точки са Божествените мисли, но за реализирането на една такава мисъл са нужни милиарди работници. Човек се е родил на Земята, но колко работници са чукали върху него, за да се яви днес в човешка форма! Първоначално човек е съществувал като идея в ума на Бога, докато е дошъл денят на неговото проявление.

Същото може да се каже и за идеите. Всяка идея може да се реализира на Земята само когато слезе от Идейния свят – докато е в Идейния свят, тя храни само ума на човека; щом се оформи и отдели от другите идеи, слиза на Земята, като запазва основата си неизменна и така се реализира. В даден

момент човек може да реализира само една идея; докато държи в ума си две идеи върху един въпрос, той не може да реализира нито една от тях. Например човек може да се храни само по един начин – чрез устата; стане ли Ангел, той може да се храни пак по един начин – чрез порите на тялото си. И човек се храни чрез порите, но несъзнателно; порите възприемат прана от въздуха и по този начин обновяват организма. За да се реализира една идея, тя трябва да мине през подсъзнанието или през свръхсъзнанието – там идеята узрява и излиза на бял свят, готова за реализиране. Подсъзнанието крие в себе си живота на миналото, там са складирани опитностите на човека; достатъчно е човек да напрегне мисълта си, да се концентрира, за да извади нещо от склада на своето далечно минало.

Всеки човек трябва да работи върху концентриране на мисълта си; не работи ли доброволно, насила ще го заставят. Великите хора се отличават с голяма концентрация на мисълта си; за да я постигнат, те са минали през големи страдания и тежка дисциплина. За да напише едно велико произведение, писателят е минал през такава дисциплина, каквато обикновеният човек не подозира. Вие четете например романа *Възкресение*[28] от Толстой, но не знаете кое го е заставило да напише този роман. Кога може да възкръсне човек – когато поправи своето минало.

Като работи върху самовъзпитанието си, човек трябва да се стреми към чистота. Няма по-красиво нещо на физическия свят от чистотата; да бъдеш чист на Земята, това значи да живееш в Рая. Чистотата е свързана със здравето; чистият външно и вътрешно човек е абсолютно здрав. За да бъдете здрави и да запазите чистотата си, не увеличавайте тежестта на желанията си – всяко желание има определена тежест и колкото по-ниско е, толкова по-голяма е неговата тежест.

Следователно искате ли да запазите чистотата на сърцето си, не дръжте в ума си две разбирания за живота, за науката, за Природата. Стремете се към добър живот и права мисъл; добрият живот носи топлина за сърцето, а правата мисъл носи светлина за ума. Четете ли нещо, не бързайте да

се произнасяте, че нищо не струва; кажете в себе си, че тази форма на изказване на мисълта не е още завършена. Каквато и да е формата на дадено произведение, то все ще може да трансформира енергиите на някой човек. Формите на всички извори, скъпоценни камъни, животни могат да трансформират енергиите на човека; има автори – писатели, музиканти, художници, които са в състояние да трансформират човешките енергии. Като знаете това, отдавайте на всеки човек, на всяко живо същество такова внимание и почитание, каквото и на себе си – това е правило, което трябва да се спазва при самовъзпитанието. Самовъзпитанието има за цел да организира силите на човека. Мъчно се постига организиране на човешките сили и ако отделният човек мъчно се организира, колко по-мъчно ще бъде организирането на обществото. Обществото не е механически сбор на същества, но органически, със строго определени интереси – материални, умствени, духовни; кой каквито интереси има, трябва да ги реализира – не ги ли реализира, той ще се подпуши. Някой има интерес към научни въпроси, друг – към изкуствата, някои се занимават с окултни науки, изучават щастливите числа в живота. Всеки момент от времето е свързан с щастливо или с нещастно число и от съчетанието на силите в човека зависи в кой от двата момента ще попадне – в щастливия или в нещастния. За да хармонизира силите на своя организъм, човек се нуждае от Вяра.

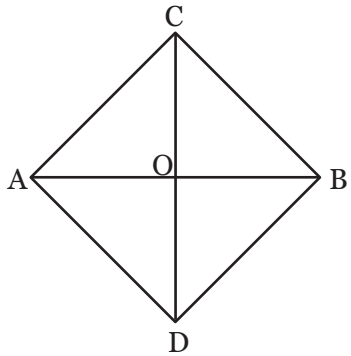

Фиг. 2

Като изучавате геометрията, вие се натъквате на квадрата като форма или образ, с който можете да вършите всичките си работи. Квадратът представя материалния свят, а кръгът – Идейния. Като прекарате двата диагонала AB и CD в квадрата ABCD (фиг. 2), той се разделя на четири малки и на два големи триъгълника. Диагоналът AB, който същевременно е основа на триъгълни-

ците ACB и ABD, служи като граница на два свята – защо? Защото точката D е свързана с центъра на Земята, а точката C – с центъра на Слънцето. Който влезе в триъгълника ACB, ще има едни условия за живот – възходящи; който влезе в триъгълника ABD, ще има други условия – низходящи. Те представят две течения на живота, които се отразяват и в самия човек: едното течение върви от главата към краката, а другото – от краката към главата. Всички енергии слизат от главата и отиват пак към главата, затова е казано: „Каквато е главата на човека, такъв е целият човек“. Двете течения в човека образуват един кръг около него и колкото по-светъл е този кръг, толкова по-здраво и чисто е неговото тяло; когато линиите на този кръг не се прекъсват, човек може да направи всичко – той започва да пише, да работи, да твори, става поет, художник, музикант.

Желая всички да образувате този светъл кръг около себе си и да бъдете внимателни, да не подпушвате енергиите си – по този начин ще бъдете защитени от бурите на живота. Това значи да се свърже човек с добрите влияния на планетите.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
Тя постоянно ни весели.

СЕДМИЯТ КРЪГ НА ЖИВОТА

Тридесет и трета лекция
22 май 1927 г., София

СЕДМИЯТ КРЪГ НА ЖИВОТА

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
Размишление.

Днес ще ви дам една задача – да работите върху Библията. Целият клас ще се раздели на две групи и всеки един от групата ще вземе по една от книгите на Стария завет: например един ще вземе *Битие*, друг – *Изход*, трети – *Левит* и т. н.; като четете книгите, ще изучавате характера на всеки един, за когото се говори. Коя е характерната черта на Авраам? Авраам се е отличавал с послушание, той напусна бащиния си дом и отиде в непознати земи – отиде в Египет да учи. Сегашните хора се оплакват от условията. Какво е било положението на старозаветниците – те са живели при потежки условия на живот, отколкото сегашните хора; откъде черпеха сила, за да издържат?

Като ученици, вие трябва да изучавате целокупния живот, както и единичния – човешкия живот. Като изучавате човешкия живот, ще видите, че в него има седем кръга; шестте кръга са в покой, а седмият – в постоянно движение; който схване движението на седмия кръг, той е разбрал живота. Същото деление имаме и в окото – който може да схване седмия кръг и да чете по него, само той вижда живота на човека в окото. Всеки не може да чете по окото, всеки не може да чете и по лицето на човека. За да чете по окото, по лицето, по линиите на ръката, човек трябва да схваща не само линиите, които са в покой, но и ония, които са в постоянно движение; характерът на човека не се определя от статичните линии на лицето, на носа, на устните, на очите, но от линиите, които постоянно се движат. Какво ще прочетете по лицето на една мумия или на една статуя – колкото и да е гениална, статуята изразява само една основна черта: тя изразява идеята, която скулпторът е вложил в нея. За да напра-

ви ценен камъка, скулпторът е вложил в него една идея. Без идеи нищо не се постига. Следователно човек трябва дълго време да мисли върху красиви неща, да възприема красиви и възвишени чувства и да проявява добри постъпки, за да изработи ценното в своя характер. Да мисли човек съзнателно, това е цяла наука: като мисли, чувства и постъпва съзнателно, човек се повдига и същевременно се справя с излишните енергии на своя организъм; ако не може да се справи с излишъка на своите енергии и не знае как да ги трансформира, човек се излага на големи страдания и болести и тогава от доброто излиза нещо лошо.

И тъй, спрете вниманието си на седмия кръг на вашия живот и бъдете готови да реализирате всичко красиво, което излиза от него. Мине ли някаква светла мисъл през ума ви, не я изпускайте, приемете я в себе си и я реализирайте – не я ли приемете, вместо нея ще дойде друга, от нисш характер. С възвишените мисли човек работи и се повдига, а с нисшите се мъчи и труди. От вас се иска съзнателна работа, да не очаквате наготово, като на лотария; печалбата на лотария е случайно нещо: или ще спечелиш, или ще загубиш.

Днес всеки човек трябва да работи върху себе си, за да създаде характер. Едно от условията за създаване на характер е постоянството и точността; обещае ли нещо, човек трябва да изпълни обещанието си – никакво отлагане не се позволява. Човек трябва да бъде точен не само към близките си, но и към себе си – обещае ли му някой да дойде в определен час и не изпълни обещанието си, той не трябва да чака. Има същества, които са заинтересувани от човека: едни имат желание да го спъват, а други – да го повдигат. Тия, които го спъват, имат желание да го оберат, да изсмучат жизнените му енергии и по този начин да го демагнетизират – това наричаме *духовен вампиризъм*, или ограбване на духовните енергии на човека. Например дойде ви някаква Божествена идея, която трябва да реализирате; тъкмо се готвите да я реализирате, нещо вътре във вас ви казва: „Не бързай, не е дошло още времето за тази идея“ и щом чуете този глас, вие се отказвате от намерението си; щом се откажете, веднага

идват същества, които са служители на духовния вампиризъм, и ви ограбват.

За да не губите духовните си сили, щом дойде в ума ви някаква светла идея, веднага пристъпете към реализирането ѝ; ако при първия опит не сполучите, направете няколко опита, докато я реализирате. И да се обезсърчите, пак не се отказвайте; личността може да се обезсърчи, това е външно обезсърчаване, но важно е душата да остане тиха и спокойна като гладката повърхност на океана, като спокойното лазурно небе. Без постоянство никаква култура не съществува. Вие искате да бъдете носители на Новата култура – как ще постигнете това, ако не работите, ако не правите опити и упражнения? Имайте постоянството на мравката, на пчелата.

Лесно е човек да се обезсърчи, но изкуство е сам да се насърчи. Разправят за Мохамед[29] следния случай. Като виждал колко мъчно учението му си пробивало път, той се отчаял и решил да избяга, да се скрие от очите на хората; за тази цел отишъл в една гора и като се уморил, седнал на един камък да си почине. Дълбоко замислен в своите идеи, той видял пред себе си мравка, натоварена с нещо голямо, извън силите ѝ. Като вървяла, тя попаднала на един стръмен път. Мохамед се спрял да наблюдава как ще мине стръмнината с големия товар на гърба си; той останал учуден, като видял, че мравката не се отчаяла, но продължавала да се бори с препятствието. Мохамед започнал да брои колко пъти ще се засилва да мине стръмнината; цели 99 пъти мравката се отправяла към препятствието и на стотния път го преминала – тогава Мохамед си казал: „Ако една мравка може да приложи постоянство и да преодолее големите препятствия в живота си, не мога ли и аз да преодолея своите?“. Той се върнал у дома си и продължил започнатата работа. Като разумен и посветен човек, Мохамед видял голямото постоянство на едно малко същество и последвал неговия пример.

Дръжте в ума си следната мисъл: каквото се случва на човека, който люби Бога и пази законите Му, всичко работи за негово добро. Не е достатъчно човек само да придобие някаква философия или да стане поет, музикант и художник

и да загуби придобитото; човек трябва да умре с това, което е придобил, и да го занесе със себе си в другия свят. Много хора имат убеждения, но като дойде смъртта пред тях, едни се отказват от убежденията си, а други заминават с тях. Например разказват за Калвин[30] как издържал на убеждението си: когато бил на смъртно легло, изпратили един кардинал да го причести и изповяда; Калвин отворил очите си и казал: „И без кардинали ще ида на онзи свят, между Бога и мене не позволявам да застане някой“. Убеждение имал Калвин и с убеждението си отишъл на онзи свят.

Ще ви дам едно упътване при изпълнение на задачата върху четенето на Стария завет: която книга ви се падне, ще я четете съзнателно. Ако се паднат *Псалмите*, ще ги четете внимателно, за да извадите характерното от тях; във всеки псалом се виждат условията, при които е писан, както и преживяванията, които Давид[31] е имал, характера му и т. н. – това можете да видите в по-важните и силни псалми. Като четете Исая, също направете характеристика и сравнете характера му с този на Иеремия, Иезекиил и др. Като свършите книгите на Стария завет, започнете да четете Новия завет. Като дойдете до Посланията на Павел, на Иоан, на Петър, сравнете ги и вижте при какви условия са живели и работили. Първоначално апостол Павел е гледал оптимистично на живота, но след като го били няколко пъти, той казал: „Братя, с големи мъки и страдания ще влезем в Царството Божие“; на друго място казва: „Пътя опазих, вярата опазих, сега ми остава венецът на живота“. Като четете, не се спирайте на подробностите, но на по-важните мисли, които характеризират личността, условията, при които тя е работила, както и идеите, които са я вълнували.

Добре е понякога да правите наблюдения върху себе си, за да видите кои тонове ви влияят – ниските или високите, целите или половините и т. н. Съвременната наука е изчислила броя на трептенията на високите и на ниските тонове, но не е изчислила колко трептения има думата *Любов*; всички говорят за любовта, но никой не знае на кой тон по трептения отговаря тя. Като сравнявате броя на трептения-

та на думите, можете да стигнете до положение, при което музиката да се превърне в говорима реч – някои музиканти са постигнали това. Като слушате някой виден цигулар, вие казвате: „Цигулката му не свири, но говори“ – постижение е това. Когато музикантът свири добре, свиренето му се превръща в говор; когато ораторът е красноречив, говорът му се превръща в музика – следователно между музиката и говора не трябва да има разлика. Това може да се постигне, когато всички науки се одухотворят и приложат в живота. Математиката например трябва да се приложи в експерименталния живот, да обяснява всички житейски явления. Като решава задачи, математикът получава понякога резултат нула, но не се обезсърчава – защо? Защото за него и нулата е реална величина. Когато една идея е в нулево състояние, това значи, че се намира в пасивно, в непроявено състояние. Какво трябва да се направи с тази идея – за да се прояви, тя трябва да се постави под нулата, т. е. под почвата. Ако правата линия представлява почвата, т. е. нулевата линия, вие трябва да посадите житното зърно в почвата, под нулата; щом се намери под нулата, в ограничителните условия на живота, житното зърно започва да страда, но прави усилия да се освободи от страданията и един ден виждате житен стрък над земята – житното зърно се е освободило и е започнало да расте.

Същият закон се отнася и за идеите – посадете една своя идея в мозъка си, под нулата, и не се безпокойте; от време на време я поливайте и не мислете как и кога ще израсте – когато не очаквате, ще видите, че е подала главичката си навън. Процесът още не е завършен; досега идеята беше под нулата, сега е над нулата. Посаждането на идеите става под нулата, а реализирането им – над нулата, във въздуха. Ще дойде ден, когато за реализиране на някои идеи ще се изисква по-рядка среда от въздуха, а именно: топлина, светлина, електричество, магнетизъм. Днес повечето идеи се посаждат в земята, а се реализират във въздуха. Изобщо, за реализиране на идеите се изискват специални условия: има идеи, които без вода не могат да се реализират, други – без въздух, трети – без светлина. Ако познавате условията, при които

идеите са раснали, вие можете да се произнесете за всеки поет и писател при какви условия е писал произведенията си. В поезията на поета е очертан целият му живот: неговите мисли, чувства, желания, начин на живеене. Четете поезията на някой поет и казвате, че той живее в областта на чистата, възвишената мисъл. Никой не може да скрие това, което живее в него, никой не може да се опази от влиянията на външния свят. Когато влезе в храма и видя, че търговци продават вътре гълъби и други стоки, Христос се възмути от техния живот и взе камшик, та ги изгони вън[32]; в душата на Христа се повдигна възмущение срещу тия, които опетниха най-малкото и скрито място – сърцето си. Не опетнявайте в себе си онова малко, свято място, в което Бог присъства; колкото и да е малко вашето светилище, пазете го чисто, неопетнено; с всичко търгувайте, но сърцето си оставете чисто, непокварено, запазете сърцето си в чистота и святост. Чисто ли е сърцето ви, и окото ви ще вижда ясно.

При един виден адепт, който познавал добре магията, дошъл друг адепт да разговаря с него. Като разговаряли по различни въпроси, гостът пожелал да влезе в светилището на адепта и да го разгледа. Без да мисли много, домакинът отворил вратата на светилището си и пуснал госта вътре; след заминаването на госта адептът забелязал, че му липсват жезълът и чашата – гостът ги взел за себе си. Кой е виновен за кражбата – самият адепт; той не трябваше да отваря храма си и да показва на хората какво има в него. Този храм представлява човешкото сърце, което трябва да бъде затворено. Иска ли някой да познае сърцето ти, това може да стане само по един начин – какъв е този начин? Той трябва да влезе в сърцето ти като чиста червена кръв; докато се превърне в чиста кръв, той трябва да мине през устата, стомаха, червата, да се обработи и после, като кръв, да отиде в сърцето – това означава стиха от Евангелието: „Ако не ядете плътта Ми и не пиете кръвта Ми, нямате живот в себе си“[33].

Като наблюдавам хората, виждам, че едни от тях живеят повече в стомашната си система, в гъстата материя на живота, поради което са изложени на големи страдания; други

живеят повече в дробовете си, а трети – в главата. Където и да живеят, всички страдат; каквото да правят, те не могат да избягат от страданията, но могат поне да ги намалят или съзнателно да ги носят. Те могат да ги намалят, когато хармонизират и трите системи в себе си: стомашна, дихателна и мозъчна; може ли човек да хармонизира тия три системи в себе си, енергиите им ще се разпределят равномерно и тогава каквото и страдание да дойде, човек ще го понесе спокойно – той разбира живота и законите, които го управляват, от нищо не се смущава и знае, че всичко в света е подложено на постоянни промени. Щом външният живот се променя, с него заедно се мени и вътрешният живот; това не трябва да ви обезсърчава, но да ви даде подтик да учите. Истински подтик е онзи, който иде от душата, в която няма никаква амбиция, никакво съревнование.

Мнозина учат, работят, трудят се, но малко успяват – защо? Защото имат големи желания и амбиции. Те искат да станат големи личности, видни хора, всички да ги познават. Да ги познават всички хора, да бъдат видни, това значи да имат особени качества. Вие знаете, че в миналото са съществували грамадни дървета и животни, които са внасяли страх и трепет в по-слабите от тях, но къде са те днес – от тях са останали само желанията им, които от време на време се проявяват по атавистичен начин в човека. Често слушате някой да казва: „Аз искам да имам много къщи, богатства, големи знания, голяма сила“ и т. н. – тези желания в човека представляват остатък от желанията на предпотопните животни и растения. Помнете, че колкото повече знания имате, толкова по-големи страдания ви очакват. Някой иска да бъде ясновидец, но главата му ще побелее от ясновидството – като ясновидец той ще вижда доброто в хората, но наред с доброто ще вижда и лошото в тях; като ясновидец той не подозира, че първо в себе си ще види лоши черти и прояви, които по-рано не е виждал, и ще започне да страда и да се измъчва. В такъв случай, докато човек не се е приготвил за ясновидство, за предпочитане е да не вижда всичко; като знае това, Невидимият свят не събужда човека преждевременно

за дарби, за които още не е готов. Затова казвам: не желайте да се отворят очите ви преждевременно.

Следователно като ученици, вие трябва да започнете с положителната наука за живота – да виждате в човека само доброто и положителното; като пораснете и станете адепт, само тогава ви се позволява да виждате и лошото. Щом мислите за своите слабости и погрешки, както и за тия на своите близки, вие се заразявате от тях; за да не се заразявате, вие трябва да мислите за Доброто. Когато се калите и не се заразявате от лошото в света, тогава можете свободно да изучавате и недъзите на хората, но това време е още далеч.

Един от древните учители дал на един от учениците си задача да чука сол и в това време да мисли за всичко, но не и за носорог. Как изпълнил задачата си ученикът? Тъкмо обратно – през всичкото време, докато чукал солта, той не мислил за нищо друго, освен за носорога.

Какво представлява носорогът – носорогът е недъзите и обидите, които постоянно държите в ума си. Някой ваш приятел ви казал една обидна дума; вие четете, работите, разговаряте, но през всичкото време мислите за обидната дума, която са ви казали: „Защо ми каза така? Като го срещна, аз ще му кажа, как смее да ме обижда!“; срещнете го, кажете му нещо, за да се удовлетворите, но пак не ви минава – носорогът е постоянно в ума ви.

Сега ще ви дам едно правило как да постъпвате, когато някой ви обиди или не се отнесе с вас както трябва. Всякога носете в джоба си по една кутия локум и каже ли ви някой една обидна дума, веднага извадете кутията от джоба си и му предложете един локум. Той ще вземе локума, ще се засмее, но ще се замисли – ще разбере, че вие сте проводник на нещо високо, не искате да си служите със същата мярка, която сам той е приложил. Ако не искате да носите локум, тогава носете в джоба си по една-две мъжки и дамски кърпички: ако ви обиди брат, ще му дадете мъжка кърпичка, а на сестрата ще дадете дамска кърпичка; ще им я дадете и ще им кажете: „Вземете тази кърпичка за спомен“. Постъпите ли по този начин, вие ще усетите вътрешна радост в себе

си, че сте могли да трансформирате и неговото, и вашето състояние; постъпвате ли по този начин, носът при основата си постепенно започва да се разширява. Когато човек издребнява в идеите си, носът при основата си постепенно се стеснява – това не е добър признак. Разширява ли се носът при основата си, човек става широк, благороден. Широчината на носа трябва да отговаря на останалите удове на лицето. Срещнете ли хора с много остри носове, ще знаете, че те са големи критици – каквото и да им дадете, все недоволни остават. Каквото преживява човек, всичко се отпечатва на носа, на устата, на брадата, на веждите му (веждите представляват граница между Духовния и физическия свят, от веждите се определя и бъдещето на човека – следователно не е безразлично дали човек има тънки или дебели вежди).

Като ученици на Велика Школа, вие трябва да се изучавате, да знаете какви сили и способности криете в себе си.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.

ХАРМОНИЧНИ ПОЛОЖЕНИЯ

Тридесет и четвърта лекция
29 май 1927 г., София

ХАРМОНИЧНИ ПОЛОЖЕНИЯ

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.

Чете се една от темите върху книгата от Библията *Софония*.

Като четете Библията, трябва да проникватe във вътрешния смисъл, който е вложен в отделните книги. Забележете реда, по който са наредени книгите на Библията: първата книга е *Битие* – начало на нещата; втората е *Изход* – излизане; третата е *Левит* – ръководна книга за онзи, който е излязъл вече и е започнал да ходи; четвъртата книга е *Числа* – числата подразбират сметка, изчисление, за колко време например човек може да проходи самостоятелно; след *Числа* иде книгата *Второзаконие* – приложение на закона, има ли закон, нужно е приложение; после иде книгата *Исус Навин* – Исус Навин е един от героите, които се учат при Мойсей; като дойдете до книгата *Съдии*, помислете защо се е създала епохата на съдиите – явяването на съдиите почива на нещо дълбоко; след *Съдии* иде книгата *Рут* – влиянието на жената в света; след това вече иде царският период. Еврейският народ, който се счита за избран от Бога, възприе едно външно влияние – царизмът; той започна да се управлява от царе, между които особено забележителни са Давид и Соломон – във времето на Соломон културата стигна до своя разцвет, след него започна упадък на еврейската култура и мъдрост. Пророците носят друга култура на човечеството – те обръщат вниманието му върху бъдещия живот, като говорят за далечното бъдеще, за новата култура в света.

Като изучавате Библията съзнателно, вие дохождате до заключението, че животът на миналото, описан в тази книга, е живот и на отделния човек – всеки човек минава през Битие, Изход, Левит, Числа, Второзаконие и т. н. Като се стреми да се освободи от старото и да придобие нещо ново в себе си, той се учи.

Как мислите, ако Соломон дойде днес на Земята, виден човек ли щеше да бъде? Той щеше да бъде знаменит учен, защото и на времето си се занимаваше с различни науки – свалял е огън от небето. В морално отношение обаче той е бил много свободен. Соломон искал да научи какви трябва да бъдат отношенията между мъжа и жената, искал да изучи сърцето на жената; той се интересувал от жената като проява на пасивния принцип, но тук се е оплел. Колкото и мъдър да беше, Соломон се оплете в сърцето на жената, не можа да проникне в него и да го изучи – тук той не издържа; не само Соломон, но и по-напреднали от него са се спъвали в този въпрос. Културата на Соломон и до днес съществува на Земята, а въпросът, който го е интересувал, и до днес не е разрешен. Адам, за когото се говори в *Битие*, създаден по образ и подобие Божие, също не можа да издържи изпита си по този въпрос.

Съвременните духовни и религиозни хора искат да влязат в общение с Невидимия свят. Желанието им е добро, но те не са подготвени за този свят, не могат да го разберат. Какво ще разберете например, ако едновременно отворите десетина радиоапарата, един от които възприема това, което става в Англия, друг – в Америка, трети – в Германия, после в Русия, във Финландия, в Япония и т. н.? Вие ще чувате хаос от гласове, музика, песни, но нищо няма да разберете. За да разбере нещо, човек трябва да се е издигнал над преходните неща. Преди да дойде до високата култура на Духовния свят, човек ще мине през преходната, ниската култура, където се намират най-големите изпитания и изкушения; за да издържи на това, от човека се изискват твърд характер и устойчив морал. Какво прави детето, когато майка му го оставя само в стая, в която има различни сладкиши и плодове – то може да даде хиляди обещания, че няма да взима без позволение, но дете е, все ще се изкуси; същото може да се каже и за човека – дете е, все ще се изкуси.

В духовно отношение човек е дете, което щом се намери пред изкушения, непременно ще сгреши. Свойствено е на човека да греши, ето защо, като се занимава с окултната наука,

човек все ще падне в изкушение и ще сгреши; за да се справи с изкушението, той трябва да има висок морал, да издържа; характер трябва да има човек, за да издържа на външния и вътрешен напор в себе си.

За да придобие едно велико благо, човек трябва да е работил върху себе си, да се е приготвил за това благо; не е ли готов за известно благо, не може правилно да го използва, поради което пада. Адам например преждевременно искаше да има другарка; той не беше готов още за нея, но прибърза, поради което Ева се роди на седмия месец, а не на деветия. Непослушанието на първите човеци стана причина за грехопадението; прибързаха първите човеци, прибързаха и евреите – в лицето на Мойсей евреите направиха същата погрешка. Мойсей имаше знания, но прибърза да ги приложи, да освободи евреите от робство; той се опита по един неправилен начин да ги освободи, но не можа и след като уби един египтянин, се уплаши, избяга в пустинята и се отказа от плана си. Прекара в пустинята цели 40 години, но когато дойде времето да реализира своя план, отказа се под предлог, че не бил красноречив. Кога изгуби Мойсей красноречието си и стана гъгнив – откакто уби египтянина; Мойсей беше адепт, член на Бялото Братство и не му беше позволено да върши убийства. За да изпълни мисията си, Бог изпрати с него брат му Аарон да му помага; Мойсей освободи евреите, но сам не можа да влезе в Ханаанската земя.

И съвременните хора вървят по пътя на Мойсей – всички бързат. Едно трябва да знае човек: всяка идея, колкото и велика или малка да е, има определено време за своето реализиране. За да се реализира една идея, трябва да има готови хора да я приложат. Искате ли да приложите известна теория, да я изнесете пред света, не бързайте, чакайте времето ѝ; няма кой да ви слуша и разбира, хората са още деца и не разбират – почакайте да пораснат, да станат възрастни, тогава да им говорите. – „Ама теорията ми е готова.“ Нека чака. Ще кажете, че някой човек е на 40 години – на години е голям, но по ум е дете. Не бързайте да изнасяте идеите си пред хора, които не разбират.

На какво се дължи бързането? Човек бърза, когато има много желания, които иска да изрази навън. Който има много и същевременно силни желания, скоро остарява, умът му отслабва и той престава да мисли. Щом престава да мисли, човек започва да остарява; той мисли вече само за старостта си и където ходи, все едно говори: „Краката ми отслабнаха, не държат; стомахът ми отслабна, не работи вече“. Това са атавистични мисли, на които човек се натъква и преждевременно остарява; за да не се поддава на такива мисли, той трябва още на младини да придобие навик да мисли правилно, да се съсредоточава при четене, да отделя същественото от несъщественото, без да се отегчава. Ето например, вие четете Библията и дохождате до някои книги или глави от нея, които ви отегчават: в някои глави се изреждат само имена, родове, числа, които нямат смисъл за вас. Който разбира Кабалата, не се отегчава; който не разбира, той се намира пред една статистика, която не го ползва. Такава книга е и *Тайната доктрина*[34] – много хора са започвали да я четат, но не са могли да я завършат – нямат търпение. Добре е човек да се заеме с четене на *Тайната доктрина*, на Библията като метод за придобиване на търпение; те представляват разхвърлян материал, който търпеливият може да събере на едно място и да образува от него нещо цяло. Като четат живота на Соломон, мнозина се чудят какъв смисъл има хората да знаят колко жени и колко наложници е имал; едно трябва да знаете по отношение на идейния си живот: всеки човек има идеи в себе си, едни от които са наложници, а другите – законни жени, и той трябва да знае как да се отнася с тях, за да не го спъват. Други идеи са от характера на фараоновата жена, която искаше да отклони Йосиф[35] от правия път; пазете се от идеи, които отклоняват човека от неговия идеал. След грехопадението се яви многоженството.

Помнете следното: една жена, т. е. една идея, трябва да има човек – всички останали идеи се въртят около основната; едно Слънце има в Слънчевата система, а всички останали са планети, които се въртят около него. Следователно, за да не се излага на външно и вътрешно падение, човек

трябва да има само една свещена идея, на която да служи, и за тази идея той трябва да бъде готов на всички жертви; през каквито и изпитания и гонения да минава, той трябва да издържа. Като четете живота на пророците, виждате, че те са били свързани с Невидимия свят (аз наричам Невидимия свят *Реален свят* – значи пророците са били посещавани от братя на Реалния свят и са разговаряли с тях). Как бихте посрещнали един такъв брат и какво бихте говорили с него? Ако отидете в Англия и нямате преводач, вие трябва да знаете английски език – с това ще окажете почитанието си към англичанина. Ако отидете в Невидимия свят между Възвишените същества, вие трябва да знаете техния език – с това ще окажете почитанието си към тях; ако някое от тия Същества дойде при вас, трябва да знае български език – Възвишените същества знаят всички езици, те ще ви говорят на първичен български език, който е запазил първоначалната си чистота.

Като ученици, спазвайте закона на равномерното движение – без никакво бързане и пресилване; ако бърза, човек изразходва енергията си, която мъчно може да набави. Човек е пътник в живота и като пътник, даден му е известен план, който трябва да реализира в определено време; той трябва да бъде буден, да не разпилява времето си, но и да не бърза повече, отколкото трябва – Природата не позволява безразборно изразходване на енергиите. Кога бърза човек – когато закъснее. Когато е закъснял със записването си в училище, ученикът бърза, иска да достигне съучениците си, да набави загубения материал. Защо закъснява човек – защото бърза; като бърза много, той се уморява и щом се умори, успива се и закъснява. Колкото и да бърза, каквито и усилия да прави, човек не може да постигне повече от това, което е предвидено за него. Дълъг е пътят на човека, за да постигне известно развитие, но той не трябва да се отчайва, работа се иска от него. Апостол Павел казва: „Ние, живите, няма да изпреварим умрелите“.

За да се развива правилно, човек трябва да се пази от три неща: от атавистичните мисли на своето минало, от ата-

вистичните мисли на своя народ и от атавистичните мисли на човечеството – попадне ли в едно от тия течения, човек се спъва и пада; като знаете това, бъдете будни към чуждите влияния и не ги допускайте в себе си. Докато сте бедни и слаби, занимавайте се със своите мисли и чувства. Много от обезсърченията на човека са чужди – например някой е беден, няма пари и се обезсърчава; той се плаши от живота, не знае как ще го прекара – това е чужда мисъл, която е съществувала от памтивека в умовете на хората, пазете се от тази мисъл. Какво страшно има в сиромашията? – „Ще умра гладен." Че и богатият умира. Сиромахът умира гладен, богатият умира сит, обаче и двамата умират; друг някой умира от преяждане. Едно трябва да знаете: който живее правилно, той никога не умира гладен, това е невъзможно. Тъй щото за човека е важно да знае защо и за кого яде – за себе си или за хората. Някой се е нахранил добре, доволен е от яденето, но в това време му донасят някакво ядене; за да не откаже, той се пресилва и яде от всичко, което му донасят, после стомахът му се разстройва и той страда. Човек трябва да яде умерено и навреме: нито да гладува, нито да преяжда; при това той не трябва да смесва храните.

Един православен свещеник разправя своя опитност за силата на външното влияние. Един негов приятел му изпратил подарък – една кошница грозде, която съдържала 12 килограма. Той изял два-три грозда и легнал да спи; насам се обърне, натам се обърне, не може да заспи – кошницата с гроздето стои пред очите му и го изкушава. Стане, изяде още един-два грозда, пак легне да спи, но кошницата изпъква отново пред очите му. Той пак стане, хапне още един-два грозда, яде и се упреква, че не е време за ядене, че е полунощ вече, но никакви разсъждения не помагат – гроздето в кошницата го изкушава. Той ставал, лягал, докато изял всичкото грозде; щом го изял, успокоил се, легнал и спал до сутринта. Той разправя тази опитност и се чуди на силата, която имат чуждите мисли върху хората. Колкото по-будно е съзнанието на човека, толкова повече може да издържа на чужди влияния; като издържа, човек се калява и придобива по-голяма самоувереност.

Като четете книгата на пророците, виждате, че те са смели и решителни. Изобщо, еврейските пророци са войнствени, безстрашни; те изнасят Словото Божие с достойнство и казват: „Така говори Бог“. При големите страдания някои от пророците са се разколебавали, но временно – например пророк Иеремия казва: „Господи, откак започнах да Ти служа, главата ми побеля“, но след това той се разкайва и плаче. Ако един пророк плаче, какво остава за обикновените хора? Когато Бог изпрати пророк Ион в Ниневия да проповядва, той започна да разговаря с Господа в себе си – казваше: „Зная, Господи, че си милостив и благоутробен; Ти ме изпращаш да проповядвам на тия хора, но като се обърнат към Тебе с молба да ги простиш, ще ги помилваш. Тогава аз ще изляза лъжлив пророк“. След този разговор пророкът взе торбата си и тръгна за Испания, избяга от лицето на Бога, но след като китът го погълна, той лежа три дни в утробата му. Ион се моли усърдно на Господа да го избави от това нещастие; казваше: „Господи, извади ме от утробата на кита, ще отида в Ниневия, за да проповядвам Словото Ти“. После, когато тиквата, която пазеше сянка на Ион, изсъхна, той пак се обърна към Бога с думите: „Господи, не стигаше ли, че ми отне пророчеството, но трябваше и тиквата да ми вземеш?“ – с този пример Бог показа на Ион, че любовта му е малка още; Бог му каза: „Ти жалиш за една тиква, която израсна в една нощ. Не трябва ли аз да пожаля тия хора, които се разкайват? Между тях има деца, които не различават дясната си ръка от лявата – не трябва ли да ги пожаля?“. По характер Ион е чистосърдечен, искрен.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.

ТРЕНИРАНЕ

Тридесет и пета лекция
5 юни 1927 г., София

ТРЕНИРАНЕ

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.

Представете си, че на човека са дадени три възможности в живота – откъде трябва да започне той движението си към тия възможности? Естествената посока за движение е от ляво към дясно. Трите възможности, дадени на човека, това са възможностите да тренира или развие своето тяло, своето сърце и своя ум. За да тренират тялото си, съвременните хора си служат с гимнастически упражнения; добре е човек да прави гимнастически упражнения, но те представляват механически метод за трениране на тялото, човек трябва да намери други методи за развиване му. Като работи върху трениране на тялото си, едновременно човек трябва да работи върху трениране на своето сърце и на своя ум; той трябва да вземе под внимание всички ония органи, които са в близка или далечна връзка със сърцето и с ума; за да постигне това, човек трябва да познава законите, които управляват сърцето и мозъка. Не е лесно човек да работи с мозъка и със сърцето си. За да може кръвта да храни целия мозък, човек трябва да разбира законите, по които се движат живото електричество и живият магнетизъм, така наречената от индусите *прана*: гръбначният мозък е главният приемник и предавател на праната; първо праната отива в малкия мозък, а оттам – в главния. Яви ли се някакво подпушване в малкия мозък, праната не може да продължи пътя си към главния мозък, вследствие на което в него се явява някаква дисхармония; тази дисхармония се предава на целия организъм.

Искате ли да работите съзнателно върху тренирането си и в трите направления, започнете първо с трениране на тялото, после – с трениране на сърцето и най-после – с трениране на ума; като работи правилно и в трите направления, човек дохожда до изобилие на физически, сърдечни и умствени

енергии в себе си. Не е ли тренирал тялото си и влезе неподготвен в Духовния свят, човек изпада в сънно състояние; той не познава законите на Астралния свят и остава вън от него – тогава започва да се лута, защото не може да намери астралното училище, за да изучава законите на Астралния свят; като се събуди, човек остава недоволен, че нищо не е разбрал.

И тъй, за да издържа на страдания, мъчнотии и изпитания в живота, човек трябва преди всичко да е тренирал тялото си – това значи да има присъствие на духа, да не се страхува от нищо; страхът ще дойде, но човек трябва смело да върви напред. Който е тренирал тялото си, той може чрез него да познае ще срещне ли някакво препятствие на пътя си, или не; тренираното тяло е чувствително към външни влияния, то се превръща в слух и зрение и отдалеч чува и вижда това, което му предстои да срещне на пътя си. Да тренира човек тялото си, това значи да го е пригодил за всички условия. Дойде ли страхът, ръцете и краката не трябва да се пресичат, сърцето не трябва да отслабва, да намалява пулса си. За да тренирате тялото си, добре е да носите вода с две стомни, като започнете от един килограм и свършите с десет – постепенно да увеличавате големината на стомните; добре е мястото, откъдето ще носите вода, да е наклонено, да има качване и слизане. Направете следното *упражнение* за десет дена: първият ден ще донесете един път вода, вторият ден – два пъти, третият – три пъти и т. н.; като минете десетия ден, ще си починете. През десетте дни стомните ще бъдат едни и същи, няма да увеличавате големината им; искате ли да увеличавате големината им, ще правите други упражнения.

Като носите вода, вие развивате дихателната система и подобрявате кръвообращението си. Изобщо, тялото на човека е израз на неговата интелигентност; ние казваме, че човек е здрав, когато тялото му се подчинява на неговата разумна воля. Това не значи, че човек трябва да мисли изключително за тялото си – да го направи по-силно; тялото трябва да бъде орган на ума, на сърцето и на волята в човека. Като работите върху тренирането си изобщо, трябва да бъдете внимателни,

да не влезете в области, които водят към лоши последствия; за тази цел от вас се иска умерена, системна работа – никакво пресилване на мускулите, никакво пресилване на сърцето и на мозъка.

Като ученици, вие знаете закона за действие и противодействие на силите; следователно, щом започнете да работите върху тренирането, веднага ще се яви противодействие. С труд, постоянство и усилие вие ще преодолеете всички противодействия; колкото по-голямо е противодействието, толкова по-голямо трябва да бъде и усилието ви да се справите с него. Щом се справи с противодействието и постигне известно трениране, човек подобрява живота си ако не напълно, поне отчасти; той придобива повече жизнена енергия и по-голяма работоспособност. Като работите върху трениране на тялото си, всички кривини – на гръбначния стълб, на ръцете, на краката ще се изправят. Искате ли да изправите гръбначния си стълб, опирайте се с гърба си на стената; правете това упражнение често, да не остане никаква гърбица у вас. Ученикът трябва да има добре тренирано тяло, без никакви изкривявания; той трябва да изправи тялото си, да го нагоди според мерките, които Природата е определила.

Много от недъзите на съвременните хора се дължат на факта, че телата им не са тренирани. Да тренира човек тялото си, това значи да го пречисти, да го освободи от всички утайки и наслоявания на миналото; не е ли чисто тялото, не е ли чиста кръвта, човек всякога може да се поддаде на чужди влияния, на желания, останали от преди хиляди години. Човек трябва да пречисти и съзнанието си, да се освободи от своите стари разбирания. Като се изучава, човек вижда как се проявяват някои атавистични чувства в него и ако е съзнателен, той може да се освободи от тях. Слушате някой човек да упорства в нещо, не иска да го направи; защо проявява упоритост в дадения случай – и той не знае. Ако човек проявява твърдост, това е друг въпрос – твърдостта е намясто, ако човек има убеждение; да бъдеш твърд и упорит в убежденията си има смисъл, но да бъдеш упорит там, където трябва да отстъпиш – това не е намясто.

Един ден Настрадин Ходжа се разхождал из града без пет пари в джоба си; обиколил пазара, но нищо не могъл да си купи и недоволен от положението си, той гласно извикал: „Ако сега намеря 99 жълтици на земята, щом не са сто, не ги взимам“. Един търговец чул заканата му и решил да изпита неговата упоритост – той сложил 99 жълтици на пътя, откъдето Настрадин Ходжа щял да мине, и се скрил да види как ще постъпи. Като стигнал до мястото, където били парите, Настрадин Ходжа се навел, взел жълтиците в ръка, преброил ги, сложил ги в джоба си и казал: „Който е дал 99 жълтици, той ще даде още една“. Защо Настрадин Ходжа не упорствал и в този случай, но прибрал парите в джоба си? Злато е това, не е нещо въображаемо, златото събужда мисъл; Настрадин Ходжа помислил и си казал, че пред златото всякакво упорство трябва да отстъпи.

Като ученици на окултна школа, всеки от вас трябва да научи някакъв занаят. Всяко празно време трябва да бъде добре използвано. Всички велики хора са работили и физически, за трениране на тялото си – например Гладстон[36] е рязал дърва в дома си по един-два часа на ден, затова имал добър сън; на каквито и бурни заседания да присъствал в парламента, щом лягал, веднага заспивал – тренирано било неговото тяло. Днес много хора се оплакват, че не могат да спят добре; за да заспят, трябва да мине половин, един, а някога и два часа – това показва, че не са тренирани физически. В такива случаи добре е човек да стане от леглото си, да изтрие тялото си с кърпа, потопена в топла вода, да измие краката си също с топла вода и без да се изтрива със суха кърпа, да си легне; като си легне и се затопли, той ще усети приятно раздвижване на кръвта и сънят ще дойде.

Здравият човек се поти. Ще кажете, че и болният се поти – има разлика между потенето на здравия и на болния. Когато се поти здравият, той диша правилно и ритмично, през това време порите му се отварят и цялото тяло диша; болният се поти, но дишането му е неравномерно и трудно. Когато се тренира физически, човек трябва да обръща внимание на дишането си, да диша и през кожата си – всички пори на

тялото му трябва да бъдат отворени и да приемат въздух. Индусите работят усилено върху дълбокото и пълно дишане; за тази цел те разполагат с много методи, които не са приложими за европейците – при това дишане се събира много енергия, която европейците не биха знаели как да употребят и в края на краищата вместо добро, ще се създаде някакво зло.

За да успява в живота си, човек трябва да се тренира физически, да регулира енергиите на своя организъм. Тренираният не се гневи, не се дразни, както и каквото да му кажат, той не губи равновесието си; той е богат на сили, на чувства и на мисли и всякога е готов да дава; не е нужно да го предизвикват, да го дразнят и по този начин да го изчерпват – като види, че някой се нуждае от него, той веднага дава от себе си. Срещнете ли такъв човек, ще видите, че той има добре развита глава, снажно и добре развито тяло, от всяка негова клетка лъха живот и енергия; той е благороден, не се занимава с погрешките на хората – като види, че някой греши, той продължава пътя си, като че нищо не вижда. Обаче срещне ли някой отшелник, който минава за светия, той ще го спре, ще започне да му проповядва; този човек минава за светия, но не е никакъв светия – светостта е вътрешен процес. Ако търсите светия, ще го намерите в света – между грешници, страдащи и слаби хора, за които именно той е дошъл да работи; не е светия онзи пожълтелият, с хлътнали очи, окъсан и гологлав – външно светията е здрав, със светъл и чист поглед, добре и спретнато облечен; той помага на хората, показва им правия път.

Следователно първото нещо, което се иска от ученика, е да тренира своето тяло; като тренира тялото си, той лесно ще трансформира енергиите си и тогава при каквото и състояние да се намира, той лесно заспива – когато пожелае да заспи, той може да направи това. Мнозина се въртят с часове в леглото, докато заспят; те мислят за миналото, за младините си и най-после казват: „Остаряхме вече“. Не, и младият, и старият трябва да мислят за бъдещето, за онова, което предстои да придобият: някой казва, че иска да стане учен; друг иска да стане богат; трети – щастлив. Всеки човек може да бъде щастлив – от него зависи.

Какво се иска от човека, за да бъде щастлив? Графологически разгледана, думата *щастие* показва, че първо човек трябва да вярва в силите, вложени в него: буквата *Щ* представлява човешката ръка – значи човек трябва да вярва на силите, вложени в неговата ръка; буквата *А* представлява човешкия нос – значи човек трябва да бъде умен; буквата *С* представлява закон на промени – влияние на Луната; буквата *Т* представлява законите на Земята – човек трябва да знае с какви сили разполага, за да работи, и трябва да познава средата, в която живее; буквата *И* означава началото на нещата, там, откъдето всичко извира. Колкото по-високо е поставен изворът, толкова по-големи са възможностите на човека; щом изворът стигне до височината на главата, човек е намерил вече правия път в живота. Главата на човека е извор, от който той трябва да черпи; никой не трябва да се издига по-високо от своя извор – с други думи казано: не мисли за себе си повече от това, което в действителност представляваш; започни от малките величини и постепенно върви към големите и всеки ден реализирай по едно малко желание. Буквата *Е* представлява закон за придобиване на енергия.

И тъй, според съчетанието на буквите в българския език щастието съдържа следните елементи: Вяра, разумност, въображение, чувство, познаване на законите на Земята – на твърдата, течната и въздухообразната материя, както и законите на светлината, топлината, електричеството и магнетизма. Това се отнася до българина, както и до всеки славянин изобщо. Дойдете ли до англичанина, той пише щастието с други букви, англосаксонецът не върви по пътя на славянина – той е цъфнал и вързал вече, няма какво повече да чака. Славянинът отсега нататък ще цъфти и връзва, затова е казано, че бъдещето е на славянството.

Като ученици на окултна школа, вие трябва да се занимавате с изучаване на окултните науки: астрология, физиогномия, френология, хиромантия, графология и др. Дойдете ли до графологията, ще видите, че буквите, като символи на нещо, са взети от природата, от човешкото тяло. Например буквата *А* представлява човешкия нос; за да напише правилно тази буква, човек трябва да спазва мярката на онзи естест-

вен ъгъл, който отговаря на нормалния нос – Природата има определена норма за човешкия нос. Също така от значение е дължината на крачката в тази буква. Затова ученикът трябва да познава анатомия, да знае каква е дължината на дългите и късите кости в нормално развит организъм; изобщо ученикът трябва да знае всичко, което се отнася до неговия организъм – щом познава своя организъм, той ще познава и организма на своите близки. Като знае нормата на нещата, той ще разбира и отклоненията от тази норма. Като пипнете ръката на човека, вие познавате доколко енергичен е той: меката, отпусната ръка говори за пасивност; ръка с твърди, стегнати мускули говори за голяма активност и енергия в човека. Когато пипнете ръката на добре и правилно развит човек, вие усещате да излиза от нея приятна топлина – такава ръка е мека, пластична, малко влажна и топла; мускулите ѝ са яки, стегнати, но не корави. Ако ръката ви е студена и пръстите лесно изстиват, това показва, че кръвообращението ви не става правилно – щом забележите това, вземете мерки да подобрите кръвообращението си: ще се движите, ще правите екскурзии, ще се изпотявате, ще разтривате тялото си с кърпа, натопена в топла или в хладка вода, ще пиете гореща вода. Ако не можете да пиете гореща вода, ще пиете студена, но за всяка чаша студена вода ще извървите по един километър, за да се изпотите, да излезе водата навън. Това са упражнения, които човек трябва да прави, за да тренира тялото си.

Като тренира тялото си, ученикът трябва да се заеме и с трениране на ума и на сърцето си, за което се изискват по-големи знания; не разполага ли с тия знания, той може да се осакати. За да прилага окултните знания за трениране на ума и на сърцето си, човек трябва да е постигнал известна чистота, външна и вътрешна; няма ли нужната чистота, тия знания ще му причинят пакости и нещастия.

Упражнение. Изпейте гамата с движения на ръцете напред, настрани и надолу.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.

ТИПОВЕ И ОБРАЗИ

Тридесет и шеста лекция
12 юни 1927 г., София

ТИПОВЕ И ОБРАЗИ

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.

Към кои типове можете да отнесете пророк Ион? Преведено от еврейски език, *Ион* означава *гълъб* – значи той се отнася към венерините типове; понеже лесно се обезсърчавал, това показва, че и Луната е имала влияние върху него. Към кои типове се отнася Соломон, кои планети са имали влияние върху него? Меркурий, Юпитер, Венера. Под влияние на баща си Соломон е юпитерианец. Изобщо, той не се придържал строго към постановленията на Мойсей, но сам издирвал нещата, Соломон имал разположение към научни изследвания; той е написал много работи: *Притчи*, *Песен на песните*, *Еклесиаст*. Под влияние на кои планети се е намирал, когато е писал *Песен на песните* – под влиянието на Венера и Луната. Който чете *Песен на песните*, трябва да бъде силен; не е ли силен, човек не може да издържи на ония мисли, които са прокарани в нея. *Притчите* представляват друго нещо – като ги чете съзнателно, човек може да изправя погрешките си. В *Еклесиаст* Соломон се намира под влиянието на Сатурн.

Представете си, че в дадения момент ви предложа няколко билета с различни възможности: например мога да ви дам един билет, с който да присъствате на богат, царски обяд; с втория билет можете да отидете на театър, с третия – на концерт, с четвъртия – на екскурзия някъде в странство. От четирите билета кой бихте избрали? За да предпочетете един от четирите билета, вие трябва да имате разбиране, да знаете какво ще придобиете от него. Същото можем да кажем и за окултното знание – не е достатъчно човек да знае нещо, но той трябва да използва това знание. Окултното знание е кондензирано; иска ли да се ползва от него, ученикът трябва да го разреди в няколко килограма вода, при това той

трябва да знае свойствата на водата, а същевременно и количеството вода, нужно за разреждане на известно окултно знание. Колкото по-разредени разтвори от окултното знание употребявате, толкова по-голяма полза ще имате; дойдете ли до това положение, вие ще можете да лекувате своите недъзи само с чиста вода – например ако вземете определено количество водни капки, вие можете да лекувате подозрението, съмнението, нетърпението и др. За всеки недъг, за всяко отрицателно чувство ще употребявате точно определено количество вода; при този начин на лекуване човек придобива нови знания, които осмислят живота му. Изобщо, знанието осмисля стремежите на човека, както и целия му живот.

Коя е главната причина за търпението и нетърпението? Забелязано е, че хора, които не дишат дълбоко, са нетърпеливи и обратно: хора, които дишат дълбоко, са търпеливи. Дълбокото дишане е пълно дишане; при това дишане взимат участие и долната, и горната част на дробовете. Като поема повече въздух, всички алвеоли се изпълват, вследствие на което човек задържа въздуха за по-дълго време в дробовете си; колкото повече въздух поема човек, толкова повече прана влиза в дробовете му. От дробовете праната прониква в целия организъм, а с нея човек възприема повече идеи, които след време се реализират. Значи част от идеите се приемат чрез въздуха, а се оплодяват в белия дроб. Тъй щото който иска да придобие търпение, трябва да диша дълбоко; не диша ли дълбоко, той става нервен, сприхав, нетърпелив. Видите ли човек, който диша бързо, кратко, ще знаете, че дишането му обхваща само горната част на дробовете – този човек не може да бъде търпелив. Накарайте двама души (единият търпелив, а другият – нетърпелив) да напишат една и съща теза; ще намерите грамадна разлика в работата им – в тезата на търпеливия има по-големи дълбочина и смисъл, отколкото в тази на нетърпеливия; и двамата мислят, но мисълта им коренно се различава.

Днес всички се намираме в края на века; предвид това положение повечето хора бързат, искат да изживеят това, което им е определено – някои се впускат в удоволствия и

преживявания, искат да си поживеят. Удоволствията и бързите преживявания не са истинският живот. Да живее човек и да се радва на красотата на живота, това значи да се проникне от великите идеи на Духа; колкото по-високи са мислите на човека, по-благородни чувствата му и по-чисти желанията му, толкова по-осмислен е неговият живот.

Като ученици, от вас се иска пълно концентриране на мисълта. Концентрирането на мисълта е в зависимост от дишането – колкото по-дълбоко диша човек, толкова по-лесно може да се концентрира. От друга страна, концентрирането на мисълта се определя и от броя на идеите, които вълнуват човека – ако държи много идеи в ума си, човек става разсеян; той трябва да държи една основна идея в ума си, около която да се съсредоточават всички останали идеи. Да имаш една свещена идея в ума си, това не значи да мислиш цял ден върху нея – достатъчно е две минути да мислиш върху нея, за да се реализира тази идея и след време да даде плод; този момент ще бъде един от паметните.

Когато става въпрос за изправяне на живота, някои казват, че като остареят, тогава ще мислят за това. За да разберете какво значи изправяне на погрешките на старини, ще направя следното сравнение. Представете си, че една кола се спуска по наклон. Можете ли да я спрете в пътя ѝ, за да я поправите? Колкото и да желаете, не можете да я спрете, защото наклонът е голям. Ако при движението си по наклона колата не претърпи някаква катастрофа, ще спре в полето; стигне ли благополучно в полето, ако има някаква повреда, тя лесно ще се изправи. Значи колата в полето представлява стария живот на човека – и в това положение могат да се изправят погрешките, но само тогава, когато колата може да се впрегне на работа; няма ли да се впряга, никакви поправки не се правят. Следователно човек може и на старини да изправи живота си, но само когато съзнава, че му предстоят нови изкачвания и слизания, нова работа; обаче ако старият мисли, че не може вече да работи, той е кола, която е спряла на полето – за такава стара, развалена кола господарят не иска да прави разходи да я поправя. Това положение, т. е.

такава старост представлява излизането на човека от нормалния живот.

Движението на нормалния живот е подобно на това на светлината – вълнообразно. Казвате, че младият човек живее интензивно; и младият, и старият трябва да живеят според естественото движение на Живота. Видите ли, че някой млад се спуска стремително по наклон без спирачка и контрол, ще знаете, че той живее несъзнателно; ако пък на старини човек остава на полето да се изправя, ние знаем вече какво е било миналото му. Ще кажете, че старият е поумнял, изправя погрешките си; не, този старец нищо не е придобил. Той изправя погрешките на своя безконтролен живот на младини – кой е виновен, че младият се е спускал стремително по наклона? Вината е в спирачките – те са били развалени, обаче господарят на спирачките трябва да бъде внимателен, да не тръгва с развалени спирачки. Ако машинистът е пиян и не може да управлява спирачките, тренът непременно ще излезе от релсите; ако съзнанието ви е будно, вие ще се молите на Бога да не стане голяма катастрофа и втори път ще бъдете внимателни, да не се качвате на трен, чийто машинист е пиян.

Как изпълнихте задачата с водата? Понеже сега нямате условия за тази задача, ще я отложите за известно време, докато се приготви чешмичката долу при реката. Като правите тази задача, ще научите някои свойства на водата, главно магнетичното ѝ свойство; нещата се изучават добре, когато се прилагат. Например казват, че овцата е кротка – това е опитано от актьори, които играят любовни роли: преди да се яви на сцената, за да изиграе своята любовна роля, актьорът се храни цял месец с овче месо. Този метод се отнася до месоядците, но какво трябва да прави актьор, който е вегетарианец – той трябва да се храни с такива зеленчуци и плодове, които имат свойствата на овчето месо; има такива плодове и зеленчуци. Изобщо искате ли да се храните с чиста, здравословна храна, ще знаете, че не е безразлично как се приготвя хлябът, откъде се купува и т. н. Направете опит поне за десетина дена да се храните с хляб, приготвен от

ваше жито, отгледано с любов, счукано със специален камък или на ваша воденица; като правите хляб сами, ще видите разликата между вашия хляб и този, който купувате от случаен фурнаджия. Не е безразлично кога се сее житото – ако сте посели житото в момент, когато ритъмът на слънчевите енергии е възходящ, вие ще имате един резултат; ако сте го посели в момента, когато енергиите на Слънцето са били низходящи, ще имате друг резултат. Това се отнася не само до житото или до другите растения, но и до посаждането на вашите мисли и чувства.

Като ученици, вие трябва да правите опити. Колкото и добри да са резултатите на опитите, всеки опит може да трае 15-20 дена, не може да продължава с години – защо? Защото опитите изискват специални условия, външни и вътрешни. Опитите са ценни, понеже от тях човек се учи, а истинско знание е онова, което е придобито от опит, външен или вътрешен. Например като ви говоря за резултата на хляб, който човек си направи, аз съм убеден в силата и хранителността му, защото съм го опитал и сравнил с онзи хляб, който купувате от фурните; при това за водата, с която е месен хлябът, за огъня, на който е печен, също са спазени специални условия – не е безразлично в кой час на деня е донесена водата, не е безразлично от коя гора и кога са донесени дървата, не е безразлично кога е замесен хлябът. Спазят ли се всички благоприятни условия, вие имате хляб, който крие в себе си магическа сила.

Мнозина се отчайват, като видят колко работа им предстои. Кога се отчайва човек – когато употребява много време за дребни работи. Някой мисли, че за да помогне на някого, трябва да му говори много или да му прави много добрини, но помощта не е в многото. Искаш ли да помогнеш на някого, помисли две минути за него и през това време не допускай никаква лоша мисъл или лошо чувство към този човек; искаш ли да разговаряш с някого, дай му две минути на разположение – в това време ти можеш да му кажеш толкова неща, колкото за десет часа; искаш ли да посетиш един болен, посети го за две минути и изпрати към него своите

чисти и добри желания. Две интензивни минути в мисълта, в чувството, в разговора, в правене на Добро струват повече от десетки мисли и чувства, от дълги разговори и от много добрини – така постъпва Бог: ако Той ви държи две минути в мисълта си, вие сте придобили толкова, колкото в цял живот не можете да придобиете. Изобщо искате ли да имате резултат и успех в живота си, стремете се към интензивна мисъл и интензивни чувства; ако можете всеки ден да преживявате по две интензивни минути, те съставляват половин ден от годината и в този половин ден е силата на цялата година.

И тъй, за да възприемете окултните идеи, от вас се иска не продължителна, но интензивна работа. Всеки ден мислете по две интензивни минути върху известна идея; като мислите редовно всеки ден, в десет години вие ще разберете и възприемете ония окултни истини, които не сте могли да разберете – това значи възприемане на знания чрез разредяване. През това време съзнанието на човека се пробужда и той излиза от яйцето, както пиленцето от своята черупка.

Докато не се пробуди съзнанието, човек е затворен в яйце, в ограничителни условия, лишен от светлината и простора на живота. Много време прекарва той в яйцето, докато се излюпи, но това не трябва да го обезсърчава – ако работи десет години непрекъснато и употребява по две минути за съзнателна работа, човек ще има пет интензивни дни през живота си; ако работи двайсет години, ще има десет интензивни дни; ако работи четиридесет години, ще има двайсет интензивни дни; след четиридесет и осем години човек се излюпва от яйцето. Какъв труд, какво постоянство се иска от човека, за да се излюпи от яйцето, в което е затворен! И светиите са минали по този път – те са работили цели 48 години скрито, от никого незабелязани, и след това са били готови за истинско служене на Бога.

И тъй, искате ли да се свържете с Разумната природа, да научите нейния език, посвещавайте всяка сутрин по две минути за съзнателна, интензивна работа в мисълта, в чувствата и в постъпките си.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.

ТРИ ПОСОКИ

Тридесет и седма лекция
19 юни 1927 г., София

ТРИ ПОСОКИ

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.

Като ученици, всички сте изучавали математика; задавали ли сте си въпроса каква е ползата от математиката в живота? Можете ли чрез математиката да разрешите всички въпроси – например как ще разрешите глада с помощта на математиката? С коя наука изобщо можете да разрешите въпроса за глада? Всъщност какво нещо е гладът – гладът е сила, която заставя човека да работи; без глад и без жажда човешкият живот не би могъл да се развива. *Глад* и *жажда* – това са две сили, които се отнасят към закона на необходимостта; попадне ли под действието на тия сили, по необходимост вече човек започва да работи – те са подобни на учител, който влиза в клас с пръчка в ръка. Първите учители са употребявали пръчка, наказания, но днес тия методи нямат място в училищата. Днес и родители, и учители прилагат други, по-меки методи от тия, с които първоначално са си служили.

И Природата първоначално е била по-строга и сурова към човека, но днес и тя си служи с други методи; за всеки век, за всяка епоха, за всяка възраст тя си е служила и си служи с различни методи. Някои деца се раждат при благоприятни условия, при богати родители, имат на разположение слуги и слугини; след време обаче родителите умират, слугите и слугините напускат дома и децата продължават живота си при трудни условия. Други деца пък се раждат при неблагоприятни условия, а впоследствие условията им се подобряват. Това са методи, с които Природата има предвид развитието на различните индивиди; каквито и методи да употребява, Природата има една крайна цел – да даде условия на индивида да се кали, да издържа на всички мъчнотии и да се развива; не постигне ли човек това нещо, причината е в него – това

показва, че не е работил съзнателно, вследствие на което не е използвал условията, определени специално за него.

Представете си, че са ви дадени на разположение една точка, права линия, квадрат и куб – на какви мисли ви навеждат тия неща? Точката представлява непроявено същество, което се намира само в зачатие и не заема никакво пространство; то живее в себе си, без форма, но с известна енергия и чака времето на своето проявление. Като говорим за точката, ние имаме предвид известни мисли и идеи, които съществуват само в съзнанието на човека, без да се проявят; вземат ли някакво направление в каквато и да е посока – нагоре, надолу, надясно или наляво, образува се правата линия. Какво нещо е правата линия – в геометрията е казано, че правата линия е най-късото разстояние между две точки; с други думи казано: най-късото разстояние между две Разумни същества е правата линия. Какво могат да разрешат две Същества, след като се движат по права линия – докато се движат по права линия, те нищо не разрешават, но започнат ли да се движат по две посоки, да образуват плоскост – квадрат например, те решават нещо. Да се движат в плоскост, това значи да прилагат изкуството на тъкането: единият е горно кросно, другият – долно; като се движат от една страна краката на човека, а от друга – ръцете, совалката се промъква между кросното и платното се тъче; щом се изтъче платното, двете Разумни същества тръгват да го продават или да шият от него дрехи, с които се обличат. Това представлява куба или което и да е тяло, което има вече три измерения.

Ще ви дам още един пример за обяснение на трите измерения. Срещате един астролог, френолог или хиромант, за когото предполагате, че има знания, но не е проявен още – той не е влязъл в отношения с никого, никой не е опитал знанието му. Този учен се намира в положението на точката – на непроявения живот. По едно време към него иде същество, което иска да го предизвика, да му каже нещо; астрологът започва да се проявява, отива в посока на разумното същество, което се интересува от неговото знание, и разумното същество отива към астролога – по този начин между

тях се образува права линия. След това астрологът сам вече взима друга посока – нагоре, и образува плоскост; той влиза в отношения с други същества, разговаря с тях, учи ги. Като вижда, че много хора се интересуват от знанието му, астрологът написва една книга, напечатва я и я пуска в света – по този начин той влиза в света на трите измерения.

Следователно като живее на Земята, човек разбира, че животът му е подчинен на закона за правилна обмяна на нещата: според този закон всички същества се движат между два полюса – даване и взимане. В даден момент ти или ще даваш, или ще взимаш: ако твоят приятел взима, в същия момент ти ще даваш; ако той дава, ти ще взимаш. Невъзможно е човек през целия си живот само да дава или само да взима, Природата обича да компенсира нещата. Ако не съществуваше закон за правилна обмяна, никакви отношения не могат да се поддържат. Този закон има отношение и към чувствата, мислите и постъпките на човека – например ако в даден момент една идея дава нещо на човека, друга идея трябва да взима, само при това положение идеите могат да се реализират; не се ли реализират, те внасят вътрешно смущение в човека. Не е достатъчно известна идея само да се реализира; щом се реализира, това трябва да стане по прав път, защото всяка идея, която не е реализирана по прав път, непременно ще внесе в човека известно смущение.

Когато говорим за реализиране на известна идея, не е достатъчно само да се реализира, но важен е и начинът, по който става това, важно е какво ще донесе тази идея. Например за земеделеца не е достатъчно само да има ниви и жито, но нивите му трябва да бъдат добре изорани, натоварени и посети – от това зависи какво жито ще се роди; от друга страна, важно е да не падне град върху нивите или да не стане наводнение – това са условия, необходими за земеделеца. Обаче за окултния ученик са нужни още някои условия – към всички тия той трябва да приложи своите мисъл и чувство; като приложи мисъл и чувство, житните класове ще бъдат по-едри и вкусни. С мисълта си човек може да развие ония чувства и способности в себе си, които не са добре раз-

вити. Ако някой не е музикален, с мисълта си той може да развие своето музикално чувство, но за това се иска постоянство. Като мисли известно време върху даден център, човек отправя към него повече кръв и по този начин го храни. Ако житото е отгледано с песни, с радост и Любов, хлябът, направен от него, ще бъде хранителен, ще внесе особена енергия в човека; този метод на работа трябва да се приложи и към месенето и печенето на хляба; който прави хляб, трябва да бъде здрав, жизнерадостен и добър човек.

Съвременните хора се натъкват на мъчнотии, които не знаят как да решат; искат ли правилно да решат мъчнотиите си, те трябва да се учат от Напредналите същества, а понякога човек може да се учи и от растенията и животните.

Срещате две кучета: едното куче е голямо, силно, лошо по характер, злобно, а другото – малко, добро, с остра муцуна – интелигентно и хитро. Господарят подхвърля една кост на двете кучета. Малкото кученце се затичва към костта с намерение да я опита, но в този момент голямото куче пристига; като вижда костта пред кученцето, то веднага се навежда и се готви да се хвърли върху него. Кученцето взима костта, поставя я пред голямото куче и се отдалечава; с това то иска да му каже: „Заповядай, костта е за тебе; аз ти я донасям, без да искам нещо от нея“. Добре ли постъпва кученцето? Умно и хитро е малкото кученце, то отстъпва костта на голямото, с което спасява кожата си; не е ли готово да отстъпи, кожата му ще бъде одрана. Ако едно кученце знае как да се справи с мъчнотията си, колко повече човек трябва да знае как да решава мъчните си задачи.

Какво представлява голямото и силно куче в човешкия живот – голямото куче не е нищо друго, освен съдбата на човека. За да се справиш разумно със съдбата си, ти трябва да бъдеш готов да приемеш всичко, което тя ти изпраща; видиш ли, че се готви да се нахвърли върху тебе, веднага отстъпи – тя иска да вземе костта от устата ти; вземи тази кост, сложи я пред нея и кажи: „Заповядай, костта е твоя“. Щом не се противиш на съдбата си, бъди уверен, че тя няма да те преследва; бориш ли се с нея, кожата ти ще одере.

Следователно искате ли да се справите разумно със съдбата си, вслушвайте се в Божествения закон, който във всички случаи ви нашепва как трябва да постъпвате. Ти бързаш, искаш в няколко години да станеш учен, но нещо в тебе нашепва: „Не бързай!“; щом чуеш този глас, вслушай се в него и не бързай – бързаш ли, ще се осакатиш. Ти започваш една работа, но я отлагаш, вижда ти се мъчна; този глас ти нашепва: „Побързай малко, не отлагай!“. Някога седиш и не знаеш какво да правиш, този глас ти казва: „Спри, чакай, докато въпросът се изясни“. Някога си затворил спирачките и се чудиш защо работата ти не върви; изведнъж чуваш, че гласът ти нашепва: „Отвори спирачките!“. Каквото гласът ти каже, слушай го – така съдбата ще разбере, че има работа с умен човек и ще бъде по-снизходителна към тебе.

Като ученици на окултна школа, от вас се иска постоянство в мисли, в чувства и в постъпки. Искате ли да усилите паметта си – постоянствайте. Окултната наука е наука на приложение; изберете един метод и го прилагайте с постоянство. Започнете първо с решаване на малките мъчнотии и постепенно отивайте към големите. Какво прави детето – то започва от първо отделение и постепенно се издига нагоре. Кога синът може да получи своята наследствена част – когато стане пълнолетен; докато не е дошъл до пълнолетие, никакво наследство не му се дава. Каквото е отношението на бащата към сина, такова е отношението на Разумната природа към цялото човечество. Съвременното човечество не е дошло още до своето пълнолетие, поради което се намира под настойничество и не може да прави каквото иска; един ден, когато достигне пълнолетието си, то ще излезе от настойничеството и ще решава въпросите по друг начин. Днес човечеството се намира под закона на необходимостта, а когато стане пълнолетно, ще се намира под закона на свободата. Някои религиозни мислят, че са свободни от закона, но дойдат ли гладът, болестта, страданието, смъртта, те виждат, че не са свободни. Само съвършеният човек е господар на положението.

Искате ли да бъдете последователни в живота си, започнете от точката и постепенно вървете напред – към правата линия, към плоскостта и най-после към тялото – към явленията от триизмерния свят. Какво значи да се движи човек по права линия в живота си? Представете си например, че искате да отидете на планина и търсите човек да ви придружи; срещате един свой приятел и го запитвате направо: „Можеш ли да дойдеш с мен на планина?“ – вие го запитвате направо и той трябва да ви отговори по същия начин. Ако се движи по права линия, той ще ви отговори „Може“ или „Не може“ според работата, която му предстои; започне ли да извърта, да обикаля въпроса, той се движи по крива линия. Природата си служи с прави и с криви линии, но никога не ги размества: където са нужни криви линии, с криви си служи. Движението по права линия е едно от хармоничните движения в Природата. Да се движи човек хармонично, това значи да задава разумно въпросите и да отговаря разумно. Като следва правия път на живота, човек може да реализира програмата, която му е дадена; щом реализира своята програма, той едновременно реализира част от Божествената програма – затова е призван на Земята. За да реализира програмата си, човек трябва да вярва, че всичко, към което душата му се стреми, е постижимо. Всеки човек носи бъдещето си в своето съзнание; бъдещето на човека зависи от възможностите, които са вложени в него – колкото по-големи са възможностите му, толкова по-светло е неговото бъдеще.

Често се говори за миналото, настоящето и бъдещето – това са три момента в човешкия живот, скрити в съзнанието; за да проникне в тия моменти, човек трябва да изучава окултните науки – чрез тях той се запознава със силите и възможностите, които са вложени в него. Чрез окултните науки човек може да се предпази от някои нещастия и неприятности в живота, чрез тези науки той познава и себе си. Казано е: „Познай себе си!“; към това познаване се стреми всеки човек, това е една от задачите на неговия живот.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.

ПРИЛОЖЕНИЕ

РЕЧНИК НА РЕДКИ, ОСТАРЕЛИ И ЧУЖДИ ДУМИ

ratio (лат.) Разум.

алвеоли (лат. alveolis „коритце“, „жлеб“) **1**. *анат*. Всяко от крайните най-малки разширения в разклоненията на бронхиолите на белия дроб. **2**. Вдлъбнатина в челюстната кост, в която се намира коренът на зъб. **3**. Килийка на восъчна пита.

аспирация (лат. aspiratio) **1**. Стремеж или домогване към нещо, претенция към него. **2**. *мед*. Проникване на чужди тела в дихателните органи. **3**. *спец*. Изтегляне, изсмукване на въздух, течност, прах, газ и др. **4**. *ез*. Придихание.

атавизъм (от лат. atavus „прадядо“) **1**. *биол*. Поява на белези у човека, в животински и в растителни видове, които са свойствени само за техни далечни предци. **2**. *прен*. Връщане към нещо отживяло; отживелица.

благоутробен (остар.) **1**. Добросърдечен, милосърден. **2**. *ирон*. Човек, който си угажда в яденето.

диканя (тур. diken) *ист*. Земеделско съоръжение за вършитба, направено от дебела дъска, на която са набити кремъчни остри камъни, които изчукват зърната и надробяват сламата; тегли се обикновено от коне или волове.

дилаф (нгр. dilave) Щипци за огън, маша.

докле (остар.) *диал*. Докато.

дървено масло (остар.) Зехтин.

епикуреец (от собс.) **1**. *ист*. Последовател на учението на старогръцкия философ Епикур (341 – 270 г. пр. Хр.). **2**. *прен*. Човек със склонност към чувствени наслади, веселие и безгрижен живот.

епитрахил (гр. epi „към“ и trachelos „врат“) *църк*. Вид дълга богослужебна одежда, която има форма на тясна престилка и се слага на шията.

иждивявам (цсл.) Изразходвам, харча.

кадия (тур. kadi от ар.) *остар*. Религиозен и граждански съдия при мюсюлманите.

картошки (остар. от рус.) Картофи.

клосни (остар.) Недъгави, сакати.

контрибуция (лат. contribution) *юр*. Принудителни парични и/или натурални вземания, данък от населението на победена страна, които победилият събира; репарации.

краски (рус.) **1**. Цветове, багри. **2**. *прен*. Модел на виждане, оценка и представяне на нещата.

кросно *спец*. Част от домашен тъкачен стан – дебело обло дърво, на което се навива основата или натъканият материал.

латентен (лат. latens, -entis) *книж*. Недостъпен за външно наблюдение, непроявен на външен план; таен, скрит.

опущение (рус.) Пропускане по недоглеждане; грешка, пропуск.

осмоза (гр. osmos „натиск“) *спец*. Взаимно проникване на две течности, разделени с пореста преграда или с ципа; просмукване.

остен (остар.) Тояга с тънък железен бод за подкарване на добитък.

охтика (гр. ochtikas) *разг*. Белодробна туберкулоза.

папила (лат. papilla) Пъпковидни възвишения по тялото.

пертурбация (лат. perturbatio „безпорядък“) **1**. *книж*. Внезапна промяна, нарушаване на нормалния ритъм на нещо. **2**. *астр*. Промяна в пътя на небесно тяло под гравитационното въздействие на други небесни тела. **3**. Разстройство, смущение, смут.

прерогатив (лат. praerogativus „гласуващ пръв“) Изключителна привилегия, обикновено на държавен глава, държавни органи и длъжностни лица.

протоплазма (гр. protos „пръв“ и plasma „творение“) *биол*. Основно вещество на животинска или растителна клетка във вид на безцветна и полутечна маса от белтъчни вещества, която е носител на жизнените процеси.

психея (гр. psyche) Душа.

разно (остар. от рус.) Различно по вид, разнообразно.

реторта (лат. retorta „обърната назад“) **1**. *хим*. Обла стъкленица

с дълъг и прегънат отвор; служи за химически опити, дестилация и др. **2**. Наименование на различни уреди и апарати, снабдени с отводна тръба, които служат за нагряване и дестилиране на вещества.

самун (гр. psomion през тур.) Кръгъл хляб.

скоминясва (остар.) Разпада се вследствие на гнилостни процеси; разкапва се.

тесаракт (матем.) Четириизмерна фигура, оформяща се при пространственото движение на осем куба; тя е в постоянно движение, в нея всяка страна е куб, но и кубът, от своя страна, представлява малък тесаракт.

трен (фр. train) *остар*. Влак.

тъй щото *остар*. Така че.

уд *остар*. Телесен член, крайник.

уровен (рус.) Равнище, ниво.

фаланга (гр. pha'anx, -ngos) **1**. *воен. ист*. Вид боен пехотен ред в древността. **2**. *прен*. Строен ред, редица. **3**. *анат*. Всяка от костиците на пръстите при висшите бозайници. **4**. *истор*. Приспособление, с което до Освобождението стягали краката на ученика при телесни наказания в училищата.

харман (тур. harman от перс.) **1**. Гумно, място за вършеене. **2**. Количеството снопи, които се вършеят наведнъж. **3**. Овършаваното зърно. **4**. Време за вършитба.

хром (остар.) Куц.

чифте (тур. chifte от пер.) **1**. *остар*. Двуцевна ловна пушка. **2**. *разг*. Ритник на кон или магаре едновременно с двата задни крака.

чрезмерно (остар.) Извънредно, прекалено голямо.

шушони (нем. Schuschoner) *остар*. Широка гумена подплатена обувка, която се носи обикновено върху друга обувка за предпазване от влага и студ.

яваш (тур. yavas) **1**. *разг*. Бавно, полека. **2**. Мек, който не е лют.

ОБЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ

[1] **Шопенхауер, Артур** (1788–1860) – немски философ, защитава докторската си теза през 1813 година в Йена. Дисертацията му *За четирите корена на принципа за достатъчното основание* поставя основите на цялата му философска работа. Светът на представите (тъждествен със света на явленията на Кант) се ръководи от *принципа за достатъчното основание*: „Всеки възможен обект (...) е в необходима връзка с други обекти – от една страна, като определен, от друга – като определящ“ (*Светът като воля и представа*). Основният постулат на Шопенхауеровата система е, че фундаменталната действителност е *воля*, която отъждествява с Кантовото *нещо само по себе си*, но за разлика от Кант Шопенхауер твърди, че нещото само по себе си е спонтанно познаваемо чрез вътрешната волева реалност в тялото на субекта. В лекцията *Посока на растене* Учителя споменава онази част от философията му, която (вдъхновена от будизма) приема, че целият живот е страдание, което може да бъде преустановено чрез премахване на желанието завинаги, или *отричане на волята да живееш*. Идеите на Шопенхауер повлияват на Ницше, Вагнер, Витгенщайн, Фройд и др.

[2] **Дон Кихот** – главен герой на романа *Дон Кихот де ла Манча* (1605, 1615) от испанския писател Мигел де Сервантес Сааведра. Алонсо Кехана е обикновен благородник, страстен читател на рицарски романи. Неочаквано за своите роднини и приятели променя името си на дон Кихот и самопровъзгласил се за рицар, започва странстване из земите на тогавашна Испания, за да изобличава злото и да закриля бедните и онеправданите. Планирана като сатира на средновековните разкази за рицарството, завършената ренесансова творба представлява, по думите на Мигел де Унамуно, олицетворение на душата на Испания, един индивидуален и жив дух, а не абстрактна идея. Философските послания на произведението вдъхновяват представители на различни направления в изкуството: композиторите Джовани Паизиело, Жул Масне, Рихард Щраус; немският режисьор Пабст, френските художници Оноре Домие, Гюстав Доре и др.

[3] **Санчо Панса** – литературен герой от романа *Дон Кихот де ла Манча*, придружава като оръженосец Дон Кихот по време на странстванията му. Слабообразован, но хитър, находчив и здравомислещ, в испанската литература Санчо се възприема като олицетворение на духа на обикновения човек по това време. Оставя след себе си спомена за десетки крилати фрази, т. нар. *санчизми*: „Където една врата се затваря, друга се отваря“, „Не е важно с кого си роден, а с кого живееш“, „В тъмното всички котки са сиви“ и др.

[4] *Стихът, в който се разказва как Христос отворил очите на слепия...* – Ев. Й. 9:6,7

[5] *Господи, ще те потърся на ранина* – Псалми, 5:3

[6] **Питагор** (570–495 г. пр. Хр.) – най-известният от гръцките философи преди Сократ. Посветен в гръцките и египетските мистерии, пътешественик във Финикия и Вавилон, ученик на Заратустра; основава собствена школа в Южна Италия около 530 г. пр. Хр. В учението си акцентира върху чистия начин на живот (за тая цел въвежда правила), прераждането на душата, красотата и хармонията, мистичната сила на числата; разработва теория на музиката; въвежда в математиката т. нар. Питагорова теорема. Непосредствените последователи на Платон в Академията определят истинската философия като разгръщане на първоначалните прозрения на Питагор.

[7] **Забраненият плод** – Битие 3:3

[8] **Соломон** (10 в. пр. Хр.) – последният от тримата царе на обединеното Еврейско царство, което наследява от баща си Давид. При Соломон Древен Израел достига най-голямото си военно, политическо и културно могъщество. Възхваляван е преди всичко за ненадминатата си мъдрост и поетическата си дарба – предполага се, че е автор на библейските книги *Песен на песните*, *Еклесиаст* и *Притчи Соломонови*.

[9] *Във времето на Соломон една майка се опита да открадне детето на своя близка...* – Трета книга Царства, 3:16

[10] *И каза Бог...* – Битие, 1:3

[11] **Яков** (неизв. – 44 г. сл. Хр.) – един от дванадесетте Христови апостоли, брат на Йоан. Според евангелието на Марко (3:17) Исус

е наричал двамата братя Воанергес (*синове на гърма*). Заедно с Петър и Йоан той е свидетел на възкресението на дъщерята на Яир и на Преображението Господне; изпълнен със Светия дух в деня на Петдесетница; участва в създаването на първите християнски общини. Съгласно преданието мощите му са пренесени в испанския град Сантяго де Компостела и през XI век поклонението до Сантяго (El Kamino) придобива статут на второ по значимост след това до Йерусалим.

[12] **Ареопаг** (гр. Areiopagos от Areios – Аресов и pagos – хълм) – Върховен съд в древна Атина, който заседавал на хълм, посветен на бога на войната Арес. Съставът му включвал пожизнени членове, архонти, и имал широки правомощия в политическата, съдебната и религиозната власт. Главната му функция се състояла в наблюдение за спазването на законите и отсъждане по дела, свързани с убийства. С развитието на атинската робовладелческа демокрация властта му се ограничава.

[13] *Именно този Бог аз ви проповядвам...* – Деяния, 17:22

[14] *С нож в ръка защитава Христа...* – Ев. Й. 18:10

[15] *Пак се уплаши и отрече...* – Ев. Й. 18:17

[16] *Той си спомни думите на Христа (...) и горко плака* – Ев. М. 26:75

[17] *В едно предание се казва...* – Когато римският император Домициан научава за набиращото популярност в Мала Азия ново учение, заповядва при него незабавно да бъде доведен апостол Йоан. Владетелят опитва чрез заплахи и мъчения да го принуди да се откаже от своята вяра (дава му да изпие чаша с отрова, хвърля го в котел с кипящо масло), но Йоан остава невредим. Тогава присъстващите се провикват: „Велик е християнският Бог“, а императорът прекратява изтезанието и заточва апостола на остров Патмос.

[18] **Гал, Франц-Йозеф** (1758–1828) – немски лекар, основоположник на френологията. Завършил образованието си в Страсбург, специализирал във Виена, Гал посвещава цялата си енергия на изследване на съответствията между човешките качества и спецификите в устройството на черепа. В процеса на работата си установява, че способностите и качествата на хората имат

определени центрове в мозъка. Създава първата френологична карта.

[19] **Исус Навин** – библейски персонаж от Стария завет; след смъртта на Мойсей става водач на еврейския народ и под неговото ръководство е превзета и разпределена Ханаанската земя.

[20] ***Хермес**, великият учител на Египет...* – Хермес Трисмегист, или Тройновелики – древен учител, мъдрец, на много места почитан като бог. Наречен Трисмегист, защото е считан за тройно велик в трите свята – физически, Духовен и Божествен. На него се приписват основите на науки като астрономия, химия, медицина; твърди се, че това е валидно и за алхимията и астрологията, както и за появилите се след 1 в. сл. Хр. текстове, известни като *Корпус Херметикум*.

[21] *Който изтърпи докрай, той спасен ще бъде* – Ев. М. 10:22

[22] **Хотентоти** – така белите колонизатори на Южна Африка наричали хората от племето койкой, близко до бушмените. Думата означава *пелтек* и е предназначена да опише особеностите на езика, характерни за койсанските племена. Когато в Югоизточна Африка се появили първите европейски заселници, койкой живеели по тези земи от 30 000 години, занимавайки се с пасищно земеделие и водейки пасторален начин на живот. Днес няма преки представители на този народ, но техни наследници са се смесили с други етнически групи и живеят в техните рамки.

[23] **Бетовен, Лудвиг ван** (1770–1827) – немски композитор, диригент и пианист, един от трите виенски класици (заедно с Хайдн и Моцарт) и ключова фигура в музикалното изкуство в периода между класицизма и романтизма. Твори във всички съществуващи по това време жанрове – балет, музика за драматични спектакли, симфония, тържествена меса, вокален цикъл, соната, струнен концерт, обработка на народни песни, създава и една опера – *Фиделио*. Смятан е за един от най-великите композитори в историята на музиката въобще.

[24] **Юго, Виктор** (1802–1885) – френски писател, поет, художник, общественик, един от теоретиците на културното направление романтизъм. Член на Френската академия. Сред най-известните му произведения са: *Човекът, който се смее*, *Клетниците*, *Парижката*

Света Богородица, *Марион Делорм*, *Лукреция Борджия*, *Морски труженици* и др. Творбите му имат огромно влияние върху десетки изтъкнати представители на изкуството: композиторите Бертен, Верди, Берлиоз, Пуни, Шмид; художниците Алфред Барбу, Емил Баяр, Лоран Марке; писателите Дикенс, Достоевски, Толстой, Айн Ранд, Камю, Верлен, Бодлер, Кокто, Борхес и др.

[25] **Толстой, Лев Николаевич** (1828–1910) – руски писател, философ, религиозен реформатор, есеист и публицист. Автор е на *Война и мир*, *Ана Каренина*, *Хаджи Мурад*, *Възкресение*, *Севастополски разкази* и др., както и на религиозните съчинения *Моята вяра*, *Царството Божие е вътре във вас*, *Пътят на живота* и др. Реформира теоретично християнството, утвърждава християнската нравственост, изразена в планинската проповед на Христос (Матей, гл. 5), която е лично дело на всекиго и не е свързана с обредите и тайнствата на никоя Църква. Създава философското учение *толстоизъм*, в което са застъпени идеите за непротивене на злото чрез насилие, за вегетарианство, за природосъобразен начин на живот. На 82 години напуска имението си и планира пътуване до България и среща с Учителя, но умира на малката гара Астапово.

[26] **Буда** (ок. 563–483 г. пр. Хр.) – на санскрит Buddha означава ‘просветлен’ и е название (не име) на Сидхарта Гаутама, историческият основател на будизма и на всички негови по-късни представяния. Роден в царски род, женен за красива принцеса и баща на син, на 29 години Сидхарта напуска двореца в търсене на екзестенциални отговори и заживява като аскет. Следва духовни практики, но те не го задоволяват и постепенно изоставя традиционните учения, тръгвайки по собствен път. На 35-годишна възраст достига просветление и се отдава на проповядване на своето учение, свързано с вътрешно освобождение и развитие на потенциала, с личната отговорност на всеки индивид за собствената му съдба и преживяването на трайно щастие, с освобождение от страданието чрез непривързване и познание на същинската природа на ума.

[27] **Брама** – върховен бог в индуизма, дева на сътворението, архитект на света и част от божествената троица (заедно с Вишну и Шива). Той е представян като мъж, оцветен в червено, с четири лица и четири ръце, всяка от които държи част от Ведите.

[28]***Възкресение*** – роман от руския писател Лев Толстой, издаден в 1899 г. Отразява религиозния светоглед на автора, проектиран върху обществения живот в Русия в края на деветнадесети век. Главният герой – княз Нехлюдов, преминава през нравствен катарзис, инспириран от срещата му с подсъдимата проститутка Маслова – девойка, някога съблазнена и изоставена от него. Той осъзнава както собствените си лицемерие и безнравственост, така и тези на средата, към която принадлежи, и достига до разбиране за Бога като морален закон, изначално заложен в човека; изпълнението на този закон е смисълът на живота в един псевдохристиянски свят на насилието и гордостта.

[29]**Мохамед** (570(71) – 632) – проповедник, пророк, централна фигура в ислямската религия. Бог му предава своите послания, които са събрани в свещения Коран, чрез архангел Гавриил (Джибрил). Той е и политик, основател и глава на мюсюлманските общини, които в процеса на неговото управление се превръщат в най-силната държава на Арабския полуостров. Основни постулати на неговото учение са вярата в единия бог, в ангелите и в свещените книги, както и в предопределението и съдния ден. По-късно се появяват течения на това учение: сунизъм, шиизъм, исмаилизъм, ибадизъм, салафизъм, суфизъм.

[30] **Калвин, Жан** (1509 – 1564) – френски теолог и църковен реформатор, една от основните фигури на европейската Реформация. Еклектичната му култура съчетава в себе си разнообразни философски идеи, които оформят неговите мислене и послания. Емблематичното му съчинение *Институти на християнската религия* (1536) (определяно като един от най-важните литературни и теологични текстове на Реформацията), трактатите по богословие, внушителните му коментари по Библията, писмата, преводите, духовният устрем и житейската целенасоченост, както и яркото му лично присъствие, го превръщат в безспорен авторитет. Считан е за основоположник на много от наложилите се в Западна Европа схващания за начина на живот на всеки индивид, за градивността на работния процес и на определени икономически практики, които са залегнали в създаването на съвременната западна банкова система. Импулсът, който оставя в наследство, създава богословското учение *калвинизъм*.

[31] **Давид** (1035 – 965 г. пр. Хр.) – юдейски цар, баща на Соломон и приемник на Саул. На Давид се приписва авторството на библейския текст *Псалми Давидови*. Считан за пророк и от юдаизма, и от християнството, и от исляма.

[32] ***Христос... ги изгони вън*** – Ев. М., 21:13

[33] ***Ако не ядете плътта ми...*** – Ев. Й. 6:48 – 58

[34] ***Тайната доктрина*** – книгата с пълно заглавие *Тайната доктрина. Синтез на наука, религия и философия* е един от основните трудове на Елена Блаватска. Излиза на английски в два тома през 1888 г.; първият е озаглавен *Космогенезис*, а вторият – *Антропогенезис*. Авторката твърди, че текстът е написан съвместно с махатма (от санскрит *велика душа* – използва се за назоваване на бележити личности и духовни учители) и съдържа факти за духовната история на човечеството, за скритото знание и за пътищата към него. Според Блаватска всичко съществуващо в Космоса съществува и в човека. Човекът става познаващ чрез *Доктрината на сърцето* – единственият ориентир за истинността на всяко придобито знание (за разлика от *Доктрината на Окото*). Книгата подробно разглежда и символиката, използвана от световните религии и митологии.

[35] **Йосиф** – библейски персонаж от Стария завет, един от дванадесетте синове на патриарх Яков; животът му е описан в *Битие*, 37 – 50. Намразен от своите братя заради любовта на баща им към него и заради ясновидските му дарби, Йосиф е продаден като роб в Египет, където благодарение на способностите си успява да се издигне до званието „първият след фараона“ и да придобие огромно влияние. По време на неплодородните години среща братята си, дошли в Египет за помощ, и се помирява с тях. Историята на Йосиф е катализатор за създаване на много художествени произведения в по-късни епохи, едно от които е четирилогията *Йосиф и неговите братя* на немския писател Томас Ман.

[36] **Гладстон, Уилям** (1809 – 1898) – британски политик, един от идеолозите на Либералната партия, четири пъти министър-председател на Англия. По думите му „Дългът на управниците е не да си стъкмяват лъжовни призраци на славата, които да ги подведат към зло, да не подхранват слабости, които ги насърчават

да вярват, че са по-добри от останалия свят, но да работят според принципа на равенство между всички народи“. След Априлското въстание издига глас против жестокото му потушаване и издава брошурата *Българските ужаси и Източният въпрос*, в която осъжда действията на Османската империя.

Писмени теми

1. Посока на растене

Ролята на поезията, музиката и религията в света.
Най-важната работа след яденето.
Най-малкият подтик в света.

5. Ранните лъчи

Обяснете думата *щастие* – какво разбирате под думата *щастие*?
Разлика между будното и спящото съзнание.

7. Придобиване на търпение

Какво мисля аз?

8. Поглед и движение

Да се нарисува по едно цвете и по едно плодно дърво, кой каквото си избере.

10. Различаване

Произход на разнообразието в Природата.

11. Пулс

Най-красивата критика.

22. Здрави връзки

Първата играчка от детството.

23. Възпитание и самовъзпитание

Първата ви учителка или учител във вашите спомени; първото, каквото помните от училище.

24. Реализиране на желанията

Причини на индивидуалните погрешки.

Задачи, упражнения, опити

1. Посока на растене

– В клас всички ученици да се наредят съобразно законите на небесните тела.
– За следващия път да се състави един проект какво трябва да се твори и как трябва да се твори през тази година.
– Задача: учениците да сложат палеца на пулса си и да броят една минута.
– Упражнение с изнасяне на ръцете и с духане.

2. Облагородяване на сърцето

– Упражнение: седем дена през седмицата да се наблюдават планетите, както следва, и да се записва първата мисъл, която е дошла на учениците:
  – в понеделник – Луната,
  – във вторник – Марс,
  – в сряда – Меркурий,
  – в четвъртък – Юпитер,
  – в петък – Венера,
  – в събота – Сатурн,
  – в неделя – Слънцето, когато изгрява.

5. Ранните лъчи

– Опит за урегулиране на теченията в главата с поставяне на ръцете над нея, с духане и с паси.
– Упражнение с палеца и със средния пръст и с духане.

6. Път към свобода

– Задача за следния път: всеки да донесе по сто житни зрънца, от най-хубавите.

7. Придобиване на търпение

– Опит за придобиване на търпение с броене на житни зърна (за 10 дни).
– В течение на една година да се отбелязва какво влияние оказват

различните числа, дните на седмицата и месеците върху разположението на учениците, върху импулсите на душата им.

8. Поглед и движение

– Упражнение: С ръцете се правят бавни и плавни кръгови движения и клякане надолу няколко пъти.

9. Освобождаване

– Опит: учениците да вземат седем влакна от коприна в различните цветове, да си ги сложат в едно тефтерче и цяла година да ги гледат. Да се наблюдава произведения резултат.

10. Различаване

– Упражнение: учениците да отбелязват 10 дни първата мисъл и състоянието си след събуждане и да наблюдават времето и условията около тях; да записват и сънищата си.

11. Пулс

– Опит за 10 дена: всеки ден по три пъти – сутрин, обед и вечер преди лягане се казва: „Аз искам моето сърце да бъде ритмично, тъй да пулсира, както Слънцето, и да изпраща своята енергия тъй правилно, както Слънцето я изпраща“.
– Упражнение за 10 дни с дишане: поема се веднъж въздух, после се издишва навън.

13. Благоприятният час

– Упражнение: изреченията *Истината носи свобода за разумните; Любовта носи живот за благите* да се произнасят 10 дена по 10 пъти на ден: 3 пъти сутрин, 3 пъти на обед и 4 пъти вечер, към 10 ч.

14. Живот, сила и интелигентност

– Упражнение: мислено повдигане с постепенно увеличаване на тежестта – от 10 до 50 кг и повече, за придобиване на физическа сила.
– Задача: налични са две числа: 740 квадрилиона и 6 квинтилиона, от които първото е тежестта на Земята, а второто – тежестта на Месеца; да се пресметне с колко коли може да се пренесе Месецът на Земята. После да се пресметне колко дълга линия ще образува.

– Задача: да се определи колко е тежестта на Месеца и какво влияние упражнява той върху Земята при своето обръщане.

16. Представа за трите свята

– Задача: да се напише едно малко резюме от лекцията.

17. Справяне с мъчнотиите

– Упражнение за една седмица: като станем сутрин, да вземем Евангелието на Иоан и да отворим на произволна страница, слагайки на определено място своя пръст; прочитайки стиха, на който сме попаднали, да кажем така: „Това да се реализира в моя живот“.

19. Меки и твърди вещества

– Психическо упражнение с ръцете и краката и с участието на волята.
– За следващия път да се помисли върху думите на един свещеник – защо свещеникът пита: „Благословени, знаете ли какво ще ви кажа?”.
– Упражнение за 20 дни: като станем сутрин, да си помислим, че ние сме едно същество, направено от разумни души, и да си зададем въпроса какво трябва да се прави. Първо да извикаме в нас тези души, които образуват нашия организъм.

21. Трите зрънца

– Опит учениците да концентрират мисълта си – например да си изберат десет хубави книги от чужбина и да пожелаят тези книги да им се изпратят.

22. Здрави връзки

– Първата ви учителка или учител във вашите спомени, първото, каквото помните от училище.
– Упражнение за 10 дена: всеки ден да премесваме по един камък и първата си мисъл да отбележим с някакъв знак.

23. Възпитание и самовъзпитание

– Опит: когато ни се яде баница, да повикаме друг да я изяде – той да яде, ние да гледаме.

24. Реализиране на желанията

– Упражнение за цяла седмица: да се изпълнява сутрин и вечер по

10 пъти, като се правят паси върху ръката и се пеят звуците *у*, *а* и *и*.

25. Двете страни

– Задача: да си изберем една звезда, да я назовем по име, в кое съзвездие е и от коя величина.
– Учениците да напишат по едно любовно писмо.

26. Планетни влияния

– Учениците да направят една таблица на тези плодове, които имаме в България, и да определят кои са планетните влияния, под които попадат тези плодове.

27. Скрити сили

– Опит: при треска да се вземе хинин мислено и да се види какъв ще е резултатът.
– Упражнение за развиване на физическата сила: мислено да се вдигат различни тежести, като постепенно се увеличават.

29. Справяне

– Опит всеки един от учениците да направи по един анализ на I, II, III и IV измерения.

30. Хигиенични правила

– Опит: когато сме неспокойни, да изпием няколко чаши вряла вода и да се масажираме със суха кърпа.
– Обтривки на тялото с топла вода за десет седмици. През това време да се правят упражненията и да не се мисли за болни хора.
– Да се направи хороскоп на тази лекция от учениците, които изучават астрология.
– Упражнение с вдишване и издишване и с движение на ръцете и на краката.

31. Координиране на силите

– Опит учениците да се упражняват в отмерено ходене.

32. Светлият кръг

– Задача: няколко души да напишат една нова форма, която в българския език 200-300 години не е казвана. Да се намерят лингвистични корени и да се създаде една нова дума.

33. Седмият кръг на живота

– Задача: учениците да се разделят на групи, да разпределят всичките книги на Библията и да проучат характерите, които се срещат в тях.

35. Трениране

– Упражнение за трениране на дихателната система чрез носене на вода, като тежестта й постепенно се увеличава.
– Пеене на гамата с движение на ръцете.

36. Типове и образи

– Опит в едно и също време да бъдем свързани психически с всички онези хора, на които съзнанието е пробудено.

Формули и утвърждения

1. Посока на растене

Верен, истинен, чист и благ всякога бъди!

3. Внушението

В нашето подсъзнание сутрин и вечер да кажем: „Желая да имам това и това“, а после: „Това, което вложих, то ще израсне, то ще бъде някога”.

7. Придобиване на търпение

И до най-голямо отчаяние да дойде, човек трябва да каже в себе си: „Ще се подобри положението ми“.

11. Пулс

Аз искам моето сърце да бъде ритмично, тъй да пулсира, както Слънцето, и да изпраща своята енергия тъй правилно, както Слънцето я изпраща.

19. Меки и твърди вещества

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.

27. Скрити сили

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът!

32. Светлият кръг

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
Тя постоянно ни весели.

Учителя Петър Дънов

МЛАДЕЖКИ ОКУЛТЕН КЛАС

ПОСОКА НА РАСТЕНЕ

година шеста

Редактор *Стела Рускова*
Художник *Даниела Тодорова*
Предпечат *Иван Джеджев*

Издателство „Бяло Братство“
София, ул. „Ген. Щерю Атанасов“ 2
Тел: (02) 668 955; 9 634 313

Отпечатано в Университетска печатница

www.beinsadouno.org
www.bialobratstvo.info

Цена 10 лв.